

Republika e Kosovës
Republika Kosova/Republic of Kosovo
Instituti Gjyqësor i Kosovës/Kosovski Institut za Pravosudje/Kosovo Judicial Institute

PRIRUČNIK ZA SUDIJE O KRIVIČNOM POSTUPKU

Izdavač:

Kosovski Institut za Pravosuđe (KIP) i USAID Program za Efektivnu Vladavinu Prava

Autori:

Bashkim Hyseni, predsednik Osnovnog suda u Uroševcu

Afrim Shala, sudija Osnovnog suda u Gnjilanu

Drugi doprinosi:

U ime KIP-a:

Besim Morina, Kordinator Programa

Valjon Jupa, Rukovodilac Programa za Kontinuirane Obuke

Autorsko pravo © 2015 Kosovski Institut za Pravosuđe (KIP).

Sva prava zadržana. Kosovski Institut za Pravosuđe (KIP) i USAID-ov Program za Efektivnu Vladavinu Prava ne preuzimaju nikakvu obavezu u vezi sa sadržajem ovog priručnika i nisu odgovorni za obrađene teme, korektnost, celovitost i kvalitet predstavljenih informacija. Shodno tome, potraživanja u vezi sa štetom pričinjenom korišćenjem bilo koje pružene informacije, uključujući bilo koju informaciju koja nije potpuna ili tačna, neće biti uzeti u obzir.

Ovaj materijal ne može se preštamovati, umnožavati ili proslediti na bilo koji drugi elektronski, mehanički, fotokopirati ili snimati bez pismene saglasnosti Kosovskog Instituta za Pravosuđe (KIP).

Ukoliko neki deo ili pojedinačni izrazi u tekstu nisu zakoniti ili tačni, ova činjenica neće uticati na sadržaj ili važnost drugih delova.

Izdavanje ovog priručnika omogućio je USAID-ov Program za Efektivnu Vladavinu Prava.

Sadržaj

PREDGOVOR.....	14
REČ AUTORA.....	16
NADLEŽNOST SUDOVA.....	18
1.OPŠTE NAPOMENE.....	20
1.1 Dodeljivanje predmeta u sudovima.....	20
1.2 Funkcionalna nadležnost.....	21
1.2.1 Sudija za prethodni postupak.....	21
1.2.2 Sudija pojedinac, predsednik sudskog veća i sudsko veće.....	22
1.3 Mesna nadležnost.....	22
1.3.1 Određivanje mesne nadležnosti.....	22
1.3.2 Sekundarni kriterijumi nadležnosti.....	23
1.3.3 Mesna nadležnost naložena od Vrhovnog suda.....	23
1.4 Spajanje procedure.....	23
1.4.1 Mesna nadležnost u vezi sa spajanjem procedure.....	23
1.5 Razdvajanje postupka.....	24
1.5.1 Opšta razmatranja.....	24
1.6 Prenošnje mesne nadležnosti.....	24
1.6.1 Delegirana nadležnost i konflikt nadležnosti.....	24
1.7 Posledice nenadležnosti.....	25
1.7.1 Pretpostavljena nadležnost sudova.....	25
1.8 Izuzeće.....	25
1.8.1 Opšte napomene.....	25
1.8.2 Procedura izuzeća.....	27
1.8.3. Zahtevi za izuzeće.....	27
1.8.4.Odlučivanje o zahtevima za izuzeće.....	27
1.8.5.Obustava obavljanja postupaka nakon zahteva o izuzeću sudija.....	28
1.9.Lista provere.....	28
2. ISTRAGA I POKRETANJE KRIVIČNOG POSTUPKA.....	32
2.1. Opšta razmatranja.....	32
2.1.1 Pokretanje istrage.....	32
2.1.2. Opšta načela u vezi sa fazom istrage.....	32
2.1.3. Rešenje o pokretanju istrage.....	33
2.2Skrivene i tehničke mere praćenja i istrage.....	33
2.3Pretres i oduzimanje.....	38
2.3.1 Pretres i privremeno sekvestracija.....	38
2.4Veštačenje u krivičnom postupku.....	43
2.4.1. Opšta razmatranja.....	43
2.4.2 Kvalifikacije veštaka.....	44
2.4.3 Određivanje veštaka.....	45
2.5Posebna dokazna mogućnost.....	46
2.5.1 Opšta razmatranja.....	46
2.5.2Uviđaj mesta i rekonstrukcija događaja.....	47
2.6Odbrana oštećenih i svedoka.....	48
2.6.1 Opšta razmatranja.....	48
2.6.2Subjekti ovlašćeni da podnesu zahtev za mere zaštite ili anonimnosti.....	50
2.6.3Uslovi koji treba da se ispune za naredbe za zaštitu.....	51
2.6.4Naredba za anonimnost od javnosti.....	51
2.7Lišavanje slobode i mere obezbeđenja prisustva okrivljenog lica u krivičnom postupku.....	54

2.7.1 Opšta razmatranja.....	54
2.7.2 Teret dokaza (onus probandi) na državnom tužiocu, u stepenu koji ima prevagu nad pretpostavkom u korist slobode.....	55
2.7.3 Načelo srazmernosti.....	55
2.7.4 Privremeno hapšenje i policijski pritvor.....	55
2.7.5 Naredba sudije za hapšenje lica.....	56
2.7.6 Izvođenje uhapšenih lica pred sudiju za prethodni postupak.....	57
3. MERE ZA OBEZBEĐENJE PRISUSTVA OKRIVLJENOG.....	62
3.1 Opšte napomene.....	62
3.2 Poziv	62
3.3 Naredba za hapšenje.....	62
3.4 Obećanje okrivljenog lica da neće napustiti mesto boravišta.....	64
3.5 Zabrana prilaženja određenom mestu ili licu.....	65
3.6 Javljanje u policijsku stanicu.....	65
3.7 Jamstvo.....	66
3.8 Kućni pritvor.....	68
3.9 Preduzimanje obaveza.....	69
3.10 Sudski pritvor.....	69
4. RAZMATRANJA I POSTUPCI NAKON PODIZANJA OPTUŽNICE.....	84
4.1. Uvodna razmatranja.....	84
4.1.1 Sporazum o priznanju krivice, priznanje krivice tokom prvog saslušanja i izricanje kazne.....	90
4.2. Oспорavanje dokaza.....	92
4.2.1. Razlozi za pobijanje dokaza.....	92
4.2.2 Podnošenje prigovora branioca.....	92
4.2.3 Odgovori na podnete prigovore.....	93
4.2.4 Rešenje sudije pojedinca ili predsednika pretresnog veća u vezi sa prigovorom.....	93
4.3 Zahtev za odbacivanje optužnice.....	94
4.3.1. Razlozi za podnošenje zahteva za odbacivanje optužnice.....	94
4.3.2 Podnošenje zahteva za odbacivanje optužnice od strane branioca.....	94
4.3.3 Odgovori na zahtev za odbacivanje optužnice.....	94
4.3.4 Rešenje sudije pojedinca ili predsednika pretresnog veća u vezi sa zahtevom za odbacivanje optužnice.....	94
4.3.5 Podnošenje izmenjene optužnice.....	95
4.4 Odbacivanje optužnice.....	95
4.4.1 Odbacivanje zahteva za odbacivanje optužnice.....	95
4.4.2 Odbacivanje optužnice i obustava krivičnog postupka.....	95
4.5 Drugo saslušanje.....	97
4.5.1 Obelodanjivanje dokaza od strane odbrane.....	98
4.5.2 Razmatranje prigovora na dokaze ili zahteva za odbacivanje optužnice.....	98
4.5.3 Zakazivanje saslušanja.....	98
4.5.4 Zakazivanje saslušanja i donošenje rešenja u vezi sa prigovorima na dokaze ili zahteve za odbacivanje optužnice.....	99
4.5.5 Tokom drugog saslušanja se ne izvode dokazi.....	99
4.6 Ročišta za određivanje valjanosti predloga.....	99
5. GLAVNI PRETRES.....	102
5.1. Opšta razmatranja.....	102
5.1.2 Pripreme za glavni pretres.....	102
5.1.3 Javni karakter sudske rasprave.....	106
5.1.4. Vođenje glavnog pretresa.....	108

5.1.5	Pretpostavke za održavanje glavnog pretresa.....	110
5.1.6	Odlaganje, prekid i okončanje sudske rasprave.....	112
5.1.7	Zapisnik o glavnom pretresu.....	114
5.2	Tok glavnog pretresa.....	116
5.2.1	Opšta razmatranja o toku glavnog pretresa.....	116
5.2.2.	Početak glavnog pretresa i izjašnjavanje optuženog lica o krivici.....	117
5.2.3	Izvođenje dokaza.....	119
6.	PRESUDA.....	128
6.1	Šta je presuda?.....	128
6.2	Šta su optužni akti?.....	128
6.3	Donošenje presude.....	129
6.4	Subjektivni i objektivni identitet presude i optužnice.....	133
6.5	Na kojim dokazima se može zasnivati presuda?.....	135
6.6	Vrste presude.....	137
6.6.1	Odbijajuća presuda.....	137
6.6.1.1	Odbijajuća presuda usled povlačenja optužnice od strane tužioca.....	138
6.6.1.2	Odbijajuća presuda u slučaju da je optuženi osuđen pravosnažnom presudom (res judikata).....	139
6.6.1.3	Odbacivanje optužnice pošto je postupak obustavljen pravosnažnim rešenjem suda.....	139
6.6.1.4	Odbijajuća presuda u slučajevima u kojima je istekao rok za zastarevanje predmeta.....	140
6.6.1.5	Odbijajuća presuda usled amnestije ili pomilovanja.....	141
6.6.1.6	Odbijajuća presuda kada postoje druge okolnosti koje isključuju krivično gonjenje.....	142
6.6.1.7	Presuda kojom se optuženi oslobađa od optužbe.....	142
6.6.3	Osuđujuća presuda.....	145
6.6.3.1	Odluka (naredba) o izricanju mere obaveznog lečenja ili zaplene imovinske koristi (član 365, stav 1, tačka 1.4 ZKP-a).....	147
6.6.3.2	Odluka o troškovima postupka, imovinskom zahtevu i objavljivanju pravosnažne presude u sredstvima javnog informisanja.....	149
6.7	Objavljivanje presude.....	150
6.8	Sudski pritvor nakon objavljivanja presude (član 367 ZKP-a).....	151
6.9	Pismena izrada i dostavljanje presude.....	152
6.10	Oblik i sadržaj presude (član 370 ZKP-a).....	154
6.11	Ispravka sitnih i tehničkih greški sadržanih u presudi.....	157
6.12	Izvršenje krivičnih sankcija nakon proglašenja presude.....	157
6.13	Nalog za hapšenje za izvršenje krivične sankcije.....	158
7.	POSEBNI POSTUPCI.....	162
7.1	Postupak za izdavanje kaznenog naloga.....	162
7.1.1	Opšta razmatranja.....	162
7.1.2	Odbacivanje zahteva za izdavanje kaznenog naloga.....	162
7.2	Krivični postupak koji uključuje izvršioce kod kojih je nastupila duševna poremećenost.....	164
7.2.1	Opšta razmatranja.....	164
7.2.2	Sprovođenje psihijatrijskog pregleda okrivljenog.....	165
7.2.3	Određivanje branioca.....	165
7.2.4.	Sudski pritvor lica sa duševnim oboljenjem.....	165
7.2.5	Trajanje i mesto sudskog pritvora.....	166
7.2.6	Saslušanje i uručenje rešenja o određivanju sudskog pritvora.....	166
7.2.7	Shodna primena odredbi ZKP-a u vezi sa sudskim pritvorom.....	166

7.2.8 Rešenje o sposobnosti okrivljenog da prati suđenje.....	166
7.2.9 Obustavljanje ili suspenzija postupka zbog rešenja o nesposobnosti praćenja pretresa.....	167
7.2.10. Predlog tužioca za primenu mere obaveznog psihijatrijskog lečenja.....	167
7.2.11. Izricanje mere obaveznog psihijatrijskog lečenja.....	167
7.2.12 Odluke suda.....	168
7.2.13 Pravo žalbe.....	169
7.2.14 Izricanje i računanje mere obaveznog psihijatrijskog lečenja.....	169
7.3. Postupak za opoziv alternativnih kazni.....	169
7.3.1 Opšta razmatranja.....	169
7.3.2 Opozivanje uslovne osude.....	170
7.3.3. Opozivanje uslovne osude sa obaveznom rehabilitacionim lečenjem.....	172
7.3.4. Opozivanje uslovne osude sa obavezom nadzora od strane službe za nadzor.....	172
7.3.5. Opozivanje uslovne osude sa obavezom obavljanja društveno korisnog rada.....	172
8. REZIME SUDSKIH ODLUKA, ZAPISNIKA I DRUGIH SPISA.....	174
Obrazac broj 1. Zapisnik saslušanja za određivanje pritvora.....	176
Obrazac broj 2. Rešenje o određivanju pritvora.....	180
Obrazac broj 3. Rešenje o oslobađanju iz pritvora.....	182
5. Obrazac broj 4. Rešenje o ukidanju mere pritvora.....	184
Obrazac broj 5. Rešenje o produženju mere prijavljivanja u policijsku stanicu.....	187
Obrazac broj 6. Zapisnik sa prvog saslušanja.....	189
Obrazac broj 7. Rešenje o odbijanju optužnice.....	192
Biografija autora	
.....	Error! Bookmark
not defined.	
LITERATURA:.....	196

SKRAĆENICE

EKLJP – Europska Konvencija o Ljudskim Pravima

ESLJP – Europski Suda za Ljudska Prava

IMSI – Međunarodna Identifikacija Mobilnih Korisnika

INTERPOL – Međunarodna Policijska Organizacija

KDM – Zakonik Pravde o Malolencima

KIP – Kosovski Institut za Pravosudje

KZRK – Krivični Zakonik Republike Kosovo

RK – Republika Kosovo

ZKP – Zakonik o Krivičnom Postupku

PREDGOVOR

Poštovani čitaoci,

Kosovski Institut za Pravosuđe (KIP) ima za misiju da podrži razvoj pravosuđa na Kosovu u skladu sa najvišim međunarodnim standardima i u funkciji primene programa za obuku pravosuđa u Republici Kosovo.

Ovaj priručnik izrađen je uz podršku USAID-ovog Programa za Efektivnu Vladavinu Prava i jedno je od praktičnih sredstava koje sudijama omogućuje da budu produktivniji, da nadvladaju praktične poteškoće i da podstaknu na postizanje pravičnih rešenja, i nije priređen sa ciljem da posluži kao komentar na krivični postupak ili druge materijalne zakone na Kosovu.

Od trenutka kada smo odlučili da pripremimo ovakav priručnik, naša ideja bila je da pružimo što veći broj mogućnosti koje će poslužiti sudijama da pronađu što efikasnija rešenja koja će olakšati proces upravljanja predmetima.

Iznalaženje pravih rešenja najteži je proces kada govorimo o pravdi, dok je brzo rešavanje najadekvatnija motivacija da se stekne poverenje u pravosuđe.

Priručnik je priredila radna grupa koju je osnovao KIP u čijem sastavu su bile iskusne sudije kosovskog pravosuđa uz podršku osoblja KIP-a, gde je svaki od njih obavio po jedan suštinski posao time što je svoju energiju uložio u ovaj projekat. Ovom prilikom želimo da im uputimo iskrenu zahvalnost. Takođe, želimo da odamo zahvalnost i poštovanje za pomoć koju je osoblje KIP-a pružilo u ovom procesu.

Priručnik za sudije o krivičnom postupku, ima za cilj da pruži praktične smernice u vezi sa situacijama na koje sudije nailaze tokom svoga rada. Priručnik obuhvata postupke zahtevane Zakonikom o krivičnom postupku. Ova publikacija posebno će koristiti novim ali i iskusnim sudijama, kao koristan podsetnik za rešavanje rutinskih zadataka, predlažući kompleksnija pitanja ili korisna gledišta kada naiđu na određene situacije po prvi put.

Ovo je prvo izdanje Priručnika za sudije o krivičnom postupku i kao takav, izvor je za dalje upućivanje u vezi sa krivičnim procesima. Bez sumnje, ovi postupci i praksa razviće se dalje vremenom. Praktične radnje predložene u ovoj publikaciji samo su preporuke radne grupe. Pružene informacije smatraju se jasnijim i vrednijim, ali nemaju za cilj da posluže kao autoritet za pravne organe.

Počastvovani smo što ste se opredelili da pročitate i upotrebite upravo ovaj priručnik, imajući u vidu da je osmišljen sa namerom da vam pomogne da pronađete odgovore na veliki broj pitanja i izazovnih situacija u Vašoj praksi, verujući da će Vam ovaj priručnik pomoći da podignete svoj profesionalizam, sposobnosti i veštine na najviši mogući nivo.

Želimo Vam puno uspeha u Vašem radu!

Lavdim Krasniqi, direktor KIP-a

REČ AUTORA

Priručnik za sudije o krivičnom postupku ima za cilj da pruži praktičan material u vezi sa situacijama na koje sudije nailaze u svom radu. Priručnik obuhvata postupke propisane Zakonikom o Krivičnom Postupku. Cilj je da se pruže detaljna uputstva u vezi sa ovim i drugim pitanjima koja se javljaju u Osnovnim Sudovima u Republici Kosovo. Ova publikacija posebno će koristiti sudijama sa manje iskustva, ali i iskusnim sudijama može poslužiti kao koristan podsetnik o načinu na koji mogu da rešavaju rutinske zadatke, predlažući kompleksna ili korisna polazišta koja se mogu primeniti u prvom susretu sa nekom konkretnom situacijom. Ovo je prvo izdanje priručnika za sudije koji rade na krivičnim predmetima. Kao takav, poslužiće kao izvor za dalje upućivanje za krivične postupke. Bez sumnje, ovi postupci i prakse razviće se vremenom. Važno je istaći da je osnovni materijal za ovaj priručnik Zakonik o Krivičnom Postupku. Informacije i uputstva sadržana u ovom priručniku samo su preporuke koje bi mogle biti adekvatne određenim situacijama, ali nemaju za cilj da posluže kao pravni autoritet.

Autori

POGLAVLJE I
NADLEŽNOST SUDOVA

1.

2. OPŠTE NAPOMENE

Jedno od prvih pitanja koje sudije treba da proceni je pitanje predmetne i mesne nadležnosti suda. Nadležnost osnovnog suda u krivičnom postupku uređuje se posebnim zakonom i to članom 11 Zakona o Sudovima.¹ Provera nadležnosti suštinsko je pitanje u krivičnom postupku, pošto neodgovarajuća provera i delovanje izvan nadležnosti, nose sa sobom i bitne povrede krivičnog postupka u značenju člana 384 Zakonika o Krivičnom Postupku² a samim tim i poništavanje odluke koja je doneta u datom predmetu.

Predmetna nadležnost pravo je i dužnost suda propisano zakonom za jednu kategoriju sudova koji u krivičnom postupku treba da preduzmu konkretne procesne radnje i da sude za nekoliko krivičnih dela u zavisnosti od njihove prirode i značaja. Predmetna nadležnost utvrđuje se u zavisnosti od vrste i značaja krivičnog dela. Osnova za određivanje ove nadležnosti je krivično delo, odnosno krivična stvar koja je predmet suđenja (*ratione materiae*). Za osnovni kriterijum pri određivanju ove nadležnosti, uzima se vrsta i visina kazni propisanih za dato krivično delo.³ Sud je dužan da se postara po službenoj dužnosti o pitanju predmetne nadležnosti u celoj dužini trajanja postupka a ova obaveza proizilazi i iz odredbe člana 6, stav 1 Evropske Konvencije o Zaštiti Ljudskih Prava i Osnovnih Sloboda,⁴ *u skladu sa kojom svako ima pravo na pravičnu i javnu raspravu pred sudom obrazovanim na osnovu zakona*". Na sam značaj ove obaveze ukazuje i činjenica da samo nadležan sud može izreći krivičnu sankciju. Shodno praksi Evropskog Suda za Ljudska Prava, sud je u suštini okarakterisan svojom sudskom funkcijom, odnosno činjenicom da donosi odluke za koje je nadležan primenom načela vladavine prava i u postupku propisanom zakonom.⁵

1.1 Dodeljivanje predmeta u sudovima

Krivični postupak i suđenje za krivični predmet vodi se prvo stepeno u opštem odeljenju, odeljenju za teška krivična dela ili pri bilo kom odseku ili odeljenju obrazovanom u skladu sa članom 8 Zakona o Sudovima, sa nadležnošću nad datim krivičnim delom.

Kada je u krivičnom predmetu okrivljeno lice dete, takav predmet odvaja se od bilo kog drugog predmeta i saslušava ga isključivo odeljenje za maloletnike pri osnovnom sudu u skladu sa Zakonom o Pravdi Maloletnika⁶, ili kasnije usvojenim zakonom.⁷

Opšte odeljenje osnovnog suda priprema i sudi u svim krivičnim postupcima koji nisu pod nadležnošću odeljenja za teška krivična dela, odeljenja za maloletnike, ili bilo kog odseka ili

¹ Zakon o Sudovima br. 03/L-193, od dana 22. jula 2010.

² Član 240 stav 1 Zakonika o krivičnom postupku, br. 04/L-123, od dana 13.12.2012, koji je stupio na snagu dana 01.01.2013. (u daljem tekstu ZKP). Član 384, stav 1, tačka 1.6 ZKP-a, propisuje da je presudu doneo sud bez predmetne nadležnosti za suđenje u datom predmetu.

³ Ejup Sahiti dhe Rexhep Murati, *E drejta e Procedurës Penale* (Prishtinë, 2013) str. 139

⁴ Konvencija Saveta Evrope o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda. Otvorena za potpis u Rimu dana 4. novembra 1950. godine i stupila je na snagu septembra 1953.

⁵ Presuda ESLJP-a H. protiv Belgije, od dana 30. novembra 1987, Seria A br. 127 34.

⁶ Zakonik o Pravdi Maloletnika ,nr 03/L-193, datuma 08.07.2010 (daljem tekstu ZPM)

⁷ Član 21, stav 2 ZKP-a.

odeljenja uspostavljenog shodno članu 8. Zakona o Sudovima koji ima nadležnost nad krivičnim delima.⁸

Odeljenje za teška krivična dela osnovnog suda priprema i sudi u svakom krivičnom postupku gde je moguće izvršeno jedno ili više krivičnih dela kažnjivih kaznom zatvora do 10 godina, kao i kada državni tužilac navodi ili je podigao optužnicu za jedno ili više mogućih krivičnih dela shodno članu 15. Zakona o Sudovima generalno i konkretno za ona krivična dela navedena u članu 22. ZKP-a.

1.2 Funkcionalna nadležnost

Funkcionalna nadležnost određuje nadležnost unutar suda, odnosno podelu zadataka. Svaki sudski organ dužan je da se bavi određenim pitanjem u fragmentarnom značenju, što podrazumeva da je za zaključivanje određenog predmeta na sudu potrebno delovanje nekoliko sudskih organa, kao što su: sudija za prethodni postupak, pretresno veće, sudsko veće, tako da funkcionalna nadležnost jasno određuje koji od ovih organa treba da deluje u zavisnosti od faze postupka u kojoj se nalazi određena krivična stvar.

Sud vrši svoju funkcionalnu nadležnost preko:

- sudije za prethodni postupak;
- pretresnog veća;
- sudije pojedinca;
- predsednika sudskog veća;
- sudskog veća, i
- predsednika suda.

1.2.1 Sudija za prethodni postupak

Uloga sudije za prethodni postupak usredsređena je na ranu fazu krivičnog postupka, tako da će osnovni sud nadgledati krivične istrage dodeljivanjem sudije odgovarajućeg odeljenja u svojstvu sudije za prethodni postupak.

Sudija za prethodni postupak nadgleda krivični postupak tokom istrage. Po podizanju optužnice, sudija za prethodni postupak nema više nadležnost nad okrivljenim licem.

Sudija za prethodni postupak nadležan je da prima zahteve od:

- državnog tužioca;
- okrivljenog lica;
- branioca;
- zaštitnika žrtve;
- oštećenog
- i da donosi odluke i naredbe na osnovu ovih zahteva, u skladu sa odredbama ZKP-a.

---

⁸Član 21 stav 3 ZKP-a.

Sudija za prethodni postupak je nadležan da nezavisno odluči o tome da li je određivanje ili produženje lišenja slobode okrivljenog lica proceduralno i ustavno opravdano. Sudija za prethodni postupak ima dužnost da naredi puštanje na slobodu okrivljenog lica čije lišavanje slobode nije proceduralno ili ustavno opravdano.⁹

Naredbe sudije za prethodni postupak u opštem odeljenju ili odeljenju za teška krivična dela može na prigovor strane da preispita vanpretresno veće istog odeljenja suda. Sa druge strane, odluku sudije za prethodni postupak može na osnovu žalbe da preispita Apelacioni Sud.¹⁰

1.2.2 Sudija pojedinac, predsednik sudskog veća i sudsko veće

Nakon što državni tužilac podnese optužnicu osnovnom sudu, određuju se sudija pojedinac ili sudsko veće sa predsednikom veća odgovarajućeg odeljenja. Za krivični postupak koji se vodi pri opštem odeljenju osnovnog suda, o predmetu odlučuje sudija koji sudi kao sudija pojedinac, dok za krivični postupak pri odeljenju za teška krivična dela osnovnog suda, presudu donosi veće od troje (3) sudija od kojih jedan postupa u svojstvu predsednika veća.¹¹

Nakon što državni tužilac podnese optužnicu osnovnom sudu, sudija pojedinac ili predsednik veća:

- održava prvo i drugo saslušanje;
- odlučuje o zahtevima za odbacivanje optužnice;
- odlučuje o zahtevima za isključenje dokaza;
- odlučuje o sudskom pritvoru i ostalim merama koje treba da obezbede prisustvo okrivljenog lica.¹²

1.3 Mesna nadležnost

1.3.1 Određivanje mesne nadležnosti

U skladu sa članom 29, stav 1 ZKP-a, mesna nadležnost se po pravilu dodeljuje osnovnom sudu na čijem je području izvršeno ili pokušano krivično delo, ili u teritoriji gde je nastupila posledica.

Ako je krivično delo izvršeno ili pokušano ili su posledice tog dela nastale na području koje pokriva više sudova ili na granici ovih područja, sud koji prvi pokrene postupak kao odgovor na zahtev ovlašćenog tužioca biće nadležan. Međutim, ako postupak nije pokrenut, prvi sud kojem je podnet zahtev za pokretanje postupka biće nadležan za vođenje slučaja. Ako je osnovano odeljenje osnovnog suda u skladu sa zakonom koje ima državnu nadležnost za istragu i suđenje specifičnih krivičnih dela, nadležnost za sve krivične postupke koji se vode protiv takvih krivičnih dela dodeljuju se tom odeljenju.

---

⁹Član 23 ZKP-a.

¹⁰Član 24 ZKP-a.

¹¹Član 25 ZKP-a.

¹²Član 26 ZKP-a.

1.3.2 Sekundarni kriterijumi nadležnosti

- a) Ako područje opisano u članu 29. stava 1. ovog zakonika nije poznato ili ako se to mesto nalazi izvan teritorije Kosova, nadležan je sud na čijem području okrivljeno lice ima prebivalište ili boravište.
- b) Ako sud na čijem području okrivljeno lice ima prebivalište ili boravište započne postupak, on ostaje nadležan čak i posle otkrivanja mesta na kome je izvršeno krivično delo.
- c) Ako nije poznato niti mesto izvršenja krivičnog dela niti prebivalište ili boravište okrivljenog, ili ako su oba izvan teritorije Kosova, nadležan je sud na čijem je području okrivljeni uhapšen ili se sam predao vlastima.

1.3.3 Mesna nadležnost naložena od Vrhovnog suda

Ako se prema odredbama ovog zakonika ne može ustanoviti koji je sud teritorialno nadležan, Vrhovni Sud Kosova određuje jedan od stvarno nadležnih sudova pred kojim će se voditi postupak.

1.4 Spajanje procedure

1.4.1 Mesna nadležnost u vezi sa spajanjem procedure

Član 35 ZKP-a propisuje par pravila koja uređuju nekoliko pitanja u vezi sa spajanjem krivičnog postupka.

- a) Kada se ista osoba okrivljuje za više krivičnih dela iste težine, nadležan je sud od koga je prvobitno pokrenuta optužnica, međutim, kada nije pokrenuta optužnica, nadležan je sud, kome je prvobitno uručeno zapečaćeno rešenje o istrazi.
- b) Kada je oštećeni počinio istovremeno krivično delo prema okrivljenom, vodi se takođe zajednička procedura.
- c) U načelu se okrivljeni podležu nadležnosti suda, koji je nadležan za jednog od njih i u kome je prvo pokrenuta optužnica.
- d) U načelu sud koji je nadležan za počiniooca krivičnog dela nadležan je i za počinioce i pomagače, nakon počinjavanja krivičnog dela i za lica koja nisu informisala o pripremanju dela, njegovom počinjenju ili počinioocu.
- e) Kada se nekoliko lica okrivljuju za nekoliko krivičnih dela, sud može odlučiti da primeni spojeni postupak i da donese presudu, pod uslovom da su dela međusobno povezana i da su dokazi zajednički.
- f) Sud može odlučiti da sprovede spojenu proceduru i da donese presudu, ukoliko se, pred istim sudom, sprovede procedure odvojeno, protiv istog lica, za nekoliko dela ili protiv više lica, za isto krivično delo.
- g) O spajanju procedure odlučuje sud, koji je nadležan za sprovođenje procedure spajanja, na osnovu predloga državnog tužioca ili po službenoj dužnosti. Protiv rešenja kojim se određuje spajanje procedure ili odbijanje predloga o spajanju, nije dozvoljena žalba.

1.5 Razdvajanje postupka

1.5.1 Opšta razmatranja

Sud koji je shodno ZKP je nadležan može, zbog važnih razloga ili zbog celishodnosti da naloži razdvajanje postupka koji se vodi za više krivičnih dela ili protiv više okrivljenih lica, a zatim da nastavi sa odvojenim postupcima ili uputi odvojene predmete drugom nadležnom sudu do završetka glavnog pretresa.¹³

Sud može da odluči do završetka postupka da razdvoji postupak za bilo koje krivično delo ili za jednog od okrivljenih. Za donošenje ovakvog rešenja, potrebno je da postoje razlozi celishodnosti. Uzroci ili razlozi na osnovu kojih sud može odlučiti da razdvoji postupak mogu biti mnogostruki i raznoliki. Međutim, jedan od razloga da se razdvoji krivični postupak, koji se često uzima u obzir u našoj sudskoj praksi, jeste situacija kada je npr. podignuta optužnica protiv nekoliko okrivljenih, sa time da je jedan od okrivljenih u bekstvu i ne može se obezbediti njegovo prisustvo na sudskom pretresu, dok sa druge strane postoji opasnost prekoračivanja rokova za zastarevanje krivičnog gonjenja. U ovakvoj situaciji, sud može odlučiti da razdvoji krivični postupak prema okrivljenom u bekstvu. Takođe, kao razlog koji nastaje najčešće izdvajamo: tešku bolest ili tešku povredu jednog od okrivljenih, koja ukazuje da isti duži vremenski period neće biti u mogućnosti da se pojavi u postupku. Zatim, još jedan razlog u vezi sa celishodnošću može biti da su na glavnom pretresu za teško krivično delo izvedeni svi dokazi i da se za isto može doneti presuda, dok su za drugo krivično delo potrebni ekspertiza ili slično.

Kada se ispune ovi uslovi, sud može doneti rešenje o razdvajanju postupka, na predlog stranaka ili branioca, ali to može učiniti i bez njihovog predloga. Ukoliko je postupak razdvojen po službenoj dužnosti, sud pre donošenja rešenja, treba da sasluša stranke i branioca. Protiv rešenja kojim je određeno razdvajanje postupka ili kojim je odbijen predlog za razdvajanje postupka žalba nije dozvoljena.¹⁴

1.6 Prenošnje mesne nadležnosti

1.6.1 Delegirana nadležnost i konflikt nadležnosti

Osnovni sud je dužan da razmotri svoju nadležnost i da se, čim primeti da nije nadležan, oglasi nenadležnim i da po pravnosnažnosti tog rešenja, predmet uputi nadležnom sudu. Kad je nadležan osnovni sud iz pravnih ili stvarnih razloga sprečen da vodi postupak nakon saslušanja strana, predsednik osnovnog suda može da ustupi postupak drugom ogranku nadležnog osnovnog suda.

---

¹³ Član 36 stav 1 ZKP-a.

¹⁴ Član 36 stav 3 ZKP-a.

Ako ustupanje u skladu sa gore navedenim stavom nije moguće, predsednik nadležnog osnovnog suda savetuje se sa drugim Osnovnim sudom oko nadležnosti u predmetnoj stvari i slaže se da ustupi postupak. Ako se dva osnovna suda ne slažu u vezi sa ustupanjem postupka u roku od deset (10) dana, bilo koji od njih bez odlaganja obaveštava Apelacioni sud o tome, koji će odrediti jedan od sudova da se sprovede postupak.

Pre nego donese rešenje povodom sukoba predmetne nadležnosti, sud će zatražiti mišljenje od državnog tužioca koji je nadležan da postupa pred tim sudom, oštećene strane ili zastupnika žrtve i ili od okrivljenog lica ili branioca. Na naredbu u skladu sa ovim članom nije dozvoljena žalba.¹⁵

1.7 Posledice nenadležnosti

1.7.1 Pretpostavljena nadležnost sudova

U skladu sa članom 38, stav 1 ZKP-a, sud koji nije nadležan preduzima proceduralne radnje čije bi odlaganje bilo opasno. Pošto optužnica postane pravosnažna, sud ne može da se proglasi mesno nenadležnim, niti stranke mogu da ulože prigovor na mesnu nenadležnost. Na primer: ukoliko je jedan građanin sa mestom prebivališta u Prištini izvršio krivično delo na teritoriji Opštine Uroševac i državni tužilac je podigao optužnicu pri Osnovnom sudu u Prištini, koja je postala pravosnažna i prešla na glavni pretres, ovaj sud može se proglasiti nenadležnim i pored činjenice da je krivično delo koje je predmet spora izvršeno na teritoriji van njegove mesne nadležnosti.

1.8 Izuzeće

1.8.1 Opšte napomene

Sudije treba da obavljaju sudsku funkciju na nezavisan način, pravičnom ocenom činjenica, u skladu sa savesnim tumačenjem zakona, bez bilo kakvih pretnji ili direktnog ili indirektnog mešanja sa bilo čije strane.¹⁶

ZKP kao osnovu za izuzeće sudije od sudske funkcije propisuje slučajeve u kojima: sudija je oštećen krivičnim delom; ako je on ili ona bračni ili vanbračni drug, rođak po vertikalnoj liniji bilo kog stepena srodstva, po pobočnoj liniji do četvrtog stepena srodstva, ili rođak po bračnoj liniji do drugog stepena srodstva okrivljenog lica, njegovog ili njenog branioca, tužioca, oštećenog lica, njihovog zakonskog zastupnika ili punomoćnika; ako je on ili ona pravni staratelj, tutor, usvojeno dete ili usvojitelj, hranilac ili hranjenik okrivljenog lica, njegovog odnosno njenog branioca, tužioca ili oštećenog lica; ako je u istom krivičnom predmetu učestvovao u postupku kao tužilac, branilac, zakonski zastupnik ili punomoćnik oštećenog odnosno tužioca, ili je saslušan kao svedok ili veštak; ako postoji sukob interesa

---

¹⁵Član 37 ZKP-a.

¹⁶ Bangalorški principi ponašanja sudija, član 1.1, Commentary on The Bangalore Principles of Judicial Conduct, United Nations Office on Drugs and Crime, September, 2007.

propisan članom 6. Zakona o Sprečavanju Sukoba Interesa Prilikom Vršanja Javnih Funkcija.¹⁷

Sudija ne može da obavlja dužnost sudije pojedinca, predsednika pretresnog veća, člana pretresnog veća, žalbenog veća ili veća Vrhovnog suda ako je on odnosno ona učestvovao u prethodnim postupcima u istom krivičnom predmetu, izuzev u slučaju sudije koji je postupao u Veću za posebnu dokaznu mogućnost. Sudija se ne može isključiti ako je bio uključen u prethodnom postupku o istom krivičnom predmetu kao član vanpretresnog veća.¹⁸

Postoji i takozvano fakultativno izuzeće i sudija će takođe biti izuzet u obavljanju dužnosti sudije u određenom slučaju utvrde i dokažu okolnosti koje dovode u sumnju njegovu nepristrasnost ili su stvorile utisak lošeg ponašanja.¹⁹

Suđenje od strane nepristrasnog suda jedno je od važnih elemenata procesa pravnog uređenja, zagarantovano članom 31, stav 2 Ustava Republike Kosovo²⁰ i članom 6 EKLJP-a.²¹ Načelo nepristrasnosti podrazumeva da sudije nemaju predrasude o predmetu pred njima i da ne deluju tako da potpomažu interese jedne od stranaka.

Sud treba da bude nepristrasan, ne samo formalno, već i eksplicitno. Ispoštovanost ovog načela treba da se verifikuje sa dva testa: subjektivni test, koji u suštini zahteva da se dokaže činjenica da je lično ubeđenje jednog sudije uticalo na odluku suda i, takođe, objektivni test, koji iziskuje da se dokaže da li je sudija pružio dovoljne garancije kako bi se isključila svaka opravdana sumnja u tom smeru. U značenju subjektivnog testa, nepristrasnost sudija pretpostavlja se sve dok se ne dokaže suprotno. Što se tiče objektivnog testa, podrazumeva da sem ličnog ponašanja svakog člana sudskog veća, treba dokazati da li postoje ubedljivi faktori, koji dovode u sumnju njegovu/njenu nepristrasnost.²²

Isključenje ovih sumnji garancija je poverenja koje treba da nadahnu sudovi u demokratskom društvu kod javnosti i iznad svega, stranaka u sudskom postupku.²³ U demokratiji, zakonitost uloge sudije ne zavisi samo od njegovog blagostanja, već i od njegovog nepristrasnog i

---

¹⁷ Član 39, stav 1 ZKP-a. Član 6 Zakona o sprečavanju sukoba interesa propisuje da je "Konflikt interesa je stanje neslaganja između javne dužnosti i privatnog interesa jednog službenika, kada prilikom obavljanja funkcije on ima privatne interese za obogaćivanje ili lični ne obogaćivanja, direktno ili indirektno, koja utiču, ili može da utiče u pravilnoj obavljanju javne funkcije, kada se nalazi u situacijama mogućeg prekršaja načela, limitiranja i zabrane ili obaveza prema odredbama istog zakona".

¹⁸ Član 39, stav 2 ZKP-a.

¹⁹ Član 39, stav 3 ZKP-a propisuje da se "Sudija će takođe biti izuzet u obavljanju dužnosti sudije u određenom slučaju ako se osim slučajeva iz stavova 1. i 2. ovog člana, utvrde i dokažu okolnosti koje dovode u sumnju njegovu nepristrasnost ili su stvorile utisak lošeg ponašanja".

²⁰ Ustav Republike Kosovo, "Pravo na pravično i nepristrasno suđenje", Član 31, stav 2 "propisuje Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda.

²¹ Evropska konvencija o ljudskim pravima i slobodama, Pravo na redovni proces : Član 6.1. Svako ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, obrazovanim na osnovu zakona, koji odlučuje o sporovima u vezi sa pravima građanske prirode, i o osnovanosti svake krivične optužbe za koju se tereti....".

²² Vidi predmet Sigurdson protiv Islanda, odluka ESLJP-a zahtev br. 39731/98, Presuda od 10. aprila 2003.

²³ Vidi Odluku br. 11, od dana 05.04.2013. Ustavnog suda Albanije

nezavisnog nastupa.²⁴ Posledično, kada se oceni da u jednoj konkretnoj pravnoj stvari postoji opravdani razlog koji ugrožava nepristrasnost sudskog veća, gledište onih koji ukažu na ove tvrdnje je od važnosti, ali ono što je odlučujuće je utvrditi da li sumnja može opravdano da se opravda.²⁵

1.8.2 Procedura izuzeća

Sudija čim sazna da postoji razlog za izuzeće dužan je da prekine svaki rad na tom predmetu i da o tom razlogu obavesti predsednika suda, koji će prema postupcima koji regulišu interna pravila suda odrediti drugog sudiju. Ako je reč o izuzeću predsednika suda, on ili ona će zahtevati od predsednika Apelacionog suda da odredi zamenu.

Ako sudija smatra da postoje okolnosti koje opravdavaju njegovo izuzeće shodno članu 39. stava 3. ZKP-a, o tim okolnostima obavestiće predsednika suda. Dok se ne donese odluka o izuzeću, sudija može da obavlja samo radnje koje su apsolutno neophodne da bi se sprečilo odlaganje ili nedopustivo odugovlačenje predmeta.

1.8.3. Zahtevi za izuzeće

Sudija treba da se pobrine po službenoj dužnosti (*ex officio*) da, u slučaju da postoji bilo kakva okolnost za njegovo izuzeće, i ukoliko smatra da postoji, obavesti predsednika suda o datoj činjenici. Sem toga, i stranke u postupku imaju pravo da zahtevaju izuzeće sudije u odlučivanju o konkretnom predmetu. Stranke u ovom značenju čine državni tužilac, okrivljeni i oštećeni.²⁶ Stranka može zahtevati izuzeće sudije čim sazna da postoji razlog za izuzeće, i to može učiniti najkasnije pre završetka glavnog pretresa, a u slučaju izuzeća iz razloga propisanih članom 39, stav 3 ZKP-a, izuzeće se zahteva pre početka glavnog pretresa. Sa druge strane, kada se radi o izuzeću sudije Apelacionog suda ili Vrhovnog suda, stranka može podneti zahtev za izuzeće u postupku, tokom korišćenja pravnog sredstva.

Stranka može zahtevati samo izuzeće sudije koji postupa u datom predmetu a ne drugih sudija koje nisu uključene u dati predmet ili da zahteva izuzeće svih sudija jednog suda.

Stranka je dužna da u zahtevu navede okolnosti zbog kojih smatra da postoji neki od zakonskih osnova za izuzeće. U novom zahtevu ne mogu se navoditi razlozi koji su isticali u ranijem zahtevu za izuzeće koji je odbijen.

1.8.4. Odlučivanje o zahtevima za izuzeće

O zahtevu za izuzeće iz člana 41. ZKP-a odlučuju sledeće sudije:

- predsednik Osnovnog suda odlučuje o zahtevu za izuzeće sudija osnovnog suda.

²⁴ Vidi Odluke br. 7, od dana 11.03.2008; br. 11, dana 02.04.2008; br. 2 3, od dana 04.11.2008 (Ustavnog suda)

²⁵ Vidi odluku br. 25 od dana 11.06.2013 (Ustavnog suda Albanije)

²⁶ Član 19 stav 1.15 ZKP-a.

- predsednik Apelacionog suda odlučuje o zahtevu za izuzeće ili samo predsednika osnovnog suda ili o zahtevu za izuzeće predsednika osnovnog suda i drugog sudije istog suda.
- predsednik Apelacionog suda odlučuje o zahtevu za izuzeće sudije Apelacionog suda.
- predsednik Vrhovnog suda Kosova odlučuje o zahtevu za izuzeće predsednika Apelacionog suda, zahtevu za izuzeće predsednika Apelacionog suda i drugog sudije istog suda ili o zahtevu za izuzeće sudije Vrhovnog suda Kosova.
- Veće kojim predsedava zamenik predsednika Vrhovnog suda Kosova odlučuje o bilo kom zahtevu za izuzeće predsednika Vrhovnog suda Kosova ili o zahtevu za izuzeće predsednika Vrhovnog suda i ostalih sudija istog suda.

Pre donošenja rešenja o izuzeću, sudija ili predsednik suda biće saslušani, a prema potrebi biće sprovedena i dodatna ispitivanja. Protiv rešenja kojim se usvaja zahtev za izuzeće žalba nije dozvoljena. Rešenje kojim se zahtev za izuzeće odbija može da bude osporeno posebnom žalbom, ali ako je ovo rešenje doneto posle podizanja optužnice, onda samo žalbom na presudu.

Ako je zahtev za izuzeće u suprotnosti sa odredbama člana 41. stava 4. i 5. ZKP-a ili ako je zahtev za izuzeće iz člana 39. stava 3. ovog zakonika podnet posle početka glavnog pretresa, zahtev se odbacuje u celini ili delimično. Protiv rešenja kojim se odbacuje zahtev, nije dozvoljena žalba. Rešenje kojim se odbacuje zahtev, donosi predsednik suda ili sudsko veće na glavnom pretresu. Sudija čije se izuzeće traži može da prisustvuje kada pretresno veće donosi takvo rešenje.

1.8.5. Obustava obavljanja postupaka nakon zahteva o izuzeću sudija

Efekat podnošenja zahteva za izuzeće sadržan je u činjenici da je sudija, čim sazna da je podnet zahtev za njegovo odnosno njeno izuzeće, dužan da odmah obustavi svaki rad na predmetu, a ako je reč o izuzeću shodno članu 39. stava 3. ovog zakonika, može do donošenja rešenja o zahtevu preduzimati samo one radnje za koje postoji opasnost od odlaganja.

1.9. Lista provere

- a) U skladu sa zakonom
  - Sudija po dobijanju predmeta proverava odmah da li postoje zakonski razlozi za izuzeće iz člana 39, stavovi 1 i 2 ZKP-a, a i ako postoje, dužan je da obavesti predsednika suda (obavezno izuzeće).
  - Sudija proverava da li u konkretnom predmetu postoji bilo kakva okolnost koja bi stvorila sumnju u njegovu nepristrasnost (kao što su: lično poznanstvo sa osumnjičenim/okrivljenim, poznanstvo iz škole ili iz različitih aktivnosti kao što su npr. sportski klubovi, kulturno-umetnička društva, krvno srodstvo dalje od četvrtog reda, susedstvo ili bilo koja druga okolnost koja bi mogla da utiče na nepristrasnost, a takođe je dužan da obavesti predsednika suda (fakultativno izuzeće).

b) Izuzeće na zahtev stranaka

- Stranke mogu podneti zahtev za izuzeće sudije do početka sudskog procesa, a ukoliko stranka primi k znanju razloge za izuzeće kasnije, onda se zahtev podnosi odmah po upoznavanju o ovom okolnošću.
- Zahtev koji dovodi u pitanje nepristrasnost sudije može se podneti samo pre početka glavnog pretresa.
- Zahtev se podnosi u vezi sa sudijom i navodi činjenice i dokaze o postojanju pravnih razloga za izuzeće sudije.

c) Odluke koje donosi sud po podnošenju zahteva za izuzeće

- Zahtev se usvaja kao osnovan a sudija se izuzima od postupanja u datom predmetu, ili
- Zahtev se odbacuje kao neosnovan a izuzeće se ne dozvoljava.

Sa druge strane, ukoliko je:

- zahtev za izuzeće podnet a da prethodno nije utvrđen identitet sudije;
- zahtev za fakultativno izuzeće podnet nakon početka glavnog pretresa;
- zahtev podnet a da nisu zabeležene okolnosti koje potkrepljuju tvrdnje da postoji osnova za izuzeće, onda se ovakvi gore pomenuti zahtevi odbacuju kao nedozvoljeni. Ovakvo rešenje donosi predsednik suda, a na glavnom pretresu sudsko veće.

Pre odlučivanja uzima se izjava od sudije čije se izuzeće zahteva. Na rešenje kojim se dozvoljava izuzeće, ne postoji mogućnost izjavljivanja žalbe, dok se na rešenje kojim se ne dozvoljava izuzeće može izjaviti posebna žalba, ali ukoliko je rešenje doneto nakon pokretanja optužnice, onda se može pobiti samo žalbom izjavljenom na presudu.

O izuzeću zapisničara, prevodilaca, drugog stručnog osoblja i domaćih stručnjaka odlučuje sudsko veće ili sudija pojedinac.

d) Radnje koje preduzima sudija po podnošenju zahteva za izuzeće

Sudija prekida rad na predmetu po podnošenju zahteva za njegovo izuzeće do donošenja odluke po zahtevu i isti preduzima samo one mere koje mogu da se ugroze eventualnim zakašnjenjima.

POGLAVLJE II
ISTRAGA I POKRETANJE
KRIVIČNOG POSTUPKA

2. ISTRAGA I POKRETANJE KRIVIČNOG POSTUPKA

2.1. Opšta razmatranja

Istrage su tradicionalno u zakonodavstvu o krivičnom postupku na Kosovu sagledavane kao nadležnost suda. Reformama koje su izvršene u ovoj oblasti, posebno usvajanjem Zakonika o Krivičnom Postupku 2004. i 2012. godine, krivično procesno pravo sadrži veći broj elemenata akuzatorskog sistema. Shodno tome, i istraga kao jedna od početnih faza krivičnog postupka, potpala je pod nadležnost i odgovornost državnog tužioca a uloga suda u ovom smislu evoluirala je i postala manje aktivna. ZKP-om uloga sudije je da posluži kao garant prava, nadzornik i pravičan tumač zakona i činjenica. Krivični postupak može se pokrenuti nakon prolaska kroz fazu formalne istrage ili direktnog podizanja optužnice ukoliko državni tužilac smatra da postoji osnovana sumnja koja potkrepljuje optužnicu i ukoliko je krivično delo kažnjivo sa do tri godine.

Standard koji se primenjuje kada govorimo o pokretanju istrage protiv jednog lica za izvršenje krivičnog dela jeste da postoji razumna sumnja.²⁷ Ukoliko državni tužilac raspolaže dovoljnim informacijama koje dostižu nivo opravdane sumnje i može da ih obezbedi po službenoj dužnosti ili je obavešten od strane policije ili bilo koje druge agencije, on može pokrenuti krivičnu istragu.

2.1.1 Pokretanje istrage

Državni tužilac može pokrenuti istragu na osnovu krivične prijave ili drugih izvora, ukoliko postoji opravdana sumnja da se dešava ili da postoji verovatnoća da će se u bliskoj budućnosti desiti krivično delo koje se goni po službenoj dužnosti. Preliminarna istraga pokreće se na osnovu odluke državnog tužioca iz člana 104 ZKP-a.

2.1.2. Opšta načela u vezi sa fazom istrage

Tokom istrage, državni tužilac utvrđuje kako okolnosti i dokaze koji terete tako i one koje idu u prilog i garantuje da se pribave dokazi koji možda neće biti na raspolaganju tokom glavnog pretresa. Zadatak istrage je da prikupi dokaze i podatke neophodne da se donosi odluka o tome da li treba podignuti optužnicu ili obustaviti postupak i da se prikupe dokazi koje je možda nemoguće ili teško dostaviti na glavnom pretresu. Svako lice protiv koga državni tužilac ima opravdanu sumnju da je izvršilo krivično delo imenuje se kao optuženo lice u odluci za pokretanje istrage. Svako optuženo lice navedeno u odluci ima prava optuženog lica predviđena ZKP-om.²⁸

---

²⁷Član 19, stav 1.8 ZKP-a. Razumna sumnja - saznanje informacije koja bi zadovoljila objektivnog posmatrača da se krivično delo desilo, dešava ili postoji velika verovatnoća da će se ono desiti i da je dotično lice počinilo ili je moglo da počini to delo. Ono što se može smatrati 'razumnim' zavisiće od svih okolnosti.

²⁸Član 103 ZKP-a.

Sudije treba da obrate pažnju na činjenicu da uredna i propisna istraga treba da ispoštuje ova načela i da su dužni da ocene da li se istrage sprovode u okviru ovih pravila.

2.1.3. Rešenje o pokretanju istrage

Istraga se pokreće rešenjem državnog tužioca. U rešenju se navodi lice ili lica protiv kojih se sprovodi istraga, datum i vreme pokretanja istrage, opis dela koji navodi elemente krivičnog dela, pravni naziv krivičnog dela, okolnosti i činjenice koje dovode do opravdane sumnje krivičnog dela, da li su ovlašćene bilo koje tehničke ili tajne mere istrage ili prisмотра i dokaze i informacije koje su već prikupljene. Overen primerak rešenja o istrazi se šalje bez odlaganja sudiji za prethodni postupak. Ishod inicijalnih radnji koje je preduzela policija ili prikupljene informacije čini sastavni deo dosijea o istrazi.²⁹

Tokom istrage sprovode se istražne radnje od kojih neke potpadaju pod nadležnost sudije za prethodni postupak kao što su npr: nalog za pretres, nalog za lični pretres, nalog za privremeno oduzimanje predmeta, nalog za ovlašćivanje skrivenih tehničkih mera praćenja i istrage, veštačenje koje potpada pod nadležnost suda, ali i druge radnje, kao što su: izdavanje naloga za hapšenje okrivljenog, posebna istražna mogućnost (u slučajevima kada postoji opasnost da dokazi neće biti na raspolaganju na glavnom pretresu), uviđaj mesta događaja kada se radi o nepoznatom izvršiocu, izdavanje zabrana za zaplenu imovine. Sve ove situacije još više naglašavaju ulogu sudije za prethodni postupak koja je neophodna, važna ne samo za efikasno vođenje krivičnog postupka, već i za uravnoteženo, pravično vođenje postupka koje je u skladu sa najvišim standardima zaštite ljudskih prava i sloboda usađenih u Ustav Republike Kosovo, zasnovanim na instrumentima ljudskih prava, posebno na Evropskoj Konvenciji za Zaštitu Ljudskih Prava i Osnovnih Sloboda. Shodno tome, neke od istražnih radnji mogu se preduzeti samo ukoliko se sud angažuje na ispunjavanju svoje funkcionalne uloge. "Ratio Legis" ili ostanak ovih radnji pod nadležnošću suda zasniva se na činjenici, da se ovde radi o nekim nasilnim procesnim radnjama, čija realizacija na određeni način odstupa od nekih od prava zagwarantovanih na nivou Ustava, te samo sud može doneti odluku u postupku propisanom zakonom.

2.2 Skrivene i tehničke mere praćenja i istrage

U skladu sa članom 87, stav 1 ZKP-a, skrivena ili tehnička mera praćenja i istrage označava bilo koju od sledećih mera:

- skriveni fotografski ili video nadzor;
- tajno praćenje razgovora;
- pretres poštanskih pošiljki;
- prisluškivanje telekomunikacija i treba koristiti IMSI - čitač –Međunarodna identifikacija mobilnog korisnika;
- prisluškivanje komunikacija preko kompjuterske mreže;
- kontrolisana isporuka poštanskih pošiljaka;

---

²⁹ Član 104 ZKP-a.

- korišćenje uređaja za traganje lokacije
- simulirana kupovina;
- simuliranje krivičnog dela podmićivanja;
- istraga pomoću prikriivenog islednika;
- pribavljanje liste dolaznih i odlaznih poziva datog telefonskog broja; i
- obelodanjivanje finansijskih podataka.

a) Zajednički zahtevi za skrivene i tehničke mere praćenja i istrage

Zajednički zahtevi za sve skrivene i tehničke mere praćenja i istrage predstavljaju zahteve koji se smatraju kao “*conditio sine qua non*“ koje treba ispuniti i koji dolaze u obzir kod svih mera, i koji se ne mogu narediti ukoliko nije ispunjen bilo koji od sledećih uslova:

- postoji osnovana sumnja da je lice izvršilo krivično delo kažnjivo sa 5 (pet) ili više godina zatvora ili bilo koje krivično delo propisano članom 90, stav 1.2 ZKP-a.
- postoji verovatnoća da će skrivena mera pomoći u istrazi krivičnog dela, a nije verovatno da mogu da budu dobijene bilo kojim drugim istražnim radnjama bez velikih poteškoća ili potencijalne opasnosti za ostale.

Osnovana sumnja trebalo bi da se zasniva na dokazima koji se mogu saopštiti. Dakle, ona treba da podrazumeva više od razumne sumnje.

Osnovana sumnja ne može se prosto zasnivati na neproverenim informacijama ili informacijama koje nisu potkrepljene dokazima ili “rečima da ste to čuli od nekoga”, niti se može zasnivati na “obaveštajnim izvorima”. U svakom slučaju, može se prihvatiti reč poverljivog informatora koji je u prošlosti dokazao da je verodostojan, gde je dovoljno potkrepljivanje ovih iskaza dokazima.

b) Dodatni zahtevi za mere naložene sudskim rešenjem i istrage koje pokreće tužilac u slučaju tajnih istraga:

Tajne istražne mere treba da se shvate kao mere supsidijarne prirode i ne bi trebalo pretpostaviti da predstavljaju prvi pokušaj da se obezbede dokazi u jednoj istrazi, posledično iste ne predstavljaju redovne istražne mere i ne bi trebalo da se sagledaju kao takve. Skrивene mere treba da se koriste u onim slučajevima u kojima druge, redovne istražne mere, kao što su npr. policijska prismotra i praćenje i nalozi za pretres nisu u stanju da razotkriju dokaze. Skrivenе mere pretpostavljaju da su preduzeti drugi istražni koraci ili barem su uloženi napori u tom smislu, ali su bili bezuspešni.

Opisani primer u vezi sa supsidijarnom prirodom ovih mera sledi: ukoliko policija treba da vrši prisluškivanje kako bi odredila gde se nalazi osumnjičeni, na samom početku treba da upotrebi redovne istražne radnje, kao što su npr. dolazak i odlazak osumnjičenog u i iz stana i na radno mesto, da pokaže svedoku fotografije u vidu galerije fotografija, posebno kada policija sumnja na jednu konkretnu osobu a ukoliko sve ovo bude neuspešno onda se može

razmotriti mogućnost korišćenja skrivenih mera, kao što je npr. prisluškivanje telekomunikacija itd.

c) Krivična dela koja opravdavaju naredbe shodno članu 88 ZKP-a

Naredba za preduzimanje skrivenih mera, u skladu sa članom 90, stav 1 ZKP-a, može se koristiti samo za istragu najmanje jednog od sledećih osumnjičenih krivičnih dela:

- 1.1. krivična dela kažnjiva kaznom zatvora u trajanju od pet (5) ili više godina; ili
- 1.2. jedno ili više krivičnih dela, propisanih članom 90, stav 1, tačke 2 i 3 ZKP-a.

d) Nalaganje mera u hitnim slučajevima

U hitnim situacijama, tužilac može naložiti jednu od skrivenih mera, ukoliko bi čekanje da se izda naredba od strane sudije za prethodni postupak:

- ugrozila bezbednost istrage, ili;
- bezbednost oštećenog, svedoka, informatora ili članova njihovih porodica.
- ukoliko se krivični postupak vodi za krivična dela iz poglavlja XXIV, poglavlja XXXIV KZRK-a, ili u slučajevima pranja novca.

e) Potreba za dobijanjem pismene potvrde sudije za prethodni postupak

Privremen nalog koji izdaje tužilac u hitnim slučajevima prestaje da ima efekat ukoliko se u pisanoj formi ne potvrdi od strane sudije za prethodni postupak u roku od tri (3) dana od njegovog izdanja. U slučaju potvrđivanja privremenog naloga državnog tužioca, sudija za prethodni postupak, prema službenoj dužnosti će izvršiti procenu njegove zakonitosti u pisanoj formi.³⁰

f) Naredbe za skrivene i tehničke mere praćenja i istrage

Član 91, stav 2 ZKP-a, propisuje da sudija za prethodni postupak, na zahtev državnog tužioca, može naložiti pojedinačno sledeće mere:

- tajno fotografisanje ili video prismotru na javnim mestima;
- tajno praćenje razgovora na javnim mestima;
- tajnu istragu;
- snimanje telefonskih razgovora;
- tajno fotografisanje ili osmatranje sa videom na privatnim mestima;
- tajno praćenje razgovora na privatnim mestima;
- pretresanje pošiljki;
- prisluškivanje telekomunikacija, uključujući tekstove poruka ili drugih elektronskih poruka;
- prisluškivanje komunikacija putem računarske mreže;
- kontrolisanu dostavu poštanskih pošiljki;
- korišćenje sredstava za praćenje mesta boravka;

---

³⁰ Član 91 stav 1 ZKP-a.

- simuliranu kupovina nekih stvari;
- simuliranje nekog dela korupcije; ili
- otkrivanje finansijskih podataka.

Naredba za sprovođenje gore navedenih mera, ne treba da prekorači period od 60 (šezdeset) dana od dana izdavanja ovog naloga. Ovaj nalog mora da bude u pisanom obliku i da navodi:

- ime i adresu jednog ili više lica koja su predmet naredbe, ako je poznat broj pogođenih osoba iz podataka i mesta događaja;
- zvanično imenovanje mere i njena tačna zakonska osnova;
- posebno sadašnji nalazi i realni izgledi prema članu 19 podstav 1.11 ZKP-a;
- mere i tačno vreme početka i njenog završetka ukoliko se sprovodi i
- lice ovlašćeno da sprovede meru i službenika odgovornog za nadgledanje njenog sprovođenja.³¹

g) Izvršenje naredbe za skrivene i tehničke mere praćenja i istrage

Vremenski rok u kome treba da započne primena naredbe iznosi petnaest dana od dana izdavanja³² a takođe primena naredbe treba da se vodi restriktivnošću, odnosno treba svesti na minimum prisluškivanje komunikacija koje inače nisu predmet prisluškivanja, tako da radnje treba da poštuju načelo proporcionalnosti, i treba primenjivati samo one koje su nužne.

h) Obustava, produžetak, izmena i prekid naredbi

Tokom primene ovih mera u praksi mogu nastati situacije u kojima prestaje da važi neki od uslova koji je poslužio za izdavanje mera, i u datim slučajevima, ukoliko prestane da važi neki od uslova za nalažanje ovih mera, policija je dužna da odmah obavesti tužioca i sudiju. Sud određuje da li naredba treba i dalje da bude na snazi ili je treba prekinuti.

Produžetak naredbe - nadležni sudija može da ne izda dodatnu pisanu naredbu za produženje skrivenih mera, osim ako se uslovi za izricanje mere predviđene ovom glavom kako je utvrđeno u članu 88. ZKP-a i dalje primenjuju i ako postoji racionalno objašnjenje zbog čega nije uspelo pribavljanje nekih ili svih informacija traženih prethodnom naredbom.³³

- Naredba za skriveni fotografski ili video nadzor na javnim mestima, tajno praćenje razgovora, pretres poštanskih pošiljaka, prisluškivanje komunikacija putem kompjuterske mreže, kontrolisana isporuka poštanskih pošiljaka, korišćenje uređaja za praćenje i lociranje, prikriiveni islednik, pribavljanje liste dolaznih i odlaznih poziva sa datog telefonskog broja ili otkrivanje finansijskih podataka može da bude produžena za period od najviše šezdeset (60) dana, koji može da bude obnovljen do najviše trista šezdeset (360) dana od izdavanja naredbe.

³¹Član 92, stav 2 ZKP-a.

³²Član 93, stav 1 ZKP-a.

³³Član 94 stav 1 ZKP-a.

- Naredba za skriveni fotografski ili video nadzor na privatnim mestima, ili prisluškivanje telekomunikacija može da bude produžena za period od najviše šezdeset (60) dana, koji može da bude obnovljen za naredni period od najviše šezdeset (60) dana.
- Naredba za simuliranu kupovinu nekog predmeta ili simulaciju dela korupcije ovlašćuje samo za jednu kupovinu predmeta ili jednu simulaciju dela korupcije. Službenik pravosuđa koji daje ovlašćenje može da izda takvu dodatnu naredbu ukoliko se preduslovi za određivanje mere iz ove glave kako je utvrđeno u članu 88. ZKP-a i dalje važe i postoji razumno objašnjenje zbog čega nisu dobijene neke ili sve informacije koje su tražene prethodnom naredbom.³⁴

Izmena naredbe – tokom primene naredbi, uslovi za njihovo izvršenje mogu se promeniti, i kao rezultat se javlja potreba da se naredba izmeni, prilagodi i odrazi ove izmene.

Prekid naredbe – sudija u svakom trenutku može da prekine naredbu ukoliko smatra da su uslovi za izricanje mere, kako je utvrđeno u članu 88. ZKP-a prestali da važe.

i) Prihvatljivost dokaza dobijenih naredbom za skrivene i tehničke mere praćenja i istrage

Ako podaci nisu prikupljeni u skladu sa ZKP-om, onda dokazi pribavljeni putem ovih naloga su neprihvatljivi.

Dokazi koji su dobijeni skrivenim praćenjem razgovora na privatnim mestima, pretresom poštanskih pošiljki, prisluškivanjem telekomunikacija, prisluškivanjem komunikacija preko kompjuterske mreže, kontrolisanom isporukom poštanskih pošiljki, korišćenjem uređaja za praćenje i lociranje, simuliranom kupovinom, simuliranje krivičnog dela korupcije ili lažnim predstavljanjem biće prihvatljivi u krivičnom postupku samo u odnosu na krivično delo navedeno u članu 88. stava 3. ZKP-a, odnosno ne mogu se koristiti za krivični postupak u vezi sa drugim krivičnim delima.³⁵

Naredba i nezakonita primena podrazumevaju da će, u slučaju da preduslovi i zahtevi propisani zakonom nisu ispoštovani ili ispunjeni, svaki dokaz biti neprihvatljiv kao npr: naredba je bila nezakonita – zato što zahtev tužioca nije sadržao činjenice koje potkrepljuju osnovanu sumnju ili naredba nije konkretno konstatovala osnovanu sumnju ili kada nije potencirano vreme skrivenih mera, ili kada naredba dozvoljava samo jednu simulovanu kupovinu, ali policija izvrši dve takve kupovine. Bez obzira na isto, povreda neke obične prijave od strane policije ne treba da učini dokaz neprihvatljivim, pošto se ne radi o suštinskim zahtevima na osnovu kojih je izdata naredba za pokretanje skrivenih istražnih mera.

Sudije imaju aktivnu ulogu kada govorimo o oceni prihvatljivosti dokaza koji su prikupljeni skrivenim mera i u bilo kom trenutku pre pravosnažne presude, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća može da preispita prihvatljivost materija prikupljenih shodno

³⁴Član 94, stavovi 2, 3 i 4 ZKP-a.

³⁵Član 97 stav 2 ZKP-a.

članu 88. ZKP-apo službeno dužnosti za povredu ustavnih prava okrivljenog lica ako postoji naznaka da su materijali nezakonito prikupljeni.³⁶

2.3 Pretres i oduzimanje

2.3.1 Pretres i privremeno sekvestracija

Nalog za pretres kao istražna radnja koja ima za cilj da obezbedi okrivljenog i druge značajne dokaze u krivičnom postupku, može se preduzeti samo ukoliko postoji osnovana sumnja da je jedno lice izvršilo krivično delo i da je ono osnovani razlog da se sprovede hapšenje izvršioca krivičnog dela, njegovih saučesnika ili mogu imati za posledicu pronalaženje tragova krivičnog dela i privremeno oduzimanje dokaza od važnosti u krivičnom postupku.

Nalog za pretres može se naložiti samo kada:

- postoji osnovana sumnja da je dato lice izvršilo krivično delo;
- postoji realna verovatnoća da će pretres dovesti do hapšenja datog lica;
- će dovesti do otkrivanja tragova krivičnog dela;
- će obezbediti važne dokaze za krivični postupak.

Kada postoji osnovana sumnja, to je već činjenično pitanje koje se određuje na osnovu konkretnih okolnosti u svakom slučaju. Iz tog razloga, ovaj uslov treba da se zasniva na objektivnim okolnostima, pošto je povezan sa izvršenjem krivičnog dela i zasniva se na konkretnim činjenicama, koje treba navesti u zahtevu i jasno pojasniti u nalogu za pretres, dakle pretres se ne može vršiti sa ciljem da se potvrdi osnovana sumnja da je izvršeno krivično delo, već ova sumnja ovakvog kvaliteta treba da postoji pre toga, pošto bi u suprotnom predmet pretresa moglo da bude svako mesto, prostor ili lice.

a) Šta se očekuje od izvršenja naloga za pretres?

- Očekivanja koja proizilaze iz naloga za pretres slede: da će se uhapsiti izvršilac krivičnog dela;
- da će se naći tragovi;
- da će se obezbediti drugi važni dokazi u krivičnom postupku.

Optuženo lice može u pisanoj formi dobrovoljno da se složi sa pretresanjem imovine shodno ovog poglavlja. Predmeti pronađeni tokom pretresanja mogu da budu privremeno oduzeti i kao takvi su prihvatljivi na glavnom pretresu i ostalim postupcima. Predmeti pronađeni tokom pretresanja na koji okrivljeno lice nije pristalo ne mogu biti privremeno oduzeti i neprihvatljivi su kao dokaz ukoliko nije drugačije naređeno u skladu sa ZKP-om.³⁷

---

³⁶ Član 97, stav 4 ZKP-a.

³⁷ Član 105, stavovi 1 i 2 ZKP-a.

b) Pretresanje kuće ili lokala usmenim nalogom sudije

Policija može početi pretres na osnovu usmene dozvole sudije za prethodni postupak, ukoliko:

- ne može da se dobije na vreme pisana naredba za pretresanje i ako postoji stvaran rizik od odlaganja koji može da dovede do gubitka dokaza ili do opasnosti po život i zdravlje ljudi.

Ako je policija preduzela pretresanje bez pisane naredbe suda, ona najkasnije dvanaest (12) časova nakon pretresanja mora da podnese izveštaj državnom tužiocu i sudiji za prethodni postupak.³⁸

c) Kada se može narediti pretres kuće ili drugih prostorija i imovine lica koje nije osumnjičeno za krivično delo

Kada se tokom istražnog postupka, sa ciljem prikupljanja dokaza ili usled potrebe da se izvrši hapšenje izvršioca krivičnog dela, javi potreba da se izvrši pretres – lica, odnosno njegove imovine, koje nije osumnjičeno za izvršenje krivičnog dela, treba ispuniti sledeće uslove:

- kada postoji realna verovatnoća da rezultat pretresa bude hapšenje okrivljenog, ili;
- kada je neophodno da bude sačuvan dokaz krivičnog dela ili da budu oduzeti određeni predmeti koji ne mogu da budu sačuvani ili dobijeni bez pretresa, i
- kada postoji realna verovatnoća da se takvi dokazi ili predmeti nalaze u prostorijama ili imovini koja bi trebalo da bude pretražena.³⁹

d) Lični pretres

Sem prostorija, stanova, lokala, postoji zakonska mogućnost da se sprovede lični pretres lica, sudija za prethodni postupak može naložiti lični pretres određenog lica u slučajevima u kojima:

- postoji realna mogućnost da rezultat pretresa dovede do otkrivanja tragova;
- ili oduzimanje dokaza krivičnog dela.⁴⁰

Nalog za pretres izdaje se u pisanom obliku na osnovu pisanog zahteva državnog tužioca, ili u hitnim slučajevima, ovlašćenog policijskog službenika.⁴¹

e) Sadržaj naloga za pretres

Naredba za pretres sadrži:

- Identifikaciju lica ili navedeno mesto protiv koga se izdaje naredba (mesto treba tačno da se identifikuje, adresa, drugi podaci kao što su fotografije, katastarski podaci koji obezbeđuju tačne podatke o objektu koji je predmet pretresa);

---

³⁸ Član 111, stav 6 ZKP-a.

³⁹ Član 105 stav 4 ZKP-a.

⁴⁰ Član 105 stav 5 ZKP-a.

⁴¹ Član 105 stav 6 ZKP-a.

- naznaku krivičnog dela u pogledu kojeg se izdaje naredba (krivično delo kao pravna kvalifikacija, činjenice i okolnosti koje sačinjavaju ovo delo);
- obrazloženje osnova za sumnju i realnu verovatnoću u skladu sa ovim članom (objašnjavaju se razlozi postojanja opravdanog razloga);⁴²
- opis predmeta koji se traže pretresom. Ovo treba uraditi na što konkretniji način kako policijski službenici ne bi imali neograničenu diskreciju da pretresaju sve prostorije i da prolaze kroz svu dokumentaciju itd;
- poseban opis lica, prostorija ili imovine koje će da budu pretresane. Dobro je da prostorije i imovina budu obeleženi utvrđenom GPS pozicijom, ukoliko policija ima ovaj uređaj, ili barem utvrditi imovinu na geografskoj karti ili imati fotografiju imovine kao i opis u skladu sa posebnim karakteristikama (npr, plava vrata itd.).

f) Kada treba izvršiti nalog za pretres?

Naredbu za pretresanje izvršavaju ovlašćeni policijski službenici uz neophodnu pomoć drugih policijskih službenika u roku od četrdeset i osam (48) časova od izdavanja naredbe.

g) Razlozi za pretres bez sudskog naloga

U načelu se pretres vrši na osnovu naredbe sudije koji izdaje naredbu u pismenoj formi, iako postoje vanredne situacije u kojima bi čekanje na izdavanje naredbe izgubilo odgovarajući efekat, u slučajevima u kojima treba odreagovati pothitno. Posledično, u ovakvim situacijama, policijski službenici mogu, ako je neophodno i u potrebnoj meri, bez naredbe nadležnog sudije ući u kuću i druge prostorije lica i preduzeti pretresanje ako:

- dotično lice svesno i dobrovoljno pristane na pretresanje.
- lice poziva u pomoć.
- izvršilac zatečen pri izvršenju krivičnog dela mora da bude uhapšen posle gonjenja.
- razlozi za zaštitu ljudi i imovine zahtevaju takvu radnju za otklanjanje direktnog i ozbiljnog rizika za ljude i imovinu, kao i
- lice protiv koga je sud izdao naredbu za hapšenje nalazi se u kući ili u drugim prostorijama.⁴³

Ovo je situacija u kojoj se dozvoljava ulazak na imovinu sa ciljem da se izvrši ograničeni pretres, bez naloga, što podrazumeva da policija neće vršiti opšti pretres, već samo pretres koji se sprovodi kako bi se odgovorilo na specifične, vanredne situacije pomenute u prethodnom delu.

⁴² Član 19. stav 1.10 ZKP-a. Opravdan razlog – saznanje informacije koja bi zadovoljila objektivnog posmatrača da se krivično delo desilo, dešava ili postoji velika verovatnoća da će se delo desiti i da postoji velika verovatnoća da je dotično lice počinilo to delo. Opravdani razlog mora da se zasniva na jasno rečima iskazanim i opisanim dokazom.

⁴³ Član 110, stav 1 ZKP-a.

h) Prihvatljivost dokaza dobijenih pretresom

Može se osporiti prihvatljivost dokaza prikupljenih pretresom upravo zbog načina na koji su prikupljeni i tvrdnji da tokom njihovog obezbeđivanja nisu ispoštovani zakonski kriterijumi. Sudije, kao garanti prava i istovremeno „ex officio“, treba da se pobrinu da su dokazi u krivičnom postupku prikupljeni u skladu sa odredbama ZKP-a i da se ne prikupljaju u suprotnosti sa odredbama što će imati za posledicu da te iste ne mogu se koristiti kao validni dokazi usled njihove neprihvatljivosti. Kako bi se izbegle ovakve situacije, sudijama se nalaže da uvek provere listu koja sledi u nastavku:

- Dobijeni dokazi u toku kontrole, bez dozvole suda, su neprihvatljivi, ako kontrolisanje ne dobije retroaktivno sudsko usvajanje, u skladu sa odredbama Ustava i ZKP-a;
- Pretresanje preduzeto bez naloga nadležnog sudije kršenjem odredbi ZKP-a;
- Naredba nadležnog sudije izdata kršenjem postupka koji predviđa ZKP;
- Suština naredbe nadležnog sudije predstavlja kršenje zahteva ZKP-a;
- Pretresanje nije obavljeno u skladu sa naredbom nadležnog sudije;
- Lica čije je prisustvo obavezno nisu bila prisutna tokom pretresanja;
- Pretresanje je preduzeto čineći povredu člana 108 ZKP-a (ograničenja u pretresanju).⁴⁴

i) Lični pretres

Sem prostorija, kuća i lokala, zakon propisuje mogućnost ličnog pretresa lica. Sudija za prethodni postupak može da naloži lični pretres određenog lica:

- ako postoji realna mogućnost da rezultat pretresa dovede do otkrivanja tragova ili
- oduzimanje dokaza krivičnog dela.⁴⁵

Nalog za pretres se u uobičajenim okolnostima izdaje u pisanom obliku na osnovu pisanog zahteva državnog tužioca, ili u hitnim slučajevima, ovlašćenog policijskog službenika.

Sadržaj naloga.

Nalog za pretres treba da sadrži:

- identitet lica protiv koga se izdaje naredba;
- opis krivičnog dela za koju se izdaje naredba;
- obrazloženje osnova za sumnju i realnu verovatnoću;
- opis predmeta koji se traže pretresom;
- poseban opis lica koje će da budu pretreseno;
- druge informacije važne za obavljanje pretresa.

---

⁴⁴ Član 111 ZKP-a.

⁴⁵ Član 105, stav 5 ZKP-a.

Prilikom ličnog pretresa, policija treba da sastavi zapisnik koji će dati pretresenom licu. Zapisnik potpisuju pretreseno lice, advokati, svedoci ili bilo koje drugo lice koje treba da prisustvuje pretresu, da sadrži opis predmeta i sekvestriranih dokumenata.

j) Privremena sekvestracija

U načelu pretresom se mogu oduzeti samo oni predmeti i dokumenta koji su povezani sa ciljem izvršenja pretresa, a koji obuhvataju:

- predmete koji treba da se oduzmu u skladu sa krivičnim zakonikom;
- predmete koji mogu da posluže kao dokaz u krivičnom postupku;
- predmete ili imovinu koja čini materijalnu dobit stečenu izvršenjem krivičnog dela i koji prema zakonu mogu biti zaplenjeni i privremeno sekvestrirani.

Nezavisno od toga, ukoliko nađeni predmeti nisu u vezi sa krivičnim delom koje opravdava pretres, ali govore o postojanju nekog drugog krivičnog dela, policija treba da iz zapleni i da obavesti državnog tužioca.

Zahtev tužioca za privremeno oduzimanje mora da sadrži opis predmeta, imovine, dokaza ili novca sa specifikacijom i opisom kako predmeti mogu biti dokaz krivičnog dela, kako predmet, imovina ili novac mogu da olakšaju krivično delo ili kako predmeti, imovina ili novac čine materijalnu dobit stečenu izvršenjem krivičnog dela.⁴⁶

k) Postupanje sa privremeno sekvestriranim predmetima

Predmeti koji su privremeno sekvestrirani se fotografišu i čuvaju u odgovarajućim spremnicima ili prozirnim plastičnim kesama, a ovlašćeni službenik policije ili državni tužilac vode evidenciju fotografija i zapisnik o načinu čuvanja svakog predmeta ili skupu dokumenata. Oružje, automobili, avioni i ostali veliki predmeti koji su privremeno sekvestrirani fotografišu se i čuvaju se na odgovarajućim obezbeđenim mestima, a ovlašćeni službenik policije i državni tužilac vode fotografsku evidenciju i zapisnik o načinu čuvanja svakog predmeta ili skupu dokumenata.⁴⁷

l) Stvari koji privremeno ne mogu sekvestrirati

Važno je jasno shvatiti koji predmeti se ne mogu privremeno oduzimati, u skladu sa zakonskim odredbama ZKP-a.

U skladu sa članom 113, stav 1 ZKP-a, sledeći predmeti se ne mogu privremeno oduzimati:

- Prepiska između okrivljenog lica i lica koja prema ZKP-u mogu da ne svedoče shodno članu 126. ZKP-a⁴⁸ ili nisu obavezna da svedoče i odbila su da svedoče shodno članu 127 ZKP-a;

---

⁴⁶ Član 112, stav 3 ZKP-a

⁴⁷ Član 112 stavovi 4 i 5 ZKP-a

⁴⁸ Član 126 ZKP-a propisuje lica koja mogu odbiti svedočenje. Sledeća lica ne mogu da budu ispitani u svojstvu svedoka:

1.1. Lice koje bi svojim svedočenjem prekršilo obavezu čuvanja službene ili vojne tajne, dok ga nadležni organ ne oslobodi te obaveze;

- Beleške gore opisanih lica koja mogu odbiti svedočenje koje se odnose na poverljive informacije koje im je poverio okrivljeni i
- Ostali predmeti obuhvaćeni pravom lica (iz članova 126. i 127. ZKP-a).

Ova ograničenja se ne primenjuju na lica koja mogu da ne svedoče ili nisu obavezna da svedoče ako su ta lica osumnjičena za podstrekivanje, saučesništvo ili ometanje pravde ili za uzimanje ukradene robe ili kada su dotični predmeti stečeni krivičnim delom, ili su korišćeni ili je trebalo da budu iskorišćeni za izvršenje krivičnog dela, ili kada proističu iz krivičnog dela.⁴⁹

m) Trajno oduzimanje privremeno oduzetih predmeta

Sudija pojedinac ili pretresno veće narediće da se stvari trajno oduzmu u skladu sa zakonom ako državni tužilac:

- opiše u optužnici da ti predmeti, imovina, dokazi ili novac treba da budu trajno oduzeti;
- ako se tokom glavnog pretresa dokaže da su predmeti, imovina, dokazi ili novac korišćeni za olakšavanje izvršenja krivičnog dela ili čine materijalnu korist stečenu izvršenjem krivičnog dela i
- da shodno zakonu mogu da budu oduzeti.⁵⁰

n) Vraćanje privremeno sekvetstriranih stvari

Predmeti privremeno oduzeti u toku krivičnog postupka vraćaju se vlasniku ili držaocu ako je postupak prekinut ili obustavljen, a nema osnova da budu oduzeti. Sa druge strane, u situacijama u kojima do prekida postupka dođe zbog nedolaska okrivljenog lica ili zbog duševne smetnje okrivljenog lica, ili kada postoji opravdana verovatnoća da će prekinuta istraga da bude obnovljena, državni tužilac može da zahteva a sudija za prethodni postupak ili predsednik veća može da odobri dodatni rok za vraćanja oduzetih predmeta ako postoji dobar razlog.⁵¹

2.4 Veštačenje u krivičnom postupku

2.4.1. Opšta razmatranja

Tokom krivičnog postupka javljaju se značajna pitanja za čije razjašnjavanje treba dobiti stručno mišljenje različitih veštaka i u praksi je ovo skoro rutinsko pitanje u većini slučajeva. ZKP propisuje mogućnost da državni tužilac angažuje veštaka a sudija to čini samo u

---

1.2. Branilac okrivljenog lica o stvarima koje mu je okrivljeno lice kao svom braniocu poverio, osim ako samo okrivljeno lice to zahteva; i

1.3. Saoptuženo lice dok se vodi zajednički postupak.

⁴⁹ Član 113, stav 2 ZKP-a.

⁵⁰ Član 115, stav 2 ZKP-a.

⁵¹ Član 116 ZKP-a.

izuzetnim slučajevima. Postoje situacije u kojima nastaje potreba za stručnim mišljenjem veštaka iz određene oblasti i da odgovor na iste ima određenu relevantnost:

- mišljenje veštaka je potrebno da bi se odredila krivica ili nevinosti okrivljenog,
- obim štete prouzrokovan krivičnim delom,
- odgovor na pitanje može dati samo specijalizovano stručno ili tehničko veštačenje.⁵²

Posledično, činjenica koja treba da se objasni treba da bude važna i treba da bude u stanju da objasni krivicu, odnosno nevinost okrivljenog ili da utvrdi stepen štete pričinjene krivičnim delom. Shodno tome, kada govorimo o naredbi da se izvrši određeno veštačenje, treba uzeti u obzir one aspekte koji ukazuju na značaj veštačenja u određenoj krivičnoj stvari.

Odgovor na pitanje, ako uzmemo u obzir njegovu prirodu je takav da ga mogu dati samo specijalizovani stručnjaci i nije odgovor koji se može dati iz uobičajenog nestručnog životnog znanja.

Tokom veštačenja veštak treba da primeni prakse koje su opšte prihvaćene u njegovom polju i koje se zasnivaju na naučnoj ili tehničkoj osnovi, da analizira dokaze pribavljene na zakoniti način, da sastavlja izveštaj koji rezimira metode upotrebljene tokom analize i zaključke do kojih je došao.⁵³

2.4.2 Kvalifikacije veštaka

Veštak treba da ima stručnu obuku ili iskustvo koje je relevantna i aktuelna.⁵⁴

Pristup ove odredbe više je empirijski i po svemu sudeći ne naglašava kvalifikacije. Ovaj deo izričito navodi odlične, obrazovne i formalne savete/objašnjenja, ali se poziva i na iskustvo ili specijalizovanu obuku koja je relevantna i aktuelna, dakle mogu postojati stručnjaci koji imaju značajno iskustvo ili specijalizovanu obuku i imaju dobar nivo znanja da su u stanju da pruže stručna, prilično kvalitetna mišljenja u svojoj oblasti specijalizacije i koja mogu da se angažuju u pružanju datih mišljenja.

a) Šta veštak ne može da iznese u svom mišljenju

Veštak ne sme da izrazi svoje mišljenje u vezi sa krivicom ili nevinošću okrivljenog lica, pošto je ovo čisto pravno pitanje koje je samo na sudskim organima.

U praksi se često procena veštaka obavlja apriori, bez neke kritički okrenute analize i tretira se skoro kao “regina probationem – kraljica dokaza”.

---

⁵² Član 136, stav 1 ZKP-a.

⁵³ Član 136, stav 1.1.5 ZKP-a

⁵⁴ Član 136, stav 1.1.3 ZKP-a .

Kada govorimo o mišljenju veštaka, važno je uzeti u obzir sledeće:

- mišljenje veštaka samo je jedan od dokaza u krivičnom postupku;
- istinitost, pauzdanost i tačnost istog treba proceniti po slobodnom nahođenju, nakon sveobuhvatne analize i u vezi sa drugim dokazima;
- nemaju primat u odnosu na druge dokaze.

2.4.3 Određivanje veštaka

Državni tužilac određuje veštaka odlukom u kojoj:

- pruža konkretno pismeno pitanje ili niz pitanja veštaku koja su relevantna za krivicu ili nevinost okrivljenog ili obim štete nastale izvršenjem krivičnog dela;
- ime veštaka i osnove za stručno veštačenje uključujući obrazovanje, iskustvo i prethodno služenje kao veštak na sudu;
- obezbeđuje veštaku pristup dokazima koji su potrebni za stručni ili tehnički nalaz i mišljenje.⁵⁵

a) Oспорavanje izbora veštaka

Izbor veštaka mogu osporiti:

- okrivljeni,
- branilac,
- zaštitnik žrtve

na osnovu stručnih kvalifikacija ili mogućeg sukoba interesa podnošenjem prigovora za osporavanje sudiji za prethodni postupak, koji donosi rešenje o izboru veštaka u roku od deset (10) dana od trenutka određivanja veštaka.

b) Angažovanje veštaka od strane okrivljenog

ZKP pruža mogućnost okrivljenom, da u funkciji delotvorne odbrane i načela poštovanja jednakosti oruđa, ostvari pravo angažovanja veštaka. Okrivljeno lice može zatražiti od državnog tužioca veštačenje koje je od značaja za njegovu odnosno njenu odbranu. Ako državni tužilac odbije takav zahtev, okrivljeno lice može da uloži prigovor na odluku sudiji za prethodni postupak.⁵⁶

Okrivljeno lice može da dobije i plati veštačenje o svom vlastitom trošku. Veštak mora da ispunjava uslove shodno članu 138. ZKP-a, a državni tužilac dobija primerak izveštaja veštaka odbrane u roku od četrnaest (14) dana od njegovog sačinjavanja. Iz ove odredbe nije jasno da li okrivljeni treba da dobije dozvolu da angažuje svog veštaka ili da li postoje okolnosti koje će mu dati za pravo da angažuje veštaka o trošku države i kako će okrivljeni pokrenuti zahtev.

---

⁵⁵ Član 137, stav 1 ZKP-a.

⁵⁶ Član 141, stav 1 ZKP-a.

c) Protivurečnosti između veštaka

U praksi postoje situacije u kojima se konstatacije veštaka:

- duboko razlikuju;
- su nejasne;
- nepotpune, ili
- protivurečne sebi ili sa razmotrenim okolnostima.

U slučajevima u kojima se isto ne može izbeći ponovnim ispitivanjem veštaka, može se zahtevati mišljenje drugih veštaka. Kao što se podrazumeva, prvi pokušaj podrazumeva da se sagleda da li se protivurečnosti mogu izbeći ponovnim ispitivanjem veštaka i ukoliko ne mogu, onda se zahteva mišljenje drugih veštaka.

d) Veštačenja po nalogu suda

Veštačenja po nalogu suda obuhvataju:

- molekularne analize;
- psihološke analize;
- pregled telesnih povreda, kao što su uzimanje uzoraka krvi tokom fizičkog pregleda, koji se može izvršiti samo na nalog suda ili uz dobrovoljni pristanak datog lica.

2.5 Posebna dokazna mogućnost

2.5.1 Opšta razmatranja

U situacijama u kojima postoji samo jedna mogućnost da se dobiju značajni dokazi ili postoji značajna opasnost da se dokaz ili veštačenje ne mogu obezbediti na glavnom pretresu i sa ciljem njihovog očuvanja, državni tužilac, žrtva, zaštitnik žrtve, okrivljeni ili njegov branilac mogu tražiti od sudije za prethodni postupak da prikupi gore navedene dokaze. Postojanje neke od gore navedenih okolnosti zapravo je pitanje koje zavisi od raspoloživih činjenica i u praksi se može oceniti u zavisnosti od konkretnih okolnosti u datom predmetu. Npr: posebne okolnosti koje otvoreno ukazuju na to da ovakve radnje neće moći da se ponove na glavnom pretresu, postoje ukoliko treba saslušati svedoka, pošto zbog njegovog zdravstvenog stanja ili starosti, postoji mogućnost da ne preživi do glavnog pretresa ili da neće biti u stanju da da svoj iskaz itd. Okolnosti koje ukazuju da će izvođenje određenog dokaza na glavnom pretresu biti nemoguće, odnosno vidljivo otežano, postoje kada se radi o svedoku koji živi u inostranstvu i u nekoj državi u kojoj postoji mala verovatnoća da se može saslušati putem video konferencija, i gde je takođe mala verovatnoća da isti odgovori na poziv i da prisustvuje glavnom pretresu.

Sudija za prethodni postupak usvaja zahtev samo gde krivični postupci istražuju krivično delo koje je propisano članom 90 ZKP-a.⁵⁷ U ovim slučajevima, sudija za prethodni postupak dodeljuje dvoje (2) drugih sudija u veću za posebne dokazne mogućnosti. Sa druge strane,

---

⁵⁷ Član 149, stav 2 ZKP-a.

nakon podizanja optužnice, najmanje jedan od sudija koji je učestvovao u veću dodeljuje se kao predsednik veća ili član pretresnog veća.

Prilikom posebne dokazne mogućnosti, sudija za prethodni postupak preuzima takve mere koje su neophodne da se obezbedi:

- delotvornost i integritet postupka, kao i
- prava okrivljenog.

Državni tužilac, okrivljeni i branilac prisustvuju saslušanju a žrtva i zastupnik žrtve se takođe obaveštavaju o saslušanju.

2.5.2 Uviđaj mesta i rekonstrukcija događaja

Uviđaj mesta događaja kao izvor dokaza sprovodi se kada je za potvrđivanje ili objašnjavanje bilo koje značajne činjenice u postupku potrebno neposredno zapažanje. Svrha uviđaja je da se direktno, tačno i što objektivnije potvrde materijalne okolnosti u vezi sa krivičnim delom. Uviđaj mesta događaja može narediti državni tužilac, a rekonstrukciju državni tužilac ili sud da bi se ispitali prikupljeni dokazi ili razjasnile činjenice koje su od važnosti za krivični postupak.

Uviđaj i rekonstrukciju mesta događaja vrši državni tužilac ili policija i kako bi se smatrali važećim, uviđaj ili rekonstrukcija koju su izvršili državni tužilac ili policija potrebno je da osumnjičeni, okrivljeni i branilac budu obavešteni o ovim radnjama.

U praksi postoje slučajevi u kojima su izvršilac krivičnog dela ili branilac poznati ili nepoznati tužilaštvu. Sudija za prethodni postupak prisustvuje i posmatra uviđaj mesta ili rekonstrukciju događaja ako osumnjičeni, okrivljeni ili branilac nisu poznati državnom tužiocu.⁵⁸

Rekonstrukcija događaja se obavlja ponovnim postavljanjem činjenica ili situacija pod okolnostima u kojima se na osnovu prikupljenih dokaza događaj dogodio.⁵⁹ Ako su činjenice ili situacije predstavljene različito u iskazima pojedinih svedoka, rekonstrukcija događaja se po pravilu izvodi odvojeno sa svakim svedokom.

Član 150, stav 6 ZKP-a, propisuje da tokom rekonstrukcije mesta događaja treba obratiti pažnju:

- da se ne prekrši zakon i red;
- ne povredi javni moral;
- da ne dođe do ugrožavanja života i zdravlja ljudi.

Gore navedeni zahtevi imperativnog su karaktera i obavezuju nadležne organe da prilikom preduzimanja radnje rekonstrukcije mesta događaja, obrate pažnju da se ne prekrše zakonske odredbe i javni poredak. Takođe, da se ne učini nešto čime bi se povredio javni moral i da

---

⁵⁸Član 150 stav 4 ZKP-a.

⁵⁹Član 150 stav 5 ZKP-a.

radnje koje se preduzimaju za rekonstrukciju mesta događaja ne stvore situacije koje bi mogle da ugroze život i zdravlje ljudi.

Za što efektivnije i uspješnije obavljanje uviđaja mesta ili rekonstrukcije događaja može da se koristi pomoć forenzičkog stručnjaka, saobraćajnog stručnjaka i drugih stručnih oblasti u cilju zaštite ili opisa dokaza, obavljanja neophodnih merenja i snimanja, skiciranja ili prikupljanja drugih informacija.

Informacije koje se prikupe shodno članovima 70-77. ZKP-a⁶⁰, u izveštaju koji je shodno u skladu sa stavovima 1. i 2. člana 138. ZKP-a, mogu biti prihvatljivi nakon ocene sudije za prethodni postupak, koji može da naredi minimalni uviđaj mesta ili rekonstrukciju događaja da potvrdi nalaze iz izveštaja shodno ovom stavu. Sudija za prethodni postupak mora to da naredi da je izveštaj prihvatljiv.

Sudija za prethodni postupak vrši nadzor i proverava radnje koje je preduzela policija tokom obavljanja svoje nadležnosti propisane članovima 70-77 ZKP-a i u funkciji provere može narediti minimalni uviđaj i rekonstrukciju da potvrdi nalaze u izveštaju. Važno je shvatiti da je sudija za prethodni postupak organ koji naređuje sastavljanje izveštaja za kasnije proceduralne svrhe.

Sa druge strane, nakon podizanja optužnice, organ koji nalaže rekonstrukciju mesta događaja jeste predsednik pretresnog veća, samo ako krivica ili nevinost okrivljenog zahteva od pretresnog veća da ima neposredno znanje od rekonstrukcije događaja ili uviđaja mesta izvršenog krivičnog dela.

Preduzimanje radnji uviđaja mesta događaja ili rekonstrukcije, nakon podizanja optužnice, potpada pod funkcionalnu nadležnost predsednika pretresnog veća. Zakonodavac potvrđuje da preduzimanje datih radnji treba da bude relevantno odnosno treba da bude takvog kvaliteta da obezbedi značajne informacije o krivici odnosno nevinosti okrivljenog.

2.6 Odbrana oštećenih i svedoka

2.6.1 Opšta razmatranja

Sistem krivičnog pravosuđa ne može da funkcioniše ukoliko se ne izvedu relevantni dokazi u krivičnom postupku i neprihvatljivo je ukoliko ne uspe da izvede okrivljene na suđenje i da donese odluku, pošto su svedoci na efektivan način obeshrabrivani da pruže svoj iskaz na slobodan i tačan način.⁶¹ U skladu sa sudskom praksom ESLJP-a, život, sloboda, sigurnost

---

⁶⁰ Odredbe članova 70-77 ZKP-a uređuju istražne radnje policije koje *inter alia* obuhvataju ali nisu ograničene na: prikupljanje dokaza sa mesta događaja, pravo policije na privođenje lica na kratak vremenski period, informativni razgovor u policiji, privremeni pretres zarad bezbednosti, mere za identifikovanje osumnjičenog, prikupljanje podataka od oštećenog.

⁶¹ Preporuka br. R (97) Komiteta ministara 13 država članica u vezi sa zastrašivanjem svedoka i pravima na odbranu (koju je usvojio Komitet ministara dana 10. septembra 1997. na 600. sastanku zamenika ministara).

svedoka ne mogu se ugrožavati na neopravdani način a javni organi su dužni da zaštite svedoke i njihove bliske rođake od mešanja, pretnji i opasnosti, pre, tokom i nakon suđenja.⁶² Uvereni da sa druge strane, sva lica imaju građansku obavezu da daju iskreni iskaz u svojstvu svedoka, ukoliko to zahteva sistem krivičnog pravosuđa, poklanjajući veću pažnju na njihova prava i potrebe uključujući i pravo da niko ne bude predmet bilo kakvog uplitanja ili da je doveden u ličnu opasnost. Sposobnost jednog svedoka da svedoči na sudu ili da saraduje sa organima za sprovođenje zakona, bez straha od pretnji ili kazni od suštinske je važnosti da se zagarantuje vladavina prava u jednom društvu.

Puno zemalja usvojilo je puno zakona i politika za zaštitu svedoka, pošto bi njihova saradnja sa organima za sprovođenje zakona ili davanje iskaza na jednom sudu ugrozilo njihov ili živote njihovih porodica.

Zaštita može biti prosta poput obezbeđivanja policijske pratnje do sudnice, omogućavanje privremenog smeštaja u sigurnoj kući ili korišćenje moderne tehnologije za komunikaciju o iskazu. Postoje i drugi slučajevi, koji iziskuju vanredne mere za bezbednost svedoka, iako je saradnja sa jednim svedokom od presudne važnosti za uspešno krivično gonjenje, međutim ne zaostaje ni nivo i snaga pretnji kriminalnih grupa. U ovakvim slučajevima, davanje novog identiteta svedoku, smeštaj na novom, neotkrivenom mestu za stanovanje, u istoj ili van zemlje, mogu predstavljati jedinu verodostojnu alternativu.⁶³

Član 6. stavovi 1 i 3 EKLJP-a propisuje “ Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ili o krivičnoj optužbi protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, obrazovanim na osnovu zakona ...”, a stav 3, d) da ispituje svedoke protiv sebe ili da postigne da se oni ispituju i da se obezbedi prisustvo i saslušanje svedoka u njegovu korist pod istim uslovima koji važe za one koji svedoče protiv njega.

Posledično, odredbe EKLJP -a i odluke ESLJP-a priznaju pravo odbrane da ispita svedoke i da ospore iskaz, iako ovo ne podrazumeva da treba da dođe do međusobnog sučeljavanja svedoka i okrivljenog.

U skladu sa praksom ESLJP-a dokazano je da korišćenje anonimnog iskaza datog tokom istrage, dve dok okrivljeni ili njegov/njen pravni zastupnik ima mogućnost da postavi pitanje svedoku, ne krši neminovno pravo okrivljenog iz člana 6 EKLJP -a na pravično suđenje. Nezavisno od toga, kazna ne treba da se zasniva nikada samo ili u velikoj meri na anonimno datom iskazu.⁶⁴

---

⁶² Sigurnost i zaštita svedoka na Kosovu, Procena i preporuke- Izveštaj OEBS-a na Kosovu , novembar 2007. (Evropski sud za ljudska prava, Van Mechelen i ostali protiv Holandije, 21363/93, 21364/93, 21427/93, 23. april 1997, paragraf 53; Vidi takođe Doorson protiv Holandije, 20524/92, 26. mart 1996, paragraf 70; P. S. protiv Nemačke; 33900/96, 20. decembar 2001, paragraf 22

⁶³ Dobre prakse zaštite svedoka u krivičnom postupku uključujući organizovani kriminal - Kancelarija Ujedinjenih nacija za drogu i kriminal, Beč, str. 1, New York , 2008.

⁶⁴ Vidi odluke ESLJP-a Dorson protiv Holandije, para. 68-71 (*Case of Doorson v. The Netherlands, Application no. 20524/92*) i Kostovski protiv Holandije 11454/85, 20. novembar 1989, para. 44.

ZKP dozvoljava prikrivanje identiteta svedoka, saslušanja koja nisu otvorena za javnost, privremeno udaljavanje okrivljenog iz sudnice tokom svedočenja nekog svedoka, nastojanja da se prikriju crte lica ili fizički opis oštećenog, svedoka saradnika ili svedoka koji daje iskaz, uključujući svedočenje iza neprozirnog paravana, ili pomoću uređaja za izmenu slike ili glasa, ili istovremeno saslušavanje na drugom mestu koje je sa sudnicom povezano internom televizijom, ili saslušanje snimljeno na video traci pre ročišta uz prisustvo branioca.⁶⁵ Posledično, zarad zaštite svedoka i oštećenih, mogu se primenjivati i mere zaštite i naredba za potpunu anonimnost.

ESLJP, u svojoj sudskoj praksi primenjuje obazriv pristup, tako da, iako ne zabranjuje korišćenje iskaza anonimnih svedoka, savetuje da korišćenje ovih iskaza bude ograničeno (*Case of Doorson v. The Netherlands, Application no. 20524/92 Judgment Strasbourg 26 march 1996*). Međutim, ESLJP smatra da je prekršeno pravo okrivljenog na efikasnu zaštitu iako je branilac imao pravo da pita svedoka postavljanjem pitanja u pismenoj formi, u slučaju da se branilac suočavao sa nepremostivim preprekama – lišen je neophodnih informacija, koje bi mu omogućile da potvrdi kredibilitet svedoka ili da izrazi sumnju u validnost njegovog iskaza. Ovime je prekršeno i načelo protivurečnosti, te je okrivljenom licu uskraćena mogućnost na pravično suđenje.⁶⁶

2.6.2 Subjekti ovlašćeni da podnesu zahtev za mere zaštite ili anonimnosti

Zahtev za mere zaštite ili naredbe za poštovanje anonimnosti mogu podneti:

- državni tužilac;
- okrivljeno lice;
- branilac;
- oštećena strana;
- svedok saradnik;
- svedok;

U bilo kojoj fazi postupka, mogu da podnesu pisanu molbu nadležnom sudiji za određivanje zaštitne mere ili naredbe za anonimnost ako postoji ozbiljan rizik po oštećenog, svedoka saradnika ili svedoka ili člana njegove ili njene porodice.⁶⁷

Mere zaštite obuhvataju, ali se ne ograničavaju na:

- a) izostavljanje ili brisanje imena, adresa, radnog mesta, zanimanja ili bilo kog drugog podatka ili informacije koja bi mogla da bude iskorišćena za utvrđivanje identiteta oštećenog, svedoka saradnika ili svedoka;
- b) neobjavljivanje bilo kog dokumenta koji identifikuje oštećenog, svedoka saradnika ili svedoka;
- c) nastojanja da se prikriju crte lica ili fizički opis oštećenog, svedoka saradnika ili svedoka koji daje iskaz, uključujući svedočenje iza neprozirnog paravana, ili pomoću uređaja za

---

⁶⁵ Član 222 ZKP-a

⁶⁶ Vidi Predmet ESLJP-a Kostovski protiv Holandije, Tužba br. 11454/85, Presuda, Strazbur 20. novembar 1989. (*Case of Kostovski v. th Netherlands, Application no. 11454/85 Judgment, Strasbourg 20 November 1989*).

⁶⁷ Član 221, stav 1 ZKP-a.

izmenu slike ili glasa, ili istovremeno saslušavanje na drugom mestu koje je sa sudnicom povezano internom televizijom, ili saslušanje snimljeno na video traci pre ročišta uz prisustvo branioca;

- d) dodeljivanje pseudonima;
- e) sednicu zatvorenu za javnost;
- f) naredbe braniocu da ne otkriva identitet oštećenog, svedoka saradnika ili svedoka ili ne objavljuje bilo koji materijal koji bi mogao da dovede do otkrivanja identiteta;
- g) privremeno udaljavanje okrivljenog iz sudnice ako svedok saradnik ili svedok odbija da svedoči u prisustvu okrivljenog ili ako okolnosti ukazuju sudu da svedok neće da govori istinu u prisustvu okrivljenog; ili
- h) bilo koju kombinaciju pomenutih metoda da bi se sprečilo otkrivanje identiteta oštećenog, svedoka saradnika ili svedoka.

Sudija može da primeni bilo koju od mera ili da kombinuje pomenute metode sa ciljem da se izbegne *ozbiljan rizik*⁶⁸ po oštećenog, svedoka, okrivljenog ili članova njihove porodice, koje imenuje u zavisnosti od konkretnih okolnosti u datom predmetu. Sudija treba pažljivo da preispita koja od ovih metoda bi bila najviše odgovarajuća.

Naredba da budu primenjene mere zaštite je u pisanom obliku i ne sme da sadrži nikakvu informaciju koja bi mogla da vodi otkrivanju identiteta oštećenog, svedoka saradnik, svedoka ili člana porodice, ili koja bi mogla da otkrije postojanje, ili da izloži ozbiljnom riziku operativnu bezbednost, tekuće i poverljive policijske istrage.

2.6.3 Uslovi koji treba da se ispune za naredbe za zaštitu

- Postoji ozbiljan rizik po oštećenog, svedoka saradnika ili svedoka ili člana njegove ili njene porodice;
- Zaštitna mera je neophodna da bi se sprečio ozbiljan rizik po oštećenog, svedoka saradnika ili svedoka ili člana njegove ili njene porodice.

2.6.4 Naredba za anonimnost od javnosti

Ako su mere zaštite iz člana 222. stava 1. ZKP-a nedovoljne da garantuju zaštitu svedoka koga je sudiji predložila odbrana, nadležni sudija može u izuzetnim okolnostima da donese naredbu za anonimnost,⁶⁹ kojom svedok koga je sudiji predložila odbrana ostaje anonimna za javnost, oštećenog, oštećenog kao tužioca ili privatnog tužioca i njihovih zakonskih zastupnika ili punomoćnika.

---

⁶⁸ Član 220, stav 1 ZKP-a. “Značenje “ozbiljan rizik” predstavlja opravdan strah zbog opasnosti po život, fizičko ili duševno zdravlje ili imovinu oštećenog lica, svedoka saradnika, svedoka ili člana porodice oštećenog ili svedoka kao očekivana posledica predočavanja dokaza od strane oštećenog, svedoka saradnika ili svedoka u toku saslušavanja ili svedočenja na sudu.

⁶⁹ Značenje “anonimnost” znači da nema otkrivanja informacija u vezi sa identitetom ili kretanjem oštećenog, svedoka saradnika ili svedoka ili identitetom ili kretanjem člana porodice oštećenog, svedoka saradnika ili svedoka ili identitetom bilo kog lica koje je povezano sa oštećenom stranom, svedokom saradnikom ili svedokom.

a) Nadležni sudija može da donese naredbu za anonimnost samo ako prethodno oceni da:

- Postoji ozbiljan rizik za svedoka ili člana njegove ili njene porodice, pa je potpuna anonimnost svedoka neophodna da se spreči takav ozbiljan rizik;
- Izjava svedoka je od materijalne važnosti za slučaj i bilo bi nepravедno da odbrana bude prisiljena da nastavi bez nje;
- Kredibilitet svedoka je potpuno ispitano i otkriven sudiji na zatvorenoj sednici;
- Potreba za anonimnošću svedoka u cilju obezbeđivanja pravde je važnija od interesa javnosti ili oštećenog da saznaju identitet svedoka pri sprovođenju postupka.

b) Postupak za izdavanje naredbe za anonimnost

Pre nego što donese naredbu za anonimnost, nadležni sudija sprovodi saslušanje na zatvorenoj sednici na kojoj se saslušavaju svedok o kome je reč i druga lica za koja se smatra da je to neophodno, kao što je policijsko i vojno osoblje koje osigurava bezbednost. Osim ovih lica mogu da budu prisutni samo državni tužilac, neophodno osoblje suda i tužilaštva i branilac.

c) Naredba za anonimnost od strane okrivljenog lica

Ako su mere zaštite predviđene čl. 222. stava 1. ZKP-a nedovoljne da garantuju zaštitu oštećene strane, svedoka saradnika ili svedoka koga nije predložila odbrana, nadležni sudija može u izuzetnim slučajevima, da donese naredbu za očuvanje anonimnosti kojom oštećeno lice ili svedok ostaju anonimni za okrivljeno lice i branioca.

Državni tužilac će zatražiti naredbu za anonimnost okrivljenog pismenim predlogom koji je podnesen zapečaćen i koji opisuje činjenice koje pokazuju da:

- postoji ozbiljan rizik za oštećenog, svedoka saradnika ili svedoka koji treba da bude predmet naredbe za anonimnost; i
- anonimnost će sprečiti ozbiljan rizik oštećenoj strani, svedoku saradniku ili svedoku.

Sud ne izdaje naredbu shodno članu na osnovu zahteva shodno stavu 2. ovog člana koji se zasniva na opštem opisu opasnosti za svedoke u sličnim slučajevima. Pre nego što donese naredbu za anonimnost, nadležni sudija sprovodi saslušanje na zatvorenoj sednici na kojoj se saslušavaju oštećena strana, svedok saradnik ili svedok o kome je reč i druga lica za koja se smatra da je to neophodno, kao što je policijsko i vojno osoblje koje osigurava bezbednost.

Osim ovih lica mogu da budu prisutni samo državni tužilac i neophodno osoblje suda i tužilaštva.

d) Nadležni sudija može da izda takvu naredbu za anonimnost ako on ili onda utvrdi:

- postoji ozbiljan rizik za oštećenog, svedoka saradnika ili svedoka, ili člana njegove porodice, te je potpuna anonimnost oštećenog, svedoka saradnika ili svedoka neophodna da bude sprečen takav ozbiljan rizik;
- svedočenje oštećenog, svedoka saradnika ili svedoka je od materijalne važnosti za slučaj i bilo bi nepravedno da optužba bude prisiljena da nastavi bez njega;
- kredibilitet oštećenog, svedoka saradnika ili svedoka je potpuno ispitan i otkriven sudiji na zatvorenoj sednici; i
- potreba za anonimnošću oštećenog, svedoka saradnika ili svedoka u cilju obezbeđivanja pravde je važnija od interesa okrivljenog da sazna identitet oštećenog ili svedoka pri vođenju odbrane.

e) Oblik naredbe za anonimnost

Naredba za anonimnost je u pisanom obliku i ne sadrži nikakve podatke koji bi mogli da dovedu do otkrivanja identiteta oštećene strane, svedoka saradnika, svedoka ili člana njegove ili njene porodice, ili koja bi mogla da otkrije postojanje, ili da izloži ozbiljnom riziku operativnu bezbednost tekuće poverljive policijske istrage.

Informacije u zapisniku sa zatvorene sednice brišu se iz zapisnika, zapečaćuju i odlažu kao službena tajna odmah posle identifikacije, a pre saslušavanja oštećenog, svedoka saradnika ili svedoka.

Podatke kojima je pristup ograničen, državni tužilac i sudija mogu da pregledaju i koriste samo u žalbi na odluku iz čl. 223. ili 224. ZKP-a. Žalbu na naredbu za anonimnost i korišćenje metoda za sprečavanje otkrivanja identiteta javnosti, oštećenih strana, svedoci, branilac i okrivljeni mogu da podnesu vanpretresnom veću ako je naredbu izdao sudija za prethodni postupak. U suprotnom, žalba je moguća samo putem žalbe na presudu.

f) Zabrana postavljanja pitanja koja mogu da otkriju identitet

Sud zabranjuje:

- sva pitanja čiji odgovori mogu da otkriju identitet;
- sva pitanja čiji odgovori mogu da otkriju identitet oštećene strane, svedoka saradnika ili svedoka zaštićenog merama zaštite ili ograničene informacije.

g) Zaštita svedoka

Posebne i vanredne mere, načini i postupci za zaštitu svedoka i svedoka saradnika su uređeni Zakonom o zaštiti svedoka, Zakon br. 04/L-015.

h) Dodatne mere zaštite u slučajevima nasilja u porodici

Mere zaštite u slučajevima nasilja u porodici pred osnovnim sudom su primenjuju u skladu sa Zakonom o zaštiti protiv nasilja u porodici, Zakon br. 03/L-182.

2.7 Lišavanje slobode i mere obezbeđenja prisustva okrivljenog lica u krivičnom postupku

2.7.1 Opšta razmatranja

Lišavanje slobode jedno je od najosetljivijih pitanja u krivičnom postupku, pošto se radi o lišavanju slobode a da još uvek nije potvrđena krivica okrivljenog. Shodno tome, policija, državni tužilac i sudovi treba da tumače odredbe koje su povezane sa lišavanjem slobode u skladu sa sledećim načelima:

- Pravo okrivljenog lica na slobodu i bezbednost utvrđuje pretpostavku u korist ostanka na slobodi;
- Lišavanje slobode sud će narediti samo ako državni tužilac predoči dokaze u skladu sa ovom glavom koji se zasnivaju van pretpostavke iz podstava 1.1 ovog stava;
- Ako je naređeno lišavanje slobode u skladu sa ovom glavom, policija, državni tužilac ili sud koriste najmanji mogući vid ograničavanja slobode.

ZKP propisuje načela koja treba da se primene pri lišavanju slobode i jasno pravo okrivljenog da tokom krivičnog postupka, uključujući i period istrage, bude krivično gonjen i da je tokom suđenja slobodan, odnosno ovo je poznato pod izrazom pretpostavka u korist slobode.

Član 5, stav 1 EKLJP-a, propisuje da postoji pretpostavka da Svako ima pravo na slobodu i da niko ne može biti lišen slobode osim u izuzetnim slučajevima.⁷⁰ Pretpostavka u korist slobode u skladu sa ovim standardom, obezbeđuje da sloboda, kao što je potrebno, ne izgubi više od potrebnog, da je u stanju da se odmah oporavi kada ovakav gubitak nije opravdan. Takođe, jasno propisuje da su mere za ograničavanje slobode okrivljenog izuzetak i da uvek treba da budu shvaćene u tom smislu a da pravo na suđenje na slobodi predstavlja jedno od suštinskih prava.

U svakom slučaju, kada se ospori lišavanje slobode, od presudne je važnosti da sudija počne sa svojim radom od pretpostavke da dato lice treba da se ostavi na slobodi. Na osnovu ove pretpostavke, sudija ne samo da treba da sačeka i da zahteva razloge koje treba podneti za ovo lišavanje slobode, već treba da izvrši i detaljnu istragu kako bi se utvrdilo da li opravdavaju radnju koja je preduzeta. U suprotnom, bi došlo do odstupanja od pravne države i predavanja arbitrarnom postupanju. Neprihvatljivost se u tom smeru može sagledati u zaključku Evropskog suda za ljudska prava i slobode koji predviđa da mera neprekidnog pritvaranja jednog lica ne može da se opravda u predmetu “u kome je domaći sud, u

---

⁷⁰ Evropska konvencija o ljudskim pravima i osnovnim slobodama, član 5, stav 1.

nekoliko navrata, ovlastio nastavak mere pritvora, korišćenjem identične i zapravo stereotipne formulacije, često bez dalje obrade i analize. Pri razmatranju ove radne metode, domaći sudija je prosto primenjivao odluku zakonodavaca i nije uspeo da predmet sagleda na nezavisan i kritički način, što nikada ne može biti u skladu sa uslovom opravdavanja lišavanja slobode”.⁷¹

2.7.2 Teret dokaza (onus probandi) na državnom tužiocu, u stepenu koji ima prevagu nad pretpostavkom u korist slobode.

U svakom konkretnom predmetu, tužilac je dužan da predstavi takvu količinu i kvalitet dokaza, koji ubedljivo dokazuju da je ravnoteža između lišavanja slobode i pretpostavke u korist slobode, na strani lišavanja slobode iz pravnih razloga koji neminovno opravdavaju isto.

2.7.3 Načelo srazmernosti

Podrazumeva da uvek treba koristiti što je moguće manja ograničenja i primenjivati što blaže mere kada se mogu postići legitimni ciljevi. Policija, tužioci i sudije tokom svog svakodnevnog rada, kada odlučuju o meri koju zahtevaju, propisuju, svaki put treba da imaju u vidu ovo načelo kako ne bi primenjivali najtežu moguću meru, kada se njeno dejstvo i cilj mogu postići i izricanjem blažih mera.

2.7.4 Privremeno hapšenje i policijski pritvor

Ako je neko lice uhvaćeno pri izvršavanju krivičnog dela koje se goni po službenoj dužnosti ili je za njim u toku potraga, policija ili bilo koji drugo lice ovlašćeno je da ga uhapsi privremeno čak i bez sudske naredbe. Lice koje je lišeno slobode od strane drugih lica koja ne pripadaju policiji biće odmah predato policiji ili kada to nije moguće policija ili državni tužilac moraju odmah da budu obavešteni. Policija postupa u skladu sa članom 163. i 164. ZKP-a.

U situacijama kada je lice uhvaćeno na delu odnosno tokom izvršenja i kada se goni za izvršeno krivično delo, osim policije, u ovim okolnostima, ovlašćeno je da izvrši hapšenje i svako drugo lice, koje je dužno da ga odmah uruči policiji, a u slučajevima u kojima ovo nije moguće, obaveštavaju se policija i tužilaštvo.

Ograničenja u pogledu privremenog hapšenja i policijskog pritvora

Policija ne može da liši lice slobode ukoliko:

- hapšenje nije ovlašćeno u skladu sa članom 162 ZKP-a;
- nema sudske naredbe za hapšenje lica;

---

⁷¹ Vidi odluku ESLJP-a *Mansur protiv Turske*, presuda ESLJP-a od dana 8. 06. 1995, Strazbur.

- nalog za hapšenje i poternica su opravdani jer su dobijeni preko INTERPOL-a i hapšenje je ovlašćeno u skladu sa članom 164. ZKP-a;
- lišavanje slobode je kratko i u skladu sa članom 72. ZKP-a.⁷²

Svako lice koje je lišeno slobode hapšenjem shodno ovom članu izvodi se bez odlaganja pred sudiju za prethodni postupak da donose odluku o sudskom pritvoru. Odlaganje ne sme da bude duže od četrdeset i osam (48) časova.

2.7.5 Naredba sudije za hapšenje lica

Jedan od uslova pod kojim svako lice može biti lišeno slobode, je postojanje naredbe suda. U ovakvim slučajevima, treba konstatovati postojanje važeće naredbe koja propisuje lišavanje slobode određenog lica zbog određenog krivičnog dela.

a) Postoji nalog za hapšenje koji je po svemu važeći i primljen je preko INTERPOL-a ili drugih diplomatskih kanala;

Osnova za lišavanje slobode je postojanje naloga za hapšenje dobijenog od INTERPOL-a (Međunarodna policijska organizacija) ili drugim diplomatskim putevima, i ovaj primer tretira situaciju u kojoj je nalog za hapšenje izdat od strane organa drugih država i prosleđen domaćim organima. Sve ovo deo je zajedničkih nastojanja da se ostvari međunarodna saradnja u borbi protiv kriminala. Lišavanje slobode je kratko i treba da bude u skladu sa članom 72 ZKP-a.

Ovo je specifična situacija u kojoj se vrši lišavanje slobode što daje nadležnost policiji da prikupi i zadrži informacije od lica koja se nalaze na mestu izvršenja krivičnog dela, za koja se smatra da mogu pružiti važne podatke za sam krivični postupak i ukoliko je verovatno da će prikupljanje informacija od ovih lica kasnije biti nemoguće ili će značajno odložiti postupak ili stvoriti druge poteškoće. Zadržavanje datih lica ne može trajati više nego što je potrebno da se uzmu imena, adrese i druge informacije u vezi sa istim i ni u kom slučaju ne može trajati više od šest sati.

Ovo ograničenje je supsidijarne prirode i može se izreći samo ukoliko ne postoje druga sredstva da se dođe do informacije. Policija postupa sa zadržanim licem dostojanstveno i lice se ne zadržava u pritvornom centru niti mu/joj stavljaju lisice.

b) Hapšenje tokom istrage:

Kada je državni tužilac ovlastio istragu, policija može da uhapsi i pritvori lice samo ako:

- postoji osnovana sumnja da je to lice izvršilo krivično delo koje se goni po službenoj dužnosti; i

⁷² Član 72 ZKP-a propisuje "Policija ima pravo da zadrži i prikuplja informacije od lica koja su zatečena na mestu krivičnog dela, a koja mogu da pruže informacije od značaja za krivični postupak ako je verovatno da bi kasnije prikupljanje informacija od ovih lica bilo nemoguće ili bi značajno odložilo postupak ili prouzrokovalo druge poteškoće. Zadržavanje takvih lica ne može da traje duže nego što je potrebno da se dobiju imena, adrese i druge informacije od značaja, a ni u kom slučaju ne može da bude duže od šest (6) časova. Takvo zadržavanje može da se koristi samo onda kada nema drugih načina za dobijanje informacija ...".

- postoji jasno opisiva odnosno izreciva osnova da se veruje:
  - da postoji rizik od bekstva;
  - da će on ili ona uništiti, sakriti, promeniti ili falsifikovati dokaze krivičnog dela ili specifične okolnosti ukazuju da će lice ometati napredovanje krivičnog postupka vršeći uticaj na svedoke, oštećene ili saučesnike;
  - ili ozbiljnost krivičnog dela, ili način ili okolnost u kojima je izvršeno, lično držanje, prošlo vladanje, sredina i uslovi u kojima lice živi i ostale lične okolnosti ukazuju na rizik da će lice ponoviti krivično delo, završiti započeto krivično delo ili izvršiti krivično delo koje je pretilo da će da počini.⁷³

Hapšenje i zadržavanje ovlašćuje državni tužilac koji je pokrenuo istragu ili kada usled teških okolnosti takvo ovlašćenje ne može da se dobije pre hapšenja kada policija mora da obavesti državnog tužioca odmah po hapšenju.

Lice koje je uhapšeno shodno ovom članu ima prava okrivljenog. Nakon hapšenja, uhapšeno lice se obaveštava:

- usmeno o pravima navedenim u članu 167. ZKP-a i
- pismenim putem o ostalim pravima na koja ima pravo shodno KZP-u.⁷⁴

Pritvor shodno ovom članu ne može da traje više od četrdeset osam (48) časova od trenutka hapšenja. Po isteku tog perioda policija pušta na slobodu zadržano lice ukoliko sudija za prethodni postupak nije odredio sudski pritvor.

Čim je to moguće posle hapšenja, a najkasnije šest (6) časova od trenutka hapšenja, državni tužilac izdaje uhapšenom licu pisanu odluku o pritvoru koja sadrži ime i prezime uhapšenog lica, mesto, datum i tačno vreme hapšenja, krivično delo za koje je to lice osumnjičeno, zakonski osnov za hapšenje.

U roku od dvadeset i četiri (24) časova nakon hapšenja, državni tužilac podnosi sudiji za prethodni postupak zahtev za sudski pritvor.

Zahtev za sudski pritvor mora da bude u saglasnosti sa članom 165. ZKP-a. Okrivljenog na saslušanju za određivanje pritvora zastupa branilac i branilac ima uvid spisima okrivljenog radi pripremanja za saslušanje.⁷⁵

2.7.6 Izvođenje uhapšenih lica pred sudiju za prethodni postupak

Svako lice lišeno slobode hapšenjem treba bez odlaganja da se izvede pred sudiju za prethodni postupak koji odlučuje o pritvoru. Zakašnjenje ne treba da prekorači četrdeset osam (48) sati.

Uhapšena lica bez odlaganja treba da se izvedu pred sudiju za prethodni postupak. Zakonodavac je upotrebio izraz “*bez odlaganja*”, što treba da znači što je moguće pre u

⁷³ Član 164 ZKP-a.

⁷⁴ Član 164, stavovi 3 i 4 ZKP-a.

⁷⁵ Član 164, stavovi 5-9 ZKP-a.

zavisnosti od predmetnih okolnosti i konkretnog predmeta treba postupiti što je moguće brže. Sa druge strane, ograničenje iznosi 48 (četrdeset osam) sati, i ovo je rok koji ne sme da se prekorači, iako u praksi postoje predispozicije da se ovaj vremenski rok iskoristi do kraja. U svim onim pitanjima u kojima se mogu prikupiti dokazi potrebni za ovu fazu postupka, i u onima koja su manje komplikovana, trebalo bi ustaliti praksu da se maksimalni rok od 48 sati ne koristi u celosti. Već samo u slučajevima kada okolnosti konkretnog pitanja, usled složenosti, zalaganja na prikupljanju informacija, dokaza i njihovoj analizi opravdavaju isto. Može se pretpostaviti da je cilj zakonodavca bio da skрати rok na što kraći vremenski period lišavanja slobode pre sudske odluke.

POGLAVLJE III
MERE ZA OBEZBEĐENJE
PRISUSTVA OKRIVLJENOG

3. MERE ZA OBEZBEĐENJE PRISUSTVA OKRIVLJENOG

3.1 Opšte napomene

Mere koje mogu da budu preduzete da bi se obezbedilo prisustvo okrivljenog lica, sprečilo ponavljanje krivičnog dela i obezbedilo uspešno vođenje krivičnog postupka su:

- poziv;
- naredba za hapšenje;
- obećanje okrivljenog da neće da napušta mesto boravišta;
- zabrana približavanja određenom mestu ili određenom licu;
- javljanje u policijsku stanicu;
- jamstvo;
- kućni pritvor
- posebne obaveze, usled odlaganja krivičnog postupka i
- pritvor.

Pri odlučivanju o tome koja će od navedenih mera da bude primenjena da se obezbedi prisustvo okrivljenog, sud je obavezan da uzme u obzir uslove predviđene za konkretne mere i da obezbedi da se ne primene oštrije mere, ako bi primena blažih mera dovela do istog rezultata.⁷⁶

Ove mere se ukidaju kada prestanu razlozi koji su doveli do njihove primene ili se zamenjuju blažim merama ako su se za to stekli uslovi.⁷⁷

U skladu sa članom 173, stav 4 ZKP-a, pre podizanja optužnice, odluke u vezi sa ovim merama donosi sudija za prethodni postupak, a nakon podizanja optužnice, odluke donosi predsednik sudskog veća, sem ukoliko ZKP propisuje drukčije.

3.2 Poziv

Jedna od redovnih mera za obezbeđenje prisustva okrivljenog je poziv, koji istovremeno predstavlja rutinsku meru koja se koristi u uobičajenim situacijama i u kojima se okrivljeni brane sa slobode tokom vođenja krivičnog postupka protiv njih.

Sadržaj poziva i duga pitanja u vezi sa pozivom uređuju se članom 174 ZKP-a.

3.3 Naredba za hapšenje

Član 175, stav 1 ZKP-a, propisuje da sudija za prethodni postupak, sudija pojedinac ili predsednik veća može po službenoj dužnosti, na zahtev državnog tužioca, ili u hitnim okolnostima na zahtev policije, da izda naredbu za hapšenje kada postoje uslovi iz člana 187.

⁷⁶ U skladu sa članom 173, stav 5 ZKP-a, značenje "blaže mere za obezbeđenje prisustva okrivljenog" ili "blaže mere" označava pozivanje; obećanje okrivljenog da neće napustiti svoje mesto boravišta; zabrana prilaženja određenoj osobi ili mestu; javljanje u policijsku stanicu; jamstvo, kućni pritvor ili posebne obaveze.

⁷⁷ Član 173, stavovi 1-3 ZKP-a.

stava 1. ZKP-a, ili ako okrivljeno lice, koje se, pošto je uredno pozvano, ne pojavi, a svoj nedolazak ne opravda, ili ako poziv ne može propisno da bude dostavljen, a iz okolnosti je evidentno da okrivljeni izbegava da primi poziv.

Sud naredbu za hapšenje može izdati po službenoj dužnosti ili na zahtev državnog tužioca. Takođe se predviđa i mogućnost izdavanja naredbe za hapšenje i na zahtev policije, međutim samo kada se radi o hitnim okolnostima i kada postoje uslovi iz člana 187. stava 1. ZKP-a ili na osnovu okolnosti u kojima je okrivljeni uredno pozvan ali se ne pojavi a svoj nedolazak ne opravda.

Određeni uslovi treba da se ispune, kako bi se smatralo da je okrivljeni pozvan na uredan način. U tom smislu vredni pomenuti da poziv treba da je poslat u skladu sa zakonskim odredbama, koje obuhvataju ličnu dostavu, za pozive za koje se traži lično dostavljanje okrivljenom. Ne predstavljaju i ne opravdavaju nedolazak situacije u kojima poziv ne može da se uruči i u kojima je, na osnovu okolnosti, jasno da lice izbegava da primi poziv. U praksi postoje situacije u kojima okrivljeni izbegavaju da prime pozive kako bi izbegli javljanje i kako bi sprečili izdavanje naredbe za hapšenje. Nezavisno od toga, činjenična je stvar da se, kada se na osnovu okolnosti konkretnog predmeta jasno pokaže da izbegava da primi pozive, pri konstatovanju ovih okolnosti, sud može izdati naredbu za hapšenje kako bi se obezbedilo prisustvo okrivljenog.

a) Sadržaj naredbe za hapšenje

Naredba za hapšenje izdaje se u pisanom obliku i sadrži:

- ime i prezime okrivljenog lica i druge lične podatke koji su poznati sudiji;
- naziv krivičnog dela koje mu se stavlja na teret uz navođenje važnih odredbi KZRK-a ili bilo kog drugog posebnog zakona koji propisuje dato krivično delo;
- razloge zbog kojih je izdata naredba kao i službeni pečat i potpis sudije koji je dao nalog za hapšenje.

Ako naredba za hapšenje ne određuje drugačiji datum isteka, nalog za hapšenje važi do ponoći 365. (trista šezdeset petog) dana od svog izdavanja.⁷⁸ Dakle, u načelu, naredba za hapšenje ističe 365. dana (trista šezdeset petog), međutim propisana je mogućnost da se predvidi drukčije i shodno tome da naredba za hapšenje i dalje bude na snazi, ali ovo treba definitivno navesti u naredbi za hapšenje.

Naredbu za hapšenje izvršava policija. Policijski službenik zadužen za izvršenje naredbe uručuje naredbu okrivljenom i od njega zahteva da pođe sa njim. Ako okrivljeni odbije da to učini, policijski službenik ga prinudno dovodi.⁷⁹ Zaključuje se da prvobitno treba da uruči naredbu okrivljenom i da zahteva od okrivljenog da pođe sa njim, a ako odbije onda se mora prinudno dovesti.

---

⁷⁸Član 175, stav 2 ZKP-a.

⁷⁹ Član 175, stav 4 ZKP-a

Član 175, stav 5 ZKP-a propisuje da se naredba za obavezno pojavljivanje policijskih službenika ili stražara u ustanovi u kojoj su smeštena lica lišena slobode, izvršava posredovanjem njihove komande ili upravnika.

Za vreme hapšenja, lice mora da bude obavješteno o razlozima hapšenja na jeziku koji razume, kao i o pravima iz člana 167. ZKP-a.

Uhapšeno lice odmah po izvršenom hapšenju biva izvedeno pred sudiju koji je izdao naredbu.⁸⁰

3.4 Obećanje okrivljenog lica da neće napustiti mesto boravišta

Član 176, stav 1 ZKP-a, propisuje da sud može da traži obećanje od okrivljenog lica da neće da se krije, niti da napusti boravište bez odobrenja suda ako postoji osnovana sumnja da je izvršilo krivično delo i postoje razlozi da se sumnja da bi okrivljeno lice moglo da se sakrije ili da ode na nepoznato mesto ili napusti Kosovo u toku krivičnog postupka. Obećanje okrivljenog lica unosi se u zapisnik.

Jedna od alternativnih mera pritvoru je obećanje okrivljenog lica da neće da se krije, niti da napusti boravište bez odobrenja suda. Ova mera izriče se u slučajevima u kojima postoji osnovana sumnja da bi okrivljeno lice moglo da se sakrije ili da ode na nepoznato mesto ili napusti Kosovo. Dakle isti se može sakriti u zemlji, a da uopšte ne pređe državnu granicu, ali se može i udaljiti van zemlje.⁸¹

Na osnovu okolnosti konkretnog slučaja, u vezi sa prirodom i ozbiljnošću krivičnog dela, ličnim okolnostima okrivljenog, posebno njegove eventualne veze sa stranim državama, kao što je državljanstvo neke druge zemlje, postojanje prebivališta ili boravišta, porodica okrivljenog živi u nekoj drugoj državi, ili njegove poslovne veze sa drugim državama. Ove okolnosti treba pažljivo proceniti, kako bi se odgovorilo na pitanje da li će isti pre svega biti u stanju da ode iz zemlje nego što će biti u stanju da se suoči sa eventualnim posledicama krivičnog dela za koje se sumnjiči.

Oduzimanje isprava fakultativno je pitanje i u zavisnosti od okolnosti se odlučuje da li je okrivljenom potrebno oduzeti putnu ispravu kako bi se svela na minimum opasnost njegovog udaljavanja iz zemlje. Žalba protiv rešenja o privremenom oduzimanju putne isprave ne zadržava izvršenje rešenja.⁸²

Pri davanju takvog obećanja, okrivljeno lice će se poučiti da sud može da naloži sudski pritvor ako prekrši ovo obećanje.⁸³

---

⁸⁰Član 175, stavovi 6 i 7 ZKP-a.

⁸¹ Član 176, stav 1 ZKP-a

⁸² Član 176, stav 2 ZKP-a

⁸³Član 176, stav 3 ZKP-a

3.5 Zabrana prilaženja određenom mestu ili licu

Sud može da zabrani okrivljenom licu prilaženje određenom mestu ili licu ako:

- postoji osnovana sumnja da je okrivljeno lice izvršilo krivično delo;
- postoje okolnosti iz člana 187. stava 1. podstav 2, tačka 1.2.2 ili 1.2.3 ZKP-a;
- takva zabrana može da umanja rizik da će okrivljeno lice da uništi dokaz krivičnog dela, da utiče na svedoke, saučesnike ili pomagače posle čina, ili da će okrivljeno lice da ponovi krivično delo, dovrši pokušano krivično delo ili počini krivično delo kojim je pretilo.

Sud rešenjem utvrđuje odgovarajuću udaljenost od određenog mesta ili lica koju okrivljeni mora da poštuje i koju ne sme namerno da pređe. Okrivljeno lice uvek mora unapred da bude poučeno o posledicama nepridržavanja odnosno upozna se da će mu se izreći mera pritvora u slučaju da prekrši ovo rešenje.

Sa druge strane, ako udaljenost koju okrivljeno lice mora da poštuje, namerno prekrši lice koje se štiti ovom merom, sud može da kazni šticeo lice novčanom kaznom u skladu sa ZKP-om.⁸⁴

Zakonske odredbe koje se odnose na sudski pritvor primenjuju se uz odgovarajuće prilagođavanje na izricanje, trajanje, produženje i ukidanje mere zabrane prilaska određenom mestu ili licu.⁸⁵

Cilj je da se izricanjem ove mere eliminiše ili smanji opasnost da se izvrši uticaj na oštećenog, svedoke, ali i da se smanji opasnost ponavljanja krivičnog dela, u zavisnosti od posebnih okolnosti konkretnog slučaja što ce ocenjuje kao dovoljna i najprikladnija mera da se zagarantuje integritet istrage i spreči ponovno izvršenje krivičnog dela.

3.6 Javljanje u policijsku stanicu

Na osnovu člana 178, stav 1 ZKP-a, sud može da naredi da se okrivljeno lice periodično pojavljuje u određeno vreme u policijskoj stanici, u oblasti gde okrivljeno lice ima prebivalište ili boravište ili gde se okrivljeno lice zateklo kada je doneto rešenje ako:

- postoji osnovana sumnja da je okrivljeno lice izvršilo krivično delo; i
- postoje osnovi sumnje da će okrivljeno lice da se sakrije ili da ode na nepoznato mesto ili da napusti Kosovo.

Sud može da naredi sudski pritvor ako se okrivljeno lice ne pridržava rešenja. Okrivljeno lice uvek mora unapred da bude poučeno o posledicama nepridržavanja. Ako ovim članom nije drugačije predviđeno, odredbe ZKP-a koje se odnose na sudski pritvor primenjuju se uz odgovarajuće prilagođavanje na izricanje, trajanje, produženje i ukidanje mera iz ovog člana.

---

⁸⁴Član 177, stav 6 ZKP-a.

⁸⁵ Član 177, stav 7 ZKP-a

O produženju mera iz ovog člana pre podizanja optužnice odlučuje sudija za prethodni postupak po službenoj dužnosti ili na predlog državnog tužioca.

Putna isprava lica koja je predmet rešenja iz ovog člana može da bude privremeno oduzeta. Žalba protiv rešenja o privremenom oduzimanju putne isprave ne zadržava izvršenje rešenja.⁸⁶

Ova mera ima za cilj da eliminiše ili da barem svede na minimum opasnost od bekstva ili sakrivanja okrivljenog, time što ga sud obavezuje da se s vremena na vreme javi u policijskoj stanici. Učestalost javljanja ocenjuje se u kontekstu okolnosti i stepena opasnosti koju ocenjuje sud i određuje se redosled javljanja koji se smatra dovoljnim da se zagaruje prisustvo okrivljenog tokom krivičnog postupka.

3.7 Jamstvo

Sud može da naredi da okrivljeno lice ostane na slobodi uz jamstvo ili da uz jamstvo bude oslobođeno iz sudskog pritvora ako:

- postoji osnovana sumnja da je okrivljeno lice izvršilo krivično delo;
- jedini razlog za sudski pritvor je strah da okrivljeno lice može da pobegne i
- okrivljeno lice je obećalo da neće da se krije ili da napusti svoje boravište bez dozvole.⁸⁷

Sa druge strane, u skladu sa članom 179, stav 2 ZKP-a, sud takođe može da naloži rešenjem da okrivljeno lice ostane na slobodi uz jamstvo ili da uz jamstvo bude oslobođen iz sudskog pritvora ako:

- postoji osnovana sumnja da je okrivljeno lice izvršilo krivično delo;
- okrivljeno lice nije osumnjičeno za krivično delo kažnjivo zatvorom u trajanju od najmanje pet (5) godina prema poglavlje XIV, XV, XVI, XVII, XX, XXI, XXIX, XXX, i XXXIII Krivičnog zakonika;
- jedini osnov za sudski pritvor je rizik da će okrivljeno lice da ponovi krivično delo, dovrši pokušano krivično delo ili izvrši krivično delo kojim je pretilo da će da ga izvrši i
- okrivljeno lice je obećalo da neće da ponovi krivično delo, dovrši pokušano krivično delo ili izvrši krivično delo kojim je pretilo da će da ga izvrši.

Jamstvo koje je odredio sud polaže okrivljeno lice ili drugo lice u njegovu korist.

Takođe, ova mera predstavlja alternativu za pritvor u slučajevima u kojima postoje okolnosti koje ukazuju na opasnost od bekstva a jamstvo se uvek definiše kao novčani iznos koji se određuje s obzirom na težinu krivičnog dela, lične i porodične prilike okrivljenog lica i imovno stanje lica koje daje jamstvo.

---

⁸⁶Član 178, stavovi 2 – 7 ZKP -a.

⁸⁷Član 179, stav 1 ZKP -a.

o) Od čega se sastoji jamstvo

Jamstvo se sastoji u polaganju:

- gotovog novca;
- hartija od vrednosti;
- dragocenosti ili druge pokretne imovine veće vrednosti koje se lako mogu unovčiti i čuvati;
- stavljanju hipoteke za iznos jamstva na nepokretna dobra lica koje daje jamstvo ili u ličnoj obavezi jednog ili više lica da će u slučaju bekstva okrivljenog lica platiti utvrđeni da plate iznos jamstva.

p) Neuspeh jamstva

Ako okrivljeno lice pobjegne, iznos položen kao jamstvo se sudskim rešenjem doznačava Fondu za naknadu žrtvama.⁸⁸ Takođe, jamstvo se može odrediti i kao osnova za pritvor, u situacijama u kojima postoji rizik da će okrivljeno lice da ponovi krivično delo, dovrši pokušano krivično delo ili izvrši krivično delo kojim je pretilo da će da ga izvrši. Istovremeno, okrivljeno lice je obećalo da neće da ponovi krivično delo, dovrši pokušano krivično delo ili izvrši krivično delo kojim je pretilo da će da ga izvrši.⁸⁹

Iz ovoga se može zaključiti da se jamstvo može odrediti i na osnovu ponavljanja krivičnog dela a ne samo u slučaju rizika od bekstva, kako smo naučili tradicionalno sa sagledavamo ovu meru i ovo je način da se proširi mogućnost alternativnosti mere pritvora.

q) Za koja krivična dela se ne može odrediti mera jamstva

Važno je jasno shvatiti u kojim situacijama se ne može izreći ova mera. Postoje dve situacije koje se razlikuju kada govorimo o osnovama za pritvor. Dok, kada govorimo o *osnovi postojanja rizika od bekstva kao razlog za pritvor*, ne postoje nikakva ograničenja kada govorimo o vrsti krivičnih dela za koja se može izreći ova mera, te je neminovan zaključak da se ona može odrediti kada se ispune zakonski uslovi, kao što su osnovana sumnja i obećanje da se neće sakriti ili udaljiti bez dozvole suda.

Sa druge strane, druga situacija u kojoj postoji osnova za pritvor predstavlja rizik da će okrivljeni ponoviti krivično delo, dovršiti pokušano krivično delo ili izvršiti krivično delo koje je pretilo da će izvršiti. Za ovo treba da se ispuni uslov za koji možemo da konstatujemo da je pozitivan, što znači, da okrivljeni treba da obeća da neće ponoviti krivično delo i da neće izvršiti delo kojim je pretilo da će ga izvršiti.

Sa druge strane, uslov je negativne prirode, odnosno povezan je sa činjenicom da krivična dela za koja postoji osnovana sumnja, ne treba da budu ograničena samo na navedene glave,

---

⁸⁸ Član 181, stav 3 ZKP-a

⁸⁹ Član 179, stav 2. 2. 3 i 2.2.4 ZKP-a

odnosno Glavu XIV (Krivična dela protiv ustavnog poretka i sigurnosti Republike Kosovo); Glavu XV (Krivična dela protiv čovečnosti i vrednosti koje štiti međunarodno pravo); Glavu XVI (Krivična dela protiv života i tela); Glavu XVII (Krivična dela protiv prava i sloboda lica); Glavu XX (Krivična dela protiv seksualnog integriteta); Glavu XXI (Krivična dela protiv braka i porodice); Glavu XXIX (Krivična dela protiv opšte bezbednosti ljudi i imovine); Glavu XXX (Krivična dela u vezi oružja) i Glavu XXXIII (Krivična dela protiv javnog reda).

3.8 Kućni pritvor

U skladu sa članom 183, stav 1 ZKP-a, sud može da naloži da okrivljeno lice bude stavljeno u kućni pritvor ako:

- postoji osnovana sumnja da je okrivljeno lice izvršilo krivično delo i
- postoje okolnosti iz člana 187. stava 1. podstav 1.2 ZKP-a.

Mera kućnog pritvora predstavlja alternativu meri pritvora i može se odrediti za sve osnove za koje se izriče pritvor i bez formalnog ograničenja. Ova mera propisuje da okrivljeni ne sme da napušta prostorije u kojoj stalno ili privremeno boravi, a takođe, sud može da ograniči kontakt okrivljenog lica za koje je određen kućni pritvor sa licima koja ne žive sa njim odnosno njom odnosno sa licima koja okrivljeno lice ne izdržava.⁹⁰

a) Nadzor primene mere i njena eventualna povreda

Nadzor primene ove mere vrši se preko policije, kojoj se šalje jedan primerak rešenja odnosno policijskoj stanici na području na kojoj se mera izvršava. Važno je da se okrivljeni uvek jasno obavesti da ukoliko prekrši obaveze koje su izrečene protiv njega, može da mu se odredi mera pritvora. Policija ima pravo da u svako doba proverí sprovođenje mere kućnog pritvora i nasumično proverava prisustvo okrivljenog lica u mestu kućnog pritvora i bez odlaganja obaveštava sud o bilo kojoj mogućoj povredi mere.

b) Prikladnost primene odredbi o pritvoru

Osim u slučajevima kada član 183 ZKP-a propisuje drukčije, zakonske odredbe koje se odnose na sudski pritvor primenjuju se uz odgovarajuće prilagođavanje na određivanje, trajanje, produžavanje i ukidanje mere. Odredbe KZRK-a o uračunavanju pritvora u izrečenu kaznu takođe se primenjuju uz odgovarajuće izmene na meru iz ovog člana.

Po podizanju optužnice, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća u svim slučajevima odlučuje o produžavanju kućnog pritvora na osnovu obrazloženog predloga državnog tužioca. Okrivljeno lice i njegov odnosno njen branilac, ako ga okrivljeno lice ima, moraju da budu upoznati sa predlogom u roku od tri (3) dana od isteka važećeg rešenja o kućnom pritvoru.⁹¹

---

⁹⁰ Član 183, stav 3 ZKP-a.

⁹¹ Član 183, stav 4 ZKP-a.

Dakle, produžetak mere kućnog pritvora uslovljava se postojanjem predloga državnog tužioca a zatim je dužan da obavesti branioca i okrivljenog u vremenskom roku od tri dana, pre isteka ove mere na osnovu pređašnjeg rešenja.

3.9 Preduzimanje obaveza

Preduzimanje obaveza predstavlja alternativnu meru u odnosu na pritvor, koja ima za cilj da odgovori na slučajeve u kojima se radi o ozbiljnijim krivičnim delima. Okrivljenom licu koje je uhapšeno za krivično delo za koje je najveća predviđena kazna u trajanju do jedne godine, a koje ranije nije krivično osuđivano ili mu nije izrečena mera prihvatanja obaveza, može da mu se izrekne preduzimanje obaveza.⁹² Shodno tome, smatra se da se radi o primarnom izvršiocu a krivični postupak može se obustaviti pod određenim uslovima i to protiv lica za koja se smatra da su lica sa niskim nivoom rizika.

Okrivljeno lice ili državni tužilac može takođe da predloži meru preuzimanja obaveza. Ako se državni tužilac složi ili predloži takve mere sudu, sudija za prethodni postupak može odložiti krivični postupak na godinu (1) dana i osloboditi okrivljeno lice pod sledećim uslovima:

- da okrivljeno lice nadoknadi razumnu štetu žrtvama krivičnog dela, ako ona postoji, kako odluči sudija za prethodni postupak;
- okrivljeno lice se kako je odredio sudija za prethodni postupak redovno javlja u policijsku stanicu najbližu njegovom mestu boravka;
- okrivljeno lice mora da prisustvuje i završi savetovanje, psihološki tretman, da se podvrgne lečenju odvikavanja od alkohola i opojnih droga, obrazovnoj mogućnosti ili drugim alternativnim merama koje sudija za prethodni postupak smatra odgovarajućim.⁹³

Ako je okrivljeno lice ispoštovalo obaveze sudije za prethodni postupak, sudija za prethodni postupak odbacuje krivični postupak protiv okrivljenog lica tokom dvanaestog (12) meseca od primene posebne obaveze kao vaspitne mere. Ako okrivljeno lice prekrši obaveze sudije za prethodni postupak, krivični postupak se ponovo nastavlja. Sudija za prethodni postupak može, ako smatra shodnim, da iza naredbu za hapšenje shodno članu 175. ZKP-a.⁹⁴

3.10 Sudski pritvor

Sudski pritvor može da bude određen samo pod uslovima i u skladu sa postupcima predviđenim ZKP-om. Trajanje sudskog pritvora mora da bude svedeno na najkraće moguće vreme. Svi organi koji učestvuju u krivičnom postupku i organi koji im pružaju pravnu pomoć, dužni su da postupaju sa posebnom hitnošću ako se okrivljeno lice nalazi u sudskom pritvoru. Sudski pritvor će, u bilo kojoj fazi postupka, da bude ukinut, a pritvoreno lice oslobođeno čim razlozi za pritvor prestanu da postoje.

Posle hapšenja, lice koje podleže sudskom pritvoru biće poučeno:

---

⁹² Član 184, stav 1 ZKP-a

⁹³ Id.

⁹⁴ Član 184, stavovi 2 i 3 ZKP-a.

- usmeno o pravima iznetim u članu 167. ZKP-a i
- u pisanom obliku o drugim pravima koje on li ona ima po ZKP-u.⁹⁵

a) Informacija nadležnog organa za socijalnu zaštitu za hapšenje, kada je to potrebno

O hapšenju se obaveštava nadležni organ za socijalno staranje ako je to neophodno u cilju preduzimanja mera za bezbednost dece i drugih članova porodice uhapšenog lica o kojima ono vodi brigu.

b) Nalazi potrebni za sudski pritvor

Član 187, stav 1 ZKP-a, propisuje da sud može da naloži sudski pritvor protiv lica samo ako isključivo nađe da:

- postoji osnovana sumnja da je to lice počinilo krivično delo;
- ispunjen je jedan od sledećih uslova:
- lice se krije, njegov odnosno njen identitet ne može da bude utvrđen, ili ako druge okolnosti ukazuju da postoji opasnost da ono pobjegne;
- postoje razlozi za verovanje da će ono da uništi, sakrije, promeni ili falsifikuje dokaze krivičnog dela ili ako posebne okolnosti ukazuju da će da ometa tok krivičnog postupka uticanjem na svedoke, na oštećene ili na saučesnike; ili
- ozbiljnost krivičnog dela, ili način ili okolnosti pod kojima je ono izvršeno, njegove odnosno njene lične prilike, ponašanje u prošlosti, okruženje i uslovi u kojima živi, ili neke druge lične okolnosti ukazuju na opasnost da ono ponovi krivično delo, dovrši pokušano krivično delo ili učini krivično delo kojim je pretio da će da ga izvrši.

Treba proceniti da su najblaže mere za obezbeđenje prisustva okrivljenog propisane članom 173 ovog Zakonika nedovoljne da obezbede prisustvo tog lica, da spreče ponavljanje krivičnog dela i obezbede uspešno vođenje krivičnog postupka.⁹⁶

U slučajevima kada je sudski pritvor naložen samo zato što identitet lica ne može da bude utvrđen, on se ukida čim se utvrdi identitet. Sa druge strane, kad je sudski pritvor naložen pošto je bilo razloga da se veruje da će okrivljeni da uništi, sakrije, promeni ili falsifikuje dokaze krivičnog dela ili ako posebne okolnosti ukazuju da će da ometa tok krivičnog postupka uticanjem na svedoke, na oštećene ili na saučesnike, pritvor biva ukinut čim su obezbeđeni ili uzeti dokazi zbog kojih je određen sudski pritvor.⁹⁷

Sudski pritvor najteža je mera koja se može odrediti okrivljenom, usled činjenice da se lišava slobode a da još uvek ne postoji pravosnažna presuda o krivici datog lica i iz tog razloga zahteva posebnu pažnju i obzir. Sudski pritvor isključujućeg je karaktera, što znači da predstavlja meru “*ultima rei*” ili poslednje sredstvo koje se koristi tek nakon što se druge

⁹⁵ Član 185 ZKP-a.

⁹⁶ Član 187, stav. 1.1.3 ZKP-a

⁹⁷ Član 187, stav 2 ZKP-a

alternativne mere budu smatrane nedovoljnim i neprikladnim u svetlu konkretnih okolnosti na konkretnom predmetu, odnosno sud uzima u obzir prikladnost alternativnih mera pre donošenja ove odluke.

Svi organi koji učestvuju u krivičnom postupku i organi koji im pružaju pravnu pomoć, dužni su da postupaju sa posebnom hitnošću ako se okrivljeno lice nalazi u sudskom pritvoru ⁹⁸ i ovo je u skladu sa opštim načelima pravde, smanjujući period nepotrebnog pritvora. Trajanje sudskog pritvora mora da bude svedeno na najkraće moguće vreme a ovu meru treba povući čim prestanu da postoje razlozi zbog kojih je izrečena.

Osnove za sudski pritvor mogu se rezimirati na a) opasnost od bekstva, b) uticaj na istragu ili svedoke ili c) opasnost izvršenja ili ponavljanja krivičnog dela.

- a) Opasnost kada se lice krije, njegov odnosno njen identitet ne može da bude utvrđen, ili ako druge okolnosti ukazuju da postoji opasnost da ono pobjegne. Treba da postoje konkretne okolnosti koje ukazuju da se okrivljeni krije, na osnovu činjenice da je napustio mesto prebivališta, da se ne nalazi u mestu u kome živi, da ne posećuje mesta koja je obično posećivao i da može da preduzme i druge mere koje maskiraju njegov identitet, uvek u funkciji njegovog prikrivanja.

U situacijama u kojima identitet lica ne može da bude utvrđen, može se izreći sudski pritvor i ovom prilikom, organi preduzimaju sve mere da se utvrdi identitet što je moguće pre a on biva ukinut čim su obezbeđeni ili uzeti dokazi zbog kojih je određen sudski pritvor ⁹⁹.

Opasnost od bekstva u svakom slučaju treba da se konstatuje na osnovu specifičnih okolnosti koje se odnose na ličnost izvršioca, krivično delo i druge okolnosti. U kontekstu ova tri aspekta treba doći do zaključka da li se radi o realnoj opasnosti od bekstva. Nije dovoljno, da ova opasnost bude samo apstraktna, pošto bi kao takva bila mnogo više pretpostavljena i ovaj kvalitet opasnosti nije dovoljan da se konstatuje da se radi o opasnosti od bekstva, već bi uvek zahtevao da opasnost bude takva da ukaže da se radi o istinskoj opasnosti od bekstva. Okolnosti na koje se pozivaju izvršiocu mogu biti da se radi o licu koje putuje prilično često u strane zemlje, bilo zbog porodičnih, poslovnih veza ili u vezi sa kriminalnim aktivnostima. Postojanje ovih okolnosti može poslužiti kao opravdanje da se odredi mera sudskog pritvora u funkciji sprečavanja bekstva.

Okrivljeni je pokušao da pobjegne sa mesta događaja, odmah nakon izvršenja krivičnog dela ili se spremio da ode, a ovakve okolnosti realno mogu ukazati na volju i spremnost okrivljenog da ode sa mesta i posledično da se na ovaj način spasi od potencijalnog snošenja odgovornosti za taj čin pred pravosudnim organima. Povezanost sa zemljom, odnosno sa Republikom Kosovo, odnosno porodične, imovinske i poslovne veze mogu poslužiti kao pokazatelj da bi isti pre boravio u zemlji nego što bi pobjegao.

---

⁹⁸ Član 185, stav 2 ZKP-a

⁹⁹ Član 187, stav 2 ZKP-a

- b) Kada postoje razlozi za verovanje da će ono da uništi, sakrije, promeni ili falsifikuje dokaze krivičnog dela ili ako posebne okolnosti ukazuju da će da ometa tok krivičnog postupka uticanjem na svedoke, na oštećene ili na saučesnike. Postojanje gore navedenih razloga predstavlja osnovu za pritvor, međutim u svakom slučaju treba konstatovati da postoji objektivna mogućnost da se unište, sakriju, promene ili falsifikuju dokazi krivičnog dela. U kontekstu dokaza, sada veliki broj veštačenja vrše institucije koje su specijalizovane za dato veštačenje, kao što su npr. Agencija za forenziku i uticaj kako bi se promenio epilog veštačenja u načelu bi sačinjavao samo pretpostaku. Verodostojnost da će okrivljeni preduzeti datu radnju treba da bude visoka, verodostojna i objektivno moguća.

Takođe, kako bi postojala opasnost uticaja na svedoke, treba da postoje posebne okolnosti, koje ukazuju da će okrivljeni uticati na svedoka, oštećenog ili saučesnika. Nije dovoljna činjenica da postoje svedoci koji još uvek nisu saslušani i da se apriori zaključi da će okrivljeni izvršiti uticaj, pošto bi ovo bilo samo puko nagađanje i ne bi moglo da ima bilo kakve veze sa stvarnošću i prosto bi predstavljalo stereotip. Dakle opasnost treba da bude stvarna, zasnovana na postojanju neuobičajenih okolnosti, kao što je to slučaj sa okrivljenim koji je na primer pretpostavljeni svedoku ili saučesniku. Posledično, ovaj odnos olako može biti pokazatelj da isti objektivno mogu biti predmet uticaja. Okrivljeni je pokušao da utiče na svedoke, tako što je slao svoje ljude ili tako što komunicira lično direktno ili sredstvima komunikacije, sa njima, tražeći od njih da promene svoju izjavu i da svedoče u njegovu korist.

- c) *Opasnost ponavljanja krivičnog dela* – Postoji opasnost od ponavljanja krivičnog dela, kada posebne okolnosti opravdavaju rizik da će okrivljeni ponoviti krivično delo, dovršiti pokušano krivično delo ili učiniti krivično delo kojim je pretio da će da ga izvrši.¹⁰⁰

Dobijanje slobode kretanja, kao jedno od osnovnih prava uvek treba da se proceni iz perspektive srazmernosti, a sticanje ovog prava za lakša krivična dela ne bi bila srazmerno cilju koji treba da se postigne.

Takođe, treba da je ograničavajućeg karaktera, pošto se radi o opasnosti ponavljanja istog ili sličnog krivičnog dela, za koje se lice tereti. Isto podrazumeva da je sud dužan da konstatuje da postoje okolnosti koje opravdavaju strah od recidivizma istih ili sličnih krivičnih dela. Mogućnost ponavljanja krivičnog dela, kao jedan od razloga da se odredi i produži pritvor, treba da bude konkretna i da se razumno predvidi i očekuje, okolnosti koje sud treba da potvrdi kada govorimo o opasnosti od ponavljanja koja zavise od vrste krivičnog dela, neke okolnosti na koje nailazimo u sudskoj praksi se nalaze na kriminalnoj organizaciji ili grupi, zavise od ranijih kazni u prošlosti, labilnosti, da li je lice podložno i naginje ka opasnim igrama, konzumiranje opojnih supstanci.

---

¹⁰⁰ Član 187, stav 1, tačka 1.2.3. ZKP-a kada ozbiljnost krivičnog dela, ili način ili okolnosti pod kojima je ono izvršeno, njegove odnosno njene lične prilike, ponašanje u prošlosti, okruženje i uslovi u kojima živi, ili neke druge lične okolnosti ukazuju na opasnost da ono ponovi krivično delo, dovrši pokušano krivično delo ili učini krivično delo kojim je pretio da će da ga izvrši.

Načelo da krivično delo treba da bude isto ili slično nije propisana zakonom, ali je ustaljeno iz sudske prakse i prihvaćeno i u teoriji. Razlog za ovo leži u činjenici da je potvrđivanje opasnosti od ponavljanja krivičnog dela zapravo način da se predvidi (prognozira) buduće ponašanje. Sud može da konstatuje samo da postoji verovatnoća, ali ne i da je sigurno da će okrivljeni ponovo počiniti krivično delo. Sud će prvenstveno proceniti opasnost koja postoji kod datog okrivljenog na osnovu krivičnog dela zbog koga se i vodi krivični postupak. Procena opasnosti od izvršenja drugih krivičnih dela, bila bi apstraktna, zapravo neosnovana i samo jedna preventivna mera koja zapravo nije opravdana po osnovi da se može dokazati postojanje ovakvog rizika kod izvršioca a lišavanje slobode na ovoj osnovi ne bi bilo zakonito.

Prethodno navedena odredba zapravo podrazumeva da se u ovoj oceni uzima u obzir niz faktora počevši od težine ili ozbiljnosti krivičnog dela, načina izvršenja krivičnog dela itd. Glavna dilema ovde jeste da li svaka od ovih okolnosti treba da je povezana sa rizikom ponavljanja krivičnog dela. U praksi, vrlo često nailazimo na različita tumačenja, koja uzimaju u obzir samo jedan od ovih faktora, posebno težinu ili ozbiljnost krivičnog dela, kao jedini i samostalni faktor da se izrekne mera pritvora. Smatramo da težina krivičnog dela sama po sebi ne može da posluži kao dovoljna osnova da se odredi mera pritvora. Pošto bi ovo bio relativan koncept i istovremeno pritvor može da se pretoči u obavezujuću meru, tim više kada u našem zakonodavstvu ne postoji obavezni pritvor (izuzev situacije u kojoj se izriče pritvor nakon izricanja kazne zatvora od 5 ili više godina)¹⁰¹

Apstraktna visina kazne ne može poslužiti kao jedina determinanta za određivanje ove mere. Očekivana oštrina kazne čije se izricanje očekuje nedovoljna je da se konstatuje da postoji opasnost od bekstva.¹⁰² U tom kontekstu, pritvor ne može imati obavezujući niti kažnjiv karakter. Posledično, postojanje osnovane sumnje da je jedno lice izvršilo određeno krivično delo, bez obzira na njegovu težinu, ne može poslužiti kao jedina osnova za određivanje pritvora. Sudija uvek ima diskreciju da odluči da li je potrebno da se okrivljenom odredi sudski pritvor tokom krivičnog postupka.

c) Pri procenjivanju da li da naredi pritvor, sud treba da uzme u obzir:

- posebne okolnosti konkretnog slučaja i posebno sledeće faktore:
- prirodu i ozbiljnost navodnog krivičnog dela;
- jačinu dokaza u vezi sa izvršenim krivičnim delom;
- kaznu koja se može izreći u slučaju da se okrivljeni proglašuje krivim;
- karakter, ranije lične i društvene podatke u vezi sa okrivljenim;
- ponašanje okrivljenog u vezi sa činjenicom kako je ispunio obaveze koje su mu date u vezi sa pređašnjim krivičnim postupcima.¹⁰³

---

¹⁰¹ Član 367, stav 2 ZKP-a.

¹⁰² Predmet Matznetter protiv Austrije (Tužba br. 2178/64) Presuda, Strazbur, 10. novembar 1969.

¹⁰³ Preporuka br. R(80) Komiteta ministara država članica u vezi sa sudskim pritvorom, usvojena od strane Komiteta ministara 27. jula 1980. godine na 321. sastanku zamenika ministara.

Posledično, pitanje pritvora, kao jedno od najosetljivijih pitanja u krivičnom postupku, bilo je predmet pokušaja da se odrede jasni standardi i kriterijumi kojih određene države treba da se pridržavaju, posebno naglašavajući ranije aktivnosti Saveta Evrope, odnosno Komiteta ministara, koji je dana 9. aprila 1965. godine, usvojio rezoluciju (65) 11, koja predviđa jasna načela koje su države dužne da prihvate u svom unutrašnjem zakonodavstvu i da podnesu izveštaje o merama i napretku koji je ostvaren u njihovoj primeni. Načela propisana ovom rezolucijom obuhvataju sledeće:

- a) Pritvor nikada ne treba da bude kaznene prirode, i odluke sudskih organa treba da uzimaju u obzir činjenice i okolnosti konkretnog predmeta.
- b) Pritvor treba da se odredi kao isključiva mera;
- c) Pritvor se određuje i produžava samo kada je nužan i nikada ne treba da se primenjuje u kaznene svrhe;
- d) Svaka odluka o pritvoru treba da bude što je moguće jasnija i da je proizašla iz analize predmeta optužnice i razloga za pritvor, i treba odmah da se saopšti uhapšenom licu.
- e) Treba pružiti delotvorne garancije da će se sprečiti bilo kakvo produžavanje pritvora, izvan pritvora koji je nužan.

Odrediti posebne mere koje će imati u vidu sledeće:

- Ograničenje perioda pritvora zakonom;
- Razmatranje pritvora po službenoj dužnosti u redovnim vremenskim intervalima;
- Pravo na žalbu pri sudskim organima;
- Pravo na branioca;
- Pritvoreno lice treba da se obavesti o pravima i uslovima u kojima može da ih ostvari;
- U nekim slučajevima, druge mere mogu imati prvenstvo u primeni u odnosu na meru pritvora, kao što su;
- pratnja do kuće;
- zabrana prilaženja određenom mestu;
- obaveza periodičnog javljanja utvrđenim organima;
- oduzimanje pasoša ili drugih isprava;
- pružanje bezbednosti;
- upućivanje maloletnika specijalizovanim ustanovama.¹⁰⁴

d) Postupak za određivanje sudskog pritvora

Sudski pritvor određuje sudija za prethodni postupak nadležnog suda na osnovu pisanog zahteva državnog tužioca, a nakon održanog saslušanja. Posle izvođenja uhapšenog lica pred sudiju za prethodni postupak, sudija će odmah poučiti to lice o pravima iz člana 167. ZKP-a. Ovo se unosi u zapisnik uz naznačavanje tačnog vremena hapšenja i vremena kad je lice dovedeno pred sudiju za prethodni postupak. Sudija za prethodni postupak zatim vodi saslušanje o sudskom pritvoru kome prisustvuju državni tužilac i branilac.

Ako uhapšeno lice ne angažuje branioca u roku od dvadeset i četiri (24) časa od trenutka kada je poučeno o tom pravu ili izjavi da neće da angažuje branioca, sud mu po službenoj dužnosti postavlja branioca. Na saslušanju o sudskom pritvoru državni tužilac iznosi svoje razloge za

---

¹⁰⁴Rezolucija br. 65/11 Komiteta ministara (usvojena od strane zamenika ministara Saveta Evrope, dana 9. aprila 1965)

traženje sudskog pritvora. Okrivljeni i njegov branilac mogu da reaguju na njegove argumente.

Sudija za prethodni postupak odlučuje o predlozima stranaka kada su se strane izjasnile o svim pitanjima koja mogu da budu relevantna za primenu mera prema ovoj glavi.¹⁰⁵

e) Sadržaj odluke za određivanje pritvora i žalba protiv njega

Sudski pritvor određuje se pisanim rešenjem koje sadrži:

- ime i prezime lica koje treba da bude sudski pritvoreno i njegove odnosno njene ostale lične podatke koji su poznati sudiji za prethodni postupak;
- tačno vreme hapšenja;
- vreme kada je lice izvedeno pred sudiju za prethodni postupak;
- vreme održavanja saslušanja za sudski pritvor;
- krivično delo zbog koga je optuženo;
- zakonske razloge za sudski pritvor;
- poučavanje sa pravom na žalbu;
- obrazloženje svih odlučujućih materijalnih činjenica koje su prouzrokovale pritvor uključujući razloge za osnovanu sumnju da je lice izvršilo krivično delo i materijalne činjenice iz člana 187. stava 1. podstav 1.2 ZKP-a.¹⁰⁶

f) Uručivanje rešenja

Rešenje o sudskom pritvoru uručuje se licu na koga se odnosi, njegovom braniocu i državnom tužiocu. Svaka stranka može da podnese žalbu u roku od dvadeset i četiri (24) časova od uručivanja rešenja i žalba ne zadržava izvršenje rešenja. Ako se žali samo jedna stranka, sud uručuje žalbu drugoj stranki koja može da podnese argumente sudu u roku od dvadeset i četiri (24) časa od uručivanja žalbe. O žalbi se rešava u roku do četrdeset i osam (48) časova od uručivanja žalbe. Važno je naglasiti da je postupak izricanja sudskog pritvora hitne prirode, i ovaj rok treba da se računa od vremena javljanja, bez obzira da li se radi o neradnim ili prazničnim danima.

g) Žalba ne zadržava izvršenje rešenja

Izjavljivanje žalbe neće zadržati izvršenje rešenja o pritvoru, dakle ona nije suspenzivnog karaktera.

h) Diskrecija sudije

Sudija za prethodni postupak može da odbije zahtev državnog tužioca za izricanje mere sudskog pritvora i da naloži bilo koju drugu meru za koju su ispunjeni zakonski uslovi i koju oceni dovoljnom i prikladnom, imajući u vidu okolnosti konkretnog predmeta i načelo srazmernosti.

---

¹⁰⁵Član 188 ZKP-a.

¹⁰⁶Član 189, stav 1 ZKP-a.

Pritvoreno lice može prema prvom rešenju shodno članu 188. ZKP-a, da bude držano u sudskom pritvoru najviše mesec (1) dana od kada je uhapšeno. Posle isteka tog roka, lice može da bude držano u sudskom pritvoru samo na osnovu odluke sudije za prethodni postupak, sudije pojedinca ili predsednika veća o produženju sudskog pritvora.¹⁰⁷

i) Pre podizanja optužnice, sudski pritvor ne može da bude duži od:

- četiri (4) meseca, ako se postupak vodi za krivično delo kažnjivo kaznom zatvora manjom od pet (5) godina;
- osam (8) meseci ako se postupak vodi za krivično delo kažnjivo kaznom zatvora od više od pet (5) godina.

Pored propisanih rokova sudski pritvor pre podizanja optužnice može da bude produžavan do četiri (4) meseca, a izuzetnim okolnostima najviše do dvanaest (12) meseci ukupno ako se postupak vodi za krivično delo kažnjivo zatvorom najmanje pet (5) godina i zbog složenosti slučaja shodno članu 19. ovog zakonika, usled odugovlačenja koje se ne može pripisati u krivicu državnog tužioca.

Nakon ubedljivog i osnovanog razloga da se veruje da postoji javna opasnost ili pretnja nasilja zbog puštanja okrivljenog pre glavnog pretresa, produženje sudskog pritvora može da bude produženo još šest (6) meseci, ali najviše u trajanju do osamnaest (18) meseci.

Ako optužnica nije podignuta pre isteka propisanih rokova, pritvoreno lice će biti oslobođeno.¹⁰⁸

j) Vremenski rokovi za pritvor

Rokovi jasno propisuju vremenske periode u sklopu kojih lice može biti lišeno slobode. Na početku, lice može biti lišeno slobode najviše do 1 (jednog) meseca od dana hapšenja.¹⁰⁹ Ovo predstavlja maksimalan početni rok koji ne može da prekorači period od jednog meseca, sa time da može da bude i kraći. Nakon ovoga, pritvor mogu produžiti sudija za prethodni postupak, sudija pojedinac ili predsednik sudskog veća. Pre podizanja optužnice, pritvor ne može trajati više od četiri (4) meseca, ako se postupak vodi za krivično delo kažnjivo kaznom zatvora manjom od pet (5) godina; osam (8) meseci ako se postupak vodi za krivično delo kažnjivo kaznom zatvora od najmanje pet (5) godina.¹¹⁰

k) Produžavanje sudskog pritvora

Sudski pritvor može da produži sudija za prethodni postupak, sudija pojedinac ili predsednik veća na zahtev državnog tužioca koji treba da pokaže da postoje razlozi za sudski pritvor

---

¹⁰⁷ Član 190, stav 1 ZKP-a.

¹⁰⁸ Član 190, stavovi 2 – 5 ZKP-a.

¹⁰⁹ Član 190, stav 1 ZKP-a

¹¹⁰ Član 190, stav 2 ZKP-a

prema članu 187. ZKP-a, da je istraga pokrenuta i da su preduzeti svi razumni koraci za ubrzano vođenje istrage. Oštećeno lice ili zastupnik žrtve mogu zvanično ili nezvanično da zatraže od državnog tužioca da zatraži produženje sudskog pritvora.

Okrivljeno lice i njegov odnosno njen branilac obaveštavaju se o predlogu najmanje tri (3) dana pre isteka važećeg rešenja za sudski pritvor.¹¹¹ Na svako rešenje o produženju sudskog pritvora dozvoljena je žalba. Član 189, stavovi 3 i 4 ZKP-a primenjuju se uz odgovarajuće prilagođavanje.¹¹²

D) Sudsko praćenje sudskog pritvora

Član 192, stav 2 ZKP-a propisuje da sudija za prethodni postupak može u bilo kom trenutku po službenoj dužnosti da ukine sudski pritvor dok je istraga u toku, nakon davanja državnom tužiocu obaveštenje tri (3) dana unapred. Državni tužilac može da uloži žalbu vanpretresnom veću na odluku sudije za prethodni postupak da ukine sudski pritvor. Vanpretresno veće o tome donosi rešenje u roku od četrdeset i osam (48) časova od prijema žalbe državnog tužioca.

Pritvoreno lice ili njegov branilac može u bilo kom trenutku da podnesu žalbu sudiji za prethodni postupak, sudiju pojedincu, predsedniku veća ili predsedniku Osnovnog suda zahtev za utvrđivanje zakonitosti pritvora ili za utvrđivanje zakonitosti uslova za pritvor.¹¹³

Ako pritvoreno lice uloži svoju žalbu na osnovu zakonitosti pritvora, sudija za prethodni postupak, sudija pojedinac, predsednik veća ili predsednik osnovnog suda može da sprovede saslušanje u skladu sa članom 188. stavovi 3. 4. 5. i 6. ZKP-a ukoliko zahtev očigledno utvrđuje da je slučaj:

- razlozi za sudski pritvor u članu 187. ovog zakonika više ne postoje zbog izmenjenih okolnosti ili otkrivanja novih činjenica od poslednje sudske naredbe za sudski pritvor ili
- pritvor je nezakonit iz nekog drugog razloga.¹¹⁴

Ako pritvoreni dovodi u pitanje zakonitost pritvora, sudija za prethodni postupak, sudija pojedinac, predsednik veća ili predsednik osnovnog suda na saslušanju nalaže trenutno oslobađanje pritvorenog lica ako:

- razlozi za sudski pritvor shodno članu 187. ZKP-a više ne postoje;
- trajanje sudskog pritvora koji je odredio sud je istekao;
- trajanje sudskog pritvora koji je odredio sud prevazilazi vremenska ograničenja propisana u članu 190 ZKP-a; ili
- pritvor je nezakonit iz nekog drugog razloga.¹¹⁵

---

¹¹¹ Član 191, stav 2 ZKP-a

¹¹² Član 191, stav 3 ZKP -a.

¹¹³ Član 192, stav 2 ZKP-a

¹¹⁴ Član 192, stav 3 ZKP-a.

¹¹⁵ Član 192, stav 4 ZKP-a.

U skladu sa stavom 5, člana 192 ZKP-a, ako pritvoreno lice podnosi zahtev na osnovu zakonitosti uslova pritvora, sudija za prethodni postupak, sudija pojedinac, predsednik veća ili predsednik osnovnog suda može da održi saslušanje ili da poseti pritvornu jedinicu ako zahtev potvrđuje da uslovi u pritvoru ne ispunjavaju uslove predviđene ZKP-om ili postoje uslovi koje ne ispunjavaju one sadržane u EKLJP-u, kao što je protumačeno u odlukama ESLJP-a.

Saslušanja ili posete održavaju se u roku od sedam (7) dana od dana kad je sud dobio zahtev.¹¹⁶ Zahtev koji je suštinski sličan sa prethodnim zahtevima se odmah odbacuje po službenoj dužnosti.¹¹⁷

Posledično, sudija za prethodni postupak može u bilo kom trenutku po službenoj dužnosti da ukine sudski pritvor dok je istraga u toku nakon davanja državnog tužioca obaveštenje tri (3) dana unapred.¹¹⁸ Interesantno je da autoritet koji odlučuje po žalbi državnog tužioca, u ovoj proceduralnoj situaciji, jeste vanpretresno veće, koje je deo Osnovnog suda, i koje je dužno da odluči u roku od 48 sati.

Okrivljeni i branilac imaju pravo žalbe na zakonitost pritvora u svakom trenutku, a rešenje korišćeno u ovoj odredbi uključuje mehanizam koji je poznat kao “*habeas corpus*”. Pravo na mogućnost osporavanja bilo kakvog pritvora pred sudskim većem nadležnim da naredi oslobađanje, suštinsko je pravo i nederogatorno načelo međunarodnog prava, primenjivo čak i u vanrednim situacijama. Sudska praksa ESLJP-a sugerše da je pravo da se ospori pritvor pravo nad kojim nisu dozvoljeni nikakvi izuzeci.¹¹⁹

Organi koji treba da procene zakonitost pritvora, sem sudije za prethodni postupak, sudije pojedinca i predsednika sudskog veća obuhvataju i predsednika Osnovnog suda, što je u potpunosti novina u poređenju sa pređašnjim zakonikom.¹²⁰

Sa druge strane, pozivajući se na druge organe, zakonodavac je imao za cilj da reši sve proceduralne trenutke i funkcionalne nadležnosti koje dolaze do izražaja u zavisnosti od faze krivičnog postupka i predmetne nadležnosti, a propisao je i uključivanje predsednika suda.

Međutim, postavlja se pitanje kako odrediti “kada će zakonitost pritvora procenjivati predsednik suda, a ne predmetni sudija, kao što su sudija za prethodni postupak, sudija pojedinac, predsednik pretresnog veća?

Jedno od najlogičnijih i najpraktičnijih tumačenja može biti da će se ovo odrediti dozvoljavanjem diskrecije okrivljenom odnosno braniocu, da se obrati predsedniku suda, kako bi dobio njegovu/njenu procenu. Međutim, ono što može da bude jedan argumenat jeste

---

¹¹⁶ Član 192, stav 7 ZKP-a

¹¹⁷ Član 192, stav 8 ZKP-a

¹¹⁸ Član 192, stav 1 ZKP-a

¹¹⁹ Aksov protiv Turske, 18. 12. 1996, Branigan i McBride protiv Ujedinjenog Kraljevstva, 26. 05.1993, Lawless protiv Irske, 01. 07. 1961 .

¹²⁰ Član 192, stav 2 ZKP-a

da bi ovo trebalo da bude supsidijarnog karaktera, što podrazumeva da bi prvobitno trebalo da se obrate drugim pomenutim prethodno organima i da nakon ovih neuspešnih nastojanja treba da se obrate predsedniku suda.

m) Da li treba održavati saslušanje kako bi se procenio zahtev za utvrđivanje zakonitosti pritvora?

Saslušanje za utvrđivanje zakonitosti pritvora može da se održi samo ukoliko sudija za prethodni postupak, sudija pojedinac, predsednik sudskog veća ili predsednik suda, nakon preliminarne, *prima facie* procene utvrdi da razlozi za sudski pritvor shodno članu 187. ZKP-a više ne postoje od poslednjeg sudskog rešenja, zbog toga što su se promenile okolnosti ili razotkrile nove činjenice i što bi pritvor iz bilo kog drugog razloga bio nezakonit.

Sa druge strane, ukoliko se nakon početne, *prima facie* procene, ne potvrdi da postoje okolnosti iz člana 192, stavovi 3.1 i 3.2 ZKP-a, zahtev za utvrđivanje zakonitosti pritvora odbacuje se bez održavanja saslušanja.

Štaviše, u slučajevima u kojima je podnet zahtev za utvrđivanje zakonitosti pritvora u skladu sa članom 192, stav 3 ZKP-a, nije potrebno donositi formalnu odluku, sem ukoliko se odluči da se održi saslušanje u skladu sa uslovima propisanim ovom odredbom. Okrivljeni i branilac, u datim situacijama, samo se obaveštavaju u pismenoj formi da nisu ispunjeni zakonski uslovi za ukidanje pritvora.¹²¹

Odredbe člana 192, stavovi 5-8 ZKP-a, uređuju pitanje sudskog praćenja zakonitosti pritvora i uslova pritvora.

Ovom odredbom propisuje se mogućnost podnošenja zahteva za razmatranje zakonitosti koji se poziva ne samo na razloge i pravnu osnovu za pritvor, već i na uslove pritvora, dakle predstavlja nekakvu vrstu pravnog sredstva na raspolaganju okrivljenog i branioca, kako bi se tražila procena uslova pritvora okrivljenog.

Zahteva se da uslovi pritvora budu u skladu sa zakonskim odredbama ZKP-a ili postoje uslovi koji nisu u skladu sa EKLJP-om, u skladu sa tumačenjem ESLJP-a, vredi napomenuti da su uslovi pritvora pritvorenika bili često predmet procene ovog suda u velikom broju predmeta, vidi na primer: *Iwanczuk protiv Poljske*, (Tužba br. 25196/94 15. novembar 2001), *Douguz protiv Grčke* (Tužba br. 40907/98, 6. mart 2001, *Khodorkovskiy protiv Rusije*, (Tužba br. 5829/04) *Presuda – od dana 31. 05.2011. itd.*

n) Sudski pritvor nakon podizanja optužnice

Nakon što je podignuta optužnica, sve do završetka glavnog pretresa, sudski pritvor može da bude naređen, produžen ili ukinut samo rešenjem sudije pojedinca, predsednika veća ili kada

---

¹²¹ Pravno mišljenje sa Generalnog sastanka Vrhovnog suda Kosova GJA. br. 565/13 od dana 19. 09.2013, u vezi sa rešavanjem zahteva za procenu zakonitosti pritvora.

pretresno veće zaseda. Sudija pojedinac ili predsednik veća prvo sasluša mišljenje državnog tužioca, ako je postupak pokrenut na njegov odnosno njen zahtev i mišljenje okrivljenog lica ili branioca. Stranke mogu da ulože žalbu na rešenje. Član 189. stavovi 3. i 4. ZKP-a primenjuju se uz odgovarajuće prilagođavanje.¹²² Po isteku dva (2) meseca od poslednjeg rešenja o sudskom pritvoru, sudija pojedinac ili predsednik sudskog veća će ispitati, i kada nema predloga stranaka, da li još uvek postoje razlozi za sudski pritvor i donosi rešenje kojim se sudski pritvor produžava ili ukida. Stranke mogu da ulože žalbu na rešenje. Član 189. stavovi 3. i 4. ZKP-a primenjuju se shodno.¹²³

Imajući u vidu sadašnja zakonska rešenja za pritvor, ona se nakon podizanja optužnice razlikuju u odnosu na rešenja iz predašnjeg ZKP-a, pošto je ranijim Zakonikom ovo pitanje uređivano je tako da nakon podizanja optužnice, u roku od četrdeset osam (48) sati odlučuje veće sastavljeno od troje sudija, dok sadašnjim Zakonikom o pritvoru odlučuje predmetno veće, odnosno predsednik sudskog veća ili sudsko veće na datom predmetu.

Nadležnost je u funkcionalnom smislu data na tri nivoa: sudija pojedinac, dakle za sva pitanja za koja je nadležno opšte odeljenje. Predsednik pretresnog veća, što podrazumeva predmete teških krivičnih dela i pretresno veće (teška krivična dela) odlučuju u situacijama kada je postupak u toku.

Sudija ili predsednik sudskog veća prvobitno sluša mišljenje državnog tužioca i mišljenje okrivljenog ili branioca.

Ova odredba obavezuje sudiju da nužno sasluša mišljenje tužioca, okrivljenog ili branioca. Postavlja se pitanje da li treba održavati saslušanje ili je dovoljno da se stranke izjasne samo u pismenoj formi?

ZKP koristi izraz sasluša, te smatram da saslušanje treba da se održi kako bi okrivljeni i njegov branilac imali mogućnost da iznesu svoje argumente na saslušanju u svom prigovoru.

Odredba člana 193, stav 1 ZKP-a ne propisuje poseban vremenski rok za razmatranje pritvora, nakon podizanja optužnice, u slučajevima kada se okrivljeni već nalazi u pritvoru? Ovo je pitanje oko koga postoje različite dileme.

Da li nužno treba razmotriti pritvor u unapred utvrđenom vremenskom roku nakon podizanja optužnice?

Procena da li još uvek postoje razlozi za pritvor, pošto se u gramatičkom smislu, koristi izraz *po isteku dva (2) meseca od poslednjeg rešenja*. Posledično, ovakva procena treba da se izvrši po isteku perioda od 2 (dva) meseca od poslednjeg rešenja o pritvoru. Takođe, može se zaključiti da je produžetak pritvora, nakon podizanja optužnice u vremenskom smislu povezan samo sa ograničenjem odnosno sa dužinom trajanja kazne propisane za krivično delo za koje se okrivljeni tereti, pri razmatranju produžetka pritvora i u formulaciji dispozitiva, smatram da treba da navodi da se pritvor produžava, ne navodi se vremenski rok, već se

---

¹²² Član 193, stav 1 ZKP-a

¹²³ Član 193, stav 2 ZKP-a.

predviđa da će pritvor biti preispitan po isteku perioda od 2 (dva) meseca od dana ovog rešenja.

U praksi se obično pritvor nakon podizanja optužnice produžava na svaka 2 (dva) meseca, tačnim određivanjem vremena, te smatramo da ovo tumačenje ne proizilazi iz ove odredbe. Iako ovakva praksa nije štetna, pošto nužno sudovi preispituju pritvor pre isteka perioda od 2 meseca.

Odredbe stavova 1 i 2 ovog člana stvaraju donekle zabunu kada govorimo o produžetku pritvora, pošto kako prvi tako i drugi sadrže formulacije koje se pozivaju na produžetak ove mere. Iako je odredba člana 2 jasnija, pošto uređuje samo pitanje produžetka, odredba člana 1, govori o produžetku ove mere, i postavlja se pitanje koja od njih bi trebalo da se primeni kada se licu bude produžavao pritvor nakon podizanja optužnice?

Odredbe ovog člana treba da se protumače jedinstveno, u smislu svoje povezanosti i celovitosti, tako da su sastavni delovi ovog člana tesno, međusobno povezani. One bi trebalo da budu u službi i u funkciji jedna druge i kao takve trebalo bi da imaju koherentan sadržaj. Shodno tome, nakon njihove sistematizacije, možemo da zaključimo da pri prvom odlučivanju o ovoj meri nakon podizanja optužnice, treba primenjivati odredbe stava 1.

Sa druge strane, pri daljem produžetku (mere) pritvora treba primenjivati odredbe stava 2, dok je a fortiori¹²⁴ argumenat u prilog ovom zaključku činjenica da se nakon podizanja optužnice, kao što smo istakli u prethodnom delu, pritvor ne produžava na ograničene vremenske rokove (sem onih koji ne prekoračuju visinu kazne propisane sa krivično delo za koje se lice tereti) već se preispituje u vremenskom periodu nakon isteka perioda od 2 (dva) meseca, te u tom kontekstu, odredbu stava 2, treba shvatiti kao nastavak dinamike i kao logičnu posledicu odredbe iz prvog stava, u slučajevima u kojima je ova mera produžena.

---

¹²⁴ A fortiori sa latinskog – tim pre,

POGLAVLJE IV
RAZMATRANJA I POSTUPCI
NAKON PODIZANJA OPTUŽNICE

4. RAZMATRANJA I POSTUPCI NAKON PODIZANJA OPTUŽNICE

4.1. Uvodna razmatranja

a) Opšta razmatranja

Po završetku istrage ili kada državni tužilac smatra da informacije kojima raspolaže o krivičnom delu i njegovom izvršiocu predstavljaju dobro osnovanu sumnju da je okrivljeni izvršio krivično delo ili krivična dela, postupak pred sudom može se povesti samo na osnovu optužnice koju podiže državni tužilac. Tumačenjem člana 101, stav 2 ZKP-a u vezi sa ovom zakonskom odredbom, Vrhovni sud Republike Kosovo razjasnio je da “za sva krivična dela za koja zakon propisuje kaznu zatvora od više od tri godine, optužnica se ne može direktno podići a da se pre toga ne povede istraga”.¹²⁵

b) Uručivanje optužnice u dovoljnom broju primeraka

Optužnica se podnosi nadležnom sudu u onoliko primeraka koliko ima okrivljenih lica i njihovih branilaca i jedan primerak za sud. Državni tužilac takođe dostavlja sudu i sve spise sačinjene tokom istrage.¹²⁶

c) Raspoređivanje sudije koji će suditi u datom predmetu

Nakon što državni tužilac podnese optužnicu, sud dodeljuje sudiju ili pretresno veće i njegovog predsednika.¹²⁷ Ako je primenjena posebna dokazna mogućnost, jedan od sudija veća raspoređuje se kao sudija pojedinac ili predsednik veća ili kao član veća.¹²⁸

d) Provera nadležnosti i optužnice

Pre nego što se rasporedi sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća, on prvobitno treba da se pobrine o sledeća dva pitanja:

- a) Pre svega, sudija pojedinac ili predsednik veća može po službenoj dužnosti utvrditi da li imaju nadležnost u predmetnoj stvari optužnice.¹²⁹ Ukoliko, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća konstatuje da osnovni sud, pri kome i on deluje nije mesno nadležan, onda on proglašava sud nenadležnim i po pravnosnažnosti tog rešenja, predmet upućuje mesno nadležnom sudu.¹³⁰
- b) Drugo, sudija pojedinac ili predsednik sudskog veća treba da proveri optužnicu i da utvrdi da li je razumljiva i da li sadrži sve što je potrebno da se postupa po njoj.¹³¹

¹²⁵ Cirkular Vrhovnog suda Republike Kosovo, GJ.A.-Su.A.321/13, od dana 26. 04. 2013.

¹²⁶ Član 242, stav 1 ZKP-a.

¹²⁷ Odluka o izmeni i dopuni Poslovnika o unutrašnjoj organizaciji sudova Sudskog saveta Kosova, KGJK.br. 40, od dana 22. 02. 2013, predviđa se da se dodela predmeta sudijama vrši žrebom. Svi predmeti primljeni u jednom kalendarskom mesecu od strane osoblja sudske administracije dele se na grupe, na osnovu broja sudija u sudu i na osnovu njihove vrste. Grupe se sastavljaju dodelom svih novih predmeta po rotaciji na onoliko grupa koliko je sudija u odnosnom odeljenju suda. Na svaku grupu stavlja se službena oznaka koja opisuje broj i vrstu predmeta koji se dodeljuju sudiji žrebom a koji je sudija pojedinac, ili sudija na funkciji predsednika pretresnog veća, ili predsedavajući veća suda drugog ili trećeg stepena. Žrebanje vrši sudija ili u vanrednim slučajevima sprečenosti sudije, odgovarajući zamenik, koji treba konkretno da bude ovlašćen u tu svrhu u pismenoj formi od strane sudije.

¹²⁸ Član 242 stav 2 ZKP-a.

¹²⁹ Član 242, stav 3 ZKP-a.

¹³⁰ Član 37, stav 1 ZKP-a.

¹³¹ Član 242, stav 3 ZKP-a. Sadržaj optužnice propisan je članom 241 ZKP-a.

Ako u ZKP-u nije drugačije određeno, sudija pojedinac ili predsednik sudskog veća će pozvati državnog tužioca koji je podneo nerazumljivu optužnicu ili koja ne sadrži sve što je potrebno da bi se po njoj moglo postupati da ispravi, odnosno dopuni optužnicu, a ako to ne učini u određenom roku, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća odbacuje optužnicu. U pozivu za ispravku, odnosno dopunu optužnice, državni tužilac se upozorava na posledice propuštanja.¹³²

e) Zakazivanje prvog saslušanja

Nakon ove preliminarnе provere optužnice, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća treba odmah da zakaže prvo saslušanje. Vremenski period u okviru koga se održava prvo saslušanje se razlikuje, u zavisnosti od toga da li je okrivljeni u pritvoru ili ne i u vezi sa ovim ZKP propisuje dve situacije.

- Ako se okrivljeni nalazi u sudskom pritvoru, prvo saslušanje se održava prvom prilikom, ali u roku od petnaest (15) dana od dana podnošenja optužnice.¹³³
- Ako okrivljeni nije u sudskom pritvoru, prvo saslušanje mora da se održi u roku od trideset (30) dana od podnošenja optužnice.¹³⁴

f) Slučajevi u kojima ne treba održavati prvo saslušanje

Imajući u vidu činjenicu da su osnovni sudovi u Republici Kosovo opterećeni i starim predmetima, koji čekaju na rešavanje, kao i imajući u vidu specifičnu prirodu nekolicine krivičnih stvari, od važnosti je naglasiti da prvo saslušanje ne treba održavati u sledećim slučajevima:

- Ukoliko je krivični postupak pokrenut na predlog optužnice podnete pre stupanja na snagu ZKP-a;
- Ukoliko je optužnica potvrđena pre stupanja ZKP-a na snagu;¹³⁵
- U krivičnim predmetima u kojima je krivični postupak pokrenut shodno predlogu optužnice ili optužnici privatnog tužioca pre dana stupanja ZKP-a na snagu;¹³⁶
- U krivičnim stvarima u kojima je zajedno sa optužnicom podnet i zahtev za izricanje kaznene mere;¹³⁷
- U krivičnom postupku koji se vodi protiv maloletnika¹³⁸ i

¹³² Član 442, stavovi 4 i 5 ZKP-a.

¹³³ Član 242, stav 5 ZKP-a.

¹³⁴ Član 242, stav 4 ZKP-a.

¹³⁵ Vrhovni sud Republike Kosovo je Cirkularom GJ.A.-Su.A.321/13, od dana 26.04.2013, objasnio da se sve krivične stvari za koje je podignuta i potvrđena optužnica i za krivične predmete u kojima je predstavljen predlog optužnice pre stupanja na snagu ZKP-a, zaključuju u skladu sa ZKP-om, ali nema potrebe da se postupa u skladu sa članovima 245 (Prvo saslušanje) i 254 (Drugo saslušanje).

¹³⁶ Član 543 ZKP-a, propisuje da za krivična dela za koje izvršioca krivično goni privatni tužilac ili oštećeno lice kao tužilac postupak za takvo krivično delo će se nastaviti pri Opštem odeljenju Osnovnog suda a krivično gonjenje se nastavlja shodno primeni Kosovskog zakona o krivičnom postupku (Uredba UNMIK-a, br. 2003/23, od dana 06.07.2003), koji je stupio na snagu 06.04.2004.

¹³⁷ Pitanja koja su povezana sa izdavanjem kaznenog naloga tretirana su u Poglavlju IX ovog Priručnika, "Postupak za izdavanje kaznenih naloga". U datim slučajevima, ako sudija pojedinac ne usvoji zahtev državnog tužioca za izdavanje kaznenog naloga, onda se, na osnovu člana 494, stav 2 ZKP-a, zakazuje direktno glavni pretres. U situacijama u kojima sudija pojedinac usvoji zahtev državnog tužioca za izdavanje kaznenog naloga, međutim okrivljeni i njegov branilac podnesu prigovor na presudu, onda se u ovim slučajevima, na osnovu člana 496, stav 4 ZKP-a, direktno se zakazuje glavni pretres. Međutim, u slučajevima u kojima sudija pojedinac odbaci zahtev za izdavanje kaznenog naloga, u skladu sa članom 494, stav 1 ZKP-a, onda ZKP ne propisuje izričito šta treba uraditi, da li treba zakazati glavni pretres ili treba zakazati prvo saslušanje.

¹³⁸ Član 69, stavovi 1 i 2 ZPM-a, propisuju da kada sudija za maloletnike dobije predlog od tužioca, on može doneti rešenje o odbacivanju predloga ili prosljeđivanju predmeta nekom drugom sudu, ukoliko su ispunjeni uslovi propisani odredbama Zakonika o krivičnom postupku

- U krivičnim predmetima u kojima je krivični postupak pokrenut na predlog državnog tužioca za izricanje mere obaveznog psihijatrijskog lečenja.¹³⁹

g) Shodna primena zakonskih odredbi u vezi sa glavnim pretresom

Prvobitno treba istaći da puno pitanja u vezi sa prvim saslušanjem nije izričito uređeno odredbama ZKP-a, kao što su: održavanje prvog saslušanja; mesto održavanja prvog saslušanja; pitanje publiciteta; održavanje reda; nepojavljivanje stranaka i branioca; potvrđivanje identiteta okrivljenog; zapisnik sa prvog saslušanja; donošenje, proglašavanje i sastavljanje presude itd. Kada govorimo o ovim pitanjima koja su povezana sa prvim saslušanjem, smatramo da treba shodno primenjivati odredbe ZKP-a koje su povezane sa glavnim pretresom.

h) Funkcionalna nadležnost

Prvo saslušanje pri Opštem odeljenju osnovnog suda vodi sudija pojedinac, dok pri Odeljenju za teška krivična dela, prvo saslušanje vodi predsednik pretresnog veća.

U krivičnim stvarima u kojima je protiv okrivljenog podneta optužnica za izvršenje krivičnih dela nad decom iz člana 145 ZPM-a, prvo saslušanje vodi predsednik sudskog veća za maloletnike, koji istovremeno treba da bude i sudija za maloletnike.¹⁴⁰

Osim sudije pojedinca ili predsednika veća, na prvom saslušanju sve vreme treba da prisustvuje i zapisničar.

i) Obaveštenje o održavanju prvog saslušanja

Član 242, stav 6 ZKP-a propisuje da će sudija pojedinac ili predsednik veća obavestiti državnog tužilaca, okrivljena lica i advokate odbrane o vremenu i mestu održavanja prvog saslušanja.

Sa druge strane, član 245, stav 1 ZKP-a propisuje da prvom saslušanju prisustvuju državni tužilac, jedan ili više okrivljenih i branilac.

Iako nije izričito navedeno u ZKP-u, na prvo saslušanje treba pozvati i oštećenu stranu.¹⁴¹

Kosova. Ukoliko sudija za maloletnike ne donese rešenje o odbacivanju predloga ili prosleđivanju predmeta drugom sudu, on zakazuje sudski pretres u roku od osam dana od prijema predloga.

¹³⁹ Član 512, stav 1 ZKP-a.

¹⁴⁰ Član 145 ZPM-a, propisuje da Sudsko veće za maloletnike i sudija za maloletnike sude punoletnim licima za sledeća krivična dela izvršena protiv deteta, prema Zakoniku o Krivičnom Postupku Kosova: silovanje; izvršenje seksualnog odnosa pretnjom časti ili ugleda; seksualni napad; seksualno iskorišćavanje; seksualna zloupotreba duševno ili emocionalno poremećenih lica ili nemoćnih lica; seksualno zlostavljanje lica mlađih od šesnaest godina starosti; nagovaranje na seksualni odnos ili seksualno dodirivanje lica mlađih od šesnaest (16) godina; seksualna zloupotreba kroz zloupotrebu položaja, ovlašćenja ili zanimanja; omogućavanje prostitucije; zloupotreba dece u pornografske svrhe; prikazivanje pornografskog materijala deci ispod šesnaest godina starosti; seksualni odnosi u porodičnoj zajednici; življenje u vanbračnoj zajednici sa licima mlađim od šesnaest (16) godina; promena porodičnog statusa deteta; protivpravna otmica deteta; zlostavljanje ili napuštanje deteta; kršenje porodičnih obaveza; izbegavanje plaćanja izdržavanja; sprečavanje i neizvršenje mera za zaštitu dece; mobilisanje ili angažovanje lica starosti između petnaest (15) i osamnaest (18) godina u oružanom sukobu; uspostavljanje ropstva, stanja sličnom ropstvu i prisilnog rada; trgovina ljudima i zadržavanje ličnih isprava žrtava ropstva ili trgovine ljudima. Sa druge strane, član 146 ZPM-a koji propisuje postupke protiv lica koje je izvršilo krivično delo protiv deteta iz člana 145 ovog Zakonika vodi se u skladu sa odredbama Zakonika o krivičnom postupku Kosova, osim odredbi o izdavanju kaznenog naloga. Pošto su sada, nakon 01.01.2013. godine stavljeni van snage Krivični zakonik Kosova (Uredba UNMIK-a, br. 2003/25, od dana 06.07.2003) i Zakonik o krivičnom postupku Kosova (Uredba UNMIK-a, br. 2003/23, od dana 06.07.2003), kada govorimo o ovim krivičnim delima koja izvršavaju punoletna lica nad decom, treba shodno primenjivati Krivični zakonik Republike Kosova, br. 04/L-082, od dana 20.04.2012, koji je stupio na snagu dana 01.01.2013. (u daljem tekstu ZKRK). Takođe, kada govorimo o krivičnom postupku u ovim krivičnim stvarima, treba shodno primenjivati ZKP.

j) Mesto održavanja i javnost prvog saslušanja

Prvo saslušanje održava se u sedištu i zgradi suda.¹⁴²

Prvo saslušanje je javno i na njemu mogu učestvovati samo punoletna lica.¹⁴³

k) Narušavanje reda i nepoštovanje naređenja suda

U slučajevima u kojima stranke i druga prisutna lica narušavaju red i ne poštuju naređenja suda, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća treba shodno da primeni članove 302 i 303 ZKP-a.

l) Zapisnik sa prvog saslušanja

Sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća ceo tok prvog saslušanja treba da evidentira u zapisniku sa prvog saslušanja.¹⁴⁴ Zapisnik sa prvog saslušanja se zaključuje po završetku sednice a potpisuju ga predsednik pretresnog veća, sudija pojedinac, zapisničar i prisutne stranke.¹⁴⁵

m) Otvaranje prvog saslušanja

Sudija pojedinac ili predsednik sudskog veća po otvaranju saslušanja, treba da proglasi pitanje koje je predmet optužnice.

n) Uručivanje optužnice okrivljenom

Sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća treba da uruči okrivljenom jedan primerak optužnice.

Okrivljenom se optužnica može uručiti na dva načina i to:

- Prvi način je kada se zajedno sa pozivom za učešće na prvom saslušanju, okrivljenom uručuje i primerak optužnice. Ovaj način uručivanja optužnice okrivljenom, smatra se adekvatnijim, pošto okrivljeni dobija dovoljno vremena da pročita optužnicu i da pripremi svoju odbranu.
- Drugi način je kada sudija pojedinac ili predsednik veća uruči primerak optužnice okrivljenom ili okrivljenima tokom prvog saslušanja, ukoliko već nisu dobili primerke optužnica.¹⁴⁶

---

¹⁴¹ Ovaj zaključak zasnivamo i na nekim odredbama ZKP-a, koje govore posredno o ovom pitanju. Shodno tome, kao što vidimo u nastavku, član 248, stav 2 ZKP-a, propisuje da pri proceni priznanja krivice na prvom saslušanju, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća može zahtevati i mišljenje oštećenog. Takođe, treba pomenuti i član 9, stav 2 ZKP-a, koji govori o jednakosti stranaka. Ova zakonska odredba propisuje da oštećeni ima pravo i da mu je dozvoljeno da da izjavu o svim činjenicama i dokazima koji utiču na njegova prava i da ima pravo da da izjavu o svim činjenicama i dokazima.

¹⁴² Član 286, stav 1 ZKP-a. Stav 2 ovog člana propisuje da ako su u određenom slučaju prostorije u sudskoj zgradi nepodesne za održavanje glavnog pretresa zbog nedostatka prostora ili zbog drugog opravdanog razloga predsednik suda može da naloži da glavni pretres bude održan u drugoj zgradi. Ova zakonska odredba treba shodno da se primeni i na slučajeve održavanja prvog saslušanja.

¹⁴³ Kada govorimo o isključivanju javnosti sa prvog saslušanja, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća treba da se pozove na članove 294-296 ZKP-a.

¹⁴⁴ Zapisnik sa prvog saslušanja predstavljen je u Obrascu br. 1.

¹⁴⁵ Član 317, stav 1 ZKP-a.

¹⁴⁶ Član 245, stav 2 ZKP-a.

o) Mere za obezbeđenje prisustva okrivljenog

Tokom prvog saslušanja, sudija pojedinac ili predsednik veća donosi rešenje o predlogu za produženje ili sprovođenje mera koje osiguravaju prisustvo okrivljenog.¹⁴⁷

p) Pitanje odbrane i dokaza

Pored toga, sudija pojedinac ili predsednik sudskog veća ocenjuje da li je ispoštovano pravo okrivljenog na branioca¹⁴⁸ i da li je državni tužilac ispunio obaveze u vezi sa otkrivanjem dokaza iz člana 244 ZKP-a.¹⁴⁹

Član 245, stav 7 ZKP-a, propisuje da nijedan svedok ili veštak ne može da se ispita i nijedan dokaz ne može da se izvede tokom prvog saslušanja, osim ukoliko je svedok potreban da se donese odluka o produžetku ili primeni mera da se obezbedi prisustvo okrivljenog.

q) Potvrđivanje identiteta okrivljenog i smernice o njegovim pravima

Na početku prvog saslušanja, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća poziva okrivljenog i od njega uzima lične podatke.¹⁵⁰

Nakon što potvrdi identitet okrivljenog, sudija pojedinac ili predsednik veća poučava okrivljenog o:

- njegovom pravu da se ne izjasni o svom slučaju ili da ne odgovori na pitanja i, ako se izjasni o svom slučaju, da ne okrivi sebe ili svog bližnjeg i da ne prizna krivicu;
- da se brani sam ili uz pravnu pomoć branioca po svom izboru;
- da uloži prigovor na optužnicu i ospori prihvatljivost dokaza predstavljenih u optužnici.¹⁵¹

Takođe, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća treba da pozove okrivljenog da pažljivo proprati prvo saslušanje.

Sem toga, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća treba da obavesti okrivljenog i o koristima i posledicama priznanja krivice, odnosno treba da obavesti okrivljenog da mu,

---

¹⁴⁷ Član 245, stav 3 ZKP-a.

¹⁴⁸ U skladu sa članom 53, stav 1 ZKP-a, okrivljeni ima pravo na branioca tokom svih faza krivičnog postupka. Okrivljeni može imati do tri branioca, dok se pravo na odbranu smatra dovoljnim kada u postupku učestvuje jedan od branilaca. U nekoliko slučajeva propisanih ZKP-om, odbrana angažovanjem advokata je obavezna a ukoliko u ovim slučajevima okrivljeni ne angažuje advokata, onda mu se isti dodeljuje po službenoj dužnosti.

¹⁴⁹ Član 244 ZKP-a, propisuje da najkasnije do podnošenja optužnice državni tužilac je dužan da braniocu ili glavnom braniocu dostavi primerak sledećih materijala ili kopije materijala koji poseduje, kontroliše ili nadzire, uključujući i materijal koji poseduje, kontroliše ili nadzire policija, ako ovaj materijal već u toku istrage nije dat braniocu.

¹⁵⁰ Sudija pojedinac ili predsednik veća treba da potvrdi sledeće lične podatke okrivljenog: ime i prezime okrivljenog kao i nadimak, ako ga ima; ime i prezime njegovih roditelja; devojačko prezime majke; njegovo mesto rođenja i prebivališta; dan, mesec i godinu rođenja; njegov lični identifikacijski broj; nacionalnost i državljanstvo; njegovo zanimanje i porodične prilike; da li zna da čita i piše; njegovo školovanje; da li ostvaruje lični dohodak i njegova materijalna situacija.

¹⁵¹ Član 246, stav 1 ZKP-a.

ukoliko prizna krivicu, sud na osnovu člana 75 KZRK-a¹⁵² može izreći kaznu ispod ograničenja propisanog zakonom ili mu može izreći blažu kaznu.¹⁵³

r) Čitanje optužnice i izjašnjavanje okrivljenog u vezi sa optužnicom

Zatim sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća poziva državnog tužioca da pročita optužnicu okrivljenom.¹⁵⁴

Nakon što se sudija pojedinac ili predsednik veća uveri da okrivljeni razume optužnicu, on daje mogućnost okrivljenom da prizna krivicu ili da izjavi da nije kriv. Ako okrivljeni nije razumeo optužnicu, sudija pojedinac ili predsednik veća poziva državnog tužioca da objasni optužnicu na takav način da okrivljeni može da je razume bez poteškoća. Ako okrivljeni ne želi da da nikakvu izjavu o svojoj krivici, smatra se da je izjavio da nije kriv.¹⁵⁵

U zavisnosti od toga da li je okrivljeni priznao krivicu ili ne, prvo saslušanje može poći u dva smera.

s) Zakazivanje drugog saslušanja ukoliko okrivljeni ne prizna krivicu

Ukoliko okrivljeni ne prizna krivicu ili ukoliko sudija pojedinac ili predsednik veća rešenjem odbije priznanje krivice, onda tokom prvog saslušanja, sudija pojedinac ili predsednik veća ima ove dve mogućnosti:

- da zakaže drugo saslušanje najranije trideset (30) dana od dana prvog saslušanja i najkasnije četrdeset (40) dana od dana prvog saslušanja ili
- da zahteva podnošenje predloga do određenog datum ali ne kasnije od trideset (30) dana od prvog saslušanja.¹⁵⁶

t) Smernice namenjene okrivljenom i braniocu

Sudija pojedinac ili predsednik veća obaveštava okrivljenog i branioca da pre drugog saslušanja moraju da:

- podnesu prigovore na dokaze navedene u optužnici;
- podnesu zahteve za odbacivanje optužnice kao zakonski zabranjene i
- podnesu zahteve za odbacivanje optužnicu u slučaju da ne opisuje krivično delo predviđeno zakonom.¹⁵⁷

---

¹⁵² Ova zakonska odredba propisuje da u datim slučajevima, sud uzima u obzir mišljenje tužioca, branioca i oštećene strane, u vezi sa ublažavanjem kazne i upućuje se ali se ne obavezuje da primeni ograničenja propisana članom 76 KZRK-a.

¹⁵³ Vrhovni sud Kosova je, presudom Pml.br.3/2014, od dana 16.01.2014, poništio presudu prvostepenog suda i Apelacionog suda, kojim je predmet vraćen na ponovno suđenje, uz obrazloženje da okrivljeni nije obavešten o institutu priznanja krivice i o pogodnostima i posledicama priznanja krivice.

¹⁵⁴ Član 246, stav 3 ZKP-a.

¹⁵⁵ Član 246, stav 4 ZKP-a.

¹⁵⁶ Član 245, stav 5 ZKP-a.

¹⁵⁷ Član 245, stav 6 ZKP-a.

4.1.1 Sporazum o priznanju krivice, priznanje krivice tokom prvog saslušanja i izricanje kazne

Zakonodavac je poklonio posebnu pažnju sporazumu o priznanju krivice i priznanju krivice od strane okrivljenog tokom prvog saslušanja.

a) Sporazum o priznanju krivice

Ako je sporazum o priznanju krivice prema članu 233. ZKP-a podnet zajedno sa optužnicom, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća ocenjuje sporazum o priznanju krivice i zatim ima na raspolaganju sledeće mogućnosti:

- Da prihvati sporazum o priznanju krivice;
- Da odbaci sporazum o priznanju krivice, ili
- Da zakaže posebno saslušanje u skladu sa postupcima iz člana 248 i člana 233 ZKP-a.¹⁵⁸

b) Priznanje krivice

Kada okrivljeni prizna krivicu po svim tačkama optužnice shodno čl. 246. ili 247. ZKP-a, sudija pojedinac ili predsednik veća utvrđuje da li:

- okrivljeni razume prirodu i posledice priznavanja krivice;
- je okrivljeni dao priznanje dobrovoljno posle dovoljnih konsultacija sa braniocem, ako okrivljeni ima branioca;
- izjašnjavanje o priznanju krivice je podržano činjenicama u vezi sa slučajem koje su sadržane u optužnici i materijalu koji je prezentovao državni tužilac kao dopunu optužnice koju je okrivljeni prihvatio i u vezi sa bilo kojim drugim dokazom kao što je svedočenje svedoka, koje izvodi državni tužilac ili okrivljeni i
- optužnica ne sadrži nikakve očigledne pravne greške ili pogrešan prikaz činjenica.¹⁵⁹

Pri proceni priznanja krivice okrivljenog, sudija pojedinac ili predsednik veća može da traži mišljenje državnog tužioca, branioca i oštećenog.¹⁶⁰

c) Odbijanje priznanja krivice

Član 248, stav 3 ZKP-a propisuje da ako sudija pojedinac ili predsednik veća smatra da nisu potvrđene činjenice iz stava 1. ovog člana, donosi rešenje kojim odbija priznanje krivice i pristupa prvom saslušanju kao da nije priznata krivica.

---

¹⁵⁸ Član 247, stav 1 ZKP-a.

¹⁵⁹ Član 248, stav 1 ZKP-a.

¹⁶⁰ Član 248, stav 2 ZKP-a.

d) Rešenje o priznanju krivice i dalji postupak

Ako sudija pojedinac ili predsednik veća smatra da su potvrđene činjenice iz stava 1. ovog člana, donosi rešenje kojim prihvata priznanje krivice okrivljenog i ima tri mogućnosti:

- nastavlja sa izricanjem kazne okrivljenom;
  - zakazuje ročište za utvrđivanje stvari od značaja za izricanje kazne ili
  - odlaže izricanja kazne u čekanju završetka saradnje okrivljenog sa državnim tužiocem.
-
- Ukoliko se sudija pojedinac ili predsednik veća, opredeli za prvu mogućnost, onda pristupa izricanju kazne okrivljenom.¹⁶¹
  - Ukoliko se sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća opredeli za drugu mogućnost, onda treba da zakaže ročište na kome treba potvrditi činjenice od značaja za izricanje kazne okrivljenom. Relevantne činjenice za izricanje kazne, propisane su članovima 73 i 74 KZRK-a. Nakon što se potvrde činjenice od značaja za izricanje kazne, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća treba da pristupi izricanju kazne protiv okrivljenog.
  - Ukoliko se sudija pojedinac ili predsednik sudskog veća opredeli za treću mogućnost, onda se izricanje kazne odlaže u očekivanju završetka saradnje okrivljenog sa državnim tužiocem.

e) Donošenje presude i izricanje kazne

Nakon ovih radnji, sudija pojedinac ili predsednik sudskog veća treba da se povuče kako bi doneo presudu i izrekao kaznu.

Presuda se donosi i objavljuje u ime naroda.¹⁶²

f) Sadržaj presude

Presuda treba da sadrži podatke propisane članom 365 ZKP-a.

---

¹⁶¹ Nakon stupanja na snagu ZKP-a, ova zakonska odredba izazvala je različite dileme i stavove u našoj sudskoj praksi. U tom smislu, kada govorimo o ovoj zakonskoj odredbi, nastali su različiti stavovi u vezi sa ova dva pitanja:

1. U slučajevima u kojima predsednik pretresnog veća pri Odeljenju za teška krivična dela osnovnog suda prihvati priznanje okrivljenog o krivici i odluči da mu izrekne kaznu, da li kaznu treba da izrekne samo predsednik pretresnog veća ili kaznu treba da izrekne pretresno veće sastavljeno od troje stručnih sudija, od kojih jedan predsedava pretresnim većem, kao što to propisuje član 25, stav 3 ZKP-a, kao i

2. U slučajevima u kojima sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća prihvati priznanje krivice od okrivljenog i pristupi izricanju kazne, onda da li treba čuti završnu reč od stranaka ili ne.

U vezi sa prvim pitanjem, Vrhovni sud Republike Kosovo, dao je pravno mišljenje GJA.br.207/13, od dana 19.03.2013, kojim je objasnio da "ukoliko je okrivljeni priznao krivicu na prvom saslušanju pred sudijom pojedincem ili predsednikom pretresnog veća, i sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća oceni da je priznanje izvršeno u skladu sa zakonom, dakle da su ispunjeni svi zakonski preduslovi za priznanje krivice zahtevani zakonom, u ovakvoj situaciji, sudija pojedinac odnosno predsednik pretresnog veća može nastaviti proces izricanjem kazne, a da ne pristupi uopšte razmatranju i da ne popuni sastav pretresnog veća, i kada zakon o datim krivičnim delima propisuje da pretresno veće treba da sačinjava troje stručnih sudija." Sa druge strane, što se tiče drugog pitanja, Vrhovni sud Republike Kosovo dopisom GJA-Su.A.528/13, od dana 04.09.2013, objašnjava da u datim slučajevima ne postoji potreba da se pristupi završnoj reči stranaka, već se direktno pristupa izricanju kazne.

¹⁶² Član 359, stav 2 ZKP-a.

g) Proglašenje presude

Po donošenju presude, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća proglašava presudu u skladu sa članom 366 ZKP-a.

Po objavljivanju presude, sudija pojedinac ili predsednik veća će poučiti stranke o pravu na žalbu. Ova pouka se unosi u zapisnik sa prvog saslušanja. Ako je izrečena jedna od alternativnih kazni iz člana 49. KZRK-a, sudija pojedinac ili predsednik sudskog veća upozorava optuženo lice na značenje kazne i na uslove kojih mora da se pridržava. Takođe, sudija pojedinac ili predsednik sudskog veća podseća stranke na njihovu obavezu da do pravosnažnog okončanja postupka o svakoj promeni adrese obaveste sud.¹⁶³

h) Odlučivanje o sudskom pritvoru

Ukoliko je okrivljeni u pritvoru, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća odlučuje o sudskom pritvoru, u skladu sa članom 367 ZKP-a.

i) Sastavljanje i dostavljanje presude

Na kraju, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća, treba da sastavi i uruči presudu u skladu sa članom 369 i 370 ZKP-a.

4.2. Oспорavanje dokaza

Kao što je prethodno istaknuto, sudija pojedinac ili predsednik veća tokom prvog saslušanja treba da obavesti okrivljenog o njegovom pravu da podnese prigovor na dokaze navedene u optužnici državnog tužioca.

4.2.1. Razlozi za pobijanje dokaza

Okrivljeni pre drugog saslušanja može da podnese prigovore na dokaze navedene u optužnici po sledećim osnovama:

- Policija, državni tužilac ili drugo vladino telo nisu na zakonit način prikupili dokaze;
- Dokazi čine povredu propisa shodno glavi XVI. ZKP-a ili
- Postoji jasna osnova za sud da utvrdi da su dokazi suštinski nepouzđani.¹⁶⁴

4.2.2 Podnošenje prigovora branioca

Član 245, stav 6 ZKP-a, propisuje da prigovore na dokaze navedene u optužnici državnog tužioca, može podneti i branilac okrivljenog, ako okrivljeni imao branioca.

---

¹⁶³ Član 368 ZKP-a.

¹⁶⁴ Član 249, stav 1 ZKP-a.

4.2.3 Odgovori na podnete prigovore

Ukoliko okrivljeni ili njegov branilac, podnesu prigovore na dokaze navedene u optužnici, državni tužilac će dobiti mogućnost da odgovori na prigovor usmenim ili pismenim putem.¹⁶⁵

Sudija pojedinac ili predsednik veća daje državnom tužiocu rok od nedelju dana da podnese pismeni odgovor na prigovor podnet protiv dokaza navedenih u optužnici.¹⁶⁶

4.2.4 Rešenje sudije pojedinca ili predsednika pretresnog veća u vezi sa prigovorom

Na sve dokaze na koje je podnesen prigovor, sudija pojedinac ili predsednik sudskog veća izdaje pismenu odluku koja treba da bude obrazložena. Ovim rešenjem, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća može da odluči na dva načina:

- Prihvatanje dokaza, ili
- Isključivanje dokaza.¹⁶⁷

Sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća prihvata određeni dokaz, ukoliko proceni da su policija, državni tužilac ili drugi upravni organi nabavili dati dokaz zakonito; ukoliko dokaz nije u suprotnosti sa pravilima iz Glave XVI ZKP-a i ukoliko ne postoji osnova da se dati dokaz oceni suštinski nepouzdanim.¹⁶⁸ U suprotnom, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća treba da isključi određeni dokaz, odnosno dati dokaz treba da proglaši neprihvatljivim.¹⁶⁹

Neprihvatljivi dokazi će se isključiti iz spisa i biti zapečaćeni. Takvi dokazi se čuvaju u sudu odvojeni od ostalih zapisnika i dokaza. Isključeni dokazi ne mogu da budu ispitani ili korišćeni u krivičnom postupku izuzev u slučaju žalbe protiv rešenja o prihvatljivosti.¹⁷⁰

Član 249, stav 5 ZKP-a, propisuje da se svi dokazi na koje nije podnesen prigovor smatraju prihvatljivim na glavnom pretresu, osim ako sud po službenoj dužnosti ne utvrdi da će prihvatljivost dokaza činiti povredu prava okrivljenog koja su garantovana Ustavom Republike Kosovo.

Kao što je prethodno istaknuto, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća rešenjem treba da odluči u vezi sa prigovorom koji je podnet na dokaze navedene u optužnici državnog tužioca. Protiv ovog rešenja, svaka strana može da podnese žalbu Apelacionom sudu u Prištini. Žalba mora da bude podnesena u roku od pet (5) dana od prijema pismene odluke.¹⁷¹

---

¹⁶⁵ Član 249, stav 2 ZKP-a.

¹⁶⁶ Član 251, stav 3 ZKP-a.

¹⁶⁷ Član 249, stav 3 ZKP-a.

¹⁶⁸ Praktičan način odlučivanja u ovoj situaciji prikazan je u Obrascu br. 2.

¹⁶⁹ Praktičan način odlučivanja u ovoj situaciji prikazan je u Obrascu br. 3.

¹⁷⁰ Član 249, stav 4 ZKP-a.

¹⁷¹ Član 249, stav 6 ZKP-a. Ovom zakonskom odredbom ne propisuje se izričito da o uloženoj žalbi na rešenje sudije pojedinca ili predsednika pretresnog veća odlučuje Apelacioni sud u Prištini, međutim isto je propisano članom 411 ZKP-a.

4.3 Zahtev za odbacivanje optužnice

Pored podnošenja prigovora na dokaze navedene u optužnici, okrivljeni ima pravo da podnese i zahtev za odbacivanje optužnice.

Okrivljeni može da podnese zahtev za odbacivanje optužnice pre drugog saslušanja.

4.3.1. Razlozi za podnošenje zahteva za odbacivanje optužnice

Zahtev za odbacivanje optužnice može se podneti po ovim osnovama:

- radnja za koju se tereti nije krivično delo;
- postoje okolnosti koje isključuju krivičnu odgovornost;
- nastupila je zastarelost ili je radnja obuhvaćena pomilovanjem ili postoje druge okolnosti koje zabranjuju krivično gonjenje ili
- nema dovoljno dokaza koji podržavaju dobro osnovanu sumnja da je okrivljeni počinio krivično delo iz optužnice.¹⁷²

4.3.2 Podnošenje zahteva za odbacivanje optužnice od strane branioca

Na osnovu člana 245, stav 6 ZKP-a, zahtev za odbacivanje optužnice može podneti i branilac okrivljenog, ukoliko okrivljeni ima branioca.

4.3.3 Odgovori na zahtev za odbacivanje optužnice

Ukoliko okrivljeni ili njegov branilac, podnesu zahtev za odbacivanje optužnice, državnom tužiocu treba pružiti mogućnost da odgovori usmeno ili pismeno na gore navedeni zahtev.¹⁷³

Sudija pojedinac ili predsednik veća daje državnom tužiocu rok od nedelju dana da podnese pismeni odgovor na zahtev za odbacivanje optužnice.¹⁷⁴

4.3.4 Rešenje sudije pojedinca ili predsednika pretresnog veća u vezi sa zahtevom za odbacivanje optužnice

Ukoliko su okrivljeni ili njegov branilac podneli zahtev za odbacivanje optužnice, onda sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća treba obrazloženim rešenjem da odluči u vezi sa gore navedenim zahtevima. U tom smislu, sudija pojedinac ili predsednik veća ima dve mogućnosti:

- da odbaci zahtev za odbacivanje optužnice, ili
- da odbaci optužnicu.

Kao što je prethodno istaknuto, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća rešenjem odlučuje u vezi sa zahtevom za odbacivanje optužnice. Na ovo rešenje, svaka stranka može

---

¹⁷² Član 250, stav 1 ZKP-a.

¹⁷³ Član 250, stav 2 ZKP-a.

¹⁷⁴ Član 251, stav 3 ZKP-a.

uložiti žalbu Apelacionom sudu u Prištini. Žalba se ulaže u roku od 5 (pet) dana od dana prijema rešenja u pismenoj formi.¹⁷⁵

4.3.5 Podnošenje izmenjene optužnice

Treba istaći da umesto odgovora na zahtev za odbacivanje optužnice, državni tužilac može da podnese izmenjenu optužnicu.¹⁷⁶ Shodno tome, član 252, stav 1 ZKP-a, propisuje da ako zahtev za odbacivanje optužnice koji je podneo okrivljeni može da se reši izmenom optužnice, državni tužilac podnosi izmenjenu optužnicu u skladu sa članom 241. ZKP-a u roku od nedelju dana od dana drugog saslušanja.

Ako je izmenjena optužnica podnesena protiv jednog okrivljenog ili više okrivljenih, sudija pojedinac ili predsednik veća zakazuje prvo saslušanje iz člana 245. ZKP-a kao da se radi o novoj optužnici.¹⁷⁷

Okrivljeni može da podnese nove prigovore iz člana 249. ili zahteve iz člana 250 ZKP-a ali samo na one delove optužnice koji su izmenjeni.¹⁷⁸

Takođe, treba istaći da okrivljeni može da obnovi svoje prethodne prigovore na dokaze nabrojane u optužnici ili zahtevu za odbacivanje optužnice. Ako okrivljeni ne obnovi svoje prethodne prigovore ili zahteve, sudija pojedinac ili predsednik veća zaključuje da se ti prigovori ili zahtevi ne odnose na izmenjenu optužnicu i više ih ne razmatra.¹⁷⁹

4.4 Odbacivanje optužnice

Ukoliko je podnet zahtev za odbacivanje optužnice, kao što je prethodno istaknuto, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća treba ili da odbaci ovaj zahtev ili da odbaci optužnicu državnog tužioca.

4.4.1 Odbacivanje zahteva za odbacivanje optužnice

Sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća odbacuje zahtev za odbacivanje optužnice, ukoliko smatra da se postoje zakonski razlozi za odbacivanje optužnice i obustavu krivičnog postupka.¹⁸⁰

4.4.2 Odbacivanje optužnice i obustava krivičnog postupka

Sa druge strane, sudija pojedinac ili predsednik veća donosi rešenje o odbacivanju optužnice i prestanku krivičnog postupka ako utvrdi da:¹⁸¹

---

¹⁷⁵ Član 250, stav 4 ZKP-a. Ovom zakonskom odredbom ne propisuje se izričito da o uloženoj žalbi na rešenje sudije pojedinca ili predsednika pretresnog veća odlučuje Apelacioni sud u Prištini, međutim isto je propisano članom 411 ZKP-a.

¹⁷⁶ Član 251, stav 4 ZKP-a.

¹⁷⁷ Član 252, stav 2 ZKP-a.

¹⁷⁸ Član 252, stav 3 ZKP-a.

¹⁷⁹ Član 252, stav 4 ZKP-a.

¹⁸⁰ Praktičan način odlučivanja u ovoj situaciji prikazan je u Obrascu br. 4.

¹⁸¹ Praktičan način odlučivanja u ovoj situaciji prikazan je u Obrascu br. 5.

- radnja koja je predmet optužbe nije krivično delo;
- postoje okolnosti koje isključuju krivičnu odgovornost;
- je nastupila zastarelost, delo je obuhvaćeno amnestijom ili pomilovanjem ili postoje druge okolnosti koje isključuju krivično gonjenje ili
- nema dovoljno dokaza za dobro osnovanu sumnja da je okrivljeni počinio krivično delo iz optužnice.¹⁸²

a) Ukoliko delo koje je predmet optužbe nije krivično delo.

Pojam i osobenosti ili elementi svakog konkretnog krivičnog dela propisani su KZRK-om. U skladu sa članom 7 KZRK-a, krivično delo je nezakoniti akt koji je zakonom definisan kao krivično delo, čija su obeležja određena zakonom, i za koje je zakonom predviđena krivična sankcija ili mera obaveznog lečenja. Svako činjenje ili propust, kako bi se smatrali krivičnim delom, treba u kumulativnom smislu da poseduju sve opšte i posebne elemente krivičnog dela propisane zakonom.¹⁸³ Sa druge strane, jedno delo nije krivično delo, ukoliko ne sadrži sve elemente propisane zakonom. Takođe, na osnovu KZRK-a, delo neće biti smatrano krivičnim delom, između ostalog i u sledećim slučajevima:

- ukoliko je delo manjeg značaja;¹⁸⁴
- ukoliko je delo izvršeno u nužnoj odbrani;¹⁸⁵
- ukoliko je delo izvršeno u krajnjoj nuždi;¹⁸⁶
- ukoliko je delo izvršeno pod uticajem nepodnošljivog nasilja ili nepodnošljive pretnje;¹⁸⁷
- ukoliko je delo izvršeno pod prinudom;¹⁸⁸
- ukoliko je lice optuženo za pokušaj krivičnog dela za koje zakon ne propisuje kažnjivost pokušaja.¹⁸⁹

Takođe, u sudskoj praksi se može desiti da jedno lice bude optuženo za krivično delo koje se ne smatra krivičnim delom, ali ispunjava elemente prekršaja, privrednog prestupa ili disciplinskog prestupa.

Ukoliko sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća smatra da postoji bilo koja od gore navedenih okolnosti, odnosno ukoliko smatra da delo za koje se okrivljeni optužuje nije krivično delo, onda rešenjem treba da odbaci optužnicu i da obustavi krivični postupak.

b) Ukoliko postoje okolnosti koje isključuju krivičnu odgovornost.

Okolnosti koje isključuju krivičnu odgovornost, shodno KZRK-u,¹⁹⁰ su:

- neuračunljivost;¹⁹¹

¹⁸² Član 253, stav 1 ZKP-a.

¹⁸³ **Shala, Afrim** : Hyrje në të drejtën penale, Botimi i dytë, Gjilan, 2013, strana 39.

¹⁸⁴ Član 11 KZRK-a.

¹⁸⁵ Član 12 KZRK-a.

¹⁸⁶ Član 13 KZRK-a.

¹⁸⁷ Član 14 KZRK-a.

¹⁸⁸ Član 15 KZRK-a.

¹⁸⁹ Član 28 stav 2 KZRK-a, propisuje da je pokušaj krivičnog dela koje je kažnjivo kaznom u trajanju od najmanje tri godine kažnjiv. Pokušaj drugog krivičnog dela kažnjiv je samo ukoliko je to predviđeno zakonom.

¹⁹⁰ **Shala, Afrim**: Ankesa kundër aktgjykimit në procedurën penale të Republikës së Kosovës, Prishtinë, 2010, strana 113.

¹⁹¹ Član 17 stav 1 i član 18, stav 1 KZRK-a.

- nehatno izvršenje krivičnog dela za koje zakon ne propisuje izričito krivičnu odgovornost;¹⁹²
- starosna dob manja od 14 (četnaest) godina;¹⁹³
- uzročna veza;¹⁹⁴
- stvarna zabluda¹⁹⁵ i
- pravna zabluda.¹⁹⁶

Takođe, poštujući načelo “*nullum crimen, nullum poena sine culpa*”, lice ne snosi krivičnu odgovornost ukoliko nije krivo za izvršenje krivičnog delo koje mu se stavlja na teret.

Takođe, postoji i nekoliko drugih okolnosti koje isključuju krivičnu odgovornost, a koje su obrađene u Glavi VI ovog Priručnika - Oslobađajuća presuda.

c) Ukoliko je istekao zakonski rok za zastarelost krivičnog dela, delo je obuhvaćeno pomilovanjem ili amnestijom ili postoje druge okolnosti koje sprečavaju krivično gonjenje

Rok zastarelosti krivičnog dela propisan je članom 106 KZRK-a. Osim zastarelosti, na osnovu ovog stava, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća, treba da odbaci optužnicu i da obustavi krivični postupak, ukoliko je delo amnestirano,¹⁹⁷ lice pomilovano ili postoje druge okolnosti koje sprečavaju krivično gonjenje.

d) Ne postoje dovoljni dokazi da se potkrepi osnovana sumnja da je okrivljeni izvršio krivično delo koje mu se optužnicom stavlja na teret

Na kraju, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća treba da odbaci optužnicu i da obustavi krivični postupak ukoliko oceni da nema dovoljne dokaze kojima potkrepljuje osnovanu sumnju da je okrivljeni izvršio krivično delo koje mu se stavlja na teret optužnicom državnog tužioca.

Prilikom donošenja rešenja iz ovog člana sudiju pojedinca ili predsednika veća ne obavezuje zakonsko određivanje krivičnog dela koje je tužilac predstavio u optužnici.¹⁹⁸

4.5 Drugo saslušanje

Član 254 ZKP-a propisuje radnje koje treba da preduzme sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća tokom drugog saslušanja.

¹⁹² Član 17 stav 2 KZRK-a. Npr. važno je ukazati na činjenicu da, za razliku od ranijeg krivičnog zakonodavstva, sada KZRK ne predviđa krivičnu odgovornost za nehatno izvršenje krivičnog dela nanošenja teških telesnih povreda, iz člana 189 KZRK-a.

¹⁹³ Član 17 stav 3 KZRK-a.

¹⁹⁴ Član 20 KZRK-a.

¹⁹⁵ Član 25 KZRK-a.

¹⁹⁶ Član 26 KZRK-a.

¹⁹⁷ Zakonom 04/L-209 o amnestiji, od dana 11.07.2013, propisuje se da se u potpunosti oslobađaju od krivičnog gonjenja ili izvršenja kazne izvršioци krivičnih dela navedeni u članu 3 ovog zakona a koja su izvršena pre dana 20.06.2013. Vrhovni sud Republike Kosovo, Cirkularom GJ.A.-Su.A.619/2013, od dana dao je potrebne smernice o načinu prosleđivanja predmeta sudovima prilikom primene Zakona o amnestiji.

¹⁹⁸ Član 253, stav 2 ZKP-a.

Na samom početku treba istaći da u načelu drugom saslušanju prisustvuju državni tužilac, okrivljeni ili više okrivljenih i branilac, izuzev ako sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća zahtevaju samo podnošenje predloga do datuma održavanja drugog saslušanja.¹⁹⁹

4.5.1 Obelodanjivanje dokaza od strane odbrane

Sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća, tokom drugog saslušanja osiguravaju ispunjenje obaveze branioca u vezi sa obelodanjivanjem dokaza.²⁰⁰ U tom smislu, tokom drugog saslušanja, odbrana daje državnom tužiocu:

- obaveštenje o nameri da daju alibi, navodeći mesto odnosno mesta na kojima okrivljeni tvrdi da je bio prisutan u vreme navodnog krivičnog dela i imena svedoka ili bilo koje druge dokaze koji podržavaju alibi;
- obaveštenje o nameri da predstavu osnovu za isključivanje krivične odgovornosti, navodeći imena svedoka i bilo koje druge dokaze koji podržavaju takvu osnovu i
- obaveštenje o imenima svedoka koje odbrana namerava da pozove da svedoče.²⁰¹

Međutim, treba istaći da se članom 256, stav 2 KZP-a, propisuje i mogućnost da u bilo kom trenutku pre pretresa, branilac može pismenim putem da doda gore navedene informacije državnom tužiocu.

Ako branilac nije ispunio gore navedene obaveze a sud ne nađe opravdan razlog za takav propust, sud može da kazni branioca novčanom kaznom do dvesta pedeset (250) evra i o tome obaveštava advokatsku komoru.²⁰²

4.5.2 Razmatranje prigovora na dokaze ili zahteva za odbacivanje optužnice

Tokom drugog saslušanja, sudija pojedinac ili predsednik veća razmatra svaki prigovor podnet na dokaze navedene u optužnici državnog tužioca ili zahteva za odbacivanje optužnice.²⁰³

Kao što je prethodno istaknuto, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća može da traži od tužioca da odgovori usmeno tokom drugog saslušanja ili u pisanoj formi, u skladu sa članovima 249. do 253. ZKP-a.

4.5.3 Zakazivanje saslušanja

Međutim, kako bi procenio prigovore na dokaze navedene u optužnici ili zahtevu za odbacivanje optužnice, sudija pojedinac ili predsednik veća zakazuje saslušanje ako je to saslušanje potrebno.²⁰⁴

---

¹⁹⁹ Član 254, stav 1 ZKP-a.

²⁰⁰ Član 254 stav 2 ZKP-a.

²⁰¹ Član 256 stav 1 ZKP-a.

²⁰² Član 256 stav 3 ZKP-a.

²⁰³ Član 254 stav 3 ZKP-a.

²⁰⁴ Član 254 stav 4 ZKP-a.

4.5.4 Zakazivanje saslušanja i donošenje rešenja u vezi sa prigovorima na dokaze ili zahteve za odbacivanje optužnice

Tokom drugog saslušanja, sudija pojedinac ili predsednik veća zakazuje glavni pretres, osim ako mora da donese rešenje o prigovorima na dokaze navedene u optužnici ili zahteve o odbacivanju optužnice.²⁰⁵

Član 254, stav 6 ZKP-a propisuje da ako sudija pojedinac ili predsednik veća tek mora da donese rešenje o nerešenom prigovoru na dokaze navedene u optužnici ili na zahteve za odbacivanje optužnice, on donosi pismenu odluku sa obrazloženjem nerešenog zahteva posle drugog saslušanja. Takođe, ova zakonska odredba propisuje da sudija pojedinac ili predsednik veća zakazuje glavni pretres pismenom naredbom koja se izdaje istovremeno sa navedenom pismenom odlukom ili odlukama o gore pomenutim predlozima.

4.5.5 Tokom drugog saslušanja se ne izvode dokazi

Na drugom saslušanju se ne ispituju ni svedoci ni veštaci niti se predstavljaju drugi dokazi.²⁰⁶

4.6 Ročišta za određivanje valjanosti predloga

Kao što je prethodno istaknuto, ako utvrdi da je ročište neophodno da bi se procenio prigovor okrivljenog na dokaze navedene u optužnici ili na zahtev za odbacivanje optužnice, sudija pojedinac ili predsednik veća zakazuje i održava ročište što pre, ali u roku od tri (3) nedelje od dana drugog saslušanja.

Sudija pojedinac ili predsednik veća donosi pismeno rešenje sa obrazloženjem što pre nakon održanog ročišta iz ovog člana, ali u roku od tri (3) nedelje od dana održanog ročišta iz ovog člana.²⁰⁷

---

²⁰⁵ Član 254 stav 5 ZKP-a.

²⁰⁶ Član 254 stav 7 ZKP-a.

²⁰⁷ Član 255 stav 2 ZKP-a.

POGLAVLJE V
GLAVNI PRETRES

5.GLAVNI PRETRES

5.1. Opšta razmatranja

Glavni pretres smatra se najvažnijom fazom krivičnog postupka i iz tog razloga i samim odredbama ZKP-a treba pokloniti posebnu pažnju na glavni pretres.

Glavni pretres sastavljen je od nekoliko faza a sve ono što se odvija tokom glavnog pretresa može se rezimirati u:

- početak glavnog pretresa i izjašnjavanje optuženog;
- predstavljanje (izvođenje) dokaza, i
- završna reč stranaka.

Međutim, treba istaći da u slučaju da optuženi prizna krivicu, onda se nakon početka glavnog pretresa i izjašnjavanja okrivljenog, odmah prelazi na završnu reč stranaka.²⁰⁸

Sa ciljem da se glavni pretres sprovede uspešno i bez poteškoća, potrebno je da sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća unapred načini određene pripreme. Ove pripreme podrazumevaju zakazivanje glavnog pretresa, i sva druga pripremna pitanja, kao što je slanje poziva optuženom, braniocu, oštećenom, svedocima, veštacima itd. Ukoliko je optuženi u pritvoru, onda sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća treba da zatraži od pritvornog centra i Jedinice za prevoz zatvorenika da dovedu optuženog na glavni pretres.

Sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća vode glavni pretres, obraćaju pažnju da na sveobuhvatan i pravičan način razmotre pitanje, u skladu sa redosledom izvođenja dokaza i odlučuju o predlozima stranaka.

Za sve ono što se odvija na glavnom pretresu, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća treba da sastavi zapisnik u pismenoj formi, koji navodi suštinu toka glavnog pretresa.

Glavni pretres je u načelu otvoren za javnost i na njemu mogu učestvovati samo punoletna lica, koja imaju pravo da proprate ceo tok glavnog pretresa.

Po završetku postupka izvođenja dokaza i završne reči stranaka, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća povlače se da donesu presudu.

5.1.2 Pripreme za glavni pretres

a) Zakazivanje glavnog pretresa

Kao što je prethodno istaknuto, glavni pretres smatra se najvažnijom fazom krivičnog postupka. Sa ciljem da se ova faza sprovede uspešno i neometano, potrebno je da sudija

---

²⁰⁸Shala, Afrim : Shqyrtimi gjyqësor, Instituti Gjyqësor i Kosovës, Prishtinë, 2013, strana 1.

pojedinaac ili predsednik pretresnog veća načini određene pripreme. Ove pripreme povezane su sa zakazivanjem glavnog pretresa i sa drugim pripremnim pitanjima.

Član 254, stav 4 ZKP-a, propisuje da tokom drugog saslušanja, sudija pojedinac ili predsednik veća zakazuje glavni pretres, sem ukoliko još uvek nije doneto rešenje o prigovorima podnetim na dokaze navedene u optužnici, u skladu sa članom 249 ZKP-a ili o zahtevima za odbacivanje optužnice, u skladu sa članom 250 ZKP-a.

Ukoliko sudija pojedinac ili predsednik veća još uvek nije rešio prigovore na dokaze navedene u optužnici, u skladu sa članom 249 ZKP-a ili zahteve za odbacivanje optužnice, u skladu sa članom 250 ZKP-a, on donosi pismeno obrazloženo rešenje o svim nerešenim predlozima nakon drugog saslušanja.

Kao što je prethodno istaknuto, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća zakazuje glavni pretres pismenom naredbom koja se izdaje istovremeno sa gore navedenom pismenom odlukom ili odlukama.²⁰⁹

Sudija pojedinac ili predsednik veća naredbom zakazuje datum, vreme i mesto glavnog pretresa, u skladu sa članom 254 ZKP-a.

Sudija pojedinac ili predsednik veća zakazuje početak glavnog pretresa u roku od 1 (jednog) meseca od drugog saslušanja ili od poslednje naredbe izdate iz člana 254, stav 5 ZKP-a.

Ukoliko sudija pojedinac ili predsednik veća oceni da glavni pretres ne može da se održi u ovom vremenskom roku, onda sudija pojedinac ili predsednik veća donosi rešenje o odlaganju glavnog pretresa do prvog mogućeg datuma.²¹⁰

b) Mesto održavanja glavnog pretresa

Po pravilu, glavni pretres održava se u mestu gde se nalazi sedište suda i u sudnici. Ako su u određenom slučaju prostorije u sudskoj zgradi nepodesne za održavanje glavnog pretresa zbog nedostatka prostora ili zbog drugog opravdanog razloga predsednik suda može da naloži da glavni pretres bude održan u drugoj zgradi.²¹¹

c) Uručivanje poziva za učešće na glavnom pretresu

Sastavni deo priprema za glavni pretres, jeste i uručivanje poziva licima koja treba da učestvuju na glavnom pretresu.

U vezi sa ovim, član 287, stav 1 ZKP-a, propisuje da se na glavni pretres pozivaju optuženo lice, njegov odnosno njen branilac, državni tužilac, oštećeno lice i njihovi zakonski zastupnici i punomoćnici, kao i tumač. Na glavni pretres se takođe pozivaju i svedoci i veštaci koje je predložio državni tužilac u optužnici i odbrana shodno članu 256 ZKP-a.

---

²⁰⁹Član 254, stav 6 ZKP-a.

²¹⁰Član 285, stavovi 1, 2 i 3 ZKP-a.

²¹¹Član 286 ZKP-a.

Poziv koji se uručuje okrivljenom treba da sadrži: ime i adresu suda koji uručuje poziv; ime i prezime optuženog; kvalifikaciju krivičnog dela za koje se tereti; mesto, datum i vreme kada optuženi treba da se pojavi; obaveštenje da se poziva u svojstvu optuženog; upozorenje da će se u slučaju neodazivanja pozivu izdati nalog za hapšenje i da će se prisilno dovesti na sud; službeni pečat i ime sudije koji izdaje poziv.

Sa druge strane, poziv koji se šalje svedoku treba da sadrži: ime, prezime i zanimanje svedoka, vreme i mesto gde treba da se pojavi, krivični predmet zbog koga se poziva, napomenu da se poziva u svojstvu svedoka i upozorenje o posledicama neopravdanog izostanka.

Kada angažovanje branioca nije obavezno, optuženi se u pozivu obaveštava o svom pravu na branioca, ali glavni pretres ne može da se odloži ukoliko branilac ne dođe na glavni pretres ili zbog činjenice da je optuženi angažovao branioca za glavni pretres.

U skladu sa stavom 3, člana 287 ZKP-a, poziv optuženom licu mora da bude uručen najmanje osam (8) dana pre glavnog pretresa tako da mu bude ostavljeno dovoljno vremena između uručivanja poziva i održavanja glavnog pretresa za pripremanje odbrane. Na zahtev optuženog lica ili na zahtev državnog tužioca, a uz pristanak optuženog lica, ovaj propisani rok može da bude skraćen.

Sa druge strane, u pozivu koji sud uručuje oštećenom, koji se ne poziva u svojstvu svedoka, isti se obaveštava da će se glavni pretres održati i bez njegovog prisustva i da će se pročitati njegova izjava o imovinsko-pravnom potraživanju.

Optuženo lice, svedok i veštak poučiće se u pozivu o posledicama nedolaska na glavni pretres.

Na zahtev narodnog advokata Kosova, narodni advokat Kosova se takođe obaveštava o glavnom pretresu u cilju praćenja krivičnog postupka u granicama svojih ovlašćenja.²¹²

Ukoliko je optuženi u pritvoru, sudija pojedinac ili predsednik veća, između ostalog, treba da traže od Pritvornog centra i Jedinice za prevoz pritvorenika da se optuženi dovede na glavni pretres.

Ukoliko sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća oceni neophodnim, sa ciljem održavanja reda u sudnici, može se zahtevati pomoć policijskih službenika na glavnom pretresu.

d) Predlozi za izvođenje novih dokaza pre početka glavnog pretresa

Član 288, stav 1 ZKP-a, propisuje da stranke, branilac i oštećeno lice mogu i posle zakazivanja glavnog pretresa da zahtevaju da novi svedoci ili veštaci budu pozvani na glavni pretres ili da budu pribavljeni novi dokazi. Zahtev mora da bude obrazložen i mora da naznači koje činjenice moraju da budu dokazane i kojim od predloženih dokaza. U tom

---

²¹²Član 288, stavovi 5, 6 i 7 ZKP-a.

smislu, sudija pojedinac ili predsednik sudskog veća će usvojiti zahtev ako novi svedok, veštak ili novi dokazi nisu bili poznati u vreme drugog saslušanja, suštinski ne ponavljaju drugog svedoka, veštaka ili dokaze, i ako pravo okrivljenog lica na pravično suđenje može da bude povređeno odbijanjem zahteva. Ako sudija pojedinac ili predsednik veća odbije predlog za pribavljanje novih dokaza, na takvo odbijanje može da se podnese žalba u roku od četrdeset i osam (48) časova od prijema naredbe za odbijanje takvog zahteva.²¹³

U slučaju da sudija pojedinac ili predsednik veća, usvoji zahtev za pribavljanje novih dokaza, onda se stranke i branilac obaveštavaju o odluci kojom se naređuje pribavljanje novih dokaza pre otvaranja glavnog pretresa.

e) **Rezervne sudije**

Ako je u izgledu da će glavni pretres trajati duže, predsednik veća može zatražiti od predsednika suda da odredi jednog sudija da prisustvuje glavnom pretresu, kako bi zamenili članove sudskog veća u slučaju njihove sprečenosti da prisustvuju glavnom pretresu. Ako je posebna dokazna mogućnost sprovedena tokom krivičnog postupka, jedan od dvoje (2) sudija koji su bili u sastavu tog veća, ali nisu bili sudija za prethodni postupak, biće član veća, a drugi kao rezervni sudija.

f) **Ispitivanje svedoka ili veštaka u mestu prebivališta**

U skladu sa članom 290, stav 1 ZKP-a, ako svedok ili veštak koji je pozvan na glavni pretres nije u stanju da se pojavi zbog hronične bolesti ili zbog neke druge smetnje, takav svedok ili veštak može da bude ispitan u mestu gde živi, ukoliko takav svedok ili veštak nije bio već saslušan tokom posebne dokazne mogućnosti. O vremenu i mestu ispitivanja biće obavestene stranke, branilac i oštećeno lice, ako je to s obzirom na hitnost postupka moguće. Ako je optuženo lice u sudskom pritvoru, o potrebi njegovog odnosno njenog prisustvovanja ispitivanju odlučuje sudija pojedinac ili predsednik veća obezbeđujući da, u odsustvu optuženog lica, njegov odnosno njen branilac bude prisutan. Ako su stranke, branilac i oštećeno lice prisutni, oni imaju prava prema članu 149. stava 6. ZKP-a.²¹⁴

g) **Odlaganje sudske rasprave**

Sudija pojedinac ili predsednik veća može zbog dobro osnovanih razloga da odloži datum održavanja glavnog pretresa na predlog strana ili branioca ili po službenoj dužnosti. U tom smeru, ako sudija pojedinac ili predsednik veća odloži datum održavanja glavnog pretresa, može da zakaže periodična ročišta da se razgovora o statusu predmeta, nerešenim pitanjima i da osigura blagovremeno izlaganje predmeta ili zakazivanje glavnog pretresa.²¹⁵

---

²¹³ Član 288, stavovi 2 i 3 ZKP-a.

²¹⁴ Član 290, stav 2 ZKP-a.

²¹⁵ Član 291 ZKP-a.

5.1.3 Javni karakter sudske rasprave

Načelo javnosti sudske rasprave podrazumeva pravo i mogućnost zainteresovanih građana da predstave i proprate tok glavnog pretresa.

Usled njegove velike važnosti, ovo načelo podignuto je na nivo ustavnih načela. Shodno tome, Ustav Republike Kosovo, propisuje da je suđenje javno, osim u slučajevima kada sud, iz posebnih razloga, smatra da je isključivanje štampe ili javnosti, u korist pravde, ako bi njihovo prisustvo moglo naškoditi javnom redu ili nacionalnoj sigurnosti, interesima maloletnika, ili zaštititi privatnog života stranaka u postupku, na zakonom propisan način.²¹⁶ Takođe, ovo načelo propisano je i članom 7, stav 4 Zakona o sudovima²¹⁷ i u ZKP-u.

Član 293, stav 1 ZKP-a, propisuje da je glavni pretres javan. Javnost glavnog pretresa omogućuje nekakav vid kontrole pravosuđa pri samom suđenju, služi opštem interesu pošto se njim širi znanje o zakonima i jača se poverenje u jurisprudenciju, pružaju se garancije okrivljenom za pravično suđenje, zatim se utiče na sprečavanje kriminaliteta, potvrđuje društveni moral i društvena disciplina građana i zajedno sa drugim načelima omogućava donošenje zakonite odluke.²¹⁸

U skladu sa stavom 2 člana 293 ZKP-a, glavnom pretresu mogu prisustvovati punoletna lica. To znači da na glavnom pretresu nije dozvoljeno učešće dece u svojstvu javnosti, usled činjenice da postoji mogućnost negativnog uticaja na njih.

Međutim, i pored ovog načela, sa ciljem zaštite opšteg interesa društva ili interesa stranaka, ZKP propisuje i mogućnost isključivanja javnosti tokom glavnog pretresa.

a) Slučajevi u kojima se javnost može isključiti iz glavnog pretresa

Shodno tome, u skladu sa stavom 1, člana 294 ZKP-a, od otvaranja zasedanja, pa do završetka glavnog pretresa, sudija pojedinac ili sudsko veće može na predlog stranaka ili po službenoj dužnosti, ali uvek nakon njihovog izjašnjenja, isključiti javnost za ceo glavni pretres ili za jedan njegov deo, ako je to potrebno radi:

- zaštite službene tajne;
- čuvanja poverljivosti informacija koje bi bile ugrožene javnim saslušanjem;
- čuvanja javnog reda i zakona;
- zaštite ličnog ili porodičnog života optuženog lica, oštećenog lica, ili drugih učesnika u postupku;
- zaštite interesa dece ili

²¹⁶Član 31, stav 3 Ustava Republike Kosovo.

²¹⁷ Zakon br. 03/L-199 o sudovima, od dana 22.07.2010, proglašen je Dekretom br. DL-047-2010, od dana 09.08.2010. od strane predsednika Republike Kosovo, dr Fatmir Sejdiu, a objavljen je u Službenom listu Republike Kosovo, V godina, br. 79, od dana 24.08.2010. (u daljem tekstu ZS).

²¹⁸Sahiti, Ejup : E drejta e procedurës penale, Prishtinë, 2005, strana 51; Hajdari, Azem : Procedura penale, Komentar, Prishtinë, 2010, strana 575.

- zaštite oštećenog lica, svedoka saradnika ili svedoka kako je predviđeno poglavlje XIII ZKP-a.

Isključenje javnosti ne odnosi se na stranke, oštećeno lice, njihove zastupnike i branioca, osim pod uslovima odredbi o zaštiti oštećenog lica, svedoka saradnika i svedoka iznetim u poglavlje XIII ZKP-a.

Sudija pojedinac ili sudsko veće može da dozvoli da glavnom pretresu sa koga je javnost isključena prisustvuju pojedina službena lica, akademici, javne ličnosti, a na zahtev optuženog lica, takođe i bračni ili vanbračni drug optuženog lica i bliski rođaci optuženog lica.

Sudija pojedinac ili predsednik veća će upozoriti lica koja prisustvuju glavnom pretresu na kome je javnost isključena, da su dužna da kao tajnu čuvaju sve ono što su na pretresu saznala i ukazaće im da odavanje tih informacija predstavlja krivično delo.²¹⁹

Ukoliko odluku o isključenju javnosti donosi sudija pojedinac ili sudsko veće, onda on ili ona mora doneti rešenje, koje mora da bude obrazloženo i javno objavljeno. Rešenje o isključenju javnosti može se pobijati samo u žalbi na presudu.²²⁰

b) Fotografisanje, snimanje filmskom kamerom, televizijsko snimanje i druga snimanja na glavnom pretresu

Sem što je dozvoljeno učešće javnosti tokom glavnog pretresa, na osnovu člana 301, stav 3 ZKP-a, dozvoljeno je i fotografisanje, snimanje filmskom kamerom, televizijsko snimanje i druga snimanja na glavnom pretresu, sem u slučaju da sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća ograniči fotografisanje, snimanje, televizijsko snimanje i druga snimanja pismeno obrazloženim rešenjem. Dakle, u skladu sa ovom zakonskom odredbom, fotografisanje, snimanje filmskom kamerom, televizijsko snimanje i druga snimanja, po pravilu su dozvoljena, izuzev slučajeva u kojima sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća ograniči gore navedene radnje.

Ukoliko sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća odluči da ograniči fotografisanje, snimanje, televizijsko snimanje i druga snimanja, onda treba da donese obrazloženo rešenje.

U vezi sa fotografisanjem, snimanjem, televizijskim snimanjem i drugim snimanjem, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća treba da primeni i Uputstvo o snimanju tokom glavnog pretresa koje je usvojio Sudski savet Kosova.²²¹

---

²¹⁹Član 295 ZKP-a.

²²⁰Član 296 ZKP-a.

²²¹Ovo Uputstvo usvojeno je u Sudskom savetu Kosova, odlukom KGJK.br. 87/2013, od dana 09.09.2013. i stupilo je na snagu na dan potpisivanja.

5.1.4. Vođenje glavnog pretresa

a) Neprekidno prisustvo članova pretresnog veća i zapisničara, kao i sastav pretresnog veća u skladu sa zakonom

Ako se pretres vodi pred sudskim većem, predsednik veća, članovi veća, zapisničar, kao i dodeljeni rezervni sudija moraju neprekidno da prisustvuju glavnom pretresu.²²²

Dužnost je sudije pojedinca odnosno predsednika veća da potvrdi njihovo prisustvo da potrebu da pretresno veće bude sastavljano u skladu sa zakonom.

U tom smeru, u skladu sa stavom 2, člana 297 ZKP-a, dužnost sudije pojedinca je da potvrdi da je sud konstituisan u skladu sa zakonom i da li postoje razlozi za isključenje zapisničara, dok u skladu sa stavom 2, člana 298 ZKP-a, dužnost predsednika veća je da potvrdi da je sudsko veće u sastavu prema zakonu i da li postoje razlozi za isključenje člana veća ili zapisničara.

b) Vođenje sudske rasprave

Sudija pojedinac ili predsednik veća rukovodi glavnim pretresom i poziva stranke, oštećeno lice, zakonske zastupnike, punomoćnike, branioca, veštaka i članove sudskog veća da daju svoje iskaze ili postavljaju pitanja. Takođe, članovi pretresnog veća mogu da postavljaju pitanja bilo kom svedoku ili veštaku.

U tom smislu, dužnost je sudije pojedinca ili predsednika pretresnog veća da obezbedi da slučaj bude pažljivo i pošteno ispitan u skladu sa pravilima izvođenja dokaza kako predviđa ZKP, da su dokazi uzeti u skladu sa glavom XVI ZKP-a, odlučuje o predlozima stranaka. U ovim slučajevima, rešenja sudije pojedinca ili predsednika veća se uvek objavljuju i uz kratko objašnjenje unose u zapisnik sa glavnog pretresa.²²³

Glavni pretres odvija se kako je predviđeno ZKP-om, ali iz različitih razloga sudija pojedinac ili sudsko veće može da odluči da izmeni delove ročišta zbog posebnih okolnosti, posebno broja optuženih lica, broja krivičnih dela ili obima dokaznog materijala.²²⁴

c) Održavanje reda u sudnici

Sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća je dužan da obezbedi održavanje reda u sudnici i dostojanstvo suda.

---

²²² Stavovi 1 članova 297 i 298 ZKP-a.

²²³ Član 299 ZKP-a.

²²⁴ Član 300 ZKP.

Upozoravanje prisutnih lica - U tom cilju, sudija pojedinac ili predsjednik pretresnog veća može odmah posle otvaranja zasedanja da upozori lica koja prisustvuju glavnom pretresu da se pristojno ponašaju i da ne ometaju rad suda. Iz tih razloga, sudija pojedinac ili predsjednik pretresnog veća može da naloži pretresanje lica koja prisustvuju glavnom pretresu.

Udaljavanje javnosti sa glavnog pretresa - Sudija pojedinac ili predsjednik pretresnog veća može odrediti da se udalje sva ostala lica koja prisustvuju glavnom pretresu, ako se merama za održavanje reda predviđenim ZKP-om ne bi moglo obezbediti nesmetano održavanje glavnog pretresa.²²⁵

Prethodno navedene mere i ne samo one, važe za sve učesnike u postupku.

Opomena - Ako optuženo lice, branilac, oštećeno lice, zakonski zastupnik, punomoćnik, svjedok, veštak, tumač ili drugo lice koje prisustvuje glavnom pretresu narušava rad tako što ne poštuje naređenja sudije pojedinca ili predsjednika pretresnog veća za održavanja reda ili vređa dostojanstvo suda, sudija pojedinac ili predsjednik pretresnog veća će opomenuti to lice.

Udaljavanje iz sudnice i izricanje novčane kazne - Ako opomena bude bezuspešna, sudija pojedinac ili predsjednik veća može narediti da se optuženo lice udalji iz sudnice, dok ostala lica ne samo da mogu da budu udaljena, već mogu da budu kažnjena novčanom kaznom do hiljadu (1.000) evra.²²⁶

Sudija pojedinac ili predsjednik veća može narediti da se optuženo lice udalji iz sudnice privremeno, ali, ako je već ispitano na glavnom pretresu, za vreme celokupnog trajanja dokaznog postupka.²²⁷ Pre završetka dokaznog postupka, sudija pojedinac ili predsjednik pretresnog veća će pozvati optuženo lice i obavestiti lice o toku glavnog pretresa. Ako optuženo lice nastavi da narušava red i da vređa dostojanstvo suda, sudija pojedinac ili predsjednik veća može ponovo udaljiti to lice bez prava da prisustvuje glavnom pretresu do njegovog završetka. U tom slučaju, pretres se završava u odsustvu optuženog a sudija pojedinac ili predsjednik pretresnog veća saopštiće optuženom licu presudu u prisustvu zapisničara.

Narušavanje reda od strane branioca ili ovlašćenog zastupnika - Sudija pojedinac ili predsjednik veća može da uskrati braniocu ili punomoćniku pravo da brani odnosno zastupa svoje klijente na glavnom pretresu ako posle izricanja kazne produži da narušava red. U takvom slučaju stranka će se pozvati da uzme drugog branioca odnosno punomoćnika. Ako optuženo lice ne može odmah da uzme drugog branioca ili sud nije u mogućnosti da postavi novog branioca bez štete za odbranu, glavni pretres će biti prekinut ili odložen. Rešenje o ovom pitanju, zajedno sa objašnjenjem unosi se u zapisnik sa glavnog pretresa i protiv ovog rešenja nije dozvoljena posebna žalba.²²⁸ Kada sud udalji iz sudnice ili kazni člana

---

²²⁵ Član 301, stavovi 1 i 2 ZKP-a.

²²⁶ Član 302, stav 1 ZKP-a.

²²⁷ Član 302, stav 2 prva rečenica ZKP-a. Ova zakonska odredba formulisana na ovaj način, treba da se izmeni, zbog činjenice da se u skladu sa članom 345 ZKP-a, optuženo lice ispituje nakon izvođenja dokaza, a ne pre izvođenja dokaza, kao što je to bio slučaj u skladu sa Zakonom o krivičnom postupku, koji je primenjivan na Kosovu, do dana 06.04.2004. Štaviše, ispitivanje okrivljenog koji nije priznao krivicu, pre izvođenja dokaza, predstavlja suštinski prekršaj odredbi krivičnog postupka, u skladu sa članom 384, stav 1, tačka 9 ZKP-a.

²²⁸ Član 302 stav 3 ZKP-a.

Advokatske komore ili advokatskog pripravnika koji narušava red, o tome obaveštava Advokatsku komoru Kosova.²²⁹

Narušavanje reda od strane državnog tužioca - Ako državni tužilac narušava red, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća o tome obaveštava pretpostavljenog državnog tužioca, a može i da privremeno prekine glavni pretres i da od pretpostavljenog državnog tužioca zatraži da postavi drugog državnog tužioca u predmetu.

Sva rešenja u vezi sa primenom ovih mera, novčanih kazni i drugih kazni u vezi sa vođenjem sudske rasprave, upisuju se u zapisnik sa glavnog pretresa.²³⁰ Protiv rešenja o izricanju kazne dozvoljena je žalba iako sudija pojedinac ili pretresno veće može opozvati rešenje o kažnjavanju. Sa druge strane, protiv drugih odluka o merama održavanja reda i upravljanje glavnim pretresom žalba nije dopuštena.

5.1.5 Pretpostavke za održavanje glavnog pretresa

a) Opšta razmatranja

Po završetku potrebnih priprema, na dan i u vreme u koje je zakazana sudska rasprava, sudija pojedinac ili predsednik sudskog veća otvara zasedanje i objavljuje predmet glavnog pretresa, a ako je u pitanju pretresno veće, sastav veća. Zatim, utvrđuje da li su došla sva pozvana lica i da li su lica koja nisu došla uredno pozvana i da li su svoj izostanak opravdala.²³¹

Glavni preduslov za održavanje glavnog pretresa je prisustvo osnovnih subjekata u krivičnom postupku. U tom smislu, ono što je od posebne važnosti za uspešno vođenje krivičnog postupka jeste da pre svega pretresno veće bude u urednom sastavu.

Imajući u vidu značaj učešća određenih subjekata iz krivičnog postupka na glavnom pretresu, kada se radi o njihovom odsustvu, zakonodavac je predvideo nekoliko zakonskih rešenja.

b) Izostanak državnog tužioca na glavnom pretresu

Shodno tome, član 306 ZKP-a, uređuje situaciju u slučajevima izostanka državnog tužioca na glavnom pretresu.

U skladu sa ovom zakonskom odredbom, ako na glavni pretres, koji je zakazan na osnovu optužnice državnog tužioca, ne dođe državni tužilac, glavni pretres se odlaže, a sudija pojedinac ili predsednik veća će o tome obavestiti glavnog tužioca državnog tužilaštva.

---

²²⁹ Član 302 stavovi 4 i 5 ZKP-a.

²³⁰ Hajdari, Azem : E drejta e procedurës penale, Pjesa e posaçme, Prishtinë, 2013, strana 57.

²³¹ Član 305 ZKP-a.

c) Izostanak optuženog lica na glavnom pretresu

Ako je optuženo lice uredno pozvano, a ne dođe na glavni pretres niti svoj izostanak opravda, sudija pojedinac ili predsednik sudskog veća izdaje nalog za hapšenje optuženog lica u skladu sa članom 175. ZKP-a. Ako se dovođenje optuženog lica ne bi moglo odmah izvršiti, sudija pojedinac ili veće će odlučiti da se glavni pretres ne održi i narediti da se optuženo lice dovede na idući glavni pretres. Ako optuženo lice opravda izostanak pre nego što dovođenje bude izvršeno, sudija pojedinac ili predsednik veća može opozvati naredbu za dovođenje.²³²

d) Određivanje pritvora optuženom usled nepojavljivanja na glavnom pretresu

Osim prethodno navedenog, stav 2 člana 307 ZKP-a predviđa i mogućnost određivanja pritvora optuženom, koji je uredno pozvan ali izbegne da dođe na glavni pretres. Shodno tome, u skladu sa ovom zakonskom odredbom, ako optuženo lice koje je uredno pozvano očigledno izbegava da dođe na glavni pretres, a nijedan razlog za sudski pritvor predviđen članom 187. ZKP-a ne postoji, sudija pojedinac ili sudsko veće može da naredi sudski pritvor radi obezbeđenja prisustva lica na glavnom pretresu. Žalba na ovo rešenje ne zadržava njegovo izvršenje dok se čl. 185. do 203. ZKP-a primenjuju uz odgovarajuće prilagođavanje na sudski pritvor određen iz ovog razloga. Ako ne bude ranije ukinut, pritvor traje do objavljivanja presude, a najduže mesec dana.

e) Izostanak branioca na glavnom pretresu

Ako na glavni pretres ne dođe branilac koji je uredno pozvan i ne obavesti sud o razlogu sprečenosti čim je za taj razlog saznao/la, ili ako branilac bez odobrenja pretresnog veća napusti glavni pretres, sud poziva optuženo lice da odmah uzme drugog branioca. Ako optuženo lice to ne učini, a nema mogućnosti da on bude imenovan bez štete za odbranu, glavni pretres se odlaže.²³³

f) Izostanak svedoka ili veštaka na glavnom pretresu

Ako na glavni pretres ne dođe svedok ili veštak koji je uredno pozvan, a izostanak nije opravdao, sudija pojedinac ili pretresno veće može narediti da se odmah dovede. Međutim, glavni pretres može početi i bez prisustva pozvanog svedoka ili veštaka. U tom slučaju obaveza je sudije pojedinca ili pretresnog veća da u kasnijem toku glavnog pretresa odluči da

---

²³² Član 307, stav 1 ZKP-a.

²³³ Član 308 ZKP-a.

li treba nastaviti sa glavnim pretresom u njihovom odsustvu ili da li zbog izostanka nekoga od njih glavni pretres treba odložiti ili prekinuti.²³⁴

5.1.6 Odlaganje, prekid i okončanje sudske rasprave

Velika težina koju ima sudska rasprava u sklopu krivičnog postupka, u potpunosti zahteva da se rasprava povede na koherentan način i bez odlaganja, kako bi se po njenom završetku, proglasila presuda. Ovakav način vođenja sudske rasprave zahtevaju mnogobrojna proceduralna pravila.²³⁵ Međutim, iz određenih razloga, glavni pretres može se odložiti i prekinuti, a razlozi koji nameću odlaganje ili prekid sudske rasprave su mnogobrojni i raznoliki.

a) Odlaganje sudske rasprave

Na osnovu člana 310, stav 1 ZKP-a, osim u slučajevima propisanim ovim ZKP-om, sudija pojedinac ili pretresno veće će rešenjem odložiti glavni pretres:

- ako treba izvesti nove dokaze;
- ako se u toku glavnog pretresa utvrdi da je kod optuženog lica posle učinjenog krivičnog dela nastupilo duševno oboljenje ili duševna poremećenost ili
- kada postoje druge smetnje da se glavni pretres uspešno sprovede.

Stav 2, člana 310 ZKP-a, propisuje da se uvek kada je moguće, u rešenju kojim se odlaže glavni pretres naznačava dan i čas kada će glavni pretres da bude nastavljen.

Takođe, istim rešenjem, sudija pojedinac ili pretresno veće može narediti da se prikupe dokazi za koje postoji verovatnoća da bi protokom vremena mogli da budu izgubljeni. Protiv ovog rešenja žalba nije dozvoljena.

Pitanje produžetka odložene sudske rasprave uređuje se u zavisnosti od sastava pretresnog veća koje ga nastavlja ili od vremenskog perioda na koji je sudska rasprava odložena.

Posledično, odložena sudska rasprava može se nastaviti gde je stala ili se pokrenuti iznova.

b) Pokretanje sudske rasprave iznova

Svaki put kada sud smatra da su izbledeli utisci u vezi sa dokazima koji su analizirani tokom odložene sudske rasprave, on naređuje da sudska rasprava počne iznova.²³⁶

Takođe, ako se izmenio sastav pretresnog veća glavni pretres koji je odložen mora početi iznova. Međutim, u tim slučajevima pretresno veće može nakon izjašnjenja stranaka odlučiti

---

²³⁴ Član 309 ZKP-a.

²³⁵ Hajdari, Azem : E drejta e procedurës penale, Pjesa e posaçme, strana 72.

²³⁶ Sahiti, Ejup : E drejta e procedurës penale, strane 213-214.

da se svedoci i veštaci ne ispituju ponovo i da se ne izvrši novi uviđaj mesta ako je već prethodno izvršen, nego da se izvrši uvid u njihove iskaze date na ranijem glavnom pretresu ili da se pročita zapisnik o uviđaju mesta.

Ako je glavni pretres bio odložen duže od tri (3) meseca, ili ako se pretres drži pred drugim predsednikom pretresnog veća, glavni pretres mora početi iznova i svi dokazi moraju biti ponovo izvedeni.²³⁷

Ako sastav sudskog veća nije promenjen, glavni pretres koji je bio odložen nastavlja se pred istim većem, a predsednik sudskog veća ukratko iznosi tok ranijeg glavnog pretresa. Ipak i u ovom slučaju pretresno veće može odlučiti da glavni pretres mora početi iznova.

Ukoliko tokom sudske rasprave koju vodi sudija pojedinac, činjenice u osnovi optužnice ukazuju da je za razmatranje datog krivičnog dela nadležno sudsko veće sastavljeno od 3 (troje) sudija, suđenje se prenosi na odgovarajuće telo osnovnog suda a sudska rasprava počinje iznova.

c) **Prekid sudske rasprave**

Prekid sudske rasprave, po pravilu, vrši se na kraći vremenski period. Shodno tome, u skladu sa stavom 1, člana 312 ZKP-a, osim slučajeva posebno predviđenih ZKP-om, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća može prekinuti glavni pretres:

- zbog odmora, isteka radnog vremena;
- pribavljanja određenih dokaza u kratkom periodu ili
- pripremanja optužbe ili odbrane.

U načelu, prekinuti glavni pretres nastavlja se uvek pred istim sudijom pojedincem ili pretresnim većem. Međutim, ako se glavni pretres ne može nastaviti pred istim pretresnim većem ili ako je prekid glavnog pretresa trajao duže od osam (8) dana, postupa se prema odredbama člana 311. ZKP-a.²³⁸

d) **Vreme za okončanje sudske rasprave**

Odredbe ZKP-a, usled značaja glavnog pretresa, propisuju i vremenske rokove u kojima treba da se završi glavni pretres. Shodno tome, u skladu sa stavom 1, člana 314 ZKP-a, ako sudija pojedinac ili pretresno veće ne prekinu glavni pretres shodno članu 310 ZKP-a, glavni pretres mora da bude završen u navedenom vremenskom roku:

- ako se glavni pretres vodi pred sudijom pojedincem, glavni pretres mora da bude završen u roku od **90 (devedeset) dana**, ukoliko sudija pojedinac ne izda obrazloženu odluku da produži vreme glavnog pretresa zbog jednog od razloga iz stava 2. ovog člana;

---

²³⁷ Član 311 ZKP-a.

²³⁸ Član 312, stav 2 ZKP-a.

- ako se glavni pretres vodi pred pretresnim većem, glavni pretres mora da bude završen u roku od **120 (sto dvadeset)** dana, izuzev ako pretresno veće ne donese obrazloženu odluku da produži trajanje glavnog pretresa zbog jednog od razloga iz stava 2. ovog člana.

U skladu sa stavom 2 ZKP-a, glavni pretres može da bude produžen obrazloženom odlukom shodno stavu 1. ovog člana ako postoje okolnosti koje zahtevaju više vremena, uključujući, ali ne ograničavajući se na sledeće:

- veliki broj svedoka;
- davanje iskaza jednog ili više svedoka traje dugo;
- broj dokaznih predmeta je neobično veći i
- sigurnost pretresa zahteva produžetak.

U ovim slučajevima, glavni pretres može da bude produžen za **30 (trideset) dana**.

5.1.7 Zapisnik o glavnom pretresu

O glavnom pretresu vodi se zapisnik, u koji se, u bitnom, unosi sadržaj rada i ceo tok glavnog pretresa. Zapisnik sa glavnog pretresa sastavlja se u pismenoj formi a zapisnik takođe navodi i suštinu glavnog pretresa.

Sem zapisnika, tok glavnog pretresa se može tonski ili optički snimati, beležiti i stenografski, izuzev ako ne postoji opravdani razlog da se to ne čini.²³⁹

Zapisnik o glavnom pretresu sadrži prepis tonskog snimanja glavnog pretresa i zapisnik o toku glavnog pretresa, njegove glavne delove i donete odluke.

Kada je optuženo lice osuđeno na kaznu zatvora, ili nakon izjavljivanja žalbe u drugim instancama, u roku od tri (3) radna dana od završetka glavnog pretresa mora da se u celosti uradi prepis tonskog ili optičkog snimanja glavnog pretresa. Sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća može zbog opravdanog razloga da produži ovaj rok od petnaest (15) dana. Sudija pojedinac ili predsednik veća će preispitati i potvrditi prepis i priključiti ga zapisniku kao sastavni deo zapisnika o glavnom pretresu. Sudija pojedinac ili predsednik veća donosi odluku o načinu beleženja glavnog pretresa.²⁴⁰

Član 316 ZKP-a, predviđa takozvani “doslovni zapisnik”. Shodno tome, u skladu sa ovom zakonskom odredbom, ako se glavni pretres beleži samo u pisanom obliku, sudija pojedinac ili predsednik veća, na predlog stranke ili po službenoj dužnosti, može da naloži da se u zapisnik doslovno upišu iskazi koje smatra naročito važnim. U takvim slučajevima i ako je potrebno, a naročito ako je iskaz u zapisnik unet doslovno, sudija pojedinac ili predsednik veća može da naloži da se taj deo zapisnika odmah pročita. Iskaz koji je doslovno zabeležen uvek će se odmah pročitati na zahtev stranke, branioca ili lica čiji je iskaz unet u zapisnik.

²³⁹ Član 315, stavovi 1 i 2 ZKP-a.

²⁴⁰ Član 315, stavovi 3, 4 i 5 ZKP-a.

Zapisnik sa glavnog pretresa posebno je važan za prvostepeni sud, koji na osnovu njega, u vreme donošenja presude, proverava tačnost utisaka u vezi sa određenim činjenicama, posebno u slučaju kada glavni pretres nije završen u jednoj sudskoj raspravi.

Međutim, zapisnik sa glavnog pretresa, posebno je važan i za drugostepeni sud koji razmatranjem ovih spisa potvrđuje tačnost zaključaka prvostepenog suda.²⁴¹

Sadržaj zapisnika sa glavnog pretresa uređen je članom 318 ZKP-a. U skladu sa ovom zakonskom odredbom, u uvodu zapisnika o glavnom pretresu mora se naznačiti: sud pred kojim se održava glavni pretres, broj predmeta, mesto i vreme zasedanja, ime i prezime sudije pojedinca ili predsednika veća, članova veća i zapisničara, tužioca, optuženog lica i branioca, oštećenog lica i njegovog odnosno njenog zakonskog zastupnika ili punomoćnika, tumača, krivično delo koje je predmet pretresa, kao i da li je glavni pretres javan ili je javnost isključena.

Sem toga, zapisnik mora naročito da sadrži podatke o tome: koja je optužnica na glavnom pretresu pročitana, odnosno usmeno izložena i da li je državni tužilac izmenio ili proširio optužbu, kakve su predloge podnele stranke i kakve je odluke donosio predsednik veća ili veće, koji su dokazi izvedeni, da li je izvršen uvid u zapisnike i druge pismene zapise, da li su reprodukovani optički ili tonski snimak ili drugi zapis i kakve su primedbe učinile stranke u pogledu tih zapisnika, pismena ili snimaka. Ako je na glavnom pretresu isključena javnost, u zapisniku se mora naznačiti da je sudija pojedinac ili predsednik veća upozorio prisutne na posledice ako neovlašćeno otkriju ono što su na tom glavnom pretresu saznali kao tajnu.

Po pravilu, zapisnik sadrži samo glavne izjave tužioca, okrivljenog lica, svedoka i veštaka. Na zahtev stranke sudija pojedinac ili predsednik veća nalažu čitanje prethodne izjave ili nekog dela zapisnika. Na zahtev stranke, u zapisnik se unosi pitanje odnosno odgovor koji je sudija pojedinac ili veće odbacilo kao nedozvoljeno. Zapisnik sa glavnog pretresa zaključuje se završetkom rasprave i potpisuju ga zapisničar, sudija pojedinac, predsednik pretresnog veća i prisutne stranke.

Stranke imaju pravo da provere zaključeni zapisnik i dodatke, da daju komentare na sadržaj i da traže njegovu korekciju. U tom smislu, ispravka pogrešno napisanih imena, netačnih brojeva i jasnih pravopisnih greški može se izvršiti na naredbu sudije pojedinca ili predsednika pretresnog veća po službenoj dužnosti ili na predlog stranke ili lica koje se ispituje.

Ispravke ili drugi dodaci u zapisniku mogu se izvršiti samo na nalog sudije pojedinca ili pretresnog veća. Primedbe i predlozi stranaka u pogledu zapisnika, kao i ispravke i dopune izvršene u zapisniku, unose se u dodatak završenog zapisnika a u se dodatak naznačavaju i

---

²⁴¹ **Hajdari, Azem:** citirano delo, strana 59.

razlozi zbog kojih pojedini predlozi i primedbe nisu usvojeni. Zapisničar i sudija pojedinac ili predsednik veća potpisuju dodatak zapisniku.²⁴²

Član 319 ZKP-a, propisuje da izreka presude treba da se navede u zapisniku sa glavnog pretresa. Shodno tome, u skladu sa stavom 1 ovog člana, u zapisnik o glavnom pretresu unosi se potpuna izreka presude, uz naznačenje da li je presuda javno objavljena a izreka presude sadržana u zapisniku o glavnom pretresu smatra se izvornom. Ako je na glavnom pretresu doneto rešenje o sudskom pritvoru, mora se i ono uneti u zapisnik o glavnom pretresu.

O većanju i glasanju pretresnog veća sastavlja se poseban zapisnik. Zapisnik o većanju i glasanju pretresnog veća sadrži tok glasanja i odluku koja je donesena.

Ovaj zapisnik potpisuju svi članovi pretresnog veća i zapisničar. Izdvojeno mišljenje člana veća priključuje se zapisniku o većanju i glasanju, ako nije uneseno u zapisnik.

Zapisnik o većanju i glasanju zatvoriće se u poseban omot a ovaj zapisnik može razgledati samo viši sud kad rešava o pravnom leku i u tom slučaju dužan je da zapisnik ponovo zatvori u poseban omot i da na omotu naznači da je razgledao zapisnik.²⁴³

5.2 Tok glavnog pretresa

5.2.1 Opšta razmatranja o toku glavnog pretresa

Kao što je prethodno već istaknuto, glavni pretres sastavljen je od nekoliko faza a celokupan glavni pretres rezimira se u sledećem:

- Početak glavnog pretresa i izjašnjavanje optuženog;
- Izvođenje dokaza, i
- Završna reč stranaka.

Treba istaći da ukoliko se optuženi izjasni krivim, onda se po početku glavnog pretresa i izjašnjavanja okrivljenog, odmah prelazi na završnu reč.

Tokom glavnog pretresa, sudija pojedinac ili predsednik veća treba da preduzme niz proceduralnih radnji propisanih odredbama ZKP-a. Sve ove proceduralne radnje treba da se preduzmu po redu, koji je takođe taksativno utvrđen odredbama ZKP-a. Međutim, na osnovu posebnih okolnosti i zasebno usled broja optuženih, broja krivičnih dela i obima dokaznog materijala, sudija pojedinac ili predsednik sudskog veća može napraviti drugačiji redosled.

---

²⁴² Član 317 ZKP-a.

²⁴³ Član 320 ZKP-a.

5.2.2. Početak glavnog pretresa i izjašnjavanje optuženog lica o krivici

a) Potvrđivanje identiteta optuženog

Kada sudija pojedinac ili predsednik veća utvrde da su na glavnom pretresu prisutna sva pozvana lica, ili kada sudija pojedinac ili predsednik veća u slučaju nedolaska nekog od njih održi glavni pretres u njihovom odsustvu ili odluči da to pitanje reši kasnije, sudija pojedinac ili predsednik veća pozvaće optuženo lica da iznese lične podatke, osim podataka o prethodnim osuđivanjima, kako bi se utvrdila istovetnost lica.²⁴⁴

b) Slanje svedoka i veštaka na unapred utvrđeno mesto za čekanje

Kada istovetnost optuženog lica bude utvrđena, sudija pojedinac ili predsednik veća uputiće svedoke i veštake izvan sudnice na mesto na kome će sačekati da budu pozvani radi svedočenja. Sudija pojedinac ili predsednik veća može ako oceni da je potrebno da pozove veštaka da ostane u sudnici i prati tok glavnog pretresa. Ako je oštećeno lice prisutno, sudija pojedinac ili predsednik veća će podsetiti lice da ako još nije postavilo imovinskopravni zahtev da takav zahtev može postaviti u krivičnom postupku. Sudija pojedinac ili predsednik veća može preduzeti potrebne mere za sprečavanje međusobnog dogovaranja svedoka, veštaka i ostalih strana.²⁴⁵

c) Pouke optuženom o njegovim pravima

Nakon toga, sudija pojedinac ili predsednik veća će pozvati optužno lice da pažljivo prati tok glavnog pretresa i poučiti optuženo lice o pravu da iznese svoj slučaj, postavlja pitanja saoptuženom, svedoku, veštaku i stavlja primedbe i daje objašnjenja u vezi sa njihovim svedočenjem.²⁴⁶

Nakon toga, sudija pojedinac ili predsednik veća će poučiti optuženo lica da:

- ima pravo da ne daje iskaze u vezi sa svojim slučajem ili da ne odgovara na pitanja;
- ako da iskaz o svom slučaju, nije obavezno da optuži sebe ili svog bliskog rođaka, niti da prizna krivicu, i
- može da se brani samo, ili uz stručnu pomoć branioca po vlastitom izboru.²⁴⁷

---

²⁴⁴ Član 321 ZKP-a.

²⁴⁵ Član 322 ZKP-a.

²⁴⁶ Član 323, stav 1 ZKP-a.

²⁴⁷ Član 323, stav 2 ZKP-a.

d) Čitanje optužnice od strane državnog tužioca

Nakon preduzimanja ovih radnji, glavni pretres se otvara tako što državni tužilac čita optužbe protiv okrivljenog lica u optužnici iako optuženo lice može da se odrekne prava da mu se pročitaju optužbe.²⁴⁸

e) Izjašnjavanje optuženog u vezi sa optužnicom

Nakon što državni tužilac pročita optužnicu, sudija pojedinac ili predsednik veća nakon što se uveri da je optuženo lice razumelo izlaganja optužbe zatražiti da se izjasni da li je krivo ili nevino. Ako optuženo lice nije razumelo optužbe, sudija pojedinac ili predsednik veća pozvaće tužilaštvo da mu izlože njenu sadržinu na način koji je za optuženo lice najrazumljiviji. Ako optuženo lice ne želi da se izjasni o krivici smatra se da se izjasnilo da nije krivo.²⁴⁹

f) Priznavanje krivice okrivljenog lica na pretresu

Ako je optuženo lice priznalo krivicu po svim tačkama optužnice na glavnom pretresu, sudsko veće odlučuje da li su ispunjeni uslovi iz člana 248. stava 1. ZKP-a.

U tom smislu, sudija pojedinac ili predsednik veća treba da konstatuje da li:

- optuženi shvata prirodu i posledice priznanja krivice;
- optuženi dobrovoljno priznaje krivicu nakon dovoljnog savetovanja sa braniocem, ukoliko optuženi ima branioca;
- se priznanje krivice zasniva na predmetnim činjenicama sadržanim u optužnici, u materijalima koje je predstavio državni tužilac za dopunu optužnice koju je primio optuženi i svim drugim dokazima, kao što je iskaz svedoka koje su predstavili državni tužilac ili optuženi, i
- optužnica ne sadrži nikakvu jasnu povredu zakona ili faktičke greške.

Pri razmatranju izjave optuženog lica o priznavanju krivice, sudija pojedinac ili predsednik sudskog veća može da zatraži mišljenje državnog tužioca, branioca i oštećenog lica. Ako pretresno veće smatra da gore navedeni zahtevi nisu ispunjeni, postupa kao da nije bilo izjašnjavanja o krivici. Ako pretresno veće smatra da su gore navedeni zahtevi ispunjeni, glavni pretres se nastavlja završnim rečima. Ukoliko ima više optuženih lica i jedan ili više optuženih lica se izjasni krivim, glavni pretres se nastavlja dalje za optužena lica koja se nisu

---

²⁴⁸ Član 324 ZKP-a.

²⁴⁹ Član 325 ZKP-a.

izjasnila krivim. Sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća odlažu izricanje kazne optuženim licima koja su se izjasnila krivim na početku glavnog pretresa sve dok se ne završi glavni pretres. Ako su na glavnom pretresu uzeti samo dokazi koji terete optuženog koji se izjasnio krivim, ali ne predstavljaju dokaze od značaja protiv preostalih optuženih koji se nisu izjasnili krivim, takav dokaz ne može se iskoristiti protiv preostalih optuženih.

Ako optuženo lice izjavi da je krivo u skladu sa sporazumom o priznanju krivice, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća primenjuju shodno čl. 233. i 247. ZKP-a.²⁵⁰

5.2.3 Izvođenje dokaza

Izvođenje dokaza odnosi se na sve činjenice za koje sud smatra da su od važnosti za propisnu i poštenu presudu.²⁵¹ Na osnovu člana 327, stav 1 ZKP-a, dokazi se na glavnom pretresu izvode u sledećem redosledu:

- Uvodna reč;
- Dokazi koje izvodi državni tužilac;
- Dokaze koje izvodi oštećeni, ukoliko ima oštećenih;
- Dokazi koje izvodi branilac; i
- Završna reč.

a) Uvodna reč

Uvodna reč predstavlja novi pravni institut sadržan u ZKP-u. Uvodna reč daje mogućnost da se izgradi organizovana struktura svih dokaza, koji se izvode u vezi sa datim predmetom.²⁵² Uspešna uvodna reč mapa je u koju je obmotan dnevnik, koji predviđa put suda i ističe dokaze i iskaze koje će sud predstaviti. Tri glavna cilja uvodne reči su: da se skrene pažnja suda; da se pomogne sudu da shvati događaje koji će se odvijati u sudnici, i da se podrži položaj vašeg klijenta.²⁵³ Uvodna reč održava se samo ukoliko optuženi nije priznao krivicu na samom početku glavnog pretresa. Shodno tome, u skladu sa članom 328, stav 1 ZKP-a, ako se okrivljeno lice ne izjasni krivim na početku glavnog pretresa, sudija pojedinac ili predsednik veća pozvaće državnog tužioca, a potom oštećeno lice i branioca da izvedu sažeto dokaze koji idu u prilog njegovom odnosno njenom slučaju ili zahtevu. Prvo će govoriti državni tužilac, a potom oštećeno lice i branilac. Tokom uvodnog izlaganja lica mogu se odnositi na prihvatljive dokaze, važeći zakon i mogu da koriste mape, dijagrame, sudski dozvoljene prepise traka, pregled i upoređivanje dokaza, ako se zasnivaju na prihvatljivim dokazima kao i uvećane prikaze dokaznih predmeta i bilo koji demonstrativni ili ilustrovani

---

²⁵⁰ Član 326 ZKP-a.

²⁵¹ Član 329, stav 1 ZKP-a.

²⁵² **Krasniqi, Lavdim** : Fjala hyrëse si shkathtësi e përfaqësimit gjatë gjykimit, Revista "E drejta", nr.2/2011, Fakulteti Juridik i Universitetit të Prishtinës, 2011, Prishtinë, strana 119.

²⁵³ Ibid.

dokazni predmet ili pokazivanje na sudu. Izlaganje uvodnih reči strana može vremenski ograničiti sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća.²⁵⁴

b) Izvođenje dokaza

Po završetku uvodne reči, pristupa se izvođenju dokaza. Posledično, tokom glavnog pretresa primenjuju se pravila za izvođenje dokaza propisana glavom XVI ZKP-a. U skladu sa ovim zakonskim odredbama, sudija pojedinac ili predsednik veća odgovoran je za uzimanje dokaza. Sud može zabraniti uzimanje dokaza, ukoliko je: uzimanje dokaza da se dopune drugi dokazi nepotrebno i suvišno pošto je dato pitanje poznato u opštim crtama; činjenica koja će se dokazati nije od važnosti za odluku ili je dokazana; dokaz je u potpunosti neprikladan, nemoguć ili nedostižan ili se zahtev podnosi za odugovlačenje postupka.

Član 329, stav 3 ZKP-a, propisuje da do kraja glavnog pretresa, stranke i oštećena lica mogu predlagati da se izvrši uvid u nove činjenice, da se prikupe novi dokazi, a mogu ponoviti predloge koje je ranije odbio sudija pojedinac ili pretresno veće.

Pored dokaza koje su predložile stranke ili oštećeno lice, pretresno veće ima ovlašćenja da prikupi dokaze koje smatra potrebnim za pošteno i potpuno rešenje slučaja.²⁵⁵

c) Saslušanje svedoka

Redosled ispitivanja svedoka na glavnom pretresu, uređen je članom 331, stav 1 ZKP-a. U skladu sa ovom zakonskom odredbom, sudija pojedinac ili predsednik veća donosi raspored svedoka, počevši od svedoka kojeg je predložio državni tužilac, preko svedoka kojeg je predložilo oštećeno lice ili zastupnik žrtve, pa sve do svedoka kojeg je predložilo okrivljeno lice ili branilac. Ako je moguće, raspored se pravi tako da se svedoci pozivaju po redosledu koji su predložili državni tužilac, oštećeno lice, zastupnik žrtve, okrivljeno lice i branilac. Sa druge strane, stav 2 ovog člana, propisuje da državni tužilac, okrivljeno ili oštećeno lice mogu da traže od suda da sasluša svedoke koji pobijaju svedočenje ili dokaze koje je predstavila suprotna strana shodno stavu 1. ovog člana.

Svedok koji još nije saslušan, po pravilu, neće prisustvovati izvođenju dokaza, dok drugi svedok bude davao svoj iskaz o istom predmetu.²⁵⁶

d) Dete kao svedok

Na glavnom pretresu nije dozvoljeno ispitivanje lica mlađeg od šesnaest (16) godina koje je bilo žrtva krivičnog dela shodno poglavlje XX KZRK-a²⁵⁷ ili ako je njegov iskaz već uzet u prethodnom postupku shodno čl. 132. ili 149. ZKP-a i ako pretresno veće smatra da ponovno

---

²⁵⁴ Član 328, stavovi 2 i 3 ZKP-a.

²⁵⁵ Član 329, stav 4 ZKP-a.

²⁵⁶ Član 330 ZKP-a.

²⁵⁷ Krivična dela protiv seksualnog integriteta, Poglavlje XX, KZRK

ispitivanje nije potrebno. Ako se takav svedok ispituje, veće može odlučiti da isključi javnost. Ako dete prisustvuje saslušanju kao svedok ili kao oštećeno lice, udaljiće se iz sudnice čim njegovo prisustvo nije više potrebno.²⁵⁸

e) **Utvrđivanje identiteta svedoka**

Prilikom potvrđivanja ličnih podataka svedoka, sudija pojedinac ili predsednik veća treba da sagleda da li se radi o posebnim svedocima kao licima koja su oslobođena dužnosti da svedoče²⁵⁹ ili koja su bila oslobođena dužnosti da svedoče.²⁶⁰

f) **Zakletva svedoka**

Pre ispitivanja svedoka, sudija pojedinac ili predsednik veća ili sudija za prethodni postupak može da zahteva od svedoka da polože zakletvu.

Od deteta ili lica za koje je utvrđeno ili se osnovano sumnja da je izvršilo krivično delo ili da je učestvovalo u izvršenju krivičnog dela zbog kojeg se ispituje, ne može da se traži da položi zakletvu. Ako je svedok položio zakletvu u prethodnom postupku, njemu odnosno njoj se na glavnom pretresu samo stavlja do znanja da je pod zakletvom.²⁶¹

g) **Redosled ispitivanja svedoka**

Kada stranka izvodi dokaze, stranka koja predlaže dokaze prva ispituje svedoka ili izvodi dokaze. Druge stranke će imati priliku da unakrsno ispituju svedoka ili ospore kredibilitet svedoka. Sa druge strane, stranka koja je predložila dokaze na kraju ima priliku da razjasni odgovore sa svedokom ili povрати kredibilitet svedoka. Ako stranku zastupa više od jednog branioca, samo glavni branilac može da ispituje svedoke, unakrsno ispituje svedoke i ponovno ispituje svedoke.²⁶²

Član 333, stav 1 ZKP-a, propisuje da svedoka prvo ispituje stranka koja ga je predložila koja može da postavi pitanja u skladu sa pravilima za obradu dokaza. Takođe, stranka može da pokaže svedoku dokazni predmet u skladu sa članom 336. ZKP-a. Ako svedok ili veštak ne može da se seti činjenica koje je predstavio u prethodnom svedočenju, stranka koja je predložila svedoka može da mu pokaže prihvatljivi dokaz koji će ga podsetiti na prethodni iskaz.²⁶³

Unakrsno ispitivanje svedoka uređeno je članom 334 ZKP-a. U skladu sa ovom zakonskom odredbom, stranka koja unakrsno ispituje svedoka može da: mu odnosno da joj postavlja

---

²⁵⁸ Član 339, stavovi 1 i 2 ZKP-a.

²⁵⁹ Član 126 ZKP-a.

²⁶⁰ Član 127 ZKP-a.

²⁶¹ Član 340, stav 1 ZKP-a.

²⁶² Član 332 ZKP-a.

²⁶³ Član 333, stav 4 ZKP-a.

pitanja u skladu sa pravilima o izvođenju dokaza; traži od njega odnosno nje da potvrdi ili negira neku činjenicu i da postavlja svedoku pitanja kojima se proverava pouzdanost njegovih iskaza ili njegova moguća pristrasnost. Ako je odgovor svedoka protivrečan prihvatljivom dokazu, stranka koja unakrsno ispituje svedoka može da mu odnosno da joj pokaže ili pročita protivrečan dokaz. Stranka koja unakrsno ispituje svedoka ili sud može da traži od svedoka da objasni razliku. Dokazni predmeti koji se koriste tokom unakrsnog ispitivanja jasno su naznačeni za sud, a u zapisnik se unosi korišćenje dokaznog predmeta. Nakon što je svedok unakrsno ispitan, stranka koja je predložila svedoka ima priliku da postavi pitanja koja razjašnjavaju nejasno svedočenje, objašnjavaju razlike u svedočenju, sumnje u pouzdanost iskaza svedoka ili moguću pristrasnost svedoka.²⁶⁴

Ako je iskaz svedoka dobijen posebnom dokaznom mogućnošću, u skladu sa članom 149 ZKP-a, stranka može predložiti ispitivanje na glavnom pretresu iz ranijih iskaza svedoka.

Takođe, stranka može predložiti izvođenje dokaza na glavnom pretresu iz prethodnog iskaza svedoka ako je iskaz dobijen tokom svedočenja u prethodnom postupku shodno članu 132 ZKP-a, ako svedok ne može da da iskaz i ako je prijavljena podrška priznanja u skladu sa članom 263. ZKP-a.²⁶⁵

h) Čitanje drugih, prethodno datih izjava

Osim u slučajevima propisanim ZKP-om, upoznavanje sa sadržinom zapisnika o iskazima svedoka, saoptuženih ili već osuđenih saučesnika u krivičnom delu, kao i zapisnika o nalazu i mišljenju veštaka, može se po odluci veća obaviti u sledeći slučajevima ako:

- su ispitana lica umrla, duševno obolela ili poremećena ili se ne mogu pronaći ili je njihov dolazak pred sud nemoguć ili znatno otežan zbog starosti, bolesti ili zbog drugih važnih razloga;
- svedoci ili veštaci odbiju da svedoče na glavnom pretresu bez zakonskog razloga, ili
- su stranke saglasne da se zapisnik pročita umesto neposrednog ispitivanja svedoka ili veštaka koji nije prisutan, bez obzira da li je to lice bilo pozvano ili ne.²⁶⁶

i) Izjašnjavanje veštaka

Veštak dostavlja svoje nalaze i mišljenje sudu putem izveštaja shodno članu 138. ZKP-a, koji se upisuje u zapisnik sa glavnog pretresa. Veštak opisuje svoje nalaze i objašnjava svoju analizu i može da koristi dokazne predmete kao pomoć u svom iskazu.

---

²⁶⁴ Član 335 ZKP-a.

²⁶⁵ Član 337, stav 2 ZKP-a.

²⁶⁶ Član 338, stav 1 ZKP-a.

Strana koja nije zatražila veštačenje može unakrsno da ispita veštaka o njegovom odnosno njenom izveštaju, analizima, obrazovanju, iskustvu ili osnovama njegove odnosno njene stručnosti.²⁶⁷

Ispitani veštaci ostaju u sudnici, ako ih sudija pojedinac ili predsednik veća, nakon izjašnjenja stranaka, sasvim ne otpusti ili ne naredi da se privremeno udalje iz sudnice.

j) Ispitivanje svedoka, uviđaj ili rekonstrukcija van glavnog pretresa

Ako je potrebno da se izvrši uviđaj ili rekonstrukcija van glavnog pretresa, veće će ovlastiti sudiju pojedinca ili predsednika veća ili sudiju člana veća da to učini. Stranke i oštećeno lice biće uvek obavешteni o mestu i vremenu ispitivanja svedoka ili mestu i vremenu uviđaja ili rekonstrukcije i upozoreni da tokom njihovog izvođenja imaju pravo da budu prisutni.²⁶⁸

k) Čitanje zapisnika ili reprodukovanje snimaka

Zapisnik o uviđaju mesta koji je vođen van glavnog pretresa, o pretresu prostorija i lica i o sekvstriranju predmeta, dokumenata, knjiga, datoteka i drugih dokumenata kao i tehničkih snimaka koji imaju dokaznu vrednost, biće pročitani ili reprodukovani na glavnom pretresu da bi bila utvrđena njihova sadržina. Sudsko veće ima diskreciono pravo da dozvoli usmeno iznošenje sažetka ovih zapisnika kao i reprodukciju audio ili video snimka toka tih istražnih radnji. Dokumenta koja imaju dokaznu vrednost po mogućstvu se podnose u originalnom obliku. Sa druge strane, predmeti koji mogu da posluže da se razjasni neko pitanje stvari mogu u toku glavnog pretresa da budu pokazani optuženom licu, a prema potrebi i svedoku i veštaku.²⁶⁹

l) Saslušanje optuženog lica

U skladu sa članom 345, stav 1 ZKP-a, posle ispitivanja svedoka i veštaka i izvođenja materijalnih dokaza, obavlja se ispitivanje optuženog lica koje je izjasnilo da nije krivo. Odredbe koje se odnose na ispitivanje optuženog u prethodnom postupku primenjuju se shodno sa ispitivanjem optuženog lica na glavnom pretresu. Sa druge strane, saoptužena lica koja još nisu ispitana ne smeju da budu prisutna tokom ispitivanja optuženog lica.

Kao što je i prethodno istaknuto, optuženo lice ima pravo da ne svedoči a ukoliko optuženo lice odluči da svedoči njegovo saslušanje se vrši u skladu sa dole navedenim pravilima. Shodno tome, glavni branilac saslušaava optuženog u skladu sa članom 333. ZKP-a a državni tužilac, saoptuženi i oštećeni saslušavaju optuženog u skladu sa članom 334. ZKP-a.

---

²⁶⁷ Član 341 ZKP-a.

²⁶⁸ Član 343, stav 1 ZKP-a.

²⁶⁹ Član 344 ZKP-a.

Međutim, branilac može da izvede ponovno direktno saslušanje okrivljenog lica u skladu sa članom 335. ZKP-a, kako bi objasnili nejasnoće, objasnili nepoklapanja u izjavama, sumnje u vezi sa verodostojnošću njegove izjave itd.

Na kraju, nakon što se sudija pojedinac ili predsednik veća uveri da strane nemaju više pitanja, može da nastavi da sasluša optuženo lice ako u njegovim odnosno njenim odgovorima ima praznina, dvosmislenosti ili protivrečnosti. Posle toga, članovi veća mogu da postavljaju neposredna pitanja optuženom licu.

Kada je saslušanje završeno, sudija pojedinac ili predsednik sudskog veća će upitati optuženo lice da li ima nešto da doda u svoju odbranu. Ako optuženo lice opširno izloži svoju odbranu, mogu mu se ponovo postaviti pitanja.²⁷⁰

m) Saslušanje saoptuženog lica

Član 347, stav 1 ZKP-a, propisuje da nakon završetka saslušanja prvooptuženog lica biva ispitivano svako od ostalih saoptuženih lica, ukoliko ih ima, jedno za drugim u skladu sa gore navedenim odredbama. Ako se iskaz pojedinog saoptuženog lica o istim okolnostima razlikuje, sudija pojedinac ili predsednik veća mogu suočiti saoptuženo lice.

Po završetku dokaznog postupka, sudija pojedinac ili predsednik veća će upitati stranke i oštećeno lice da li imaju predloge za dopunu dokaznog postupka. Ako niko ne predloži dopunu dokaznog postupka ili predlog bude odbijen, a sud nađe da je slučaj razjašnjen, sudija pojedinac ili predsednik veća će objaviti da je dokazni postupak završen.²⁷¹

n) Podaci iz kaznene evidencije optuženog lica

Podaci iz kaznene evidencije i drugi podaci o osuđivanosti za krivična dela se mogu pročitati samo nakon završetka izvođenja dokaza. Kada se optuženo lice izjasnilo krivim, svi podaci o osuđivanosti optuženog lica pročitace se pre nego što strane daju svoju završnu reč.²⁷²

o) Završna reč

Posle završenog dokaznog postupka, sudija pojedinac ili predsednik sudskog veća poziva stranke, oštećeno lice i branioca da izvedu zaključak svojih argumenata. Prvi govori državni tužilac, zatim oštećeno lice i branilac, a na kraju optuženo lice.

Tokom završne reči, lica koja daju završnu reč mogu da se pozovu na prihvatljive dokaze, na postupak, važeći zakon, karakter i ponašanje svedoka uočeno u toku sudskog postupka, a

---

²⁷⁰ Član 346 ZKP-a.

²⁷¹ Član 348 ZKP-a.

²⁷² Član 349 ZKP-a.

mogu da koriste i tabele, dijagrame, prepise snimaka koje je odobrio sud, rezime i upoređenje dokaza, ako su oni zasnovani na prihvatljivom dokazu, kao i uvećane prikaze dokaznih predmeta i bilo koji demonstrativni ili ilustrovani dokazni predmet ili pokazivanje na sudu.²⁷³

Državni tužilac u svojoj završnoj reči iznosi ocenu dokaza izvedenih na glavnom pretresu, izvodi zaključke o činjenicama važnim za odluku, izlaže i obrazlaže svoj predlog o krivičnoj odgovornosti optuženog lica, važeće odredbe KZRK-a koje treba primeniti kao i olakšavajuće i otežavajuće okolnosti koje bi trebalo uzeti u obzir prilikom odluke o krivičnoj sankciji. Državni tužilac ne može da predlaže visinu kazne, ali može da predloži da se izrekne sudski ukor ili jedna od alternativnih kazni prema članu 49. KZRK-a.²⁷⁴

Tokom završne reči, oštećeno lice ili njegov odnosno njen ovlašćeni zastupnik može u završnoj reči obrazložiti svoju izjavu o šteti i imovinskopravni zahtev i ukazati na dokaze o krivičnoj odgovornosti optuženog lica.²⁷⁵

Na kraju, kao što je prethodno istaknuto, završnu reč izvodi branilac, a zatim optuženi.

Branilac ili sam optuženo lice u završnoj reči iznosi svoju odbranu i može odgovoriti na navode optužbe i oštećenog lica. Pošto branilac predoči argumente odbrane, optuženo lice ima pravo da lično govori, da se izjasni da li se slaže sa odbranom koju je izneo njegov odnosno njen branilac i da dopuni takvu odbranu.

Državni tužilac i oštećeno lice imaju pravo da odgovore na odbranu, a branilac ili optuženo lice imaju pravo da se osvrnu na te odgovore, međutim poslednja reč uvek pripada optuženom licu.²⁷⁶

Ako sudija pojedinac ili pretresno veće posle završnih reči stranaka smatra da nema potrebe da se izvede još neki dokaz, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća objaviće da je glavni pretres završen.

Nakon toga, sudija pojedinac ili pretresno veće će se povući na većanje i glasanje radi donošenja presude.²⁷⁷

---

²⁷³ Član 352 ZKP-a.

²⁷⁴ Član 353, stav 1 ZKP-a.

²⁷⁵ Član 354 ZKP-a.

²⁷⁶ Član 355 ZKP-a.

²⁷⁷ Član 356 ZKP-a.

POGLAVLJE VI

PRESUDA

6. PRESUDA

6.1 Šta je presuda?

Presuda je jedan od tri moguća oblika odluka koje sud donosi tokom krivičnog postupka, pored rešenja i naredbe.²⁷⁸

Presudu može doneti jedino sud. Rešenje u krivičnom postupku donosi i državni tužilac, za određena pitanja (kao što je rešenje o pokretanju istrage, iz člana 104, stav 1 ZKP-a itd.),²⁷⁹ dok naredbe, pored suda i tužioca, mogu izdavati i ostali javni organi koji učestvuju u krivičnoj proceduri.²⁸⁰

Sud presudom donosi meritornu odluku u vezi sa krivičnopravnim zahtevom državnog tužioca podnetog u optužnom aktu - optužnici.

6.2 Šta su optužni akti?

Nakon stupanja na snagu ZKP-a, od dana 1. januara 2013, optužni akt predstavlja samo optužnicu koju je podigao državni tužilac, po završetku istrage ili ako državni tužilac smatra da informacije kojima raspolaže u vezi sa krivičnim delom i izvršiocem potkrepljuju osnovanu sumnju da je okrivljeno lice izvršilo dato krivično delo ili krivična dela.²⁸¹

Kao izuzetak od člana 240, stav 1 ZKP-a, u skladu sa kojim optužni akt predstavlja samo optužnicu koju je podigao državni tužilac, u skladu sa članovima 541 i 543 ZKP-a, optužni akt predstavlja i:

- optužni predlog;
- privatnu tužbu, i
- supsidijarnu tužbu.

Smatra se da su ovi optužni akti koje podnosi državni tužilac, oštećeni kao supsidijarni tužilac ili privatni tužilac, u skladu sa odredbama ZKP-a, pre dana 31. decembra 2012, podneti od strane ovlašćenog tužioca sve dok sud o njima ne donese pravosnažnu presudu.²⁸²

Po završetku glavnog pretresa, sud u načelu odlučuje presudom. Sud u posebnim slučajevima, kada vodi poseban krivični postupak protiv lica sa duševnim poremećajima koja su izvršila krivična dela²⁸³ ili u slučaju maloletnika, po završetku glavnog pretresa, svoju odluku donosi rešenjem ili u slučajevima kada odlučuje o odbacivanju optužnice pošto je.²⁸⁴

²⁷⁸ Član 470, stav 1 ZKP-a, propisuje vrste odluka koje se donose u krivičnom postupku a presuda predstavlja odluku suda kojom se odlučuje o glavnim pitanjima predstavljenim u optužnici, ali i u vezi sa pitanjem sudskog pritvora, imovinskopravnog zahteva oštećenog, zahteva za zaplenu imovinske koristi i drugim pitanjima koja se rešavaju kao pomoćna pitanja, kao što su troškovi sudskog postupka itd.

²⁷⁹ Samo sud je ovlašćen da donese presudu, dok rešenja tokom krivičnog postupka, u skladu sa članom 470, stav 2 ZKP-a, može donositi i državni tužilac, kao što je slučaj sa rešenjem o pokretanju faze istrage, član 104 ZKP-a, obustavljanje istrage u skladu sa članom 157, prekidu istrage iz članova 140 i 160 ZKP-a itd.

²⁸⁰ Sa druge strane, tokom krivičnog postupka, u skladu sa ovlašćenjima iz člana 470, stav 2 ZKP-a, osim suda i državnog tužioca, naredbu mogu donositi i policija i drugi državni organi koji učestvuju u postupku, kao što je naredba za meru zadržavanja u policiji u skladu sa članom 72 ZKP-a.

²⁸¹ Član 240, stav ZKP-a.

²⁸² Član 543, stav 1 ZKP-a, propisuje da se privatna tužba i supsidijarna tužba smatraju optužnim aktima, dok se u skladu sa stavom 2 krivično gonjenje vrši u skladu sa KZRK-om.

²⁸³ U izuzetnim okolnostima, od slučajeva u kojima sud odlučuje presudom po završetku glavnog pretresa, u posebnim postupcima propisanim zakonom, sud o glavnim pitanjima odlučuje rešenjem, kada se krivični postupak vodi protiv lica sa duševnim poremećajima iz člana 514, stav 3 ZKP-a itd.

²⁸⁴ Rešenjem se odlučuje i u slučaju odbacivanja optužnice u skladu sa članom 358 ZKP-a.

- postupak vođen bez zahteva državnog tužioca;
- nedostajao predlog oštećenog ili dozvola nadležnog javnog organa ili ukoliko je nadležan javni organ povukao dozvolu;
- postoje okolnosti koje sprečavaju krivično gonjenje.

Shodno tome, sud može doneti rešenje o odbacivanju optužnice i nakon zakazivanja glavnog pretresa.

Što se tiče izdavanja kaznenog naloga, sud može o istom odlučiti presudom a da uopšte ne održi glavni pretres.²⁸⁵

6.3 Donošenje presude

Presuda se donosi na kraju završne reči stranaka na glavnom pretresu, ukoliko sudija pojedinac ili predsednik veća oceni da ne postoji potreba za prikupljanjem drugih dokaza, čime glavni pretres proglašava završenim i povlači se na većanje i glasanje.

Ovom prilikom sudija pojedinac ili predsednik veća zakazuje i obaveštava stranke i javnost o vremenu proglašenja presude.²⁸⁶

Presuda se donosi i objavljuje u ime naroda.

a) Ko učestvuje prilikom većanja i glasanja?

Presuda se donosi na raspravi za većanje i glasanje. Većanje i glasanje obavljaju se na tajnom zasedanju zatvorenim za stranke i javnost. U prostoriji u kojoj se obavlja većanje i glasanje mogu biti prisutni samo članovi veća i zapisničar.²⁸⁷

Poseban zapisnik u pismenoj formi vodi se o raspravi na kojoj se vrši većanje i glasanje. Zapisnik navodi imena i prezimena članova sudskog veća i zapisničara, vreme održavanja rasprave, tok postupka većanja i glasanja i odluke koje je donelo sudsko veće.

b) Šta uraditi ukoliko se jedan član sudskog veća ne složi sa mišljenjem većine?

U slučajevima kada se neki član pretresnog veća ne slaže sa mišljenjem većine o određenim pitanjima, njegovo mišljenje se unosi u zapisnik, ili se može podneti odvojeno i sačinjavati deo zapisnika.²⁸⁸

Zapisnik o većanju i glasanju potpisuju članovi pretresnog veća i zapisničar, zatvaraju se u zasebne koverta kojima može imati pristup samo viši sud.

²⁸⁵ Član 495, stav 1 ZKP-a.

²⁸⁶ Član 366, stav 1 ZKP-a.

²⁸⁷ Član 473, stav 2 ZKP-a.

²⁸⁸ Član 320, stav 1, tačka 1.3 ZKP-a.

c) Ko ima pravo da otvori zapisnik o većanju i glasanju?

U skladu sa odredbom člana 320, stav 1.4 ZKP-a, pristup zapisniku o većanju i glasanju ima samo drugostepeni sud, pri odlučivanju u vezi sa pravnim lekom.

Nakon otvaranja zapisnika, drugostepeni sud ga ponovo vraća u zaseban koverat na kome naznačuje da je razgledao zapisnik.

d) Šta uraditi u predmetima koje rešava sudija pojedinac?

U predmetima koje rešava sudija pojedinac ne treba sastavljati poseban zapisnik o većanju i glasanju.

Nakon što pretresno veće ili sudija pojedinac donese presudu, u zapisnik o glavnom pretresu se u potpunosti unosi potpuna izreka presude, kao i odluka o odbacivanju ili izricanju mere sudskog pritvora, zajedno sa poukom o pravu žalbe, podnosi se original presude i konstatuje da je javno proglašena.²⁸⁹

Pismeno izrađena presuda koja se uručuje strankama mora u potpunosti da bude u skladu sa izvornom presudom.²⁹⁰ U slučaju nepoklapanja izreke javno proglašene presude koja je uneta u zapisnik sa glavnog pretresa i izreke pismene presude koja se uručuje strankama, presuda uneta u zapisnik sa glavnog pretresa koji je javno objavljen smatra se izvornom presudom.

e) Kako se odvija većanje i glasanje prilikom donošenja presude?

Presuda se donosi nakon usmenog većanja i glasanja. Presuda je donesena kad je za nju glasala većina članova veća.²⁹¹

Većanje podrazumeva slaganje članova pretresnog veća o načinu rešavanja određenog predmeta. Ovo podrazumeva razmatranje faktičkih i pravnih pitanja od strane članova pretresnog veća.

Glasanje podrazumeva izjašnjavanje članova pretresnog veća o odlukama koje donosi pretresno veće u vezi sa činjeničnim i pravnim pitanjima.

Glasanje je obavezno. Nijedan član pretresnog veća ne može biti uzdržan tokom glasanja.

Za donošenje odluke, potrebno je da većina članova pretresnog veća imaju identične stavove o pitanju koje je predmet glasanja. Na primer: ako dva člana pretresnog veća smatraju da je optuženi kriv, dok treći smatra da nije kriv, u tom slučaju odluka suda bila bi da je optuženi kriv.

Ako se u pogledu pojedinih pitanja o kojima se glasa članovi pretresnog veća imaju različita mišljenja, tako da nijedno od njih nema većinu, pitanja će se razdvojiti i glasanje će se ponavljati dok se ne postigne većina.

---

²⁸⁹ Član 319, stav 1 ZKP-a.

²⁹⁰ Član 370, stav 1 ZKP-a.

²⁹¹ Član 471, stav 1 ZKP-a.

Ako se na taj način ne postigne većina, odluka će se doneti tako što će se glasovi koji su najnepovoljniji za okrivljenog pribrojiti glasovima koji su od ovih manje nepovoljni, sve dok se ne postigne potrebna većina.²⁹²

Podela na pitanja koja su povoljnija i nepovoljnija po optuženog, vrši se, ne samo prilikom odlučivanja o kazni već i kada se odlučuje o postojanju krivičnog dela, o krivičnoj odgovornosti itd.

Većanje i glasanje odvija se usmeno i otvoreno tokom rasprave.

Predsednik veća rukovodi većanjem i glasanjem i stara se da sva pitanja budu svestrano i potpuno razmotrena, što znači da se razmatraju sva faktička i pravna pitanja koja preduslovljavaju rešavanje konkretnog predmeta.²⁹³

f) Da li je glasanje obavezno?

Članovi veća ne mogu da odbiju da glasaju o pitanjima koja postavi predsednik veća na glasanje.²⁹⁴

Oni mogu da glasaju po svom ubeđenju, ali ne mogu biti uzdržani.

g) U kojim slučajevima član pretresnog veća može da se oslobodi od glasanja?

Samo član pretresnog veća koji je glasao u korist oslobađanja optuženog od optužbe i koji je ostao u manjini oslobođen je od dužnosti glasanja o kazni. U tom slučaju, smatra se da se složio sa najpovoljnijim glasom po optuženog. Npr. ukoliko je od tri člana pretresnog veća jedan glasao da se optuženi oslobodi, a druga dvojica da bude proglašen krivim, onda pri odlučivanju o kazni, jedan član glasa da se izrekne kazna od tri godine zatvora, dok drugi član glasa da kazna iznosi do dve godine zatvora, smatra se da je glas trećeg člana pretresnog veća koji je glasao u korist oslobađanja optuženog, glas u korist kazne od dve godine iako on nije dužan da glasa o kazni.²⁹⁵

h) Kako se određuje redosled razmatranja pitanja tokom glasanja?

Član 472 ZKP-a propisuje redosled razmatranja pitanja većanja i glasanja.

Na osnovu ove zakonske odredbe, sud:

- pre svega, treba da odluči o svojoj predmetnoj nadležnosti da rešava konkretnu krivičnu stvar.
- drugo, sud procenjuje da li je krivična stvar oko koje se vodi suđenje dovoljno rasvetljena i nema potrebe da se dopuni dokaznim postupkom ili da li treba ponovo pokrenuti glavni pretres za dopunu dokaznog postupka (prikupljanje dokaza ili potvrđivanje neke činjenice). U slučaju da pretresno veće oceni da treba “*dopuniti postupak*” ne donosi presudu, već rešenjem odlučuje o ponovnom pokretanju glavnog pretresa, ukazujući na dokaze koje treba izvesti za potvrđivanje neke konkretne činjenice.
- treće, odlučuje da li postoji bilo kakvo prethodno pitanje koje treba rešiti pre donošenja presude.

Pitanje je šta su ta prethodna pitanja koja sud treba da reši pre nego što reši glavnu krivičnu stvar.

---

²⁹² Član 471, stav 3 ZKP-a.

²⁹³ Član 471, stav 2 ZKP-a.

²⁹⁴ Član 471, stav 4 ZKP-a.

²⁹⁵ Ibid.

i) Kako se određuje redosled glasanja o glavnoj stvari?

Prilikom glasanja o presudi ili glavnom pitanju (*in media res*), u skladu sa stavom 2 člana 472 ZKP-a, redosled glasanja propisan je na sledeći način:

- Prvo se glasa glasati da li je optuženo lice učinilo krivično delo (da li su ispunjeni svi pravni elementi krivičnog dela).²⁹⁶
- Drugo, glasa se da li je optuženi krivično odgovoran ili postoji neka druga okolnost koja isključuje njegovu krivičnu odgovornost, kao što može biti neuračunljivost u vreme izvršenja krivičnog dela itd.²⁹⁷
- Treće, glasa o:
  - kazni (vrsta i visina kazne)
  - troškovima krivičnog postupka i imovinskopravnom zahtevu itd.

Zatim se glasa i o drugim pitanjima o kojima odlučuje pretresno veće, kao što su:

- odluka o zapleni imovinske koristi stečene krivičnim delom ili predmeta koji se obavezno zaplenjuju (oružje, narkotici, falsifikovani novac, prokrijumčareni predmeti),
- odluka o pitanju sudskog pritvora,
- odluka o objavljivanju presude u medijima itd.

U slučajevima kada je optuženi izvršio više od jednog krivičnog dela posebno se glasa za svako krivično delo i određuje se kazna za svako krivično delo za koje je optuženi proglašen krivim, zatim se izriče zbirna kazna za sva krivična dela, u skladu sa pravilima propisanim članom 80 KZRK-a.

Na primer: Ukoliko je optuženi proglašen krivim za tri krivična dela prevare iz člana 261 stav 1 KZRK-a, sud za prvo krivično delo izriče novčanu kaznu u iznosu od 500 evra i kaznu zatvora od 1 (jedne) godine; za drugo krivično delo izriče novčanu kaznu od 300 evra i kaznu zatvora od 10 (deset) meseci, za treće krivično delo izriče novčanu kaznu u iznosu od 700 evra i kaznu zatvora od 1 i po godine. Zatim sud na osnovu člana 80 KZRK-a izriče zbirnu kaznu tako što se iznosi novčane kazne sabiraju ($500+300+700=1.500$) što znači da će novčana kazna iznositi 1.500 evra, dok će se kazna zatvora proračunati tako da kazna ne bude manja od bilo koje propisane kazne niti može da se postigne zbir pojedinačno izrečenih kazni. U konkretnom slučaju imamo tri određene kazne za tri krivična dela:

Prvo krivično delo = 1 godina zatvora

Drugo krivično delo = 10 meseci i

Treće krivično delo = 1 godina i 6 meseci.

Zbir sve tri kazne = 3 godine i 4 meseca.

Shodno tome, nakon sabiranja ove tri kazne, zbirna kazna ne može biti manja od 1 (jedne) godine i 6 (šest) meseci, ali ne može ni da dostigne zbir ove tri kazne što je 3 (tri) godine i 4 (četiri) meseca, ali će biti između ove dve kazne (npr. može iznositi 2 godine, 2 godine i 6 meseci, 3 godine i tako dalje), u zavisnosti od okolnosti za odmeravanje kazne.

O svakom od ovih pitanja glasa se pojedinačno.

²⁹⁶ Član 7 KZRK-a, propisuje elemente krivičnog dela koja optuženi mora da je učinio u svom delu.

²⁹⁷ Odredba člana 17 KZRK-a propisuje kada lice može biti krivično odgovorno za izvršeno krivično delo.

Ukoliko ima više izvršilaca krivičnog dela, ili je izvršeno više krivičnih dela, deluje se na isti način, glasa se za svakog posebno.

6.4 Subjektivni i objektivni identitet presude i optužnice

Sud je izricanjem presude nadležan da odluči samo u vezi sa optuženim i krivičnim delom koje je predmet optužnice podnete na sudu koja se kasnije može izmeniti ili dopuniti tokom glavnog pretresa.²⁹⁸

a) Šta je subjektivni identitet?

Subjektivni identitet presude i optužnice podrazumeva da se presuda može doneti samo protiv lica koje je optuženo optužnicom tužioca podnetom na sudu.

Državni tužilac nije u mogućnosti da izmeni optužnicu podignutu protiv određenog lica, kao rezultat izmene faktičkog stanja tokom glavnog pretresa i da podigne optužnicu protiv drugog lica ili da proširi optužnicu uključujući druga lica u ovu optužnicu.

U ovakvom slučaju državni tužilac može da povuče optužnicu protiv optuženog i da podnese novu optužnicu protiv drugog lica.

Presuda suda takođe se može odnositi samo na lice navedeno u optužnici koju je podigao državni tužilac, ali ne i na lice koje nije navedeno u optužnici.

b) Šta je objektivni identitet?

Objektivni identitet presude i optužnice podrazumeva da se presuda može pozivati samo na krivično delo obuhvaćeno optužnicom koja je prvobitno podneta na sudu, dopunjenom ili izmenjenom optužnicom tokom glavnog pretresa.

Poznato je da, državni tužilac može u toku glavnog pretresa, ako oceni da izvedeni dokazi ukazuju da je činjenično stanje drugačije od onog iznetog u optužnici, izmeniti optužnicu ili podneti novu optužnicu, ali protiv istog optuženog.²⁹⁹

Izmena optužnice može se izvršiti usmeno na glavnom pretresu ili u pismenoj formi.

Optužnica se može izmeniti i pre početka glavnog pretresa, tokom postupka procene zakonitosti optužnice, u skladu sa članom 252 ZKP-a.

Bez obzira na činjenicu da tužilac može da izmeni optužnicu kao rezultat izmene činjeničnog stanja, sud je vezan za krivično delo koje je prvobitno navedeno u optužnici ili u optužnici koja je izmenjena ili dopunjena tokom glavnog pretresa.

Sud ne može da proglasi optuženog krivim za krivično delo koje nije uvršćeno u optužnicu, bez obzira što se činjenično stanje predstavljeno u optužnici promenilo kao posledica izvođenja dokaza na glavnom pretresu, ukoliko državni tužilac nije izmenio optužnicu.

Nezavisno od toga, objektivni identitet presude sa optužnicom neće biti doveden u pitanje, ukoliko se u presudi izmene okolnosti koje pojašnjavaju elemente krivičnog dela iz optužnice, ili ukoliko se u presudi izmene okolnosti koje nisu od suštinske važnosti za krivično delo ili u slučajevima kada optužnica pruži potpuniji i tačniji opis krivičnog dela, ili

²⁹⁸ Član 360 ZKP-a propisuje da se presuda može pozivati samo na optuženog i samo na krivično delo navedeno u optužnici. Očuvanje subjektivnog i objektivnog identiteta neophodno je i zbog činjenice da treba izbeći dvostruko suđenje, u slučaju da se isto lice ponovo optuži za isti događaj. Ovom prilikom nije važna pravna kvalifikacija navedena u optužnici, pošto sud nije vezan za nju, već treba da se drži činjeničnog opisa krivičnog dela datog u optužnici, pošto u suprotnom može doći do prekoračivanja optužnice ili nerešavanja predmeta optužnice što predstavlja suštinsku povredu odredbi krivičnog postupka propisanih članom 384, stav 1, tačka 1.7 i 1.10 ZKP-a.

²⁹⁹ Član 350 ZKP-a, propisuje da u ovoj fazi postupka, do kraja glavnog pretresa, odluku o izmeni optužnice podnetu u pismenoj formi, može da donese samo državni tužilac na osnovu ovlašćenja koja ima u skladu sa zakonom. On može da odustane od optužnice, dok je sud dužan da odluči o optužnici podnetoj u pismenoj formi ili o optužnici koja je izmenjena tokom glavnog pretresa.

u slučajevima kada je optuženi optužen za produženo krivično delo i sud procenjuje da se radi o krivičnim delima u sticaju, pošto sud nije vezan pravnom kvalifikacijom krivičnog dela, koja odgovara onoj koju je u optužnici naveo državni tužilac.³⁰⁰

Sud nije obavezan nikakvim dogovorom postignutim između državnog tužioca i branioca u pogledu izmene optužnice ili izjašnjenja o krivici, izuzev u slučaju sporazuma o priznanju krivice koji je shodno članu 233. ZKP-a sud prihvatio.³⁰¹

Sa ciljem očuvanja objektivnog identiteta presude sa optužnicom, sud je dužan da presudom odluči **u potpunosti o predmetu optužnice, ali ne može da ga prekorači.**

U oba slučaja, ukoliko se deluje drukčije, nastupiće suštinski prekršaji odredbi krivičnog postupka iz člana 384, stava 1, tačka 1.7 i 1.10 ZKP-a.

Slučaj 1 – Nerešavanje predmeta optužnice u celosti

Optuženi je upravljajući svojim vozilom brzine od 72 km/h u naseljenom mestu gde je brzina kretanja ograničena na 40 km/h i u nemogućnosti da zaustavi svoje vozilo, na pešačkom prelazu udario pešaka koji je zadobio teške telesne povrede i odmah je pobjegao sa lica mesta, ne pružajući pomoć povređenom licu.

Tužilac je podigao optužnicu protiv njega za dva krivična dela: za krivično delo ugrožavanja javnog saobraćaja, iz člana 297, stav 4 u vezi sa stavovima 3 i 1 KZRK-a i za krivično delo nepružanja pomoći licu povređenom u saobraćajnoj nesreći, iz člana 301, stav 2 u vezi sa stavom 1 KZRK-a.

Sud je pri odlučivanju o ovom predmetu optuženog proglasio krivim samo za krivično delo ugrožavanja javnog saobraćaja iz člana 297, stav 4 u vezi sa stavovima 3 i 1 KZK-a, a uopšte nije odlučio o krivičnom delu nepružanja pomoći povređenom u saobraćajnoj nesreći iz člana 301, stav 2 u vezi sa stavom 1 KZK -a.

Slučaj 2 – Prekoračivanje objekta optužnice

Državni tužilac podigao je optužnicu protiv optuženog za krivično delo krađe, iz člana 252, stav KZK -a, pošto je optuženi ušao u kuću oštećenog i ukrao mu nakit u vrednosti od 14.000 evra. Tokom glavnog pretresa, nakon izvođenja dokaza, sud je potvrdio da je vrednost nakita dostizala iznos od 15.800 evra a ne 14.000 evra kao što je navedeno u optužnici, ali državni tužilac nije izmenio optužnicu i nije prekvalifikovao krivično delo u tešku krađu. Sud je na osnovu dokaza izvedenih tokom glavnog pretresa proglasio optuženog krivim za krivično delo teške krađe iz člana 253, stav 1, tačka 1 KZK -a.

U oba slučaja načinjena je povreda objektivnog identiteta presude sa optužnicom, i to iz sledećih razloga:

U prvom slučaju, sud nije u celosti prosudio u vezi sa predmetom optužnice, pošto nije odlučio o jednom krivičnom delu iz optužnice, dok je u drugom slučaju prekoračio optužnicu, pošto je optuženog proglasio krivim za krivično delo za koje on prvobitno nije bio optužen.

---

³⁰⁰ Sa druge strane, član 360 propisuje da je obaveza suda da odluči u vezi sa sadržajem optužnice, bez mogućnosti da je izmeni, u zavisnosti od potvrđenog činjeničnog stanja. Pri izvođenju dokaza, sud potvrđuje drugo činjenično stanje, može da oslobodi optuženog od optužbe za krivično delo za koje se tereti.

³⁰¹ Član 360, stav 3 ZKP-a.

6.5 Na kojim dokazima se može zasnivati presuda?

Presuda se može zasnivati samo na činjenicama i dokazima koji su razmatrani na glavnom pretresu.³⁰²

Delujući na ovaj način, sud primenjuje načelo neposrednosti suđenja. Dokazi koji nisu izvedeni direktno na glavnom pretresu, ne mogu poslužiti kao dokazi na kojima se zasniva presuda.

Zakon propisuje slučajeve u kojima dokazi koji su obezbeđeni u ranijim fazama postupka neće biti direktno procesirani na glavnom pretresu, već će se predstaviti njihovim čitanjem ili gledanjem na glavnom pretresu, u prisustvu stranaka, kao što je to slučaj sa posebnom istražnom mogućnošću iz člana 149 ZKP-a, kada saslušani svedok ili veštak, u skladu sa ovom zakonskom odredbom, iz objektivnih razloga, nije u prilici da se pojavi na sudu, kako bi bio direktno ispitan tokom glavnog pretresa; uviđaj mesta događaja iz člana 150 ZKP-a i u drugim slučajevima propisanim zakonom, pod uslovom da ovi dokazi budu obezbeđeni u skladu sa zakonom.

a) Šta su dokazi izvedeni tokom glavnog pretresa, u značenju iz člana 361, stav 1 ZKP-a, na kojima se može zasnivati presuda?

Dokazi izvedeni tokom glavnog pretresa na kojima se može zasnivati prvostepena presuda obuhvataju sledeće:

- A) Dokaze direktno izvedene na glavnom pretresu i
- iskaze svedoka saslušanih na glavnom pretresu;
  - iskaze veštaka date na glavnom pretresu;
  - izjašnjavanje optuženog na glavnom pretresu.
- B) Dokazi koji se ne izvode direktno na glavnom pretresu, već se čitaju, slušaju ili razmatraju na bilo koji drugi način tokom glavnog pretresa, a takođe se smatraju dokazima na kojima se može zasnivati presuda slede:
- Član 149 ZKP-a propisuje posebnu mogućnost dobijanja dokaza kada je dokaz važan i kada se krivični postupak vodi za krivična dela iz člana 90 ZKP-a ukoliko sud oceni da postoji značajna opasnost da se taj isti dokaz ne može dobiti tokom glavnog pretresa. Saslušanje o ovim dokazima vrši se u prisustvu troje sudija (sudija za prethodni postupak i druga dva člana veća), od kojih je jedan predsednik pretresnog veća. Prikupljanju ovog dokaza prisustvuju državni tužilac, optuženi i njegov branilac. Smatra se da su dokazi obezbeđeni na ovaj način izvedeni tokom glavnog pretresa a sud može na njima zasnivati svoju presudu.

³⁰² Član 361, stav 1 ZKP-a. Izuzetak od ovog pravila može se načiniti samo u posebnim slučajevima propisanim zakonom, koji slede u nastavku.

1. Iskazi svedoka dati pre glavnog pretresa u skladu sa članom 149 ZKP-a (posebna istražna mogućnost);
2. Iskaz svedoka i veštaka uzet u prethodnom postupku u skladu sa članovima 132 i 263 ZKP-a;
3. Dokazi obezbeđeni tajnim i tehničkim merama praćenja i istrage u skladu sa članovima 88 i 92 ZKP-a.
4. Izjave svedoka, mišljenje veštaka, saoptuženih i osuđenih koje se, po mišljenju pretresnog veća ili sudije pojedinca, mogu pročitati na glavnom pretresu, pošto su preminuli, imaju duševne poremećaje, ne mogu doći na sud ili kada se stranke slažu da budu pročitane na glavnom pretresu.
5. Izjave posebno zaštićenih svedoka koji ne mogu da se saslušaju na glavnom pretresu, kao što su: deca, žrtve krivičnog dela mlađa od 16 godina, svedoci ispitan merama za zaštitu oštećenih i svedoka.

- I dokazi obezbeđeni u skladu sa članovima 132 i 263 ZKP-a, mogu poslužiti kao osnova da se potkrepi presuda, iako se ne mogu direktno razmotriti na glavnom pretresu, čak i ukoliko su obezbeđeni u skladu sa ovim zakonskim odredbama.
- Dokazi obezbeđeni tajnim i tehničkim merama istrage i praćenja smatraju se prihvatljivim dokazima i sud na njima može zasnivati presudu ako su obezbeđeni u skladu sa članovima 88 i 92 ZKP-a.
- I ovo je jedan izuzetak kada svedok, veštak ili saoptuženi iz objektivnih razloga ne može direktno da se ispita na glavnom pretresu i sud uz saglasnost stranaka donese odluku da se pročitaju njihove izjave date u ranijim fazama postupka, bez obzira na činjenicu da nisu direktno izvedene na glavnom pretresu, mogu poslužiti kao osnova u prilog presudi suda u skladu sa članom 361, stav 1 ZKP-a.
- Neće biti uzeti za svedoke ni deca mlađa od 16 godina starosti, ukoliko su žrtve krivičnog dela a njihovi iskazi dati u ranijim fazama postupka poslužiće kao dokaz da se potkrepi presuda, ukoliko su uzeti u skladu sa članovima 132 i 149 ZKP-a. Isto važi i za zaštićene svedoke iz poglavlja XIII ZKP-a.
- Izjava svedoka ili veštaka u slučajevima kada ne može da dođe na sud iz opravdanih razloga i kada ga ispituje sudija pojedinac, predsednik ili član pretresnog veća ili kada ispitivanje vrši sudija za prethodni postupak, na naredbu suda;
- Kada je potrebno da se dokaz dobije uviđajem ili rekonstrukcijom mesta događaja, i
- Čitanje zapisnika ili reprodukovanje registara.
- I svedok i veštak koji zbog bolesti ili iz bilo kog drugog razloga nisu u mogućnosti da dođu na glavni pretres, ispitaće se u skladu sa naredbom suda van glavnog pretresa od strane sudije pojedinca, predsednika veća ili sudije za prethodni postupak. Njihov iskaz poslužiće kao osnova za donošenje presude, ukoliko je uzet u skladu sa članom 343 ZKP-a.
- U slučajevima kada dokaz treba da se dobije uviđajem ili rekonstrukcijom mesta događaja, dokazi obezbeđeni na ovaj način, pod uslovom da su uzeti u skladu sa odredbama postupka za uviđaj i rekonstrukciju iz člana 150 ZKP-a. mogu da posluže kao osnova kojom će se potkrepiti presuda.
- I zapisnici i drugi snimci obezbeđeni tokom uviđaja mesta događaja van glavnog pretresa, pretresa objekata, zaplene predmeta, dokumenata, knjiga itd, dokazne vrednosti mogu poslužiti kao dokazi u prilog presude suda i kao dokaz u značenju člana 361, stav 1 ZKP-a.

Smatra se da su svi ovi dokazi izvedeni na glavnom pretresu, ukoliko su dobijeni u skladu sa zakonom, pošto se u suprotnom presuda ne može zasnivati na njima.

Ovi dokazi obično se prikupljaju u ranim fazama postupka ali ukoliko sud, delujući po službenoj dužnosti ili na predlog stranaka, smatra da mogu poslužiti za potvrđivanje važnih činjenica i rešavanje konkretnih krivičnih stvari, onda će ih izvesti na glavnom pretresu u prisustvu stranaka, kako bi stranke bile u prilici da se izjasne o njima.

b) Kako se vrši procena dokaza?

Ne postoji posebno pisano pravilo koje uređuje način procene dokaza koji su izvedeni na glavnom pretresu. Sud je u potpunosti slobodan da ih oceni po svom slobodnom nahodjenju delujući savesno i profesionalno.

6.6 Vrste presude

Presuda je odluka suda kojom se odlučuje u vezi sa pitanjem koje je predmet optužbe i donosi se po završetku glavnog pretresa.

Zakonik o krivičnom postupku propisuje tri vrste presuda:

VRSTE PRESUDA (član 362 ZKP-a)				
	Odbijajuća presuda	Oslobađajuća presuda	Osuđujuća presuda	
U kojim slučajevima se donose ove presude	1	Tužilac povukao optužnicu od početka do kraja glavnog pretresa.	Dela za koje se tereti nije krivično delo. Ukoliko se potvrdi da je izvršeno krivično delo i da je optuženi kriv za njeno izvršenje.	
	2	Optuženi je osuđen pravosnažnom presudom za dato krivično delo.	Postoje okolnosti koje isključuju krivičnu odgovornost.	
	3	Postupak je obustavljen pravosnažnim rešenjem.	Nije dokazano da je optuženi izvršio krivično delo.	
	4	Istekao je rok zastarevanja.		
	5	Krivično delo podlaže amnestiji ili pomilovanju.		
	6	Postoje ostale okolnosti koje isključuju krivično gonjenje.		

- Presuda kojom se odbacuje optužnica (odbijajuća presuda)
- Presuda kojom se optuženi oslobađa optužbe (oslobađajuća presuda) i
- Presuda kojom se optuženi proglašava krivim (osuđujuća presuda ili kazna)

6.6.1 Odbijajuća presuda

Odbijajućom presudom sud ne odlučuje na meritoran način.

Odbijajuća presuda predstavlja formalno-proceduralnu presudu, kojom se ne odlučuje u vezi sa glavnim pitanjem. Glavno pitanje ostaje nerešeno, dok sud samo konstatuje da postoje proceduralne prepreke za rešavanje glavnog pitanja.

Sud je dužan da po službenoj dužnosti obrati pažnju na postojanje ovih prepreka, ali i na inicijativu stranaka.

Član 363 ZKP-a propisuje na taksativan način slučajeve u kojima sud ne može da odluči meritorno, već je dužan da donese odbijajuću presudu.

Odbijajuća presuda uvek se donosi u slučaju da:

- državni tužilac povuče optužnicu od početka pa do završetka glavnog pretresa.
- je optuženi za isto krivično delo osuđen pravosnažnom presudom;
- je postupak protiv optuženog prekinut pravosnažnom presudom;
- je istekao rok za zastarevanje,
- krivično delo podlaže amnestiji ili pomilovanju, ili
- kada postoje druge okolnosti koje isključuju krivično gonjenje.

6.6.1.1 Odbijajuća presuda usled povlačenja optužnice od strane tužioca

a) Kada se smatra da je državni tužilac povukao optužnicu?

Smatra se da je državni tužilac povukao optužnicu, ukoliko je od trenutka čitanja optužnice pa sve do završetka glavnog pretresa³⁰³ izjavio da odustaje od optužnice ili jednog njenog dela.

Državni tužilac može da odustane od optužnice i pre početka glavnog pretresa.

Optužnica se može povući u pismenoj formi, kada državni tužilac u pismenoj formi obavesti sud da je optužnica povučena ili usmeno, kada se tokom pretresa izjasni o povlačenju i ova njegova izjava unese u zapisnik.

U ovim slučajevima, sud odlučuje odbijajućom presudom, pod uslovom da optužnica mora da se povuče od početka pretresa pa do završetka glavnog pretresa.

Potrebno je obratiti pažnju da li je tužilac povukao optužnicu pre početka glavnog pretresa ili tokom priprema za glavni pretres i nakon zakazivanja datuma za održavanje pretresa, pošto u tom slučaju sud ne donosi presudu o odbacivanju optužnice u skladu sa članom 363 ZKP-a, već donosi rešenje o njenom odbacivanju.

Važno je identifikovati trenutak povlačenja optužnice, pošto ukoliko je optužnica povučena pre početka glavnog pretresa, kao što to propisuje član 292 ZKP-a, onda sud rešenjem odbacuje optužnicu, kao što je to slučaj kada se radi o odbacivanju optužnice u skladu sa članom 358 ZKP-a.

b) Šta raditi u slučajevima kada državni tužilac povuče optužnicu samo u jednom njenom delu?

Na osnovu načela zakonitosti, državni tužilac ovlašćen je da pokrene krivično gonjenje, u slučajevima propisanim zakonom, ovlašćen je i da se povuče iz krivičnog postupka, za bilo koje krivično delo ili protiv bilo kog optuženog, ukoliko je u optužnicu uključeno više optuženih ili više krivičnih dela. U tom slučaju postavlja se pitanje: šta sud radi u datim slučajevima?

U slučajevima u kojima državni tužilac povuče optužnicu podignutu protiv jednog optuženog, sud donosi presudu o odbacivanju optužnice protiv datog optuženog za određeno krivično delo, dok za druge optužene odlučuje meritorno donošenjem oslobađajuće presude ili presude kojom optuženog ili druge optužene proglašava krivim.

Postupak je isti i u slučajevima kada imamo jednog optuženog za više krivičnih dela. U datim slučajevima, sud donosi kombinovanu presudu kojom odbacuje optužnicu za krivično delo za

³⁰³ Čitanje optužnice od strane državnog tužioca na glavnom pretresu ili izjašnjavanje optuženog da nema potrebe da mu se pročita optužnica, kao što propisuje član 324, stav 1 ZKP-a, predstavlja trenutak otpočinjanja glavnog pretresa. Sa druge strane, izjašnjavanje predsednika pretresnog veća da je glavni pretres završen u skladu sa članom 357, stav 1 ZKP-a, predstavlja kraj glavnog pretresa. Povlačenje optužnice od strane državnog tužioca tokom ove faze postupka rešava se odbijajućom presudom.

koje je državni tužilac povukao optužnicu, dok za druga krivična dela donosi meritornu presudu kojom optuženog proglašava krivim ili ga oslobađa od optužbe, za druga krivična dela, u zavisnosti od situacije.

6.6.1.2 Odbijajuća presuda u slučaju da je optuženi osuđen pravosnažnom presudom (res judicata)

Sud donosi odbijajuću presudu u svakom slučaju u kome konstatuje da je optuženo lice prethodno osuđeno pravosnažnom presudom za isto krivično delo.

U tom slučaju, razlog za odbacivanje optužnice jeste načelo presuđene stvari (res judicata), odnosno da se nikome ne može suditi dva puta za isto delo, ukoliko je oslobođen ili osuđen pravosnažnom presudom suda.³⁰⁴

Za donošenje odbijajuće presuda pošto je optuženi osuđen pravosnažnom presudom, potrebno je da se ispune dva zbirna uslova:

- da je prethodno vođen krivični postupak protiv istog lica za isto krivično delo, i
- da je doneta pravosnažna presuda u vezi sa datim krivičnim delom.

Sud, pre donošenja odbijajuće presude, pošto je optuženi osuđen pravosnažnom presudom, treba da potvrdi da je protiv istog optuženog, za isto krivično delo, presuda postala pravosnažna.

Da bi se utvrdilo da li je ovaj predmet već presuđena stvar (res judicata), neophodno je utvrditi subjektivni identitet izvršioca krivičnog dela kao i objektivni između krivičnog dela za koje je doneta pravosnažna presuda i krivičnog dela obuhvaćenog optužnicom koja se odbacuje.

a) Kada se može smatrati da je presuda postala pravosnažna?

Presuda postaje pravosnažna kada se više ne može pobijati žalbom ili kada žalba nije dozvoljena.³⁰⁵

Korišćenje vanrednog pravnog leka nije prepreka da se presuda smatra pravosnažnom.

Bez obzira da li postoji pravosnažna presuda ili ne, sud neće odbaciti optužnicu ukoliko je pravosnažnom presudom dozvoljeno preispitivanje završenog postupka, u skladu sa odredbama članova 419-428 ZKP-a. U ovom slučaju ne radi se o "res judicata".

6.6.1.3 Odbacivanje optužnice pošto je postupak obustavljen pravosnažnim rešenjem suda

Mogućnost odbacivanja optužnice usled obustavljanja krivičnog postupka ili odbacivanja optužnice na osnovu pravosnažnog rešenja suda uređena je istom zakonskom odredbom (član

³⁰⁴ Član 4 ZKP-a propisuje niko ne može biti gonjen niti kažnjen za krivično delo za koje je odlukom suda pravosnažno oslobođen ili osuđen ili za koje je optužba pravosnažno odbijena ili je krivični postupak pravosnažno obustavljen.

³⁰⁵ Član 485, stav 1 ZKP-a, propisuje kada presuda postaje pravosnažna. Ova činjenica od važnosti je kada sud odlučuje da odbacuje optužnicu pošto je predmet rešen pravosnažnom presudom, pošto, ako presuda nije postala pravosnažna, onda ne može da se radi o "res judicata".

363, stav 1, tačka 1.2 ZKP-a), kao što je to slučaj ako postoji pravosnažna presuda, međutim ovde je zasebno predstavljena usled specifičnosti koje obustavljeni postupak nosi.

Pre svega, treba obratiti pažnju na činjenicu da samo pravosnažno rešenje suda, dakle ne i tužioca, može poslužiti kao pravna osnova za odbacivanje optužnice.

Drugo, rešenje o obustavljanju postupka, odnosno o odbacivanju optužnice, treba da je doneto iz razloga koji nisu proceduralni ili pošto postoje neke druge okolnosti koje privremeno sprečavaju krivično gonjenje³⁰⁶ pošto u datim slučajevima državni tužilac može da pokrene krivično gonjenje čim se izbegnu ove poteškoće.

Treće, rešenje o obustavi krivičnog postupka ili o odbacivanju optužnice, poslužiće kao pravna osnova za odbacivanje optužnice, ukoliko su razlozi za ovakvu odluku materijalne prirode i privremenog karaktera, kao što je npr. nedostatak dovoljnih dokaza koji potvrđuju da delo predstavlja krivično delo, da optuženi nije izvršilac krivičnog dela ili nije odgovoran za izvršenje krivičnog dela, dakle treba da postoje razlozi iz člana 253 ZKP-a.

6.6.1.4 Odbijajuća presuda u slučajevima u kojima je istekao rok za zastarevanje predmeta

Sud svaki put treba da donese odbijajuću presudu i u slučajevima kada je istekao rok zastarevanja krivičnog gonjenja.

Rokovi za zastarevanje, njihov početak i prekid, kao i proračunavanje rokova za zastarevanje, propisani su odredbama člana 106 i 107 KZRK-a.

Sudovi u svom radu često nailaze na poteškoće da utvrde datum početka zastarevanja predmeta.

U načelu, rok zastarelosti počinje da teče od dana izvršenja krivičnog dela. Sa druge strane, kao dan izvršenja krivičnog dela smatra se dan kada je izvršilac krivičnog dela preduzeo poslednje optužujuće radnje za konkretno krivično delo.

Kao izuzetak od ovoga, kod krivičnih dela izvršenih protiv lica mlađih od 18 godina starosti, rok za zastarevanje ne počinje da teče od dana izvršenja krivičnog dela, niti od dana pričinjavanja posledica, ukoliko je posledica nastala kasnije, već od dana kada ovo lice navrší 18 godina.³⁰⁷

Ukoliko se neka posledica, koja sačinjava element krivičnog dela, pojavi kasnije, rok za zastarevanje počinje da teče od vremena javljanja posledice. Npr. kod krivičnog dela ugrožavanja javnog saobraćaja, iz člana 378, stav 8 u vezi sa stavom 1 KZRK-a, ukoliko je smrt lica koje je zadobilo povrede u saobraćajnoj nesreći nastupila nakon šest meseci, kao posledica izazvane nesreće, onda rok zastarevanja počinje da teče od dana njegove smrti a ne od dana izvršenja krivičnog dela, što je zapravo dan saobraćajne nesreće.

---

³⁰⁶ Proceduralni razlozi za obustavu postupka, kao što je odsustvo zahteva ovlašćenog tužioca, nedostatak predloga oštećenog ili nedostatak dozvole nadležnog organa ili povlačenje dozvole za krivično gonjenje od strane nadležnog organa, ne predstavljaju osnovu za odbacivanje optužnice usled res judicata, pošto u ovim slučajevima državni tužilac može pokrenuti krivično gonjenje protiv istog lica za isto krivično delo, čim se savladaju ove proceduralne poteškoće.

³⁰⁷ Za razliku od pravila propisanih članovima 106 i 107, stav 1 KZRK-a, za početak roka za zastarevanje, u skladu sa članom 107, stav 2 KZRK-a uzima se i slučaj u kome je krivično delo izvršeno protiv lica ispod 18 godina, gde rok za zastarevanje počinje da teče od dana kada maloletnik navrší 18 godina.

Kod produženih krivičnih dela, rok za zastarevanje počinje da teče od dana izvršenja poslednje radnje koja sačinjava deo produženog krivičnog dela.³⁰⁸

Ukoliko je za neko krivično delo koje predstavlja produženo krivično delo nastupila zastarelost, sud presudom odlučuje o odbacivanju optužnice za krivično delo za koje je nastupila zastarelost, dok o drugom delu odlučuje na meritoran način.

Kod stalnih krivičnih dela, rok zastarevanja proračunava se od datuma prestanka nezakonite radnje. U praksi su česta krivična dela bespravnog uzurpiranja nepokretne imovine, propisana članom 332 KZRK-a i u ovim slučajevima, rok za zastarevanje ne počinje od dana kada je izvršeno uzurpiranje imovine, već od dana kada je prestalo bespravno delovanje, dakle od dana oslobađanja imovine.

Sudovi često nailaze na poteškoće da proračunaju rok zastarevanja u slučajevima u kojima je došlo do prekida ili obustave roka zastarelosti, te bi trebalo obratiti pažnju da se identifikuju radnje koje se smatraju radnjama koje mogu prekinuti rok za zastarevanje.

Zastarevanje prekidaju sve proceduralne radnje koje preduzima ovlašćeni državni organi sa ciljem krivičnog gonjenja određenog izvršioca za određeno krivično delo.

Proceduralnim radnjama smatra se:

- uručivanje poziva okrivljenog;
- ispitivanje okrivljenog, svedoka, veštaka;
- uviđaj mesta događaja;
- donošenje odluke o sudskom pritvoru;
- podizanje optužnice, kao i
- sve radnje preduzete tokom glavnog pretresa (pozivnice, nalozi, obaveštenja, rešenje itd.)

Sud uvek po službenoj dužnosti vodi računa o tome da li je nastupila zastarelost krivičnog gonjenja, bez obzira da li su stranke pokrenule inicijativu u tom smeru ili ne.

6.6.1.5 Odbijajuća presuda usled amnestije ili pomilovanja

Sud presudom odbacuje optužnicu u slučaju da je u optužnicu uključeno i neko krivično delo za koje se članom 2, stav 2 Zakona o amnestiji propisuje da se izvršiocu istog oslobađaju od krivičnog gonjenja. Krivična dela uvršćena u Zakon o amnestiji navedena su u članu 3 ovog Zakona.

Sud je dužan da po službenoj dužnosti povede računa da li je neko krivično delo propisano Zakonom o amnestiji, i bez zahteva stranaka u tom smeru.

Pri donošenju presude kojom se odbacuje optužnica pošto je krivično delo podložno amnestiji, sud potvrđuje samo:

- da li je krivično delo u formulaciji u kojoj je predstavljeno u činjeničnom opisu u izreci optužnice uključeno u Zakon o amnestiji, i
- da li je krivično delo uključeno u Zakon o amnestiji izvršeno do dana 20. juna 2013.

³⁰⁸ Stav iznet u presudi Vrhovnog suda Jugoslavije KZ. br. 19/64 prihvaćen u praksi drugih sudova.

Kada optužnica navodi nekoliko krivičnih dela, od kojih neka nisu propisana Zakonom o amnestiji, sud donosi odbijajuću presudu samo u vezi sa krivičnim delom podložnim amnestiji, dok o drugima odlučuje meritorno.

6.6.1.6 Odbijajuća presuda kada postoje druge okolnosti koje isključuju krivično gonjenje

Član 363, stav 1.3 ZKP-a propisuje mogućnost odbacivanja optužnice presudom kada postoje druge okolnosti koje isključuju krivično gonjenje.

a) Koje okolnosti isključuju krivično gonjenje i predstavljaju osnovu za donošenje odbijajuće presude?

- Smrt optuženog;³⁰⁹
- Suđenje izručenim licima za krivična dela koja nisu propisana aktom o izručenju, ukoliko nisu ispunjeni uslovi propisani članom 39 Zakona o međunarodnoj pravnoj saradnji u krivičnim pitanjima.³¹⁰
- Materijalnopravni imunitet.

6.6.1.7 Presuda kojom se optuženi oslobađa od optužbe

Oslobađajućom presudom sud odlučuje o oslobađanju optuženog od optužbe za sva ili samo neka krivična dela obuhvaćena optužnicom.

U skladu sa članom 364 ZKP-a, sud donosi oslobađajuću presudu kada:

- delo za koje je optuženo po zakonu nije krivično delo;
- postoje okolnosti koje isključuju krivičnu odgovornost ili
- nije dokazano da je optuženo lice učinilo delo za koje se tereti.

Sud ne može da donese oslobađajuću presudu iz nekog drugog razloga, ukoliko se ne ispuni neki od uslova propisanih ovom zakonskom odredbom.

a) Oslobađajuća presuda pošto delo za koje se optuženi tereti nije krivično delo

Sud donosi oslobađajuću presudu, ukoliko delo opisano u optužnici ne sadrži sve opšte elemente krivičnog dela³¹¹ ili posebne karakteristike propisane zakonskom kvalifikacijom konkretnog krivičnog dela.

Elementi koje treba da sadrži opis krivičnog dela slede:

---

³⁰⁹ Član 160 ZKP-a propisuje obavezu obustavljanja krivičnog postupka u slučaju smrti okrivljenog. U slučaju da okrivljeni premine tokom glavnog pretresa, sud donosi odbijajuću presudu.

³¹⁰ Član 39 Zakona o međunarodnoj pravnoj saradnji u krivičnim stvarima, br. 04/L-213, od dana 31.07.2013. zabranjuje suđenje izručenim licima, ukoliko optužnica navodi neko drugo krivično delo koje nije obuhvaćeno aktom o izručenju.

³¹¹ Član 7 KZRK-a propisuje opšte elemente krivičnog dela, u čijem nedostatku, krivično delo navedeno u optužnici ne predstavlja krivično delo.

- nezakonitost;
- društvena opasnost od krivičnog dela;
- krivično delo treba da bude propisano zakonom;
- kažnjivost;
- čin izvršenja krivičnog dela;
- posledice,
- kauzalna veza između radnji optuženog i pričinjenih posledica.

Takođe, sud donosi oslobađajuću presudu i u slučajevima kada opis krivičnog dela dat u optužnici sadrži sve elemente krivičnog dela propisane zakonom, međutim postoji zakonska osnova za izuzimanje nezakonitosti, kao što su:

- nužna odbrana;³¹²
- krajnja nužda;³¹³
- ukoliko je krivično delo izvršeno pod uticajem nasilja ili pretnji;³¹⁴
- ukoliko je krivično delo izvršeno pod prinudom;³¹⁵
- ukoliko je krivično delo izvršeno izvršenjem naredbi pretpostavljenih;³¹⁶
- ukoliko je krivično delo od male važnosti,³¹⁷ itd.

Pravna osnova za isključivanje nezakonitosti dela i za donošenje oslobađajuće presude na ovoj zakonskoj osnovi, podrazumeva i preduzimanje određenih radnji na osnovu zakonskih ovlašćenja, kao što je:

- lišavanje slobode, pri privremenom hapšenju i policijskom zadržavanju, u skladu sa članom 162 ZKP-a;
- povreda nepovredivosti mesta stanovanja tokom izvršenog pretresa, u skladu sa članom 105 KZRK-a itd.

Sud donosi oslobađajuću presudu kada krivično delo zbog koga je podignuta optužnica, sadrži u sebi elemente nezakonitosti, ukoliko predstavlja:

- prekršaj;
- disciplinski prekršaj, ili
- građansko-pravni odnos.

b) Oslobađajuća presuda usled okolnosti koje isključuju krivičnu odgovornost

Postojanje posebnih okolnosti koje isključuju krivičnu odgovornost izvršioca krivičnog dela predstavljaju pravnu osnovu za donošenje oslobađajuće presude, u skladu sa članom 364, stav 1 tačka 1.2 ZKP-a, ukoliko sud potvrdi njihovo postojanje.

---

³¹² Član 12 KZRK-a.

³¹³ Član 13 KZRK-a.

³¹⁴ Član 14 KZRK-a.

³¹⁵ Član 15 KZRK-a.

³¹⁶ Član 16 KZRK-a.

³¹⁷ Član 11 KZRK-a.

Okolnosti koje isključuju krivičnu odgovornost obuhvataju sledeće:

- Izvršenje krivičnog dela u stanju neuračunljivosti, kao što propisuje član 18 KPK-a;³¹⁸
- Ukoliko je optuženo lice izvršilo krivično delo u stanju stvarne zablude;³¹⁹
- Ukoliko je krivično delo izvršeno u pravnoj zabludi;³²⁰
- Ukoliko je optuženi prilikom izvršenja jednog od sledećih krivičnih dela, kao što su: neprijavlivanje pripreme krivičnog dela;³²¹ neprijavlivanje krivičnog dela;³²² neprijavlivanje lica optuženog pred međunarodnim krivičnim sudom;³²³ pružanje pomoći izvršiocu nakon izvršenog krivičnog dela³²⁴ i pružanje pomoći licu optuženom pred međunarodnim krivičnim sudom³²⁵ u porodičnom odnosu sa izvršiocom nekog drugog krivičnog dela.

U svim ovim slučajevima, sud donosi oslobađajuću presudu nakon što potvrdi da:

- postoji krivično delo;
- je optuženi njeni izvršilac, i
- postoje okolnosti koje isključuju krivičnu odgovornost optuženog.

c) Oslobađajuća presuda usled nedostatka dokaza

Sud na osnovu člana 364, stav 1, tačka 1.3 ZKP-a donosi oslobađajuću presudu i kada nije dokazano da je optuženi izvršio krivično delo za koje se tereti. Ova zakonska odredba omogućuje primenu načela *in dubio pro reo* propisanog članom 3 ZKP-a, u delu opštih načela krivičnog postupka.

Oslobađajuća presuda se uvek donosi u slučaju nedostatka dokaza ukoliko je dokazima izvedenim tokom glavne rasprave:

- dokazana nevinost optuženog;
- nije dokazana krivica izvan razumne sumnje;

Sumnje suda u vezi sa postojanjem činjenica koje idu na štetu (*in peius*) optuženog tumače se u korist optuženog.³²⁶

Ove činjenice treba da se potvrde kao sigurne, pošto se u suprotnom smatra da ne postoje.

Sa druge strane, smatra se da postoje činjenice koje idu u korist optuženog (*in favorem*) i kada nisu zasigurno potvrđene, ali su postale verodostojne.

Pre donošenja oslobađajuće presude, u skladu sa ovom pravnom osnovom, sud je obavezan da izvede sve dokaze od značaja za donošenje date odluke, u suprotnom se stvara osnova za žalbu, usled pogrešnog i nepotpunog potvrđivanja činjeničnog stanja.³²⁷

³¹⁸ Član 18 stav 1 KZRK-a.

³¹⁹ Član 25 stav 1 KZRK-a.

³²⁰ Član 26 stav 1 KZRK-a.

³²¹ Član 385 stav 3 KZRK-a;

³²² Član 386 stav 3 KZRK-a.

³²³ Član 387 stav 2 KZRK-a.

³²⁴ Član 388 stav 5 KZRK-a.

³²⁵ Član 389 stav 2 KZRK-a.

³²⁶ Član 3 stav 2 ZKP-a propisuje načelo *in dubio pro reo*, u skladu sa kojima, činjenice oko kojih postoji sumnja, treba da se protumače u korist optuženog.

³²⁷ Vasiljević, Tihomir; Grubac Momčilo : Komentar Zakon o Krivičnom postupku, Beograd, 2003, strana 630.

Bitno je napraviti razliku između opraštanja i oslobađanja od kazne u skladu sa odredbama članova 77 i 78 KZRK-a, pošto kada se optuženi oslobodi od optužbe odnosno kada mu se oprost, on se proglašava nevinim, dok kada se oslobodi od kazne, on se proglašava krivim, ali mu se ne izriče nikakva krivična sankcija.

d) Šta je zajedničko svim oslobađajućim presudama?

Sve oslobađajuće presude jasno treba da navode sledeće:

- Optuženi se oslobađa od optužbi;
- Pravna osnova za oslobađanje od optužbi;
- Jasan opis krivičnog dela za koje se optuženi oslobađa od optužbi;
- Odluka o puštanju optuženog iz sudskog pritvora, ukoliko se nalazi u sudskom pritvoru;
- Odluka da troškovi postupka padnu na teret budžeta;
- Odluka o privremeno oduzetim predmetima, ukoliko se mogu povratiti;
- Pouku namenjenu oštećenoj stranci u vezi sa imovinskopравnim potraživanjem

6.6.3 Osuđujuća presuda

Osuđujućom presudom sud proglašava optuženog krivim za krivično delo za koje se tereti, ukoliko po završetku glavnog pretresa, kao rezultat izvođenja dokaza, potvrdi da je optuženi kriv za krivično delo za koje se tereti optužnikom.

a) Šta treba da sadrži osuđujuća presuda?

Osuđujuća presuda treba da sadrži:

1. Činjenični opis krivičnog dela

Izreka presude u smislu činjeničnog opisa krivičnog dela, sadrži sve činjenice i okolnosti koje predstavljaju obeležja krivičnog dela, i koje potvrđuju da je optuženi izvršio konkretno krivično delo, kao i druge okolnosti od kojih zavisi propisna primena zakona, ali i individualizacija krivičnog dela u slučaju podnošenja prigovora shodno načelu *ne bis in idem*.³²⁸

Činjenični opis u potpunosti i jasno treba da predstavi:

- radnju koja je izvršena;
- način na koji je izvršena;
- mesto i vreme izvršenja krivičnog dela,
- posledice proizašle krivičnim delom itd.

---

³²⁸ Tačna kvalifikacija krivičnog dela, njen činjenični opis, sa svim elementima krivičnog dela, radnje izvršioca i krivična odgovornost izvršioca ne samo kada govorimo o jasnosti izreke presude već i za tačno određivanje krivičnog dela, u slučaju podizanja optužnice za isto krivično delo protiv istog izvršioca.

U određenim slučajevima, izreka presude opisuje i radnje oštećenog iako one nisu obeležja krivičnog dela, ali pomažu u rešavanju predmeta, kao što je slučaj sa prekoračivanjem nužne odbrane.

2. Pravna kvalifikacija krivičnog dela i odredbe primenjene tokom donošenja presude

Izreka osuđujuće presude treba da navede pravnu kvalifikaciju krivičnog dela, datu KZRK-om ili nekim drugim zakonom koji propisuje krivična dela. Ukoliko zakon ne sadrži kvalifikaciju datog krivičnog dela, sud ga kvalifikuje u skladu sa zakonskom odredbom kojom se optuženi proglašava krivim.

U slučajevima kada zakonska odredba u vezi sa konkretnim krivičnim delom ima više od jednog stava, kvalifikacija se vrši na takav način da se sem člana, navodi i stav, tačka i redom, kako bi presuda bila jasnija.³²⁹

Sem kvalifikacija krivičnog dela u izreci presude, navode se i sve druge zakonske odredbe, materijalne ili proceduralne, koje važe u trenutku donošenja osuđujuće presude, kao što su: odredba člana 12 KZRK-a, ukoliko je krivično delo izvršeno u nužnoj odbrani; član 28 KZRK-a, ukoliko je krivično delo ostalo na pokušaju i druge odredbe koje su povezane sa vrstom kazne, ublažavanjem ili pooštavanjem kazne, alternativne kazne, pitanje pritvora, troškovi postupka, zaplena itd.

- **Šta uraditi u slučajevima kada presuda uključuje više krivičnih dela ili više izvršilaca?**

U slučaju da se optuženi tereti za više krivičnih dela u stvarnom sticaju, za svako krivično delo obuhvaćeno presudom činjenični pojedinačno se pruža opis.

Ukoliko su krivična dela izvršena u idealnom sticaju, ona se opisuju zajedno.

U slučaju da presuda navodi više optuženih, u svojstvu saučesnika ili u bilo kom drugom vidu saradnje, činjenični opis krivičnog dela predstavlja konkretne radnje svakog optuženog.

3. Izrečena kazna

Osuđujuća presuda treba jasno da propisuje vrstu i visinu kazne.

Sem glavne kazne, sud propisuje jasno i druge dopunske kazne, ili u slučaju izricanja kumulativne kazne, određuju se dve vrste kazni: npr. kazna zatvora i novčana kazna.

Za krivična dela izvršena u stvarnom sticaju, sud određuje kazne za svako krivično delo pojedinačno i zatim u skladu sa pravilima propisanim članom 80 KZRK-a, izriče se zbirna kazna za sva krivična dela. U slučaju zbirnih kazni, izriču se zasebno za kaznu zatvora i za novčanu kaznu.

---

³²⁹ Ovo će biti ilustrovano primerom koji sledi u nastavku: U slučaju da je optuženi proglašen krivim za krivično delo teške krađe, iz člana 327 KZRK-a i vrednost ukradenih predmeta prekoračuje iznos od 7.000 evra, onda nije dovoljno da pravna kvalifikacija obuhvati samo član 327, već treba da navodi član 327, stav 2, tačka 2.1 KZRK-a, jer ukoliko se navede samo član 327, onda nije jasno koji oblik krivičnog dela je optuženi izvršio svojim delom.

Presuda obuhvata i druge kazne izrečene optuženom drugom presudom, ukoliko kazna još uvek nije izvršena ili se izvršava. I u ovom slučaju izriče se zbirna kazna, kao i u slučaju krivičnih dela izvršenih u stvarnom sticaju.

Ukoliko se izriče novčana kazna, određuje se i rok za izmirivanje kazne, kao i način zamene novčane kazne kaznom zatvora u skladu sa uslovima propisanim članom 46, stav 2 KZRK-a.³³⁰

Osuđujuća presuda određuje i način zamene kazne zatvora novčanom kaznom ili naredbom za društveno koristan rad u skladu sa članovima 47 i 48 KZRK-a.³³¹

Osuđujuća presuda jasno propisuje i alternativne kazne (uslovna osuda, polusloboda ili naredba za obavljanje društveno korisnog rada), jasno propisujući dužinu trajanja kazne, rok za verifikaciju, uslove izrečene optuženom u slučaju uslovne osude i način izvršenja.³³²

Izreka presude treba jasno da navodi i dopunske kazne, dužinu trajanja i način izvršenja.³³³

Ukoliko je osuđujućom presudom optuženi proglašen krivim, ali je oslobođen od kazne, sud treba da zabeleži pravnu osnovu za oslobađanje od kazne, u skladu sa članovima 77 i 78 KZRK-a, ili u skladu sa nekom drugom odredbom Krivičnog zakonika Republike Kosovo, koja propisuje mogućnost oslobađanja od kazne, kao što je prekoračivanje nužne odbrane iz člana 12 KZRK-a ili krivično delo pobune lica lišenih slobode iz člana 404, stav 4 KZRK-a itd.

6.6.3.1 Odluka (naredba) o izricanju mere obaveznog lečenja ili zaplene imovinske koristi (član 365, stav 1, tačka 1.4 ZKP-a).

a) Odluka (naredba) o izricanju mere obaveznog lečenja

Izreka presude treba da sadrži i odluku (naredbu) o merama obaveznog lečenja izvršilaca koji su zavisni od alkohola ili droga, u slučaju da je sud izrekao datu meru.³³⁴

Odluka o izricanju ove mere treba da sadrži sledeće:

- vrstu izrečene mere;
- dužinu trajanja mere;
- način izvršenja i nadzora mere;

³³⁰ Odredba člana 46, stav 2 KZRK-a, propisuje da rok za isplatu ne može biti kraći od 15 dana niti duži od tri meseca. U opravdanim slučajevima (ukoliko je iznos novčane kazne visok, ili su takve mogućnosti optuženog) sud presudom određuje da se novčana kazna izmiruje u ratama u periodu od najviše dve godine, propisujući i rok za uplatu rata. Presuda takođe propisuje opoziv mogućnosti plaćanja na rate, ukoliko se ne izmire blagovremeno.

³³¹ Odredbe članova 47 i 48 KZRK-a, propisuju mogućnost zamene kazne zatvora do 6 meseci novčanom kaznom ili naredbom za društveno koristan rad, međutim ova zamena može se izvršiti samo u slučaju da se presuda izriče na prvom stepenu, ukoliko je optuženi dao svoju saglasnost za isto ili pri odlučivanju o žalbi na presudu, ukoliko postoji pristanak optuženog i sud nađe za shodno da datu zamenu i sprovede. Ova zamena ne može se sprovesti u kasnijim fazama postupka, kao što je postupak izvršenja, što je inače bila tendencija koja je zabeležena u praksi sudova.

³³² Pri izricanju alternativnih kazni, sud u presudi treba jasno da utvrdi uslove za opoziv izrečene kazne, bilo iz zakonskih razloga za opozivanje alternativnih kazni, kao što propisuju zakonske odredbe (članovi 53, 54, 55, 56 stav 2, 57 stav 4, 58 stav 4, 60 stav 5 i 61 stav 3 KZRK-a) ili ne ispunjava obaveze propisane u skladu sa članom 59 KZRK-a.

³³³ U slučajevima u kojima sud odluči da pored glavne kazne ili alternativne kazne, izrekne i neku dopunsku kaznu propisanu članom 62 KZRK-a, izreka presude treba jasno da navodi podatke o vrsti kazne ili kazni (da li je izrečeno više ovakvih kazni), dužinu trajanja, način izvršenja itd.

³³⁴ U slučajevima kada sud povrh izrečene kazne, odluči da donese meru obaveznog lečenja izvršilaca koji zavise od droge i alkohola, onda presuda treba da propiše i vrstu mere, dužinu trajanja, način izvršenja, način izmene ove mere, kao što je propisano članom 91 KZRK-a.

- postupak za izmenu i obustavu izrečene mere itd.

b) Odluka (naredba) o oduzimanju imovinske koristi (član 365, stav 1 tačka 1.5 ZKP-a)

Osuđujuća presuda treba da sadrži i odluku (naredbu) o oduzimanju imovinske koristi ili o njenom oslobađanju, bilo delujući po zahtevu državnog tužioca ili po službenoj dužnosti kada je zaplena obavezna.³³⁵

Izreka osuđujuće presude jasno propisuje nepokretnu, pokretnu imovinu, novčana sredstva ili drugu imovinu koja je predmet zaplene.

Odluka o oduzimanju nepokretne imovine treba jasno da opiše vrstu imovine, mesto na kome se imovina nalazi, po mogućstvu njenu vrednost kao i druge potrebne podatke za njenu identifikaciju.

Nepokretna imovina takođe treba da se opiše u smislu vrste, količine i vrednosti. Npr. ukoliko je odlukom suda odlučeno da se zapleni jedno vozilo, onda treba navesti tačne podatke o automobilu, uključujući vrstu, tip, godinu proizvodnje, broj karoserije, mesto registracije, ime lica na koje je registrovano itd.

Isto važi i za druge pokretne predmete i imovinu.

Novčana vrednost navodi se u tačnim iznosima, u odgovarajućoj valuti, sa brojem računa, ukoliko su deponovani u nekoj banci itd.

Izrekom osuđujuće presude sud daje uputstva za upravljanje ovom imovinom od strane Agencije za upravljanje oduzetom ili zaplenjenom imovinom.

c) Odluka o proračunavanju pritvora ili predašnje kazne u visini kazne (član 365, stav 1, tačka 1.5 ZKP-a)

Prvostepeni sud pri sastavljanju osuđujuće presude u delu odluke o kazni treba da navodi da se u izrečenu kaznu računa:

- vreme provedeno u pritvoru i/ili u kućnom pritvoru, ukoliko je protiv optuženog određena data mera, uključujući celokupan period trajanja ove mere, od dana hapšenja do dana njihovog ukidanja.³³⁶
- predašnje kazne, u skladu sa drugim presudama, ukoliko kazna nije izvršena.³³⁷
- vreme provedeno u pritvoru i kazna odslužena u drugim jurisdikcijama.³³⁸
- vreme provedeno u zdravstvenim ustanovama.³³⁹

³³⁵ Presudom kojom je optuženi proglašen krivim, sud može da odluči u vezi sa oduzimanjem imovinske koristi. Član 284, stav 1 ZKP-a propisuje da sud može da odluči o oduzimanju zgrada, pokretne ili nepokretne imovine, finansijskih sredstava ili druge imovine. Sud presudom odlučuje uvek o oduzimanju predmeta ukoliko je njihovo oduzimanje obavezno u skladu sa zakonom. Npr. ukoliko je optuženi proglašen krivim za krivično delo neovlašćenog vlasništva, kontrole ili posedovanja oružja iz člana 374 KZRK-a, onda se oružje obavezno oduzima.

³³⁶ U skladu sa članom 83, stav 2 KZRK-a, osim pritvora i kućnog pritvora u kaznu koja je izrečena proračunava se i svako lišavanje slobode u vezi sa datim krivičnim delom, računajući kaznu zatvora ili novčanu kaznu, koju je optuženi odslužio ili platio za prekršaj ili privredni prestup, ukoliko elementi krivičnog dela obuhvataju prekršaj ili privredni prestup.

³³⁷ Ukoliko je sud odlučio da izrekne zbirnu kaznu, uključujući i kaznu koja je izrečena drugom presudom koja nije izvršena u potpunosti ili nije uopšte izvršena, onda se izrečena kazna proračunava za sve vreme provedeno u pritvoru ili na odsluženju kazne u skladu sa prvom presudom.

³³⁸ U kaznu koja je izrečena presudom treba proračunati i vreme provedeno u sudskom pritvoru u drugim jurisdikcijama, u očekivanju odluke o izručenju ili odsluženoj kazni za dato krivično delo, u skladu sa međunarodnom presudom, kao što je propisano članom 84 KZRK-a.

³³⁹ U izrečenu kaznu proračunava se i vreme provedeno u zdravstvenoj ustanovi, u skladu sa članovima 508, 509 i 515. Za više informacija, vidi: Sahiti, Ejup; Murati Rexhep: E drejta e procedurës penale, Prishtinë, 2013, strana 375.

- vreme provedeno na odsluženju kazne zatvora ili novčane kazne za prekršaje, ukoliko obeležja prekršaja imaju obeležja krivičnog dela za koje je optuženi osuđen.

6.6.3.2 Odluka o troškovima postupka, imovinskom zahtevu i objavljivanju pravosnažne presude u sredstvima javnog informisanja.

a) Odluka o troškovima postupka

Presudom kojom se optuženi proglašava krivim, sud odlučuje u vezi sa troškovima nastalim tokom krivičnog postupka i onim koji su nastali a koja padaju na teret optuženog, u skladu sa članom 453, stav 1 ZKP-a.

Sud može odlučiti o troškovima i posebnim rešenjem, ukoliko u trenutku donošenja presude nedostaju podaci u vezi sa visinom troškova.³⁴⁰

Ukoliko sud nije presudom odlučio u vezi sa troškovima postupka, navodi da se pitanje troškova rešava posebnim rešenjem.

U presudi kojom je više okrivljenih lica oglašeno krivim, sud će odrediti koliki će deo troškova snositi svako od njih, a ako to nije moguće, odrediće da sva okrivljena lica solidarno snose troškove.

b) Odluka o imovinskopravnom zahtevu

U presudi kojom sud okrivljeno lice oglašava krivim, sud će oštećenom licu dosuditi imovinskopravni zahtev u celini ili delimično, ako podaci krivičnog postupka ne pružaju pouzdan osnov ni za potpuno ni za delimično presuđenje.³⁴¹

Ukoliko je šteta pričinjena krivičnim delom sastavni deo krivičnog dela za koje je optuženi proglašen krivim i ukoliko se presudom potvrdi visina kazne, sud **treba da odluči u vezi sa imovinskopravnim zahtevom do visine potvrđene štete**, u suprotnom bi presuda protivurečila sebi što bi sačinjavalo suštinsku povredu odredbi krivičnog postupka iz člana 384, stav 1, tačka 12 ZKP-a.³⁴²

U slučajevima u kojima sud presudom ne odluči uopšte u vezi sa imovinskopravnim zahtevom ili ne odluči u celosti, osuđujućom presudom, oštećeni se upućuje da pokrene imovinsko potraživanje u građanskom sporu.

³⁴⁰ U skladu sa članom 451, stav 2 ZKP-a, propisana je mogućnost da sud ne odlučuje presudom o troškovima krivičnog postupka. U tom slučaju, pitanje troškova rešava se posebnim rešenjem koje donosi zapisničar, uz saglasnost sudije pojedinca ili predsednika pretresnog veća, po obezbeđivanju podataka. Na ovo rešenje dozvoljeno je izjavljivanje žalbe a žalbu rešava veće istog suda.

³⁴¹ Član 463, stav 2 ZKP-a propisuje mogućnost da sud pri donošenju presude kojom optuženog proglašava krivim, presudi u potpunosti ili delimično u vezi sa imovinskopravnim zahtevom, ukoliko dokazi prikupljeni tokom krivičnog postupka omogućuju isto, u suprotnom oštećeni su upućuje na građanski spor.

³⁴² Situacija stoji drukčije ukoliko šteta pričinjena krivičnim delom predstavlja suštinski element krivičnog dela i sud tačno utvrdi visinu pričinjene štete, pošto onda sud presudom odlučuje u vezi sa imovinskopravnim zahtevom, kao što to pokazuje slučaj koji sledi u nastavku: Ukoliko je optuženi proglašen krivim za krivično delo prevare iz člana 335, stav 2 u vezi sa stavom 1 KZRK-a i sud tokom krivičnog postupka po izvođenju dokaza potvrdi da je optuženi ovim krivičnim delom od oštećenog nezakonito stekao iznos od 10.000 evra (što je kvalifikovan oblik ovog krivičnog dela), onda sud treba da odluči u vezi sa imovinskopravnim zahtevom, ukoliko oštećeni taj zahtev podnese, pošto iznos od 10.000 evra, predstavlja suštinski element krivičnog dela i nema razloga da se oštećeni uputi na građanski spor. U praksi se često dešava da sud ne odluči u vezi sa imovinskopravnim zahtevom iako se u izreci presude navede tačan iznos štete koja je pričinjena optuženom izvršenjem krivičnog dela.

c) Odluka o objavljivanju pravosnažne presude u sredstvima javnog informisanja.

I na kraju, ukoliko je sud osuđujućom presudom odlučio da se presuda objavi u sredstvima javnog informisanja u štampi, na radiju ili televiziji, potrebno je da se ova odluka navede u izreci presude, koja će propisivati uslove, način, vreme objavljivanja i medije u kojima će se presuda objaviti nakon što postane pravosnažna, kao što to propisuje član 70 KZRK-a.

6.7 Objavljivanje presude

a) Kada se objavljuje presuda?

U načelu, sud objavljuje presudu, čim je izreknu sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća.

U složenijim slučajevima (kada imamo više optuženih, sa više krivičnih dela ili kada postoji puno dokaznih materijala) sud može odložiti objavljivanje presude najviše za tri dana od dana donošenja presude.

Odluka o odlaganju proglašenja presude konstatuje se u zapisniku sa glavnog pretresa.

Ukoliko se presuda proglasi istog dana, sud je dužan da zakaže datum, vreme i mesto proglašenja i da o tome obavesti stranke, branioca, pravnog zastupnika i ovlašćene zastupnike prisutnih stranaka i javnost.

Ovo obaveštenje upućuje se odmah po završetku glavnog pretresa.³⁴³

b) Ko objavljuje presudu?

Presudu proglašava sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća ukoliko je presudu donelo pretresno veće.³⁴⁴

Objavljivanju presude prisustvuju svi članovi pretresnog veća, stranke, branioci optuženog, pravni zastupnici i punomoćnici stranaka.

Presuda će biti objavljena i u odsustvu jedne od stranaka, pravnog zastupnika ili punomoćnika stranaka, što ne predstavlja prepreku za objavljivanje presude, čak i u odsustvu nekog od članova pretresnog veća, usled bolesti ili iz drugih objektivnih razloga.³⁴⁵

U slučaju da optuženi ili jedan od optuženih ne prisustvuje proglašenju presude, sud može odlučiti da odsutnom optuženom usmeno saopšti presudu ili da mu je pismeno dostavi.³⁴⁶

c) Kako se objavljuje presuda?

---

³⁴³ Član 366, stav 1 ZKP-a.

³⁴⁴ Član 366, stav 2 ZKP-a.

³⁴⁵ Član 366, stav 3 ZKP-a.

³⁴⁶ Ibid.

Presudu objavljuje sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća javnim čitanjem izreke presude nakon što je sud doneo i nakon što je uneta u zapisnik sa glavnog pretresa (izvorna presuda).

Izreka proglašene presude treba da sadrži lične podatke optuženog, krivično delo za koje je proglašen krivim (činjenični opis i pravnu kvalifikaciju krivičnog dela i krivičnu sankciju izrečenu optuženom).

Presuda se donosi u ime naroda i čita se naglas, dok prisutni stoje.

Po proglašenju presude, sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća u kratkim crtama predstavlja razloge za presudu.

Presuda se proglašava javno, bez obzira da li je javnost bila isključena sa glavnog pretresa. U slučajevima u kojima je glavni pretres bio zatvoren za javnost, **javno se objavljuje samo izreka presude**, dok pretresno veće odlučuje posebnim rešenjem o učešću javnosti tokom predstavljanja obrazloženja presude.

Razlozi za isključivanje javnosti iz ove faze proglašenja presude isti su sa razlozima za isključivanje javnosti sa glavnog pretresa.

Presuda koju objavi sud ne može više pretrpeti nijednu promenu, sa izuzetkom ispravke sitnih tehničkih greški sa brojkama, imenima itd. koje se mogu izvršiti u skladu sa članom 371 ZKP-a, ali bez izmene njene sadržine.

d) Kakva obaveštenja se pružaju povodom objavljivanja presude?

Povodom objavljivanja presude, sud obaveštava stranke u vezi sa pravom žalbe i da su dužne da ga obaveste o svakoj promeni adrese, do završetka postupka.

U slučajevima kada presuda izriče bilo kakvu alternativnu kaznu, predsednik pretresnog veća ili sudija pojedinac upozorava optuženog o značaju kazne i o uslovima i obavezama koje treba ispuniti.³⁴⁷

Ova upozorenja unose se u zapisnik sa glavnog pretresa.

6.8 Sudski pritvor nakon objavljivanja presude (član 367 ZKP-a)

Pitanja koja treba rešiti presudom kada se optuženi proglašeni krivim i kazni kaznom zatvora.

U tom slučaju, sud donosi jednu od sledećih odluka:

- Da produži ili ukine sudski pritvor ukoliko se optuženi nalazi u pritvoru;
- Da odredi sudski pritvor, ukoliko je optuženi na slobodi i kažnjen kaznom zatvora u dužini trajanja od pet ili više godina zatvora,³⁴⁸

³⁴⁷ Npr. ukoliko je optuženom izrečena uslovna kazna i ukoliko je dužan da ispuni određenu obavezu (kao što je nadoknada štete oštećenom, lečenje ili rehabilitacija u zavodu za zdravstvenu zaštitu ili bilo koja druga obaveza iz člana 59 KZRK-a), pri proglašenju presude, optuženog treba obavestiti o mogućnosti ukidanja uslovne osude, ukoliko ne ispuni dužnosti koje je sud odredio u rokovima koje je sud propisao.

³⁴⁸ Za razliku od ranijeg Zakonika o krivičnom postupku, član 367, stav 2 ZKP-a, čini sudski pritvor obaveznim ukoliko je sud optuženom izrekao kaznu zatvora od pet ili više godina. Isti postupak primenjuje se i u žalbenom postupku pred Apelacionim sudom, ukoliko sud pri

- Da odredi pritvor, kada se optuženi nalazi na slobodi i kažnjen je sa manje od pet godina zatvora, ukoliko su ispunjeni zakonski uslovi za određivanje pritvora.³⁴⁹

Pri odlučivanju u vezi sa pritvorom, sud prethodno dobija mišljenje tužioca, optuženog i branioca, ukoliko se pritvor ne izrekne ili ukine u skladu sa zakonom, kao što je propisano članom 367, stav 2 ZKP-a.

- Sud uvek donosi odluku o ukidanju pritvora, ukoliko se ispune neki od sledećih uslova:
- Ukoliko je optuženi oslobođen optužbi;
- Ukoliko je optužnica odbačena, ali ne usled nenadležnosti suda;
- Ukoliko je proglašen krivim, ali mu nije izrečena kazna zatvora;
- Optuženi je kažnjen kaznom zatvora, ali je već odslužio kaznu imajući u vidu da mu je pritvor uračunat u odsluženu kaznu.

6.9 Pismena izrada i dostavljanje presude

a) Vreme izrade presude

Ukoliko je optuženi u pritvoru ili mu je određen pritvor, rok za pismenu izradu presude iznosi 15 dana od dana objavljivanja presude.

Ukoliko optuženi nije u pritvoru, rok je 30 dana od dana proglašenja presude.³⁵⁰

b) Da li može da se produži rok za pismenu izradu presude?

Rok za pismenu izradu presude može se produžiti do 60 dana, od dana javnog proglašenja presude. U ovaj rok uračunava se i redovno vreme za izradu presude, od 15 odnosno 30 dana.

O produžetku roka odlučuje predsednik suda na zahtev predsednika pretresnog veća ili sudije pojedinca, ukoliko je predmet složen (ima puno optuženih, puno krivičnih dela ili zbog velikog obima dokaznog materijala).

Rok za pismenu izradu presude protiv maloletnika i odluke o izricanju vaspitne mere iznosi 8 dana. Ovaj rok može da se produži za najviše 15 dana.³⁵¹

c) Ko potpisuje i sastavlja presudu?

Presudu potpisuje sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća i zapisničar, koji istovremeno pismeno izrađuju presudu.

---

odlučivanju o žalbi državnog tužioca ili oštećenog, kada isti ima pravo izjavljivanja žalbe, odluči da poveća izrečenu kaznu i da optuženom izrekne kaznu od 5 ili više godina zatvora.

³⁴⁹ Kada prvostepeni sud izrekne kaznu manju od pet godina, onda on delujući u skladu sa članom 367, stav 3 ZKP-a, može odlučiti da odredi ili produži pritvor ukoliko se ispune uslovi propisani članom 187, stav 1 ZKP-a.

³⁵⁰ Član 369 ZKP-a.

³⁵¹ Član 74 ZPM-a.

U slučaju stalnog ometanja ili usled drugih vanrednih okolnosti, koje čine da predsednik sudskog veća ne može da izradi sudsku odluku, odluku izrađuje prvi naredni član pretresnog veća.³⁵²

U slučaju da sudija pojedinac ne može da potpiše presudu iz objektivnih razloga (bolest, smrt ili prestanak sudske funkcije), predsednik sudskog veća imenuje sudiju koji potpisuje presudu.

Isti postupak primenjuje se i u slučaju u kome zapisničar nije u mogućnosti da potpiše presudu.

d) Dostavljanje presude – kome se presuda dostavlja?

Po jedan overeni primerak presude koja sadrži i pouku o pravnom leku dostavlja se:

- državnom tužiocu;
- optuženom i njegovom braniocu;³⁵³
- oštećenom ili ovlašćenom zastupniku;
- licu kome je presudom oduzet predmet, kao i
- pravnom licu kome je oduzeta imovinska korist stečena krivičnim delom.

e) Kako se vrši dostavljanje presude?

Presuda se dostavlja u skladu sa odredbama poglavlje XXVII ZKP-a.³⁵⁴

- **Dostavljanje presude državnom tužiocu**

Državnom tužiocu se dostavlja overeni primerak presude preko pisarnice Državnog tužilaštva. Datum dostave podrazumeva datum podnošenja ove presude ovoj kancelariji.

Rok za izjavljivanje žalbe počinje od dana dostavljanja presude Pisarnici.

Na zahtev državnog tužioca, dostavljaju mu se i predmetni spisi na pregled, sa ciljem sastavljanja žalbe ili u druge svrhe, kao što je odgovor na žalbu itd.

- **Optuženom i njegovom braniocu**

Optuženom se presuda dostavlja lično.

Samo u izuzetnim slučajevima, na zahtev optuženog, presuda se može uručiti licu koje on odredi.³⁵⁵

---

³⁵² Član 4, stav 13 Uredbe o unutrašnjoj organizaciji sudova.

³⁵³ U skladu sa članom 478 ZKP-a, presuda se dostavlja optuženom i njegovom braniocu. Sa druge strane, ukoliko optuženi ima nekoliko branilaca, dovoljno je da se presuda dostavi jednom od njih.

³⁵⁴ Ovo poglavlje uređuje način dostavljanja predmetnih spisak učesnicima u postupku, uključujući i odluke suda. Ove odredbe uređuju posebna pravila za dostavljanje presuda, uređujući na detaljan način postupak dostavljanja presude optuženom i njegovom braniocu. Za više informacija, pogledajte odredbe člana 378 ZKP-a.

³⁵⁵ Odredba člana 478, stav 2 ZKP-a propisuje mogućnost da umesto optuženom, presuda bude dostavljena licu koje on imenuje. U tom slučaju, sastavlja se službena zabeleška ili se zahteva posebno ovlašćenje optuženog na ime ovlašćenog lica, pošto je ovakav način dostavljanja presude izuzetak u odnosu na ličnu dostavu i rok za izjavljivanje žalbe teče od trenutka dostavljanja presude ovom licu, a ne optuženom.

Sud optuženom kome je izrečena kazna zatvora a kome se presuda ne može dostaviti usled promene adrese, odmah određuje branioca po službenoj dužnosti kome dostavlja presudu. Postavljeni branilac u ovom slučaju ima pravo da traži rok za pregled predmetnih spisa.

6.10 Oblik i sadržaj presude (član 370 ZKP-a)

Kada govorimo o obliku presude, ona se uvek sastavlja u pismenoj formi.

Izreka pismeno izrađene presude treba da odgovara javno objavljenoj presudi koja je uneta u zapisnik sa glavnog pretresa.

Pismeno izrađena presuda treba da sadrži:³⁵⁶

- a) Uvod
- b) Izreku, i
- c) Obrazloženje

a) Uvod

Uvod presude sadrži:

- Napomenu da se presuda donosi u ime naroda;³⁵⁷
- Naziv suda;³⁵⁸
- Ime i prezime sudije pojedinca ili predsednika i članova pretresnog veća;
- Ime i prezime zapisničara;
- Ime i prezime optuženog;
- Krivično delo za koje se tereti;³⁵⁹
- Napomenu o prisustvu optuženog na raspravi;³⁶⁰
- Ime i prezime državnog tužioca;
- Ime i prezime branioca;
- Ime i prezime oštećenog, pravnog zastupnika i ovlašćenog predstavnika, ukoliko su učestvovali na glavnom pretresu;
- Datum održavanja glavnog pretresa;³⁶¹
- Obaveštenje o tome da li je rasprava otvorena za javnost;³⁶²

---

³⁵⁶ Član 370, stav 1 ZKP-a propisuje da se presuda izrađuje pismeno, dakle pismena forma presude je obavezujuća, treba da bude identična sa objavljenom presudom i treba da sadrži uvod, izreku i obrazloženje.

³⁵⁷ Stav 2, člana 370 ZKP-a propisuje da se presuda donosi u ime naroda. Ova konstatacija navodi se na samom početku presude, bez obzira da li se radi o odbijajućoj, oslobađajućoj ili osuđujućoj presudi.

³⁵⁸ Naziv suda piše se u potpunosti, uključujući odnosno odeljenje ili ogranak suda: Npr. “**Osnovni sud u Prištini-Odeljenje za teška krivična dela**”, ili ukoliko se predmet rešava u nekom drugom ogranaku ovog suda, navodi se: “**Osnovni sud u Prištini – Ogranak u Lipljanu**”. U tom slučaju nema potrebe navoditi Opšte odeljenje, pošto ogranci sudova imaju samo ovo odeljenje.

³⁵⁹ Iako stav 2 člana 370 ZKP-a propisuje da u uvodu presude treba navesti krivično delo za koje je optuženi osuđen, zato što se krivično delo za koje je osuđen navodi u izreci presude, pošto sud može da promeni pravnu kvalifikaciju a ova izmena upisuje se u izreku.

³⁶⁰ Kada se radi o konstataciji da li je optuženi prisustvovao glavnom pretresu, važno je naglasiti da uvek treba da mu prisustvuje, sa izuzetkom presude o izdavanju kaznenog naloga, u skladu sa članom 495, stav 1 ZKP-a. U ovom delu navode se i broj i datum optužnog akta.

³⁶¹ U uvodu presude navodi se i datum glavnog pretresa, ali ukoliko je glavni pretres trajao više od jednog dana, onda se u uvodu u presudu navode i svi dani koliko je glavni pretres trajao.

³⁶² Obaveštenje o tome da li je rasprava bila javna ili je bila zatvorena za javnost, deo je uvoda u presudu, pošto ukoliko je pretres održan bez prisustva javnosti, pošto nisu bili ispunjeni zakonski uslovi u tom pogledu, ovo predstavlja suštinsku povredu odredbi krivičnog

- Datum proglašenja presude, i
- Datum sastavljanja presude.

b) Izreka presude

Izreka presude treba da sadrži:

- Lične podatke o optuženom;³⁶³
- Odluku suda u vezi sa krivičnim delom navedenim u optužnici (kojom se optuženi proglašava krivim, oslobađa od optužbe ili kojim se optužnica odbija);³⁶⁴
- Činjenični opis krivičnog dela;
- Pravnu kvalifikaciju krivičnog dela;
- Druge odluke u vezi sa:
  - krivičnom sankcijom,
  - pitanjem pritvora,
  - troškovima postupka,
  - imovinskopравnim zahtevom;
  - oduzimanjem imovinske koristi ili vraćanjem oduzete imovine ili predmeta;³⁶⁵

U slučaju da se vodi suđenje za krivična dela u sticaju, sud je dužan da u izreci presude predstavi kazne propisane za svako krivično delo za koje je optuženi proglašen krivim kao i zbirnu izrečenu kaznu za sva krivična dela u sticaju.

Ukoliko presuda uključuje i kaznu izrečenu prethodnom pravosnažnom presudom, onda se u izreci navodi ime suda, broj i datum presude i kazna koja se donosi, kao ona koja je propisana izricanjem zbirne kazne.³⁶⁶

Izreka pismene presude treba da bude ista sa izrekom presude unete u zapisnik sa glavnog pretresa (izvorna presuda).

c) Obrazloženje presude

Svaka presuda, bez obzira na vrstu, treba da sadrži obrazloženje.

Zakonik o krivičnom postupku ne dozvoljava mogućnost izrade presude bez obrazloženja, kao što je to nekada bio slučaj sa Zakonikom o krivičnom postupku Kosova.³⁶⁷

postupka, iz člana 384, stav 1, tačka 1.4 ZKP-a, te bi ovo trebalo istaći u uvodu presude, kako bi Apelacioni sud, u slučaju žalbe na datu presudu, imao mogućnost da proceni da li je postojala pravna osnova za isključivanje javnosti.

³⁶³ Izreka presude suda sadrži sve lične podatke optuženog, počevši od imena, prezimena, datuma i mesta rođenja, ime i prezime roditelja, mesto prebivališta, zanimanje, podatke o zaposlenosti, ekonomsko stanje, činjenicu da li je ranije osuđivan ili da li je protiv njega vođen bilo kakav krivični postupak. Ovi podaci važni su ne samo za određivanje subjektivnog identiteta optuženog već su važni za donošenje odluke o kazni, troškovima krivičnog postupka itd.

³⁶⁴ Izreka presude navodi i zakonsku osnovu za odbacivanje optužnice ili za oslobađanje optuženog od optužbi, kako bi se upoznao na samom početku sa razlozima što je sud doneo upravo tu odluku.

³⁶⁵ U slučaju oslobađajuće ili odbijajuće presude, sud uvek treba da odluči o oslobađanju i vraćanju oduzetih predmeta, sa izuzetkom slučajeva u kojima je njihova zaplena obavezna u skladu sa zakonom (oružje, narkotici, falsifikovani novac itd.) koji ne mogu da budu na raspolaganju građana.

³⁶⁶ U slučajevima kada sud sabere kazne izrečene presudama drugih sudova, sem što navodi ime suda, navodi i broj i datum presude, a zbirna kazna izriče se u skladu sa članom 80 KZRK-a.

Obrazloženje presude treba da sadrži svaku tačku optužnice.

U obrazloženje sud treba na potpun i jasan način da predstavi razloge, navodeći u ovom slučaju koje činjenice se smatraju potvrđenim a koje nepotvrđenim, dajući ovom prilikom ocenu tačnosti protivurečnih dokaza, konkretne razloge za neusvajanje predloga stranaka kao i razloge koji su predvodili rešavanje imovinskih pitanja, posebno onih u vezi sa postojanjem krivičnog dela i sa krivičnom odgovornošću optuženog kao i onih od kojih zavisi pravična primena odredbi Krivičnog zakonika, u odnosu na optuženog i krivično delo.

Obrazloženje treba da da pojašnjenja o svemu onome što se navodi u izreci presude. Ukoliko je optuženi proglašen krivim i kažnjen, obrazloženje treba da navodi okolnosti koje su uticale da se odredi vrsta i visina kazne.

Sud uvek treba da navede posebne razloge prilikom izricanja teške kazne ili kada odluči da ublaži kaznu, oslobodi kazne ili pri izricanju alternativne kazne ili mere obaveznog lečenja,. U slučaju da je doneta meritorna presuda (oslobađajuća ili osuđujuća presuda), sud u svom obrazloženju presude treba da ispoštuje redosled predstavljanja sledećih razloga:

- a) Predstavljanje sadržaja optužnice podnete u pismenoj formi ili izmenjene na glavnom pretresu i imovinskopravnog zahteva oštećenog, ukoliko je takav zahtev podnet;
- b) Predstavljanje stava optuženog u vezi sa optužnicom i imovinskopravnim zahtevom;
- c) Stav suda u vezi sa optužnicom;
- d) Predstavljanje dokaza izvedenih tokom glavnog pretresa;
- e) Analiza dokaza;
- f) Ocene suda u vezi sa dokazima;
- g) Zaključci suda u vezi sa stanjem potvrđenih činjenica;
- h) Razlozi za odbijanje konkretnih predloga stranaka;³⁶⁸
- i) Razlozi za određivanje određenih činjenica pod konkretnim zakonskim normama;
- j) Zaključci suda u vezi sa postojanjem i nepostojanjem krivičnog dela i krivične odgovornosti;
- k) Obrazloženje suda u vezi sa značajnim okolnostima za određivanje vrste i visine kazne i drugih krivičnih sankcija;
- l) Razlozi u vezi sa drugim odlukama suda, kao što su: imovinskopravni zahtev, zaplena imovinske koristi, troškovi krivičnog postupka i druge odluke predviđene presudom.

Rešenje kojim je optuženi proglašen krivim za krivično delo blankete, u izreci presude, sem činjenica i okolnosti koje predstavljaju okosnicu krivičnog dela, treba istaći i materijalnopravnu odredbu od koje zavisi postojanje krivičnog dela.³⁶⁹

Oslobađajuća presuda treba da navodi zakonsku osnovu za oslobađanje optuženog od optužbe i u tom smeru, obrazloženje, treba da navodi sve potvrđene činjenice koje sačinjavaju osnovu za oslobađanje optuženog od optužnice.

Odbijajuća presuda ne predstavlja razloge u vezi sa glavnim pitanjem, već se ograničava samo na razloge za odbijanje optužnice.³⁷⁰

---

³⁶⁷ Na osnovu odredbe iz člana 400 KZRK-a, koja je na snazi do dana 31. 12. 2012, postojala je mogućnost da sud u slučajevima propisanim zakonom, sastavljanjem presude ne da obrazloženje na presudu, a nakon stupanja na snagu ZKP-u, svaka presuda treba da sadrži i pismeno obrazloženje.

³⁶⁸ Član 370, stav 7 ZKP-a, propisuje dužnost suda da predstavi razloge za odbijanje konkretnih predloga koje su stranke predstavile tokom glavnog pretresa.

³⁶⁹ Stav usvojen na zajedničkoj raspravi saveznog suda i Vrhovnih republičkih i pokrajinskih sudova, od dana 26.03.1984.

³⁷⁰ Obrazloženje odbijajuće presude ne sadrži nijedan drugi razlog u vezi sa činjenicama, sa izuzetkom razloga u vezi sa odbijanjem optužnice, koji su zapravo proceduralni razlozi. Npr. ukoliko se optužnica odbacuje zbog zastarevanja, onda se samo predstavljaju razlozi u vezi sa činjenicama koje potvrđuju zastarevanje.

6.11 Ispravka sitnih i tehničkih greški sadržanih u presudi

a) Koje greške se mogu ispraviti?

Sud može ispraviti sitne i tehničke greške koje su jasno povezane sa imenima, brojkama, pogrešnim proračunima tokom sastavljanja presude.³⁷¹

Sud može ispraviti i druge nepravilnosti u vezi sa nepoklapanjem pismene presude sa originalom (izvorna presuda).

Ispravke se vrše na zahtev stranaka, branioca ili po službenoj dužnosti.

b) Ko ispravlja greške?

Ispravke se vrše posebnim rešenjem a rešenje o ispravci donosi sudija pojedinac ili predsednik pretresnog veća.

Ukoliko presuda sadrži sitne ili beznačajne greške i ove greške su istaknute u žalbi na presudu, onda ove greške ispravlja Apelacioni sud delujući u skladu sa članom 403 ZKP-a.³⁷²

c) Šta raditi u slučajevima kada pismena presuda nije u skladu sa originalom?

Ukoliko postoje nepoklapanja između pismene presude i originala u vezi sa podacima propisanim članom 365, stav tačka 1.1 do 1.4 i tačka 1.6 ZKP-a, rešenje o ispravci podnosi se svim licima sa pravom žalbe na presudu u skladu sa članom 369 ZKP-a.

U tom slučaju, rok za izjavljivanje žalbe na presudu teče od dana podnošenja ovog rešenja, a ne od dana dostavljanja presude.

d) Da li je dozvoljena žalba protiv rešenja za poboljšanje presude?

Nije dozvoljena posebna žalba na rešenje o poboljšanju presude.

6.12 Izvršenje krivičnih sankcija nakon proglašenja presude

Da li izvršenje krivične sankcije može da počne nakon proglašenja presude, i pre nego što ona postane pravosnažna?

Izvršenje krivične sankcije izrečene presudom koja još uvek nije postala pravosnažna može početi u sledećim slučajevima:

---

³⁷¹ Član 371, stav 1 ZKP-a.

³⁷² Član 371, stav 2 ZKP-a.

- Kada sud odluči da zakaže ili produži pritvor nakon proglašenja presude i ako se optuženi složi sa tim:
- Kada sud izricanjem kazne obuhvati i kaznu koja je ranije izrečena optuženom pravosnažnom presudom, u skladu sa odredbom iz člana 369, stav 5 ZKP-a.

U ovim slučajevima se smatra da je optuženi na odsluženju kazne i prema njemu se postupa isto kao i sa licima koja se nalaze na odsluženju kazne, u skladu sa odredbama Zakona o izvršenju krivičnih sankcija, a ne kao sa licima u pritvoru.³⁷³

6.13 Nalog za hapšenje za izvršenje krivične sankcije

Sud nalaže izdavanje naloga za hapšenje optuženog, nakon proglašenja presude iako presuda još uvek nije postala pravosnažna ukoliko:

- je optuženom izrečena mera sudskog pritvora nakon proglašenja presude zbog kazne od pet ili više godina zatvora ili kada postoje zakonski uslovi za određivanje pritvora,
- je u izricanje kazne obuhvaćena i kazna izrečena pravosnažnom presudom a optuženi je pobjegao van zemlje ili izbegava da ode na odsluženje kazne koja mu je izrečena.

---

³⁷³ Član 372 ZKP-a.

POGLAVLJE VII

POSEBNI POSTUPCI

7. POSEBNI POSTUPCI

7.1 Postupak za izdavanje kaznenog naloga

7.1.1 Opšta razmatranja

Postupak za izdavanje kaznenog naloga smatra se jednim od posebnih postupaka koje propisuje ZKP.

Suština ovog postupka sadržana je u činjenici da se pruža mogućnost zaključivanja krivične stvari i izricanja kazne okrivljenom, a da se uopšte ne održi glavni pretres.

Stav 1, člana 493 ZKP-a, propisuje da za krivična dela za koja je propisana kazna zatvora do tri (3) godine ili novčana kazna, a za koja državni tužilac sazna na osnovu verodostojne krivične prijave, može u optužnom predlogu da zatraži da sud izda kazneni nalog kojim se optuženom licu izriče određena kazna bez održavanja glavnog pretresa.

Državni tužilac može zatražiti određivanje jedne ili više od sledećih mera: novčana kazna, zabrana upravljanja motornim vozilom, naredbu objavljivanja presude u medijima, zaplena predmeta, sudska opomena ili zaplena materijalne koristi stečene izvršenjem krivičnog dela.³⁷⁴

Kada državni tužilac podnese zahtev za izdavanje kaznenog naloga na sudu, sudija pojedinac ima sledeće tri mogućnosti:

- da odbaci zahtev za izdavanje kaznenog naloga;
- da zakaže glavni pretres, ili
- da prihvati zahtev državnog tužioca za izdavanje kaznenog naloga.

7.1.2 Odbacivanje zahteva za izdavanje kaznenog naloga

Sudija pojedinac će odbaciti zahtev za izdavanje rešenja o kaznenom nalogu u dva slučaja:

- ako je reč o krivičnom delu za koje se takav zahtev ne može podneti. U tom smislu, kao što je prethodno istaknuto, zahtev za izdavanje kaznenog naloga podnosi se za krivična dela za koja je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do tri godine.
- ako državni tužilac zatraži izricanje kazne koja prema zakonu nije dopuštena. Kao što je prethodno istaknuto, na osnovu člana 493, stav 2 ZKP-a, državni tužilac može zahtevati izricanje jedne ili nekoliko mera koje slede u nastavku: novčana kazna, zabrana upravljanja motornim vozilom, naredbu objavljivanja presude u medijima, zaplena predmeta, sudska opomena ili zaplena materijalne koristi stečene izvršenjem krivičnog dela.

Sudija pojedinac odbacuje zahtev državnog tužioca rešenjem, koje treba da bude obrazloženo.

---

³⁷⁴ Član 493, stav 2 ZKP-a.

O žalbi državnog tužioca na rešenje o odbacivanju zahteva odlučuje vanpretresno veće u propisanom roku od četrdeset osam (48) časova.

a) Zakazivanje glavnog pretresa

Nakon što je zahtev za izdavanje kaznenog naloga podnet sudu, sudija pojedinac po prijemu optužnice, zakazuje glavni pretres u sledeća 2 slučaja:

- ako sudija pojedinac smatra da podaci u optužnom predlogu ne pružaju dovoljno osnova za izdavanje kaznenog naloga ili
- se prema tim podacima može očekivati izricanje neke druge kazne ili mere, a ne one koju je zatražio državni tužilac.³⁷⁵

Pri zakazivanju i održavanju glavnog pretresa, shodno treba primeniti zakonske odredbe koje uređuju glavni pretres u redovnom krivičnom postupku.

b) Prihvatanje zahteva državnog tužioca za izdavanje kaznenog naloga.

Ako se sa zahtevom složi, sudija pojedinac će presudom izdati kazneni nalog.

Sudija pojedinac presudom kojom izdaje kazneni nalog, navodi samo da se prihvata zahtev državnog tužioca i da se optuženiku, čiji lični podaci moraju biti jasno određeni, izriče kazna ili mera iz zahteva. Izreka presude o kaznenom nalogu obuhvata potrebne podatke iz člana 365. stava 1. ZKP-a³⁷⁶, uključujući i odluku o imovinskopravnom zahtevu, ako je predlog za njegovo ostvarivanje bio postavljen. Sa druge strane, u obrazloženju će se samo navesti dokazi koji opravdavaju izdavanje kaznenog naloga.

Presuda o izdavanju kaznenog naloga takođe treba da sadrži pouku o pravu podnošenja prigovora, te da će po isteku roka za prigovor, ako prigovor ne bude podnesen, kazneni nalog postati pravosnažan i izrečena kazna protiv okrivljenog lica će se izvršiti.³⁷⁷

Presuda o izdavanju kaznenog naloga se dostavlja okrivljenom licu i njegovom odnosno njenom braniocu, ako ga ima, i državnom tužiocu.

c) Prigovor na presudu o izdavanju kaznenog naloga

Član 496, stav 2 ZKP-a, propisuje da okrivljeno lice ili njegov odnosno njen branilac može u roku od osam (8) dana po prijemu podneti prigovor protiv kaznenog naloga u pisanom obliku ili usmeno na zapisnik kod suda. Prigovor ne mora biti obrazložen. U njemu se mogu

---

³⁷⁵ Član 494, stav 2 ZKP-a.

³⁷⁶ Ova zakonska odredba propisuje da u presudi u kojoj se optuženi oglašava krivim sud će navesti: za koje se delo oglašava krivim, uz naznačenje činjenica i okolnosti koje čine obeležja izvršenog krivičnog dela, kao i činjenice i okolnosti od kojih zavisi primena određenih odredaba KZRK-a; zakonski naziv krivičnog dela i koje su odredbe zakona primenjene prilikom izricanja presude; na kakvu se kaznu osuđuje optuženo lice, uključujući alternativnu kaznu shodno KZRK-u ili se oslobađa od kazne; naredba da se naredi obavezno rehabilitaciono lečenje izvršioca koji su zavisni od alkohola ili droga ili da se oduzme imovina koja je predmet zaplene; odluku da se uključi vreme povedeno u sudskom pritvoru ili ranija kazna u iznos kazne, odluku o troškovima krivičnog postupka i imovinskopravni zahtev i da li pravosnažna presuda treba da bude objavljena u štampi, na radiju ili televiziji. Ako je optuženo lice kažnjeno novčanom kaznom, u presudi će se navesti rok u kome se novčana kazna ima platiti kao i način zamene ove kazne u slučaju da novčana kazna se ne može prinudno naplatiti.

³⁷⁷ Član 495 ZKP-a.

predložiti dokazi u korist odbrane. Okrivljeno lice se može odreći prava na prigovor, ali od podnesenog prigovora nakon zakazanog glavnog pretresa ne može odustati. Plaćanje novčane kazne pre isteka roka za prigovor ne smatra se odricanjem od prava na prigovor.

Sudija pojedinac treba da odbaci prigovor, ukoliko isti nije blagovremen ili ga je podnelo neovlašćeno lice. Ako sudija pojedinac ne odbaci prigovor kao neblagovremen ili podnesen od neovlašćenog lica, zakazaće glavni pretres o optužnom predlogu državnog tužioca.

Veće od troje (3) sudija odlučuje o žalbi protiv rešenja o odbacivanju prigovora protiv kaznenog naloga po utvrđenom roku shodno članu 494 stav 1 ZKP-a.³⁷⁸

d) Povraćaj u prethodno stanje

Okrivljenom licu, koje iz opravdanih razloga propusti rok za podnošenje prigovora, predsednik veća dopustiće povraćaj u prethodno stanje.

Pri odlučivanju o molbi za povraćaj u prethodno stanje sudija primenjuje odredbe čl. 447. i 448. ZKP-a.

e) Sudija pojedinac nije obavezan zahtevom za izdavanje kaznenog naloga niti zabranom “Reformatio in Peius”

Član 497 ZKP-a, propisuje da pri donošenju presude povodom prigovora, sudija pojedinac nije vezan na zahtev državnog tužioca iz čl. 493. stava 2. ZKP-a niti zabranom “Reformatio in Peius” iz člana 395. ZKP-a.

7.2 Krivični postupak koji uključuje izvršioce kod kojih je nastupila duševna poremećenost

7.2.1 Opšta razmatranja

Još jedan poseban postupak koji je propisan ZKP-om jeste krivični postupak koji uključuje izvršioce kod kojih je nastupila duševna poremećenost.

Predsednik sudskog veća ili sudija pojedinac, tokom postupka u načelu primenjuje članove 506³⁷⁹ do 518 ZKP-a. Ostale zakonske odredbe ZKP-a primenjuju se shodno samo ukoliko članovi 506 do 518 ZKP-a, ne propisuju drukčije.

³⁷⁸ Vrhovni sud Republike Kosovo je u pravnom mišljenju GJ.A-SU.A.771/2013, od dana 18.12.2013, objasnio da “je veće sastavljeno od 3 (troje) sudija Osnovnog suda nadležno da odlučuje u vezi sa žalbom izjavljenom na rešenje kojim je odbačen prigovor podnet protiv presude o izdavanju kaznenog naloga”.

³⁷⁹ Član 506 ZKP-a, daje značenje par izraza u vezi sa krivičnim postupkom za izvršioce kod kojih je nastupila duševna poremećenost. Ova zakonska odredba propisuje da za potrebe ove glave:

7.2.2 Sprovođenje psihijatrijskog pregleda okrivljenog

Stav 1, člana 508 ZKP-a, propisuje da u bilo koje vreme u toku postupka, uključujući glavni pretres, ako postoji sumnja da je okrivljeno lice bilo u stanju neuračunljivosti ili smanjene uračunljivosti u vreme izvršenja krivičnog dela ili da je on ili ona duševno bolestan/a, sud može, po službenoj dužnosti ili na predlog državnog tužioca ili branioca, da imenuje veštaka shodno članu 146. ZKP-a koji sprovodi psihijatrijski pregled okrivljenog lica u cilju utvrđivanja:

- da li je u vreme izvršenja krivičnog dela okrivljeno lice bilo u stanju neuračunljivosti ili smanjene uračunljivosti ili
- da li okrivljeno lice može da prati postupak.

Naredba navodi vreme do kojeg psihijatrijski pregled mora da bude završen, a koje ne može da bude duže od dve (2) nedelje od dana donošenja naredbe.³⁸⁰

Druga pitanja u vezi sa sprovođenjem psihijatrijskog pregleda okrivljenog uređena su stavovima 2 do 8 člana 508 ZKP-a.

7.2.3 Određivanje branioca

ZKP propisuje da okrivljeno lice mora imati branioca ako pokazuje znake duševnog oboljenja ili duševne poremećenosti zbog čega nije u stanju da se samo uspešno brani. U datim slučajevima, ukoliko okrivljeni ne angažuje branioca, to mogu učiniti pravni zastupnik okrivljenog, vanbračni suprug ili supruga, krvni srodnik po direktnoj liniji, usvojitelj, usvojeno dete, brat, sestra i staratelj. Ako okrivljeno lice još nema branioca, sud izdaje nalog kojim naimenuje branioca o javnom trošku.³⁸¹

7.2.4. Sudski pritvor lica sa duševnim oboljenjem

Član 509 ZKP-a propisuje i mogućnost određivanja sudskog pritvora licima sa duševnim oboljenjima. Stav 1 ovog člana propisuje da sem slučajeva iz člana 187 ZKP-a, u kojima se može narediti sudski pritvor, sud može da odredi sudski pritvor licu:

- ako postoji osnovana sumnja da je to lice izvršilo krivično delo;

---

1. "duševna poremećenost" označava bilo koju onesposobljenost ili poremećenost uma ili mozga, bilo trajno ili privremeno, koje dovodi do umanjenja ili poremećaja duševnog funkcionisanja;

2. "neuračunljivost" ima značenje utvrđeno u stavu 1. člana 18. Krivičnog zakonika;

3. "smanjena uračunljivost" ima značenje utvrđeno u stavu 2. člana 18. Krivičnog zakonika i

4. "mera obaveznog psihijatrijskog lečenja" predstavlja meru obaveznog psihijatrijskog lečenja i stavljanja pod nadzor u zdravstvenoj instituciji ili meru obaveznog psihijatrijskog lečenja na slobodi.

³⁸⁰ Član 508, stav 2 ZKP-a.

³⁸¹ Član 57, stav 2 i član 508, stav 2 ZKP-a.

- ako je, prema psihijatrijskom pregledu naređenom shodno članu 508. ZKP-a lice bilo u stanju neuračunljivosti ili smanjene uračunljivosti u vreme izvršenja krivičnog dela i
- ako je lice trenutno duševno obolelo, zbog čega postoji osnov za verovanje da će on/ona da ugrozi život ili zdravlje drugog lica.

7.2.5 Trajanje i mesto sudskog pritvora

Sudski pritvor lica sa duševnim poremećajima se izdržava u zdravstvenoj ustanovi i može da traje dokle god je okrivljeno lice opasno, ali ne može da prekorači propisani rok sudskog pritvora iz člana 190. ZKP-a.³⁸²

Stav 3 člana 509 ZKP-a, propisuje da ako je okrivljeni već u sudskom pritvoru, a naknadno je utvrđeno da je bio u stanju neuračunljivosti u vreme izvršenja krivičnog dela, sud nalaže okrivljenom da sudski pritvor izdržava u zdravstvenoj instituciji ukoliko je on/ona trenutno neuračunljiv.

7.2.6 Saslušanje i uručenje rešenja o određivanju sudskog pritvora

Sud donosi rešenje shodno stavu 1. ili 3. člana 509 ZKP-a samo pošto čuje mišljenje javnog tužioca, branioca i okrivljenog, ako njegovo/njeno stanje to dozvoljava, i pošto razmotri mišljenje veštaka. Takvo rešenje uručuje se državnom tužiocu, okrivljenom licu i njegovom odnosno njenom braniocu, zdravstvenoj ustanovi i pritvorskoj ustanovi. Žalba ne zadržava izvršenje naloga.³⁸³

7.2.7 Shodna primena odredbi ZKP-a u vezi sa sudskim pritvorom

Odredbe shodno ZKP-u koje se odnose na sudski pritvor primenjuju se uz odgovarajuća prilagođavanja na sudski pritvor koji se izdržava u zdravstvenoj ustanovi.³⁸⁴

7.2.8 Rešenje o sposobnosti okrivljenog da prati suđenje

Sud donosi rešenje o sposobnosti okrivljenog da prati suđenje pošto razmotri mišljenje veštaka donetog shodno članu 508. ZKP-a i čuje mišljenje državnog tužioca, branioca i okrivljenog lica. Sud donosi rešenje da okrivljeno lice nije u stanju da prati suđenje ako je ono trenutno duševno obolelo i zbog tog duševnog oboljenja nije u stanju da se brani, konsultuje sa braniocem ili da razume postupak. Na rešenje o sposobnosti okrivljenog lica da prati suđenje može da bude uložena žalba.³⁸⁵

---

³⁸² Član 509, stav 2 ZKP-a.

³⁸³ Član 509, stav 4 ZKP-a.

³⁸⁴ Član 509, stav 6 ZKP-a.

³⁸⁵ Član 510 ZKP-a.

7.2.9 Obustavljanje ili suspenzija postupka zbog rešenja o nesposobnosti praćenja pretresa

Ako sud odluči da je okrivljeno lice nesposobno da prati suđenje u toku postupka zbog trajnog duševnog oboljenja, donosi odluku o obustavljanju postupka. U ovim slučajevima, postupak biva ponovo pokrenut na zahtev ovlašćenog tužioca čim razlozi za donošenje ovog rešenja prestanu da postoje.³⁸⁶

Ako sud odluči da je okrivljeno lice nesposobno da prati suđenje u toku postupka usled privremenog duševnog oboljenja nastalog nakon izvršenja krivičnog dela, istraga biva suspendovana ili suđenje biva prekinuto, u skladu sa odredbama ZKP-a.³⁸⁷

Ako sud odluči da je okrivljeni nesposoban da prati pretres shodno članu 511 ZKP-a, može da zahteva pokretanje postupka za njegovo/njeno smeštanje u zdravstvenu instituciju shodno važećem Zakonu o vanparničnom postupku. U tom slučaju, sud može da odluči da okrivljeni bude pritvoren u zdravstvenoj instituciji najduže četrdeset i osam (48) časova do pokretanja postupka za smeštanje u zdravstvenu instituciju prema važećem Zakonu o vanparničnom postupku,³⁸⁸ ako usled duševnog oboljenja lica, postoji osnov za verovanje da on/ona predstavlja pretnju po život ili zdravlje drugog lica.³⁸⁹

7.2.10. Predlog tužioca za primenu mere obaveznog psihijatrijskog lečenja

Pre otvaranja glavnog postupka, javni tužilac podnosi predlog da sud izrekne meru obaveznog psihijatrijskog lečenja okrivljenom licu ako je ono izvršilo krivično delo u stanju neuračunljivosti, a postoji osnov za izricanje ovakve mere, kako je predviđeno u članovima 88. i 89. KZRK-a. U toku glavnog pretresa, državni tužilac dopunjuje optužnicu i podnosi predlog da sud izrekne meru obaveznog psihijatrijskog lečenja, ako dokazi izneti na glavnom pretresu ukazuju da je okrivljeno lice izvršilo krivično delo u stanju neuračunljivosti, i ako postoji osnov za izricanje ovakve mere, kako je predviđeno u članovima 88. i 89. KZRK-a.³⁹⁰

7.2.11. Izricanje mere obaveznog psihijatrijskog lečenja

Mera obaveznog psihijatrijskog lečenja se određuje posle održanog glavnog pretresa na sudu koji je nadležan da presuđuje o predmetu u prvom stepenu.³⁹¹

Pored lica koja moraju da budu pozvana na glavni pretres, pozivaju se i veštaci i psihijatri iz zdravstvene institucije kojoj je povereno obavljanje psihijatrijskog ispitivanja uračunljivosti okrivljenog. O glavnom pretresu moraju da budu obavesteni bračni drug okrivljenog i njegovi/njeni roditelji ili staratelj.³⁹²

---

³⁸⁶ Član 511, stavovi 1 i 3 ZKP-a.

³⁸⁷ Član 511, stav 2 ZKP-a.

³⁸⁸ Zakon br. 03/L-007 o vanparničnom postupku, od dana 20.11.2008.

³⁸⁹ Član 511, stav 4 ZKP-a.

³⁹⁰ Član 512 stavovi 1 i 2 ZKP-a.

³⁹¹ Član 513 stav 1 ZKP-a.

³⁹² Član 513 stav 2 ZKP-a.

Odluka o izricanju mere obaveznog psihijatrijskog lečenja mora da bude doneta na osnovu ispitivanja pozvanih lica i nalaza i mišljenja veštaka. Pri odlučivanju o meri koja treba da bude izrečena, sud nije obavezan predlogom državnog tužioca.³⁹³

7.2.12 Odluke suda

Ukoliko sud donese rešenje kojim obustavlja postupak za izricanje mere obaveznog psihijatrijskog lečenja ako ne postoji osnov za izricanje mere obaveznog psihijatrijskog lečenja predviđen u članovima 88. i 89. KZRK-a.³⁹⁴

U slučajevima kada je sud odlučio da obustavi postupak shodno stavu 1. člana 514 ZKP-a, jer je zaključio da je okrivljeni bio mentalno neuračunljiv u vreme izvršenja krivičnog dela, državni tužilac može da se odrekne prava da se žali na ovo rešenje i može odmah da podigne optužnicu.

Optužnica mora da bude podignuta u roku od osam (8) dana od odricanja od prava na žalbu. U ovim slučajevima, glavni pretres biva ponovo pokrenut pred istim sudskim većem, a postupak biva nastavljen na osnovu nove optužnice pod sledećim uslovima:

- sud može da prekine glavni pretres zbog pripreme odbrane; i
- dokazi izneti ranije ne iznose se ponovo, osim u slučajevima iz člana 311. ZKP-a ili ako veće nađe da je neophodno da pojedine dokazne stavke budu ponovo izvedene.³⁹⁵

Sud donosi presudu kojom oslobađa okrivljenog ako je okrivljeni bio neuračunljiv u vreme izvršenja krivičnog dela, a državni tužilac ne podnese predlog za izricanje mere obaveznog psihijatrijskog lečenja, shodno članu 512. ZKP-a.³⁹⁶

Sud donosi rešenje kojim izriče meru obaveznog psihijatrijskog lečenja ako postoji osnov za izricanje mere obaveznog psihijatrijskog lečenja a državni tužilac podnese predlog za izricanje mere obaveznog psihijatrijskog lečenja, shodno članu 512. ZKP-a.

Rešenje kojim se izriče mera obaveznog psihijatrijskog lečenja, mora da sadrži:

- opis dela za koje je utvrđeno da ga je okrivljeni izvršio, pravnu definiciju dela i primenjene odredbe krivičnog zakona;
- utvrđivanje da je okrivljeni izvršio delo u stanju mentalne neuračunljivosti i
- meru obaveznog psihijatrijskog lečenja izrečenu okrivljenom.³⁹⁷

---

³⁹³ Član 513 stav 3 ZKP-a.

³⁹⁴ Član 514 stav 1 ZKP-a.

³⁹⁵ Član 514 stavovi 5 i 6 ZKP-a.

³⁹⁶ Član 514, stav 2 ZKP-a.

³⁹⁷ Član 514, stav 3 ZKP-a.

7.2.13 Pravo žalbe

Sva lica koja imaju pravo da se žale na presudu osim oštećenog lica imaju pravo da podnesu žalbu na odluku suda u roku od osam (8) dana od prijema odluke.

7.2.14 Izricanje i računanje mere obaveznog psihijatrijskog lečenja

Kad sud donosi presudu licu koje je izvršilo krivično delo u stanju umanjene uračunljivosti, mora u toj presudi da izrekne i meru obaveznog psihijatrijskog lečenja ako postoji osnov za izricanje takve mere shodno članovima 88. i 89. KZRK-a. Mere iz stava 1. ovog člana mogu da budu izrečene bez obzira da li je okrivljeno lice na slobodi ili mu je izrečena kazna zatvora. Vreme provedeno u zdravstvenoj ustanovi prema članu 508. zbog sudskog pritvora naređenog shodno članu 509. ZKP-a ili zbog mere obaveznog psihijatrijskog lečenja pod nadzorom, biva uračunato u vreme trajanja izrečene kazne.³⁹⁸

7.3 Postupak za opoziv alternativnih kazni

7.3.1 Opšta razmatranja

Član 49, stav 1 KZRK-a, propisuje da su alternativne kazne:

- uslovna osuda;
- polusloboda i
- obaveza obavljanja društveno korisnog rada.

Sa druge strane, stav 2 člana 49 KZRK-a, propisuje da pri izricanju uslovne osude, sud takođe može izreći i:

- obavezu obaveznog lečenja i
- obavezu nadzora od strane službe za uslovni nadzor.

Svrha uslovne kazne je da se obustavi izvršenje kazne izrečene na određeni vremenski period i pod određenim uslovima. Ukoliko lice koje je uslovno osuđeno ne izvrši novo krivično delo, u utvrđenom roku i ukoliko ispuni uslove koje je odredio sud, izrečena kazna neće se izvršiti. U suprotnom, ukoliko uslovno osuđeno lice tokom obustave ove kazne, izvrši novo krivično delo ili ne ispuni druge uslove, koje mu je odredio sud izricanjem uslovne kazne, ova vrsta krivičnih sankcija može se ukinuti, odnosno biće ukinuta, čime će lice koje je uslovno kažnjeno biti dužno da ode na odsluženje kazne.

---

³⁹⁸ Član 515 ZKP-a.

7.3.2 Opozivanje uslovne osude

Sud može opozvati uslovnu osudu iz sledeća tri razloga:

- za vreme perioda provere, osuđenik izvrši novo krivično delo,
- ako se nakon izricanja uslovne osude, utvrdi da je osuđenik izvršio drugo krivično delo pre izricanja uslovne osude i
- osuđenik ne ispuni uslov ili uslove, koji su mu dati uslovnom osudom.

a) Opozivanje uslovne osude zbog novoizvršenih krivičnih dela

Opozivanje uslovne osude zbog novoizvršenih krivičnih dela može biti obavezujuće i fakultativno.

Na obavezujući način, sud će opozvati uslovnu osudu ukoliko, za vreme perioda provere, osuđenik izvrši jedno ili više krivičnih dela za koje je zaprećena kazna zatvora od dve (2) ili više godina.³⁹⁹

U skladu sa stavom 2 člana 53 KZRK-a, sud može (fakultativno) opozvati uslovnu osudu ukoliko, za vreme perioda provere, osuđenik izvrši jedno ili više krivičnih dela za koje je zaprećena kazna zatvora ispod dve (2) godine ili novčana kazna, pošto oceni sve okolnosti u vezi sa izvršenim krivičnim delima i osuđenikom, posebno imajući u vidu sličnost počinjenih krivičnih dela, njihov značaj i motive za izvršenje tih krivičnih dela.

Prilikom opoziva uslovne osude, sud će odrediti jedinstvenu kaznu za krivično delo koje je prethodno izvršeno, i novo krivično delo, u skladu sa članom 80 KZRK-a, uzimajući kaznu iz opozvane uslovne osude kao utvrđenu.

Ukoliko sud ne opozove uslovnu osudu, može izreći uslovnu osudu ili kaznu zatvora ili novčanu kaznu za novoizvršeno krivično delo. Ukoliko sud izrekne uslovnu osudu za novoizvršeno krivično delo, primeniće odredbe člana 80 KZRK-a i izreći jedinstvenu uslovnu osudu i za prethodno izvršeno i za novoizvršeno krivično delo, kao i jedinstven period provere koji ne može biti manji od jedne (1) godine niti veći od pet (5) godina, počevši od dana pravosnažnosti presude. Ukoliko sud izrekne kaznu zatvora za novoizvršeno krivično delo, vremenski period proveden na odsluženju te kazne zatvora neće se oduzeti od perioda provere ustanovljenog uslovnom osudom za prethodno izvršeno delo.⁴⁰⁰

---

³⁹⁹ Član 53, stav 1 KZRK-a.

⁴⁰⁰ Član 53, stavovi 3 i 4 KZRK-a.

b) Opoziv uslovne osude zbog prethodno izvršenog krivičnog dela

Sud će opozvati uslovnu osudu ukoliko se, nakon izricanja uslovne osude, pravosnažnom presudom utvrdi da je osuđenik izvršio drugo krivično delo pre izricanja uslovne osude, i ukoliko sud utvrdi da se uslovna osuda ne bi odredila da se znalo za to krivično delo.

c) Opoziv uslovne osude zbog neispunjenja uslova predviđenih uslovnom osudom –

Član 519, stav 1 ZKP-a, propisuje da kad uslovna osuda zavisi od ispunjavanja jedne od obaveza iz člana 51. KZRK-a, a optuženo lice ne ispuni tu obavezu u roku koji odredi osnovni sud u prvom stepenu na predlog državnog tužioca, oštećenog lica ili po službenoj dužnosti će pokrenuti postupak za opozivanje uslovne osude.

Sudija koji je određen da vodi predmet ispitaće osuđeno lice, ako je dostupno i sprovesti potrebne provere zbog utvrđivanja činjenica i prikupljanja dokaznog materijala za presuđivanje, a zatim će predmet dostaviti veću.

Predsednik sudskog veća zakazuje sednicu veća o kojoj će obavestiti državnog tužioca, osuđeno i oštećeno lice. Nedolazak stranaka i oštećenog lica, ako su uredno pozvani, ne sprečava održavanje sednice veća.

Ako sud utvrdi da osuđeno lice nije ispunilo obavezu koja mu je bila izrečena presudom, donosi presudu u skladu sa članom 55. KZRK-a.⁴⁰¹

Član 55 KZRK-a propisuje da ukoliko je uz uslovnu osudu određen jedan ili više uslova, u skladu sa članom 51 stav 3⁴⁰² i članom 59 KZRK-a⁴⁰³ a osuđenik ne ispuni uslov ili uslove u vremenu koje je sud odredio, sud može, u periodu provere, produžiti rok za ispunjenje uslova ili može opozvati kaznu i sprovesti kaznu iz izreke presude. Ukoliko sud uvidi da osuđenik nije u mogućnosti da ispuni uslove iz opravdanih razloga, oslobodiće ga od ispunjenja tog uslova ili taj uslov zameniti drugim podesnim uslovom koji zakon propisuje.

⁴⁰¹ Član 519, stavovi 2, 3 i 4 ZKP-a.

⁴⁰² Član 51, stav 3 KZRK-a propisuje da u okviru uslovne osude, sud može odrediti da se kazna iz presude izvrši ukoliko, u predviđenom roku, osuđenik ne vrati imovinsku korist stečenu izvršenjem krivičnog dela, ne nadoknadi štetu izazvanu krivičnim delom ili ne izvrši bilo koju drugu obavezu predviđenu odredbama ovog Zakonika. Sud će odrediti i rok za obavljanje ovih uslova u periodu provere.

⁴⁰³ Uslovna osuda može uključivati i naredbu licu da izvrši jednu ili više sledećih obaveza:

1. da se podvrgne medicinskom lečenju ili rehabilitaciji u službi zdravstvene zaštite;
2. da prođe kroz program lečenja ili rehabilitacije;
3. da posećuje psihologa i/ili drugog savetnika i ponaša se u skladu sa njegovim preporukama;
4. da prođe obuku za određenu delatnost;
5. da obavi određeni posao;
6. da koristi platu i drugo primanje ili imanje da ispuni porodičnu obavezu;
7. da se uzdrži od promene adrese stanovanja bez obaveštavanja službe za uslovni nadzor;
8. da se kloni upotrebe alkohola ili droga;
9. da se uzdrži od posete određenim mestima ili objektima;
10. da se uzdrži od sastajanja ili kontakta sa određenim ljudima;
11. da se uzdrži od nošenja bilo kakvog oružja;
12. da izvrši kompenzaciju ili imovinski povraćaj žrtvi krivičnog dela;
13. da vrati imovinsku korist stečenu izvršenjem krivičnog dela;
14. da ne poseduje ili ne koristi računar ili da ne pristupa internetu na način koji stoji u sudskoj odluci;
15. da dostavlja finansijske izveštaje shodno odluci suda.

7.3.3. Opozivanje uslovne osude sa obaveznim rehabilitacionim lečenjem

Član 57, stav 4 KZRK-a, propisuje da ukoliko se osuđenik povuče iz rehabilitacionog programa, ne održava kontakt sa službom za uslovni nadzor ili ne ispuni obaveze vezane za obavezno lečenje, sud može zameniti prethodnu obavezu drugačijom, da produži obavezu lečenja ili da opozove uslovnu osudu i donese odluku o izvršenju kazne iz presude.

7.3.4. Opozivanje uslovne osude sa obavezom nadzora od strane službe za nadzor

I član 58, stav 4 KZRK-a, propisuje mogućnost opozivanja uslovne osude sa obavezom nadzora od strane službe za nadzor. Shodno tome, ova zakonska odredba propisuje da ukoliko osuđenik ne održi kontakt sa službom za uslovni nadzor ili ne ispuni obaveze predviđene članom 59 KZRK -a, kako je predviđeno sudskom odlukom, sud može zameniti prethodnu obavezu drugom, produžiti trajanje nadzora u periodu posmatranja, ili opozvati uslovnu osudu.

7.3.5. Opozivanje uslovne osude sa obavezom obavljanja društveno korisnog rada

Ukoliko osuđeno lice ne uspe da obavi društveno koristan rad, ili ga obavi delimično, sud ima dve mogućnosti:

- da produži trajanje nadzora u periodu provere
- da opozove uslovnu osudu.⁴⁰⁴

Ukoliko po isteku datog vremenskog roka osuđeno lice nije obavilo društveno koristan rad ili je taj rad obavilo samo delimično, sud će izreći kaznu zatvora. Jedan dan zatvora će se izreći za svakih osam (8) časova neobavljenog društveno korisnog rada.⁴⁰⁵

---

⁴⁰⁴ Član 60, stav 5 KZRK-a.

⁴⁰⁵ Član 60, stav 6 KZRK-a.

POGLAVLJE VIII
REZIME SUDSKIH ODLUKA,
ZAPISNIKA I DRUGIH SPISA

Obrazac broj 1. Zapisnik saslušanja za određivanje pritvora

PPrKR. Br.../..

ZAPISNIK

SASLUŠANJA ZA ODREĐIVANJE PRITVORA

Sačinjen dana _____. god. u Osnovnom sudu u Uroševcu, pred sudijom prethodnog postupka _____.

Postupajući na zahtev državnog tužioca, PPI. br. ..../2013 od 01.10.201... god, za određivanje pritvora za okrivljenog _____ iz sela _____, opština _____ zbog osnovane sumnje da je izvršio krivično delo: Krijumčarenje migranata iz člana 170. st. 1. KZRK-a.

PRISUTNI SU:

Sudija prethodnog postupka,

_____

Okrivljeni,

_____

Pravna sekretarica,

_____

Tokom ispitivanja okrivljenog učestvuju:

1 Državni tužilac _____

2. Branilac, advokat _____

_____

3. Oštećeni,

_____

4. Prevodilac

_____

Početak u 11.40 č.

Okrivljeni _____ sa ličnim podacima kao što je navedeno u zahtevu za određivanje pritvora, PPI.br..../2013 od 31. oktobra 2013. god, sa izmenama i dopunama, i privremenim prebivalištem sa radom u Nemačkoj.

Okrivljeni je zadržan dana 30.09.2013. god. u 21.00 časova dok je pred sudiju za prethodni postupak izveden dana 01.10.2013. god. u 11.00 časova.

Okrivljeni je upoznat sa njegovim pravima u smislu člana 167. ZKP-a.

Da u svojstvu uhapšenog lica uživa sledeća prava:

1. da bude obavešten o razlozima hapšenja na jeziku koji razume;
2. da čuti i da ne odgovara na bilo koje pitanje osim davanja podataka o svom identitetu;
3. da mu bude pružen besplatan prevod ako ne razume ili ne govori jezik na kojem se odvija saslušanje za određivanje pritvora;
4. da dobije pomoć branioca i da mu bude obezbeđen branilac ako on nije u stanju da plati za pravnu pomoć;
5. da obavesti članove porodice ili drugo odgovarajuće lice po svom izboru o svom hapšenju;
6. da dobije lekarski pregled i lečenje, uključujući i psihijatrijsko lečenje.

Dalje je okrivljeni naglasio: ja sam razumeo moja prava koja mi zakonom pripadaju, inače ja ću se izjasniti povodom zahteva Tužilaštva za određivanje mere pritvora, za advokata odbrane sam angažovao advokata _____, pri mojem hapšenju od strane policije sam obavestio članove porodice, takođe su mi ponuđeni lekarski pregled i lečenje, za šta nisam imao potrebe.

Državni tužilac _____, vezano sa zahtevom za određivanje pritvora izjavljujem: *u potpunosti ostajem pri zahtevu za pritvor. Protiv zahteva za _____ i _____ je doneto rešenje o pokretanju istrage zbog sumnje da su isti izvršili krivično delo Krijumčarenja migranata iz člana 170. st. 1. u vezi sa članom 31. KZK-a. Rešenje je doneto zbog sumnje da je isti krijumčario migrante iz Republike Kosovo u razne zemlje Evrope i u cilju imovinske koristi, uzimajući različite svote novca od 3.000€ do 3.500€ i isti ih je prevezio svojim vozilom „Audi...“ sa nemačkim tablicama _____ . Osnovana sumnja rezultuje iz dokaza koji su obezbeđeni u prethodnom postupku, polazeći od skrivenih tehničkih mera osmatranja kao što su: prislušivanje telekomunikacija, snimanje telefonskih poziva i izvod sms-ova, skriveno fotografisanje ili video osmatranje na javnim mestima iz fotografija koje se nalaze u spisu predmeta.*

U konkretnom slučaju postoji artikulisana zakonska osnova za određivanje pritvora koja je ispunjena iz člana 187. st. 1. tč. 1.1, 1.2, alin. 1.2.1, 1.2.2 i 1.2.3 ZKP-a.

Tačka 1.2.1. se ispunjava jer ako se okrivljeni nađe na slobodi postoji opasnost od bekstva zbog činjenice da isti ima stalni boravak u Nemačkoj u gradu Durelnu u blizini Kelna i imajući u vidu činjenicu da je za ovo delo zaprećena kazna od 2-10 godina zatvora, postoji opasnost bekstva čime bi se omelo odvijanje krivičnog postupka.

Tačka 1.2.2, u ovoj krivičnoj stvari pred tužiocem još nisu saslušani svedoci – žrtve _____ i _____, kao i drugi svedoci _____ itd, koji takođe mogu

biti žrtve, tako da ako se nađe na slobodi isti može uticati na svedoke čime bi uticao na tok krivičnog postupka.

Tačka 1.2.3, imajući u vidu činjenicu da se je okrivljeni bavio ovom delatnošću već dugo vremena i to od datuma....7.2013. god. do dana kada je zadržan, njegove lične karakteristike, mesto gde se sumnja da je izvršeno krivično delo, težina ovog dela kao i imajući u vidu starost žrtava, postoji opasnost ponavljanja ovog krivičnog dela.

Stoga, ostale mere propisane članom 173. ZKP-a neće biti dovoljne za obezbeđivanje prisustva okrivljenog kao i za uspešno sprovođenje krivičnog postupka, stoga predlažem sudiji prethodnog postupka za teška krivična dela da u skladu sa članom 187. st. 1. tč. 1.1, 1.2, alin. 1.2.1, 1.2.2 i 1.2.3 ZKP-a da okrivljenom izrekne meru pritvora.

Okrivljeni _____ u njegovoj mogućnosti izjavljivanja povodom stvari pritvora izjavljuje: *smatram da ne postoji osnovana sumnja za određivanje pritvora, ja nisam izvršio krivična dela koje navodi državni tužilac.*

Štaviše, razlog boravka od otprilike 5 meseci na Kosovu je bio lične prirode zbog činjenice da je moja supruga imala probleme u trudnoći tako da sam ja zbog toga boravio na Kosovu dok njena trudnoća nije bila uspešna. Inače, ista sada nastavlja lečenje u Prištini i prema lekarima je potrebno da ovo lečenje potraje 6 meseci, ali što se tiče navoda državnog tužioca u vezi dela koja sam izvršio, nijedan ne stoji. Takođe bih dodao činjenicu da ja već 19 godina radim u Nemačkoj dok na Kosovu u _____ živi samo moja supruga i jedno dete od 12 godina i niko drugi. Tako da zahtevam od Suda da mi ne izrekne pritvor jer je poslednji rok da se prijavim u Nemačkoj.

Ovlašćeni branilac okrivljenog, advokat _____ izjavljuje: *ja nisam u stanju ni da potvrdim a ni da poreknem postojanje osnovane sumnje zbog činjenice da ja kao advokat _____ još nisam dobio odgovarajuću dokumentaciju kojom bi se potvrdilo ili pobilo navedeno i u slučaju da se Sud uveri da postoji osnovana sumnja, mi verujemo da nisu ispunjeni zakonski uslovi da se mom klijentu izrekne mera pritvora kao najteža mera za obezbeđivanje prisustva i neometane odvijanje krivičnog postupka činjenicom da nas zakon obavezuje da prvo pokušamo da se isti efekti postignu lakšim merama. Ja bih Sud zamolio da prvo uzme u obzir rešenje o pokretanju istrage u kojem je tužilaštvo odlučilo da sprovede istragu protiv mog klijenta _____ za isto krivično delo koji je Albanac, ali sa boravištem u Republici Srbiji i malo je čudno kako tužilaštvo sprovodi istragu za isto delo a podnosi zahtev za pritvor samo za _____, ovo odbrana _____ ne treba shvatiti kao da mi tražimo da se podnese zahtev i za _____. Dalje tužilaštvo tvrdi da postoji sumnja bekstva mog klijenta, što nije istina. On je pri njegovom hapšenju putovao na potpuno legalan način za Nemačku, gde se već 19 godina nalazi na privremenom radu i samo ova činjenica da je on uhapšen u blizini granice ne znači da je on bio ili da želi da pobjegne tokom odvijanja ovog krivičnog postupka. Sud i ovakvu sumnju u bekstvo može sprečiti nizom drugih mera kao što su kaucija, privremeno oduzimanje pasoša, radnja koju je tužilaštvo i preduzelo, i isti se nalazi kod tužiteljke u stvari kao i druge zakonske mere.*

Što se tiče opasnosti od navodnog uticaja na svedoke, ovo se opet može sprečiti alternativnim merama predviđenim u odredbi člana 173. ZKP-a, a to mogu biti zabrana stupanja u kontakt

sa njima i drugim potencijalnim svedocima. Ali, ovaj razlog ne može da bude validan i zbog toga što u pokretanju istrage tužilaštva stoji da osnovana sumnja proizilazi iz krivične prijave itd, kao i svedočenja svedoka _____. Tužilaštvo spominje ove svedoke i kao oštećene, ali tužilaštvo i Sud ima njihove izjave, kakve god one bile, one jesu validne na osnovu zakona. Što se tiče opasnosti ponavljanja ovog krivičnog dela, vezano sa ovim možemo reći da govorimo o nekažnjavanjoj osobi, što je potvrdila i tužiteljka, i odbrana ne vidi razloge za dalje elaborisanje o ovoj okolnosti.

Kada govorimo o opasnosti uticaja na dokaze, mi samo želimo da naglasimo da se je tužilaštvo pozvalo na skrivene tehničke mere prislušivanja, poziva, fotografija itd, što čini jasnim da _____ ali ni niko drugi ne može iste izmeniti jer su to dokazi koji su obezbeđeni od strane policijskih istražitelja i nalaze se u tužilaštvu..

Imajući u vidu veoma specifično porodično stanje mojeg klijenta, ja vas molim da eventualno izreknete jednu ili više alternativnih mera predviđenih zakonom kako ne bi došli u situaciju da moj klijent izgubi posao u Nemačkoj gde se nalazi 19 godina i da stvorimo socijalni slučaj bez potrebe, dok ja lično verujem da bi kaucija u iznosu koji će Sud odrediti u vezi sa drugim merama bila dovoljna da se krivični postupak nesmetano odvija. Jasno je da lične karakteristike mojeg klijenta mogu samo eventualno uticati na neizricanje mere pritvora ali ne suprotno.

Zapisnik je pročitao naglas, stranke se izjašnjavaju da nemaju primedbi na sadržaj zapisnika i isti potpisuju bez primedbi.

Završeno u 12.30 časova.

Okrivljeni:

_____

Državni tužilac

_____

Branilac:

_____

Potvrđuju:

Pravna sekretarica,

_____

Sudija prethodnog postupka,

_____

Obrazac broj 2. Rešenje o određivanju pritvora

PPRKR../13

OSNOVNI SUD U _____ ODELJENJE ZA TEŠKA KRIVIČNA DELA sa sudijom prethodnog postupka – sudijom _____ i pravnom sekretaricom _____, u predmetu protiv okrivljenog _____, zbog osnovane sumnje da su izvršili krivično delo Krijumčarenja migranata iz člana 170. st. 1. KZRK-a, postupajući prema zahtevu Osnovnog tužilaštva u Uroševcu za određivanje mere pritvora PPI. br. 177/2013 od 01.10.2013. god, a u smislu člana 187. st. 1. ZKP-a u prisustvu Državnog tužioca _____, okrivljenog _____ i njegovog ovlašćenog branioca advokata _____, dana 2. septembra 2013. god, donosi sledeće:

REŠENJE

Protiv okrivljenog _____ od oca _____ i majke _____, pol _____, rođen _____ god. u selu _____, opština _____ sa boravištem na istoj adresi, na privremenom radu u _____, Albanac, državljanin Republike Kosovo, srednjeg ekonomskog stanja, završio osnovnu školu, oženjen, roditelj jednog deteta, zadržan dana 30.09.2013. god. u 21.00 č. **ODREĐUJE SE MERA PRITVORA** u trajanju od jednog (1) meseca, počevši od 30. septembra 2013. god, koja će prema ovom rešenju trajati do 29. oktobra 2013. god.

Žalba ne odlaže izvršenje ovog rešenja.

Obrazloženje

Osnovno tužilaštvo u Uroševcu – Odeljenje za teška krivična dela je podnelo zahtev za određivanje mere pritvora, PPI. br. 177/2013 od 01.10.2013. god. protiv okrivljenog _____ zbog osnovane sumnje da je izvršio krivično delo Krijumčarenje migranata iz člana 170. st. 1 KZRK-a.

Sud je postupajući po ovom zahtevu održao saslušanje na kojem su državni tužilac, okrivljeni i njegov branilac izneli svoje argumente.

Sudija prethodnog postupka je razmotrio zahtev da li postoje razlozi za određivanje pritvora i našao da postoje osnove za određivanje mere pritvora u ovoj etapi krivičnog postupka i to:

Zakonska osnova iz čl. 187. st. 1. tč. 1.1 pošto postoji osnovana sumnja da je okrivljeni izvršio krivično delo utvrđeno u zahtevu za određivanje mere pritvora, sumnja koja se potvrđuje na osnovu dokaza koji su predstavljeni na saslušanju i to iz skrivenih tehničkih mera posmatranja i istrage – prisluškivanje telekomunikacija (pri čemu se potvrđuje da je

okrivljeni komunicirao preko njegovog mobilnog telefona sa br. 045_____, komunicirao sa raznim osobama, a sadržaj ovih razgovora se odnosi na krijumčarenje migrantima)⁴⁰⁶, listing telefonskih poziva i sms poruka kao i tajno video osmatranje na javnim mestima (gde se vide osobe koje prelaze granicu Kosovo – Srbija kao i vozilo okrivljenog) a takođe i svedočenja svedoka _____.

Takođe su ispunjeni uslovi za određivanje pritvora određeni u članu 187 st. 1 tč. 1.2 alin. (1.2.1) i da postoje posebne okolnosti koje ukazuju na opasnost bekstva pošto u konkretnom slučaju okrivljeni ima dozvolu boravka u Nemačkoj i može napustiti Kosovo, štaviše i samo mesto njegovog hapšenja je bilo na graničnom prelazu između Kosova i Srbije, putujući za Nemačku, što potencijalno predstavlja konkretnu i realnu opasnost da može izbeći dalji krivični postupak.

Međutim Sud ocenjuje da zahtev tužilaštva što se tiče tačaka 1.2.2 i 1.2.3 nije osnovan zbog činjenice da su u ovoj krivičnoj stvari, kao što rezultuje i iz rešenja za pokretanje istrage, već saslušani svedoci _____ i upravo se osnovana sumnja potvrđuje preko svedočenja ovih svedoka.

Osumnjičeni se sumnjiče da su izvršili teško krivično delo a štaviše postoji konkretna i realna opasnost da mogu napustiti Kosovo, dok što se tiče tačke (1.2.2) postoje razlozi da se veruje da će okrivljeni ometati tok krivičnog postupka, odnosno moći će da utiču na svedoke koji će biti saslušani tokom ovog postupka i ovu činjenicu čini još više verodostojnom činjenica da neki od svedoka žive u istom gradu kao i _____ i takođe postoji konkretna i realna opasnost da iz okolnosti iz kojih je izvršeno krivično delo (planirano do najsitnijih detalja) koje stavljaju do znanja da bi okrivljeni mogli da ponove dela ove prirode, odnosno postoji konkretna i realna opasnost da će završiti pokušano krivično delo.

Sud je s posebnom pažnjom razmotrio navode okrivljenih da se protiv njih primene druge alternativne mere, odnosno mera kućnog pritvora kojom bi se postigao isti cilj koji bi se postigao i merom pritvora, ali primena drugih mera iz člana 173. st. 1. ZKP-a je nedovoljna i ne bi bile dovoljne za obezbeđivanje prisustva okrivljenih, za ometanje ponavljanja izvršenja kao i uspešno sprovođenja krivičnog postupka.

Na osnovu gorenavedenog, Sud je odlučio kao u izreci rešenja.

OSNOVNI SUD U UROŠEVCU – ODELJENJE ZA TEŠKA KRIVIČNA DELA

PPRKR ../13, dana 02.08.2013. god.

Pravna sekretarica

Sudija prethodnog postupka,

Pravni savet: Protiv ovog rešenja može se uložiti žalba Apelacionom sudu u Prištini, u roku od 24 časa od primanja štampanog primerka ovog rešenja. Žalba se podnosi Osnovnom sudu u Uroševcu.

⁴⁰⁶ Vidi transkripte telefonskih razgovora koji su naloženi prema nalogu UGJK ../13

Obrazac broj 3. Rešenje o oslobađanju iz pritvora

PKR.../.

OSNOVNI SUD U _____ ODELJENJE ZA TEŠKA KRIVIČNA DELA sa sudijom prethodnog postupka, sudijom _____ i pravnom sekretaricom _____, u krivičnom predmetu protiv okrivljenog _____, zbog osnovane sumnje da je izvršio krivično delo Krijumčarenja migranata iz člana 170. st. 1. KZRK-a, postupajući prema predlogu braniteljke okrivljenog, advokatice _____ i saglasnosti Osnovnog tužilaštva u U, PP.I.br. .../2013 dana 2...12. 2013. god, dana 27. decembra 2013. god, saglasno članu 179. st. 1. ZKP-a, donosi:

REŠENJE

I. Usvaja se predlog braniteljke okrivljenog _____ advokatice _____ od dana 26.12.2013. god. i mera pritvora se zamenjuje merom kaucije.

II. NALAŽE SE OSLOBAĐANJE IZ PRITVORA dana 27.12.2013. god i određuje se **MERA KAUCIJE** u iznosu od 15.000 /petnaest hiljada / €.

III. Ako okrivljeni ne odgovori na sudske pozive, sredstva određena u kauciji će se prebaciti u fond za kompenzaciju žrtava i istom se može odrediti pritvor.

Žalba ne odlaže izvršenje ovog rešenja.

Obrazloženje

Osnovno tužilaštvo u Uroševcu – Odeljenje za teška krivična dela je podnelo zahtev za određivanje mere pritvora, PPI. br. 177/2013 od 01.10.2013. god. protiv okrivljenog _____ zbog osnovane sumnje da je izvršio krivično delo Krijumčarenje migranata iz člana 170. st. 1. KZRK-a, mera koja je određena i produžena do dana 28.12.2013. god.

Braniteljka okrivljenog, advokatica _____ je podnela predlog dana _____ 12.2013. god. da se protiv okrivljenog _____ mera pritvora zameni sa merom kaucije i to u iznosu od 15.000 /petnaest hiljada/€.

Osnovno tužilaštvo u Uroševcu je dopisom PP.I. ..../2013 dana ....2013. god. dalo saglasnost da se okrivljenom _____ mera pritvora zameni merom kaucije.

Sud, postupajući po ovom zahtevu i u skladu sa članom 179. je razmotrio mogućnost da se okrivljeni oslobodi iz pritvora kaucijom i našao da:

Postoje zakonske osnove određene čl. 179. st. 1. tč. 1.1. pošto postoji osnovana sumnja da je okrivljeni izvršio krivično delo, sumnja koja se potvrđuje na osnovu dokaza koji su predstavljeni na saslušanju i to iz skrivenih tehničkih mera posmatranja i istrage – prisluškivanje telekomunikacija (pri čemu se potvrđuje da je okrivljeni komunicirao preko njegovog mobilnog telefona sa br. 045_____, komunicirao sa raznim osobama, a sadržaj ovih razgovora se odnosi na krijumčarenje migrantima)⁴⁰⁷, listing telefonskih poziva i sms poruka kao i tajno video osmatranje na javnim mestima (gde se vide osobe koje prelaze granicu Kosovo – Srbija kao i vozilo okrivljenog) a takođe i svedočenja svedoka NN, NN i NN.

Takođe su ispunjeni uslovi za određivanje pritvora određeni u članu 179. st. 1 tč. 1.2. i da postoje posebne okolnosti koje ukazuju na opasnost bekstva pošto u konkretnom slučaju okrivljeni ima dozvolu boravka u Nemačkoj i može napustiti Kosovo, štaviše i samo mesto njegovog hapšenja je bilo na graničnom prelazu između Kosova i Srbije, putujući za Nemačku, što potencijalno predstavlja konkretnu i realnu opasnost da može izbeći dalji krivični postupak.

Oslanjajući se na predlog od 27.12.2013. god. gde branilac okrivljenog smatra da će se okrivljeni uvek odazvati na sudske pozive, kao i imajući u vidu da je okrivljenom oduzet kosovski pasoš, Sud smatra da isti neće pobeći sa Kosova i da će odgovoriti na sudske pozive.

Sud je povodom razmatranja predloga posebno imao u vidu činjenicu da se pritvor treba ukinuti u svakoj etapi krivičnog postupka.

Na osnovu gorenavedenog, Sud je odlučio kao u izreci rešenja.

OSNOVNI SUD U UROŠEVCU – ODELJENJE ZA TEŠKA KRIVIČNA DELA

PPR.KR ../13, dana .....2013. god.

Pravna sekretarica

Sudija prethodnog postupka,

_____

_____

Pravni savet : Protiv ovog rešenja može se uložiti žalba Apelacionom sudu u Prištini, u roku od 24 časa od primanja štampanog primerka ovog rešenja. Žalba se podnosi Osnovnom sudu u _____.

⁴⁰⁷ Vidi transkripte telefonskih razgovora koji su naloženi prema nalogu UGJK ../13

Obrazac broj 4. Rešenje o ukidanju mere pritvora

PKR br.../13

OSNOVNI SUD U ..... - **ODELJENJE ZA TEŠKA KRIVIČNA DELA** sa sudijom prethodnog postupka NN i pravnom sekretaricom NN, u krivičnom predmetu protiv okrivljenog _____, iz sela _____ opština _____ zbog osnovane sumnje da je izvršeno krivično delo teške krađe u kontinuitetu iz člana 327. st. 2. tč. 2.1. i 2.2. u vezi sa stavom 1. i čl. 31. ZKP-a, odlučujući po službenoj dužnosti u vezi sa merom pritvora, a u smislu člana 191. st. 1. ZKP-a, dana 20. februara _____. god. donosi:

REŠENJE

Protiv okrivljenog _____ od oca _____ i majke _____, pol _____, rođen _____ u _____ sa boravištem u selu _____, opština _____, Albanac, državljanin Republike Kosovo, završio osnovnu školu, bez profesije, nezaposlen, oženjen, srednjeg ekonomskog stanja, nalazi se u pritvoru od dana _____ u 16.00 č.

UKIDA SE MERA PRITVORA, tako da će okrivljeni biti oslobođen iz Pritvornog centra u Lipljanu odmah, dana 20. februara.

Žalba ne odlaže izvršenje ovog rešenja.

Obrazloženje

Osnovno tužilaštvo u _____ je podnelo optužnicu PP.br. II-.....13 dana 11.02.2013. god. protiv okrivljenog _____, zbog osnovane sumnje da je izvršio krivično delo teške krađe u kontinuitetu iz člana 327. st. 2. tč. 2.1. i 2.2. u vezi sa stavom 1. i čl. 31. ZKP-a, kao i predlog za izricanje mere obavezujućeg psihijatrijskog tretmana protiv okrivljenog _____, zbog krivičnog dela teške krađe u kontinuitetu iz člana 327. st. 2. tč. 2.1. i 2.2. u vezi sa stavom 1. i čl. 31. ZKP-a.

Sud, postupajući u skladu sa odredbom člana 193. st. 1. ZKP-a, pre odlučivanja u vezi sa merom pritvora, podneskom je zahtevao mišljenje Osnovnog tužilaštva u Uroševcu, advokata okrivljenog, advokata _____ kao i okrivljenog _____.

Državni tužilac, nakon primanja podneska o davanju mišljenja o meri pritvora, u zahtevu je zahtevao produženje mere pritvora, a Sud je ovaj zahtev tretirao kao davanje mišljenja o produženju mere pritvora.

Predsednik pretresnog veća, po službenoj dužnosti, pošto je prethodno razmotrio zahtev (mišljenje) državnog tužioca, je utvrdio da postoji osnovana sumnja na osnovu člana 187. st. 1. tč. 1.1. ZKP-a da je okrivljeni izvršio krivično delo teške krađe.

Međutim, Sud je ocenio da ukoliko u ovoj etapi postupka (nakon podnošenja optužnice) još postoje razlozi za produženje pritvora predviđeni članom 187. st. 1. u tč. 1.2. alin. (1.2.1) i (1.2.3) i u sporu iste ocenjuje da:

- nije potrebno dalje produženje mere pritvora što se tiče tačke (1.2.1) jer u nikakvim konkretnim okolnostima nije opravdano da se okrivljeni može sakriti ili postoji opasnost njegovog bekstva, ova okolnost je apstraktne prirode i nema osnova, nije podržana nijednim konkretnim dokazom, štaviše iz navoda se ne utvrđuje nijednim podatkom činjenica da „... okrivljeni se je nalazio u bekstvu i tokom dve nedelje ga organi gonjenja nisu mogli uhvatiti...“⁴⁰⁸.

- takođe, vezano sa tačkom (1.2.3), ne postoji nijedna od posebnih okolnosti koja bi učinila verovatnom činjenicu da će okrivljeni ponoviti dela ove prirode jer osim fraze koja je izneta u zahtevu „... izvršilac je mnogih krivičnih dela“⁴⁰⁹, nije izneta nijedna posebna i konkretna činjenica da je izvršilac čak i jednog jedinog krivičnog dela, takođe nije navedeno koja je priroda krivičnih dela za koje se sumnja da je okrivljeni izvršio i u kojoj etapi postupka su ta navodna krivična dela.

Iz svih spisa kojima raspolaže Sud i iz zahteva (mišljenja) državnog tužioca, nijednim dokazom nije potvrđeno da je okrivljeni bio u bekstvu i da ga tokom dve nedelje organi gonjenja nisu mogli uhvatiti, a takođe nijednim konkretnim dokazom nije pokrivena osnovana sumnja da će okrivljeni, ukoliko se bude našao na slobodi, ponoviti dela ove prirode pošto nije ponuđena nijedna faktička potpora da je isti izvršilac mnogih krivičnih dela.

Sud, povodom odlučivanja o produžetku pritvora se ne može zadovoljiti svojim obrazloženjem ograničavajući se prosto i samo na standardna parafraziranja, više referentna na odredbe ZKP-a, koja opisuju uslove i kriterije, ne obrazlažući na iscrpljujući način kako i zašto iste nalaze sprovođenje u konkretnom slučaju.

U smislu gorenavedenog, se poziva i odluka ESLJP-a, da „...se u obrazloženju sudske odluke trebaju iscrpno i realno analizirati konkretni motivi prihvatanje ili neprihvatanja zahteva/žalbe o opozivu ili zameni bezbednosne mere i ne napraviti ritualan i formalan opis razloga i kriterija predviđenih u zakonu“ (Mansur protiv Turske, 1995. god.), (Smirnova protiv Rusije, 2003. god).

Takođe, Sud povodom odlučivanja je posebno imao u vidu i primenio član 185. st. 3. ZKP-a: „Sudski pritvor će, u bilo kojoj fazi postupka, da bude ukinut, a pritvoreno lice oslobođeno čim razlozi za pritvor prestanu da postoje“, iz logičnog tumačenja ove odredbe se može

⁴⁰⁸Vidi zahtev (mišljenje) državnog tužioca.

⁴⁰⁹ *Ibid.*

zaključiti da pritvor predstavlja poslednju meru *ultimaratio* i koja se treba primenjivati samo u izuzetnim slučajevima i prema određenim uslovima. Štaviše, ova su prava u korist okrivljenog zagarantovana i kroz član 5.3. EKLJP „dakle, ne samo u određivanju mere lišavanja slobode u zatvoru nego i u sudskom razmatranju zahteva za opoziv ili zamenu ove mere u budućnosti, sud treba imati u vidu da je: „pretpostavka u korist oslobađanja“ uhapšenog. Član 5.3. Konvencije ne daje pravo sudskim organima da alternativno biraju između slanja okrivljenog na suđenje u opravdanom roku ili davanja istom privremenu slobodu do vremena suđenja“ (Neumeister protiv Austrije, 1968. god).

Iz gorenavedenih razloga, odlučeno je kao u izreci rešenja.

OSNOVNI SUD U UROŠEVCU – ODELJENJE ZA TEŠKA KRIVIČNA DELA

PKR. Br. ../13, dana 20.02.2013. god.

Pravna sekretarica

Sudija prethodnog postupka,

_____

Pravni savet : Protiv ovog rešenja može se uložiti žalba Apelacionom sudu u Prištini, u roku od 24 časa od primanja štampanog primerka ovog rešenja. Žalba se podnosi Osnovnom sudu u _____.

Obrazac broj 5. Rešenje o produženju mere prijavljivanja u policijsku stanicu

PKR. br..../13..../12PR1

OSNOVNI SUD U UROŠEVCU, ODELJENJE ZA TEŠKA KRIVIČNA DELA sa predsednikom pretresnog veća _____, pravnom sekretaricom _____, u krivičnom predmetu protiv okrivljenog _____, iz s. _____ opština _____ zbog krivičnog dela Krijumčarenja ljudskim bićima iz člana 139. st. 1. KZK-a, odlučujući, nakon podizanja optužnice bivšeg Okružnog tužilaštva u Prištini PP. 16...-/2012 od XX...2012. god, odlučujući po službenoj dužnosti na osnovu člana 193 st. 2. ZKP-a, dana _____2013. god. donosi:

REŠENJE

Protiv okrivljenog,

_____ sin _____ i majke _____, pol _____, rođen _____. god. u selu _____, opština _____, gde i živi, dobrog ekonomskog stanja, Albanac, državljanin Republike Kosovo.

PRODUŽUJE SE MERA PRIJAVLJIVANJA U POLICIJSKU STANICU u roku od jednog (1) meseca i to od dana 26.04.2013. god. do 25.05.2013. god,

Obavezuje se okrivljeni da se tokom ovog vremenskog perioda prijavljuje u policijsku stanicu u _____ jednom nedeljno i to svakog ponedeljka u 10.00 časova, u slučaju neizvršenja navedenog od strane okrivljenog.

U slučaju kršenja ove obaveze se protiv okrivljenog može izreći mera pritvora.

Žalba ne odlaže izvršenje ovog rešenja.

Obrazloženje

Bivše Okružno tužilaštvo u Prištini je podiglo optužnicu PP. 168-2/2012 dana 06.07.2012. god, protiv okrivljenih _____ i _____ zbog krivičnog dela krijumčarenje ljudskim bićima iz člana 139. st. 2. u vezi sa st. 1. KZK-a, NN zbog krivičnog dela omogućavanja prostitucije iz člana 201. KZK-a.

Osnovni sud u _____ postupajući u smislu člana 193. st. 2. ZKP-a je razmotrio razloge za produženje gorenavedene mere i zaključio da i dalje postoje razlozi za produženje ove mere.

Sud je nakon razmatranja spisa predmeta ocenio da i dalje postoje razlozi za produženje mere prijavljivanja u policijsku stanicu u skladu sa čl. 178. st. 1. tč. 1.1. i 1.2. ZKP-a.

Sud u konkretnom slučaju smatra da postoji osnovana sumnja da je okrivljeni izvršio krivično delo krijumčarenje ljudskim bićima iz čl. 139. st. 1. KZK-a.....A takođe ima razloga za sumnju da okrivljeni može napustiti Kosovo i to oslanjajući se na činjenicu da okrivljeni poseduje dozvolu boravka u Švajcarskoj, štaviše i članovi njegove porodice žive u ovoj zemlji, stoga prema ovim okolnostima postoji konkretna i realna opasnost da okrivljeni može da pobjegne pri čemu bi se otežalo uspešno sprovođenje krivičnog postupka pokrenutog protiv njega.

Na osnovu gorenavedenog, odlučeno je kao u izreci ovog rešenja.

**OSNOVNI SUD U ....., ODELJENJE ZA TEŠKA KRIVIČNA DELA,
PKR. br. 2...../12PR1, dana 2XX.04.2013. god.**

Pravna sekretarica

_____

Predsednik pretresnog veća,

_____

Pravni savet: Protiv ovog rešenja može se uložiti žalba Apelacionom sudu u Prištini, u roku od 3 dana od primanja štampanog primerka ovog rešenja. Žalba se podnosi Osnovnom sudu u

_____.

Obrazac broj 6. Zapisnik sa prvog saslušanja

PKR. br. 111/2013

ZAPISNIK SA PRVOG SASLUŠANJA

Sačinjen dana 18.10.2013. god. u Odeljenju za teška krivična dela Osnovnog suda u Gnjilanu u krivičnoj stvari protiv okrivljenog _____, iz Gnjilana, zbog krivičnog dela neovlašćena proizvodnja i prerada opojnih droga, psihotropskih i analognih supstanci ili pribora, opreme ili materijala za opojne droge iz člana 274. stava 1. Krivičnog zakonika Republike Kosovo (KZRK).

Predstavljaju:

Predsednik pretresnog veća,

_____

Državni tužilac

_____

Okrivljeni

_____

Pravna sekretarica,

_____

Branilac

_____

Početak u 09.15 minuta

Prvo saslušanje je javno.

Predsednik pretresnog veća konstatuje da će na današnjem prvom saslušanju izlagati državni tužilac _____, okrivljeni _____ i njegov branilac, advokat _____, iz Gnjilana.

Predsednik pretresnog veća ocenjuje da su ispunjeni uslovi za održavanje ovog prvog saslušanja.

Predsednik pretresnog veća poziva okrivljenog i istom uzima lične podatke.

Okrivljeni _____, nadimak „_____“, od oca _____, majke _____, devojčako _____, rođen 08.08.1988. u Gnjilanu, sada sa prebivalištem u selu _____, opština Gnjilane, lični broj _____, Albanac, državljanin Republike Kosovo, oženjen, otac dvoje dece, radi kao elektro i vodo-instalater, srednjeg ekonomskog stanja, završio srednju školu.

Predsednik pretresnog veća savetuje okrivljenog o njegovom pravu da se ne izjašnjava o njegovoj stvari ili da ne odgovara na pitanja i ako bude odgovarao o njegovoj stvari nije dužan da inkriminiše sebe ili članove porodice, niti da prizna krivicu, da se sam ili preko njegovog branioca brani i pobije optužnicu ili prihvatljivost dokaza navedenih u optužnici.

Iz spisa predmeta se vidi da je jedan primerak optužnice dostavljen braniocu okrivljenog, dok na osnovu člana 245. stava 2. Zakona o krivičnom postupku (ZKP), predsednik pretresnog veća daje jedan primerak optužnice okrivljenom.

Predsednik pretresnog veća konstatuje da je pravo na odbranu okrivljenog ispoštovano i da je tužilac ispunio sve svoje obaveze koje se odnose na otkrivanje dokaza iz člana 244. ZKP-a.

Okrivljenog _____, će u ovoj krivičnoj stvari, po ovlašćenju, braniti advokat _____, iz Gnjilana.

Poziva se državni tužilac da okrivljenom pročita optužnicu PP. br. 11/2013 od 01.11.2013. god.

Nakon čitanja optužnice od strane državnog tužioca, okrivljeni se izjašnjava da u potpunosti razumem optužnicu za krivično delo za koje me okrivljuju, dodajući da priznajem krivicu za izvršenje ovog krivičnog dela za koje se teretim prema ovoj optužnici.

Državni tužilac _____ i branilac okrivljenog, advokat _____, smatraju da su ispunjeni svi zakonski uslovi za priznavanje krivice.

Predsednik pretresnog veća nakon saslušanja stranaka donosi:

REŠENJE

Prihvata se priznavanje krivice od strane okrivljenog _____ za izvršenje krivičnog dela prema gorenavedenoj optužnici jer predsednik pretresnog veća ocenjuje da su ispunjeni svi zakonski uslovi za nešto tako.

Predsednik pretresnog veća konstatuje da okrivljeni razume prirodu i posledice priznavanja krivice; priznavanje krivice je učinjeno dobrovoljno od strane okrivljenog, nakon dovoljnih savetovanja sa njegovim braniocem, advokatom _____; da je priznavanje krivice

zasnovano na činjenicama slučaja koje sadrži optužnica i optužnica ne sadrži nijednu jasnu povredu zakona ili faktičke greške.

Takođe, predsedavajući pretresnog veća konstatuje da je okrivljeni i ranije priznao krivicu za izvršenje ovog krivičnog dela.

Nema primedbi.

Nema drugih predloga.

Pošto nema drugih predloga, predsednik pretresnog veća se povlači kako bi doneo presudu i izrekao kaznu, dok će se objavljivanje presude obaviti danas u 11 časova i 15 minuta.

Završeno u 9.50 minuta.

Okrivljeni,

_____

Državni tužilac,

_____

Branilac okrivljenog,

_____

Potvrđuju:

Pravna sekretarica,

_____

Predsednik pretresnog veća,

_____

Obrazac broj 7. Rešenje o odbijanju optužnice

P. br. 111/2011

OSNOVNI SUD U GNJILANU, Opšte odeljenje, preko sudije _____, sa pravnom sekretaricom _____, u krivičnom predmetu protiv okrivljenog _____, iz Gnjilana, zbog krivičnog dela ometanja službenog lica u obavljanju službene dužnosti iz člana 409. stava 1. Krivičnog zakonika Republike Kosovo (KZRK), kojeg po ovlašćenju brani advokat MM iz Gnjilana, prema optužnici Osnovnog tužilaštva u Gnjilanu, Opšte odeljenje, PP. br. 111/2011 od 03.03.2013. god, dana 12.08.2013. god, donosi:

REŠENJE

ODBACUJE SE optužnica Osnovnog tužilaštva u Gnjilanu, Opšte odeljenje, PP. br. 111/2011 od 03.03.2013. god. i **OBUSTAVLJA** krivični postupak protiv okrivljenog Limona Limonija iz Gnjilana za krivično delo ometanje službenog lica u obavljanju službene dužnosti iz člana 409. stava 1. KZRK-a **jer krivično delo za koje se okrivljuje ne predstavlja krivično delo.**

Za realizaciju imovinsko-pravnih zahteva, oštećene strane se upućuju na građanski spor.

Troškovi krivičnog postupka se pokrивaju iz budžetskih sredstava ovog Suda.

Obrazloženje

Osnovno tužilaštvo u Gnjilanu, Opšte odeljenje je podiglo gorenavedenu optužnicu protiv okrivljenog _____, iz Gnjilana zbog krivičnog dela ometanja službenog lica u obavljanju službene dužnosti iz člana 409. stava 1. KZRK-a.

Prvo saslušanje u ovoj krivičnoj stvari je održano dana 15.07.2013. god. i pošto okrivljeni nije priznao krivicu, onda je sudija pojedinac, na osnovu člana 245. stava 5, poslednja rečenica Zakona o krivičnom postupku (ZKP), zahtevao od okrivljenog i njegovog branioca da do datuma drugog saslušanja iznesu samo protivljenja i zahteve za odbacivanje optužnice.

Branilac okrivljenog _____, advokat _____, iz Gnjilana, je nakon održavanja prvog saslušanja podneo zahtev za odbacivanje optužnice.

Državni tužilac _____ je tokom drugog saslušanja predložio sudiji pojedincu da odbije zahtev branioca okrivljenog za odbacivanje optužnice.

Sudija pojedinac, nakon razmatranja i analize optužnice, kao i spisa predmeta, konstatuje da se gorenavedena optužnica treba odbaciti i obustaviti krivični postupak protiv okrivljenog _____, jer delo za koje se optužuje ne predstavlja krivično delo.

U ovom smislu, okrivljeni _____, iz Gnjilana, prema gorenavedenoj optužnici je optužen za krivično delo ometanja službenog lica u obavljanju službene dužnosti iz člana 409. stava 1. KZRK-a. U ovoj zakonskoj odredbi je propisano da ovo krivično delo vrši: „Svako lice koje silom ili ozbiljnom pretnjom, omete ili pokuša da omete, službeno lice u obavljanju zvaničnih dužnosti, ili ga, koristeći ista sredstva, primora da obavi zvaničnu dužnost...“. Na osnovu ove zakonske odredbe, kako bi postojao oblik ovog krivičnog dela treba da „lice silom ili pretnjom upotrebe dostupne sile, omete službeno lice u obavljanju službenih dužnosti“. Dakle, **upotreba „sile ili ozbiljne pretnje“ je suštinski element figure ovog krivičnog dela**, bez kojeg ovo krivično delo ne može postojati. Iz zapisnika br. 0111 od 08.02.2013. god. i krivične prijave br. 11/11 od 10.02.2013. god. se vidi da u konkretnom slučaju nije upotrebljena sila ili ozbiljna pretnja. Nešto tako nije naglašeno ni u izreci gorenavedene optužnice Osnovnog tužilaštva u Gnjilanu – Opšte odeljenje. Pored toga, ni svedok _____, tokom davanja izjave u policiji, nije izjavio da je okrivljeni LL kritičnog dana upotrebio silu ili ozbiljne pretnje. Stoga, pošto u konkretnom slučaju nije upotrebljena „sila ili ozbiljna pretnja“ onda se ne može govoriti ni o krivičnom delu ometanja službenog lica u obavljanju službene dužnosti iz člana 409. stava 1. KZRK-a. Dakle, na osnovu ovoga, radnje okrivljenog ne čine sve elemente krivičnog dela za koje se optužuje.

Na osnovu gorenavedenog i na osnovu člana 253. stava 1. tačke 1, člana 463. stava 3. i člana 454. stava 1. ZKP-a, sudija pojedinac je odlučio kao u izreci ovog rešenja.

OSNOVNI SUD U GNJILANU – Opšte odeljenje

Dana 12.08.2013. god.

Pravna sekretarica

_____

Sudija pojedinac,

_____

Pravni savet: Protiv ovog rešenja može se uložiti žalba Apelacionom sudu u Prištini, u roku od 3 (tri) dana od primanja istog. Žalba se u dovoljnom broju primeraka podnosi ovom Osnovnom sudu.

BIOGRAFIJA AUTORA

Afrim Shala, je diplomirao na Pravnom fakultetu sa istaknutim uspehom dana 30.06.2003, a postdiplomske magistarske studije, na smeru krivičnog prava, završio je dana 06.07.2009, na Pravnom fakultetu Univerziteta u Prištini.

2009. godine završio je obuku za sudije i tužioce, u sklopu Programa početne obuke koji organizuje Kosovski institut za pravosuđe u Prištini.

U periodu od 2004 – 2009. godine, radio je u Opštinskom sudu u Gnjilanu, u Okružnom tužilaštvu u Gnjilanu i zatim u ProCredit banci u Gnjilanu.

2010. godine postavljen je za sudiju Opštinskog suda u Gnjilanu i od svog imenovanja radi kao sudija za krivične predmete. U ovom trenutku, sudija je u Odeljenju za teška krivična dela pri Osnovnom sudu u Gnjilanu.

Sem toga, od 2009. godine radio je kao predavač na predmetu “Krivično pravo”, na Pravnom fakulteta Koledža “Gjilani” u Gnjilanu.

Autor je nekolicine naučnih članaka i publikacija u oblasti krivičnopravnih nauka.

Bashkim Hyseni je 2006. godine imenovan za sudiju Opštinskog suda u Uroševcu. U procesu imenovanja i reimenovanja, oktobra 2010. godine imenovan je na funkciju predsednika ovog suda.

Kao rezultat reformi i reorganizacije sudskog sistema na Kosovu, dana 1. januara 2013. Sudski Savet Kosova imenovao ga je za predsednika Osnovnog suda u Uroševcu.

LITERATURA:

1. **Çollaku, Hashim:** Prokurori publik në procedurën penale (Aspekti teorik dhe praktik), Prishtinë, 2010.
2. **Dhrami, Jorgo:** I pandehuri, "Marrja e një personi në cilësinë e të pandehurit", Tiranë, 2001.
3. **Funk, T. Markus:** Doracak mbi shkathtësitë gjyqësore në Kosovë, Prishtinë, 2006.
4. **Gashi, Ramadan:** E drejta për gjykim publik dhe publiciteti i gjykimit, Prishtinë, 2014.
5. **Hajdari, Azem:** Procedura penale, Komentar, Prishtinë, 2010.
6. **Hajdari, Azem:** E drejta e procedurës penale, Pjesa e posaçme, Prishtinë, 2013.
7. **Hajdari, Azem:** E drejta e procedurës penale, Pjesa e përgjithshme, Prishtinë, 2013.
8. **Hajdari, Azem:** Shkathtësitë e praktikës gjyqësore, Prishtinë, 2013.
9. **Hall, E. Daniell:** Criminal Law and Procedure, Fifth Edition, Delmar, 2009.
10. **Ilić, Mihajlo:** Krivično procesno pravo, Sarajevo, 1997.
11. **Islami, Halim; Hoxha, Artan; Panda, Ilir:** Procedura penale, Komentar, Tiranë, 2003.
12. **Krasniqi, Lavdim :** Fjala hyrëse si shkathtësi e përfaqësimit gjatë gjykimit, Revista "E drejta", nr.2/2011, Fakulteti Juridik i Universitetit të Prishtinës, 2011, Prishtinë.
13. **Krapac, Davor:** Kazneno Procesno Pravo, Zagreb, 2003.
14. **Luarasi, Aleks:** Kodi i procedurës penale me praktikë gjyqësore, Tiranë, 2002.
15. **Meksi, Sokrat; Blakaj, Flamur:** Mjekësia ligjore, Prishtinë, 2010.
16. **Murati, Rexhep:** Rishikimi i procedurës penale për shkak të fakteve dhe të provave të reja, Prishtinë, 2006.
17. **Pradel, Jean; Corstens, Geert; Vermeulen, Gert:** E drejta penale Evropiane, Dalloz, 2009.
18. **Roxin, Claus:** Strafprozessordnung mit Einführungsg. Gerichtverfassungs, "DTV", München, 2006.
19. **Rrapi, Marenglen:** Komentar i kodit të procedurës penale, Tiranë, 2000.
20. **Sadiku, Isuf:** Ekzekutimi i sanksioneve penale në dritën e akteve më të reja ndërkombëtare, Prishtinë, 2010.
21. **Sahiti, Ejup:** Argumentimi në procedurën penale, Prishtinë, 1999.
22. **Sahiti, Ejup:** E drejta e procedurës penale, Prishtinë, 2005.
23. **Sahiti, Ejup; Murati, Rexhep:** E drejta e procedurës penale, Prishtinë, 2013.
24. **Salihu, Ismet; Zhitija, Hilmi; Hasani, Fejzullah:** Kodi Penal i Republikës së Kosovës, Komentar, Botimi I, Prishtinë, 2014.
25. **Sijerčić-Ćolić, Hajrija:** Krivično procesno pravo, Sarajevo, 2005.
26. **Smibert, Jon:** Udhëzues për Kodin e Procedurës Penale të Kosovës dhe Kodi i Procedurës Penale të Kosovës, Prishtinë, 2013.
27. **Smibert, Jon:** Parimet e provave, Prishtinë, 2014.
28. **Shala, Afrim :** Ankesa kundër aktgjykimit në procedurën penale të Republikës së Kosovës, Prishtinë, 2010.
29. **Shala, Afrim:** Pjesa e posaçme e së drejtës penale me raste nga praktika gjyqësore, Gjilan, 2010.
30. **Shala, Afrim:** Organizimi i sistemit gjyqësor në Republikën e Kosovës sipas Ligjit për Gjykatat, Revista Shkencore "Norma", Kolegji "Gjilani", Gjilan, 2013.
31. **Shala, Afrim:** Hyrje në të drejtën penale, Botimi i dytë, Gjilan, 2013.
32. **Shefani, Altin:** E drejtë penale e krahasuar, Tiranë, 2012.
33. **Vasiljevic, Tihomir; Grubac Momčilo:** Komentar Zakon o Krivicnom postupku, Beograd, 2003.

OSTALE PUBLIKACIJE

1. Benchbook for U.S. District Court Judges, Fifth Edition, Federal Judicial Center, September 2007.
2. Buletini i praktikës gjyqësore të Gjykatës Supreme të Kosovës, Vëllimi I, Prishtinë, 2014.
3. Crown Court Bench Book, Directing the Jury, March, 2010.
4. Commentary on The Bangalore Principles of Judicial Conduct, United Nations Office on Drugs and Crime, September, 2007.
5. Deskbook for Chief Judges of U.S. District Courts, Third Edition, Federal Judicial Center, 2003.
6. E drejta penale, Ligjet e aplikueshme në Kosovë, Publikuar nga Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH, 2014, Prishtinë.
7. Magna Carta of Judges, (Fundamental Principles), Consultative Council of European Judges, Strasbourg, November 17, 2010.

PRAVNI AKTI:

1. Ustav Republike Kosovo.
2. Zakonik o Krivičnom Postupku.
3. Evropska Konvencija za Zaštitu Ljudskih Prava i Osnovnih Sloboda.
4. Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima.
5. Krivični zakonik Republike Kosovo.
6. Zakon o Sudovima.
7. Zakonik Pravde o Malolenicima
8. Zakon o amnestiji
9. Zakon o krivičnoj odgovornosti pravnih lica.
10. Zakon o zaštiti od nasilja u porodici.
11. Zakon o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma.
12. Zakon o izvršenju krivičnih sankcija.
13. Zakon o proširenim nadležnostima oduzimanja imovine stečene krivičnim delima.
14. Zakon o zaštiti svedoka.
15. Zakon o zaštiti informatora.
16. Zakon o sprečavanju i suzbijanju kibernetičkog kriminala.
17. Zakon o međunarodnoj pravnoj saradnji u krivičnim stvarima.
18. Zakon o sprečavanju i suzbijanju trgovine ljudima i zaštiti žrtava trgovine ljudima.
19. Uredba o unutrašnjoj organizaciji sudova.
20. Odluka SSK. br.40, od dana 22. 02. 2012, o izmeni Uredbe o unutrašnjoj organizaciji sudova.